1.N.C.
8

FORMVLÆ ORATORIÆ

IN
USUM SCHOLARUM
CONCINNATÆ;

Unà cum

ORATIONIBVS,
DECLAMATIONIBVS, &c.

Deq́;
Collocatione Oratoria, & artificio demum
Poëtico, præceptiunculis.

Clarke

Quinta Editio
Longè & auctior & emendatior.

VIRTUS
HANC ACIEM
SOLA RETVNDIT

kk

LONDINI,
Impenſis ROB: MILBOURN.
MDCXXXVIII.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

30B2

NOBILITATE
Stemmatis, fœlicitate indolis, ſpe virtutis, præſignibus adoleſcentulis,

M^{ro}. { PEREGRINO, FRANCISCO, ROBERTO & VEERO } BERTIE,

Filiis Illuſtriſſimi herois, Domini ROBERTI, Comitis *Lindiſiæ*, magni Angliæ Camerarii; nobiliſſimi Ordinis PERISCELIDIS, Equitis; atq; à *Secretioribus* Regiæ Majeſtati *Conciliis*, Honoratiſſimi *Domini*:

Suis multùm honorandis *diſcipulis*, univerſam *ſublunaris* hujus, & *ſuperlunaris* mundi, quam *ſperare* poſſunt, quam *optare* licet, beatitudinem.

Igniculi Heroici,

Q*uod in partu* Liberorum, *id ipſum in partu* Ingeniorum *ſæpius evenire ſolet*; Soboles *matrem, pari amore* *non proſequitur, quo* mater [a] *ſobolem. Vt enim flumina non ſunt* reflua *in ſcatebras, ſed* deflua *in Oceanum*; *ſic* amor deſcendit, non aſcendit: *proinde cum adoleverit proles,* mater *paſſim ferè* neglecta *jacet, ejúſque* longa decem menſium faſtidia, [b] *cogitantur rariùs.* Pædagogis *ſimiliter* (*quorum* labores, *dolores,* ſtudia, *deſideria,* vota, &c. *munificentius aliquod ἀντίδωρον meruerunt*) *quæ refertur* gratia? *imò, quæ non* [c] contumelia? *nam ſimulac* diſcipuli *iſti* ſui (*in quibus* pariendis, *vitæ ferè, & valetudinis diſpendium fecêrunt*) *vel in* nutricis Academiæ *devolvuntur* gremiũ, *vel ad publicos honores promoventur, non ſolùm* ſentiunt, *verùm* loquuntur *de* illis (*quondam* ſuis,) *tam ſollicitis* præceptoribus, *ceu*

[a] *Vnuſquiſq; amat beneficia ſua*— *Magis* illa *juvant quæ pluris emũtur.* Juven. Satyr.11.

[b] Virgil. Eclog.4.

[c] —*Tanta eſt* diſcipulorum *noſtri temporis ingratitudo, ut ubi primùm diſceſſerũt à conſpectu* præceptorũ, *ſtatim obliviſcantur veteris beneficii, neq; agnoſcant per* quos *profecerint.* Expertus & *ſciens loquor.* Multi *enim ex officina, & umbraculis* meis *prodiêrunt, qui* me *nunc nihilo pluris æſtimant quàm* porcarium, *aut mulionem objectiſſimum.* Text ep.120 *Vt quod olim* Phœbus (*Metam.2.*)—non ſatis, *inquit,* ab ævi

Sors mea principiis, fuit irrequieta, pigetq;
Actorum ſine fine mihi, ſine honore laborum?

terræ filiis, *plagoſis* Orbiliis, *triobolaribus* mancipiis: *cùm* ipſi *interim* (*quos dixi*) præceptores, *alumnos adeò perditè ament ſuos, ut ipſam* vitam, *illorum gratiâ, non vereantur profundere, ſi tandẽ poſt mille exhauſtos labores,* maſculum *pepererint ingenii* fœtum.

Non ego *hæc queror* (honoranda juventus) *quaſi ſubvererer in* vobis *aliquidpiam tale futurum,* (*quod abſit, longè abſit, imò* vos, *infinitis paraſangis, omnes, quos adhuc uſpiam noverim, in* obſequio, *de quo loquor, præcurritis adoleſcentulos; & egregium hâc in re, univerſæ* noſtræ pueritiæ *præbetis exemplar:*) *ſed ut* veſtra *laus &* vera nobilitas, *ex degeneri aliorum inhumanitate, barbaróque planè* ingrati *animi vitio laborantium, magis magíſque elu-*

—Fac memineris ſecundum principes & Epiſcopos, neminem magnificentiùs poſſe mereri de republ. quàm ludi literarii magiſtrum, ſi rudibus adhuc & in quemvis habitum ſequacibus animis, mentem inſtillet Chriſto dignam, eaſque literas quæ ſemper optimo cuique placuerunt. Eraſm.

Rot. Cordo *ludimag. Erſordienſi*—— —*obſecro te per muſas, ut in hac re uni deſudes Chriſto, qui tibi ſolus ob oculos debet obverſari, à quo ſolidiorem tantò referes gratiam, quantò magìs hic referre mundus, neq; ingratus curat, neq; gratus poteſt*—Eraſm.

ceſcat, Vóſque *adeo ferè* ſoli, *meritiſſimæ veſtræ laudis*, *gloriâ ac ſplendore appoſito*, *ex illâ appoſitâ plurimorum tenebroſâ* mentis *craſſitie adhuc indies inclareſcatis.* Triſt.Eleg.9. *Quod igitur* Ovidius *olim*, *de* quodam *qui* illi, *etiam in* Tomo *exuli*, *arctioris amicitiæ* glutine *adhæſerat*; *idem ego* ſingulis *veſtrûm*, Tibi *autem* (*ſperatiſſime Domine* PEREGRINE) *ſpeciatim voveo*, viz. *ut*

> Quo pede cœpiſti, ſic bene
> ſemper eas—

& *tuum generoſum animum*, (*ut* Hippolochus *ſuum* Glaucum) *etiamnum adhortor*,

> Iliad.6. Ἀιὲν ἀριστεύειν ϗ ὑπείροχον ἔμμεναι
> ἄλλων.
>
> Μηδὲ γένος Πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ
> μέγ' ἄριστοι
>
> Ἐὶν Ἄγγλοις ἐγένοντο.

Adhuc udum, & molle lutum Perſ.ſat.3. es, nunc nunc properandus, & acri, fingendus ſine fine, rotâ,

* *&*

* *& veræ virtutis imago*, cereæ *huic* pueritiæ *eſt imprimenda.* Virtus *ſola eſt*, *& unica nobilitas*; Patricius *enim* ſanguis, *quo quiſq́ (ut plurimùm) appellatur* Nobilis; *eſt tanquam* color *in picturâ rubicundus*, *ubi nullus intrinſecùs* calor; Ψυχρὸν ϗ ἄψυχον *nobilitatis cadaver*; ſimia aurea geſtans inſignia, [c] *& aſellus leonis exuviis impalliatus.* [d] *Noluit prudentiſſimus* Ulyſſes, *de* nobilitate *ſuâ ampulleſcere*, *utcunque* Deus eſſet in utroque parente, (*noluit inquam*) *Nam (ut* Seneca) qui genus jactat ſuum, aliena laudat; *diſertè igitur inquit*,

Et *genus*, & *proavos*, & *quæ non*
fecimus ipſi,

Vix ea *noſtra* voco—

Verus autem eſt ille *nobilis*, Magnus *reverâ* Magnas, εὐγενὴς, εὐφυὴς,

Quem genus & genius pariter
virtutis & artis

A 4 Nobi-

* *Faſcibus &* purpuris *gloriaris? vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis fulgere purpurâ*, mente *ſordeſcere.* Nobilitate *generoſus es?* parentes *tuos laudas*; omnes *tamen pari ſorte naſcimur*, *ſolâ* virtute *diſtinguimur.* Minut. Felix *in* Octavio.

c *Melius eſt ut in* vobis *glorientur* parentes, *quam ut* vos *in parentibus gloriemini.* Chryſoſt.

d Met. 13.

Nobilitat [e]—

Heroica enim (vel in ipſo Ajace) *fortitudo, æquivoca planè fuerit, nec tanto nomine digna, imò nihil omnino aliud (ſi* virtus *& eruditio defuerint) quàm truculentus ille* Polyphemus *extincto* oculo.

---

[e] *Pro* nobilibus *habendi ſunt* omnes *qui ſtudiis* liberalibus *excolunt animum. Pingant* alii *in clypeis ſuis* leones, *aquilas*, tauros, *& leopardos: plus habent verè* nobilitatis, *qui pro inſignibus ſuis tot poſſunt* imagines *depingere, quot perdidicêrunt* artes *liberales*. Eraſ. de civil. mor. pueril.

Tota licet veteres exornent undiq; ceræ
Atria, nobilitas *ſola eſt atq; unica virtus.*
—*miſerum eſt* aliorum *incumbere famæ,*
Ne collapſa ruant ſubductis tecta columnis.
—*quis enim* generoſum *dixerit hunc, qui*
Indignus genere, & præclaro nomine *tantùm*
Inſignis—Iuv. ſat. 8.—*Animus facit nobilem*—Sen. Epiſt. 44.

Iuſtinus *patre* armentario *natus in Thraciâ, Senatûs & militum conſenſu factus eſt Romanus* Imperator.
—*Notum eſt humile genus Maximini, Pupieni, Aureliani, Valentis—&c.*
—*Æſchinis mater tympaniſtria fuit.* Lucian. *in Somn.*

Monſtrum horrendum informe ingens.— *

Odyſ.9. Ænead. 3.

Vos *igitur* (nobiliſſimi ignICUli) vos (*inquam*) *obteſtor*, *per ſacrum honoratiſſimi veſtri ſtemmatis* genium; *per ſperatiſſimam* veſtram indolem, *per inhiantem totius Reipub*. expectationem; *ut in hoc herbeſcentis ætatis* vere, *omnes* plantas *in horto* Palladis, *ut jam pulchritudine* floris, *ita denuò* meſſis *ubertate longè ſuperetis*; *ut de* vobis *aliquando tandem, in maturam ætatem accreſcentibus*, parentes, amici, veſtrates *omnes*, *dulciſſimum decerpant* fructum; *cùm generoſa* veſtra *indoles*, illis *honori & ſolatio*; famíliæ *lumini*; Reipub. *columini fuerit*, *vota implens cumulatè omnium*. Vos *interim nullos abnuite labores*, *quo minus*, *cum* jam *eſtis nobiliſſimi*,

* *Iphicrates* ſutoris *credebatur filius*: *tamen ob virtutem*, *& rei militaris peritiam factus eſt Athenienſium* Imperator: *unde* Harmodio, *ei ob generis ignobilitatem convitia ingerente*, meum, *inquit*, genus à me incipit, tuum in te deſinit. *Plutarchus in* imperat. *apophthegm*.

Agathocles Siciliæ *rex* figulo *eſt patre natus*. Iuſtin. *lib*. 22. Demoſthenis *patrem cultellos vendidiſſe autor eſt Valer. Max*. Ciceronis *pater quia ex familiis* fulloniam *exercentibus quæſtum fecerat*, fullo *audivit*: *quod convitii loco Tullio objecit Fuſius Calenus apud Dionem*. lib. 46.

in nobiliores *tamen adhuc evadatis*, & *deforme exiſtimate*, *quos* dignitate *præcellitis*, *ab* iis virtutibus *ſuperari*. *Viam ad* Honorem, *per* virtutis *templum*, *patere cognoſcite* ; * *Nec deſunt* vobis, *è veſtrâ nobiliſſimâ familiâ oriundi*, *qui omni* virtutum *fulgore emicuerunt* ; *neq; minorem profectò gloriam*, *ſuo in veram Religionem* zelo, *quàm vel ſupremo* honoris *apice*, *nacta eſt*, *auguſtiſſima illa* Heroina, *veſtra* Abava, *radioſum & illuſtre* Willughbiani *generis* ſydus, *Domina* KATHARINA, Suffolciæ Duciſſa, *cùm ab impetuoſis* Marianæ *perſecutionis procellis*, *exulabat in* Germaniam, *unâ cum* marito, *ubi* (*agnoſcentes ſe* peregrinos *eſſe in terrâ* (*quod* Apoſtolus *de* ſanctis, *Heb*. 11. 13, 14.) *apertè declarabant ſe* patriam *quæſiviſſe*) Avum *veſtrum*, *illuſtriſſimum* Heroem *inibi natum*, PEREGRINUM *nominabant*; *cujus jam* immortale *nomen*, Tu *qui ſuccedis* (honorande PEREGRINE) *conſervas*, & *hæreditario*

* —*videre tum liceat illos, qui jubent, ab* avis & atavis, & *omni retro nobilitate, ornare quem laudamus: ut ramorum ſterilitatem radix fœcunda compenſet, & quod in* fructu *non teneas, mireris in trunco.* Hieronym *ad* Demetriad.

—*ſume ſuperbiam quæſitam meritis:* Horat. lib. 3. Ode 30.

reditario quodam jure vendicas, ſic

—uno avulſo non deficit *alter*
Aureus—

Ænead. 6.

Ac proinde quod Aſcanio *olim ſuo* Æneas, *idem nunc &* tibi, *tuus* abavus,—

Tu facito mox, cùm matura adoleverit ætas
Sis memor: & *te* animo repetentem exempla tuorum,
Et pater *Æneas*, & avunculus excitet *Hector*.

Ænead. 12

—in antiquã virtutem, animoſq; viriles & pater Æneas, &c. Ænead. 3.

Macti eſtote (nobiliſſimi pupilli) *macti eſtote* (*cum* bono Deo) *in ſtudiis* veſtris, *haſtam Minervæ vibrantes, antagoniſtas veſtros configentes*, flumine *illos veſtræ eloquentiæ obruentes, & totum literarum* Oceanum *frequenti hauſtu ingurgitantes*, ſacri *librorum* helluones. *Habetis quibuſcum quotidiè poſſitis congredi, quorum æmulemini diligentiam, & verè* ſacram *literarum famem, qui nihil adeò malint, ac in* doctos *evadere*.

Hi proprium decus, & partum indignantur honorem

Ænead. 5.

Ni teneant: *vitamq́; volunt pro laude paciſci.*
Hos ſucceſſus alit; poſſunt, quia poſſe videntur.

Veſtra *ego de cauſâ (ut omnem moverem è viâ laterculum, ac facillimum* vobis *rimarer ad* Helicona *tramitem, & tanquam veſtigia ſignarem* pręeundo, *ubi* vos *veſtrum imprimatis* imitando *pedem*) *has* Oratorias formulas [m] *veſtro privatim uſui,* * *paucis retrò menſibus, contexui*; quas (*cum pluſculum exigerent laboris, & temporis, quàm res noſtræ facilè permitterent, tranſcribendo, miſſis inſuper* mendis *pſeudographicis, quæ obrepſerint in*

mann-

---

[m] *Et munire favos, & Dædala fingere tecta.* Georg. lib. 4.

* *Fuit namq́;* id *mihi ſemper neſcio quo modo, perſuaſiſſimū,* eas *ad ſermonis* ubertatem, *ornatum, vim,* varietatem, *adjumenti allaturas eſſe non parum: plurimum etiam ſubſidii* his, *qui meliorū ſcriptorum imitationi ſe deditos eſſe profitentur. Si enim in* vaſis, *cæteriſq́; rebus manufactis, ad aliarum ſimilitudinem formandis, poſt comparatam materiam, partibuſque ſingulis jam effectis, nihil æquè ſolicitum habet* fabrum, *quàm ut* partiū *quam aptiſſima fiat* compoſitio, *& coagmentatio: ſi in* ædibus *ad aliarum ſimilitudinem extruendis non* longitudinis, *altitudinis, latitudiniſq́; ſed etiam* commiſſuræ *& contignationis rationem habere ſolet diligens atq́; induſtrius* faber: *ita de* his *orationum* claviculis ſtudioſus, *&c.*— Schorus—

manuſcriptis) *à* vobis *quæſo*, & veſtro *nomine per* prelum, *in condiſcipulorum* veſtrorum *uſum*, tranſire *ſinite*. *Faxit* Dominus Deus *ut* vos *ſitis nunc & olim cultui ſuo devoti*, *ut parvus* Samuel; [f] *zelo divino præditi ut octennis* Joſiah, *ſapientes ut* Solomon, & (*ut* Chriſtus *ipſe* Luc.2.52.) *proficiatis ſapientiâ & ætate & gratiâ apud* Deum & Homines. *Ita precatur qui eſt*, & *eſt futurus*.

E Schola Lincol-
nienſi octavo
Iduum Aprilis.
1627.

Veſtri Honoris
(dum vixerit)
obſervantiſſimus.

Ioannes Clarke.

---

[f] 1 Sam.1. 28. 2 Reg. 22.1. 1 Reg.3.7.

FORMULÆ ORATORIÆ, PUERILIBUS EXERCITIIS ACCOMMODATÆ.

Lectori Salutem.

LOngum eſt iter ad Doctrinam per *Præcepta*, per *Exempla*, breve: monet igitur Pædagogos, rei literariæ Dictaturâ dignus, medulli-legus, & flori-legus ille *Alſtedius*, [a] ut non modò doceant *facienda*, ſed etiam *faciendo*; ſuumque quiſquis alloquatur gregē, ut olim *Dædalus*, *Icarum*; [b] *Me duce, carpe viam*,—ne miſelli pueri in *Parnaſſi* dumetis expatientur ſoli; Eloquentiæ enim flumina,

Senec. ep. 6.

[a] *Scholaſt. col. 2696.*

[b] *Met. 8.*

ut olim *Ariſtotelis* [c] *Acroamatica* (quę edidit quaſi non edidiſſet) ſine *Delio* ſuo *Natatore*, tranabilia non ſunt; qui autem ſuo, *ſuis* præluxerint exemplo, plurimùm *illos* promoviſſe experti cernimus. * Non aliâ de re, puto magnum *illum* literarum *Atlantem*, *Eraſmum Roterodamum* adductum eſſe, ut in tantillas minutias deſcenderet, cùm ad *Copiam* ſuam *Verborum* ſe diverterit, ſtudioſæ juventutis gratiâ contexendam. Quinimò ipſuſmet, haſce quas *Ego* (ut ut, *illum haud paſſibus æquis*, inſequar) lineas primas Formularum & *Tranſitionum*, uſui *Scholis* fore non exiguo, obſervavit. Ipſum audi; [d] *Proinde expedit plurimas* Exordiorū *formulas habere, ſunt &* Narrationis *complures modi*. Quin & connectendi *rationes præſcribendæ ſunt*, [e] *quis ſit optimus* futurus. *tranſitus* ab Exordio ad Narrationem, à *Narratione*, ad Diviſionem, oſtendat & *formulas* aliquot, quibus ibi commodè

[c] ὡς ἐκδεδομένων καὶ μὴ ἐκδεδομένων

* *Putavi equidē* me *non malè operam collocaturum, ſi nōnullas* formulas *in unum volumen congeſtas, & quaſi in* tabernâ *diverſis loculis diſtinctas exponerem.* Schor.

[d] *Cop. verb. fol.* 198. *pag. ult.*

[e] *In epiſt. ad Pet. Viler.*

dè poſſint *Exordiri*, aut etiã *Perorare:* —Poſt illum *Richerius*— [f] *Conſtat* (inquit) *ipſum Tullium* (ejus imitatione qui *Demoſthenis* Exordia *collegerat*) *librum quendam* Principiorum *compoſuiſſe*, *&* *quoſdam Locos*, *&c.*—

Et quis *hæc* neget, (inquies?) non dubium eſt uſui fore *jam*, & in uſu apud *ſummates Oratores* fuiſſe dudum, *haſce* (quas *tu* narras) *Oratorias formulas*: Sed quis? Quid *tu?* Tuáne refert? Ut tu in hâc ſcænâ? Sus (Hui!) *Minervam!* Pigmæus *Herculem!* Grillus *Socratem!* Fateor, ingenuè fateor (*novi* enim *quàm ſit* mihi *curta ſupellex*) quàm omnium *undecunque* ineptiſſimus ſim, qui *Formulas* haſce delinearem; verùm enimverò, tametſi ab *Apelle* ſolo pingi debuiſſent, nempe viris *doctis*, qui tales, ut plurimùm *muſcas*, [g] & minutias contemptui habent; *Zeuxim* tamen (ut opinor) aut *Protogenem*, aut aliquem (*ipſum me*, ſi lubeat) *illis* longè inferiorem non de-

[f] *Obſtetr. animor. pa.* 264 *& Lipſ. inſtitut. epiſt. cap.* 12.

[g] ἀετὸς οὐ θηρεύει μυίας.

dedignantur. Utcunque enim *metam* (ad quam collimo) *hanc*, alius forſan fœliciùs *contingat*, alius *caſtrum* faciliùs expugnet; conatus tamen *noſter* nunquam, vel in *hac* re, vel in aliis, *Reip.* puerorum *Scholaſticæ* inſervituris, defuturus eſt: Siquidem (ut ille olim *Lacedæmonius*, vir uſquequaque bonus [h] quem *alii* magiſtratu, & *meritis* anteverterant) æquo alacríq; feram animo, *Plurimos* me *meliores repertos eſſe, &* peritiores *in tenerâ* puerorum *indole inſtituendâ*; *voluntate* tamen & *ſedulitate*, nulli cedere volo, cujus causâ, *nullos labores*, nullas *obtrectatorum* ſugillationes, ſycophanticos *Momorum* morſus, nulla demùm venenata *invidiæ* ſpicula reformido: imò nec *vitam* ipſam, adeò mihi charam habeo, ut *eam* pro communi *bono* expendere gravarer: Operam non ſolùm *meam*, quãtulacunque ſit, ſed *memetipſum* etiam, *totum* tradens, & dedens in *meorũ* utilitatẽ, *Æſchinem* Philoſophũ imi-

[h] *Pædaretus.Bruſ. lib.*1.*ca.*18.

imitatus, qui ſemetipſum *Socrati* donaverat. Aſſentior enim, (*in quo fortaſſis erro*) aſſentior tamen (ut *parva* magnis *conferam*) *Veſpaſiano Cæſari*, qui cùm à *medicis* reprehenderetur, quòd *ægritudine tentatus*, cũctis Imperatoriis muneribus fungeretur, *Imperatorem*, inquit, *ſtantem mori decet*. [i] Simili planè modò & *ego*, tametſi *conclamatâ* non ita dudum, nunc autem *afflictâ* valetudine, Spartam *quam nactus ſum* meam, *uſque dum* vita *ſuppetet, pro virili conabor adornare*. Quod ut fœliciùs exequar, *opus hoc* (ſin malis luſum) in *meorum* uſum aggreſſus ſum, reverâ *puerile* : * *viros* enim non decet, cùm ſit inſtar *equi* tantum *baculini* [k] (quales *puerulis* in nundinariâ ſolemus emere) cui tametſi *Socrates* fortaſſe aliquis, qui *pueros* inſtituat, in *luſu* dignetur inequitare, *viros* tamen itinerantes non geſtabit, nec ſolidi & *virilis Genii* cenſuram, aut *judicii* pondus ſuſtinebit. Aſperum igitur

&

[i] *Suet. in vit. Veſp. Patris.*

* *Nihil moror quam* pueriliter *modò utiliter.* Eraſm.

[k] *Anglicè*, an hobby-horſe.

—non inviſa feres pueris munuſcula parvis. Horat.

& moroſum *Xenocratem*, & ſuperciliosos *Criticos*, qui *virile* aliquid in his *puerilibus* expectant, quod *ſuo allubeat* palato, (quum *ego* ex profeſſo, cum *pueris* hic ludens *repueraſco*, pueriſq; tantummodò *meis*, [l] nanis & perpuſillis *ſoccos* adapto, (ſuos [m] *Herculem cothurnos* alibi ut quærat ablegamus) *Tranſitionum* noſtratum *formulas*, ſicco pede *tranſire* malim: *Te* autem (quem ſpero *lectorem* fore mihi benevolum) hæc pauca monitum volo: *viz.* quod—

[l] *Litterariam noſtram adoleſcentiam in* cunis *adhuc eloquentiæ vagientem his quaſi ſerperaſtris promovere conatus ſum*. Lipſ.

[m] *Grandiores enim in his* formulis *exprimendis ſint remiſſiores, non enim ultra opus. Sicut* digiti *in cythara* ægrè *& cum intentione* initio *ponuntur, iidem poſteà ad* chordas *& numeros ſponte veniunt: ſic* mens *iſtis paulùm aſſuefacta* Lipſ. inſtitut. epiſt. cap. 13.

1. DECLAMAT

—Formulę *illæ omnes ad* Narrandi *uſq;* pag. 87. DECLAMATIUNCULIS *ſolùm conveniunt*; *in quibus* Exordiendi, Inſinuandi & Moderandi formulas *adhibemus*, *& initium dicendi ſumitur à* circumſtantiis, *Loci*, *Temporis*, *& Perſonarum*, *&c.*

Alſted. *in Orator.*

In THEMATE porrò noſtro, (ne novam formam *cudere* cogamur, à *Declamationibus* diverſam) ut in Declamationibus *quinque* tantùm generales *partes* proponimus, *viz.* Exordium, Narrationem, Confirmationem, Confutationem, Concluſionem, aut ſex ſecundum verſiculum, *Exorſus, Narro, Seco, Firmo, Refuto, Peroro*, ut magno *illi* Voſſio aliiſque placere video.—

2. THEMAT.

Partes 5.

Voſs.inſtit. orator.pag. 325.

1. EXORDIUM non ſit (ut *multis* uſu venit) longâ, & κραμβοτάτῃ compellatione *auditorum*, ſuęque *ineptitudinis* excuſatione *laciniatum*; ſed *è re* ipſa naſcitur * & deſumitur ab *Exemplo*, *Similitudine*, *Teſtimonio*, & aliquando, *diſſentaneis* à re, ut ſic deſcendamus ad *rem*, per iſtiuſcemodi formulas— *diſſimiliter prorſus contingit*—

Nequaquam vero—non autem ſic ſe res habet—

1. EXORDIUM. *quale.*

* —*Non longum, ſed ut* caput *ad* corpus quantitate *parvum*, qualitate *rarum & admirandū* Alſted. Orat.

2. NARRATIONEM, vel potius *Propoſitionem*, & *Expoſitionem*

2. NARRAT.

Apthonii, confundimus, ut in *noſtro* uſu homonyma; quâ *thema* datum, aliis phraſibus explicamus; & *ſtatum*, ac *ſummam* quęſtionis *proponimus*, verbis illuſtribus & elegantibus.

3. Diviſ.

3. *Diviſione* hic aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere, *cujus* etiam nonnullas *formulas* propoſui.

4. CON-FIRM.

4. In CONFIRMATIONE, adſtruimus & illuſtramus *thematis* tractandi veritatem, variis *argumentis*, uſitatiùs autem his, *Cauſâ*, *Contrario*, *Similitudine*, *Exemplo*, *Teſtimonio*.

—modus diſponendi argumenta in Confirmatione.

Diſponenda autem *hîc* ſunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmiſſima* in fine: ut in acie *Neſtoris*, qui fortes in *primâ*, mediocres in *mediâ*, omnium verò fortiſſimos in *ultimâ acie* collocavit. In *his* enim *turpe eſt oratorem decreſcere*; & ἐυταξία (quæ ipſa eſt *anima* orationis) accuratè ſpectari debet, nè

—Mulier formoſa ſupernè,
Deſinat in piſcem— Hor. Poët.

5. In CONFUTATIONE, *primò* Objectionem fingimus, *quam* ab dverſariis vel *fictam*, vel *factam*, el *faciendam* eſſe, veriſimile eſt: (Atque *huic* opportuna loco eſt *Exclamatio*, *Interrogatio*, Proſopopœa) *Secundo* ipſam ſolidè de-uimus, & (*detractâ larvâ*) quàm *ihil* habet viriũ demonſtramus. *Hîc* neque parùm elegans fuerit uperaddere egregium aliquod dictum, quo *veritas* rei confirmetur magìs. 5 CONFUT.

6. CONCLUSIO, in qua *primò*, ἀνακεφαλαίωσις locum habet, & eſt *ſummaria* præcipuorum *argumentorum* in totâ *oratione* diffuſorum, recollectio: *ſecundò* παθοποιΐα, *affectuoſa* ſcilicet & *pathetica* Concluſio; quæ fit per *Figuras ſententiæ*, *Exclamationem*, *Interrogationem*, &c. *Verborum* audaci ponde-“re, [n] atroci *figurarum* dignitate, “gravi *ſententiarum* majeſtate, “*periodorum reſpiratione* crebra, “& 6. CONCLUSIO. 1. *Recapit.* 2. *Pathop.*

[n] Farnab. *Ind. rhet.* pag. 30.

“ & numero vehementi *fulminet*;
“ neque in ſenſus *irrepat*, ſed *irru-*
“ *at*, inſtar rapidi *torrentis*, hy-
“ bernis *nivibus*, aut montano *flu-*
“ *mine* aucti, ſternat agros, ſaxa
“ devolvat; *viam*, ubi non invenit,
“ perviam *faciat*; ſecum *audito-*
“ *rem*, vel *contrà* nitentem *ferat*,
“ cogátq; ire *quò* rapit. Hîc enim, *faces* ſunt adhibendę, & *aculei* o in Auditorum *animis* relinquendi. Ad *hunc* igitur locum, *insigne* aliquod dictum reſervemus, ut *Nectareum* quoddam *valedictionis* poculum, p ſive *melleam offam*, & ψωμὸν γλυκύ-πεπλον, quod *faſtidium* avertat, & *ſitim* in Auditorum animis, *te* diutiùs audiendi, haud facilè reſtinguendam pariat. Jam *vale*, &

—*Si quid noviſti rectius* iſtis,
Candidus imperti, *ſi non*, his *utere mecum*.

—nunc lapides adeſos ſtirpeſque raptas, & pecus & domos volventis una, non ſine montiũ clamore, vicineq; ſylvæ Horat. lib. 3. Ode 39.

o ἐγκατελιπέτω τὶ κέντρον τοῖς ἀκούουσι. Eupol.

p *Vt ſic dicam*, ſaccharum *inſpergatur*, *fiatq; delectabilis ad guſtum*. Lipſ. epiſt. inſtit.

Ad Præcharum ſuum *I.C.* Scholæ *Lincoln.* Rectorem, de *Horto* ſuo *Oratorio*, ſeu Formulis, tam ad *contextum*, quàm *materiam* congeſtis *quintâ* mox vice, prelo ſubjiciendis, votum *devoti* ſui G. C.

INfluxus cœli veniat *Niſi Deſuper*, hortus
  Aret, & edit opes *area* nulla ſuas.
Sic *tuus*: at placidis ſtillet benedictio cœlis,
  Nemo tuam vacuus, *parvulus*, oret opem.
Porriget omnigenas, *hæc*, atq; hæc *area* Formas,
  Seu *flores* (a) petat, aut *fila*, (b) ligare ſuos.
Cerinthen, Caſiam, Caltham, Meli-phyllon, Anethū,
  Narciſſum, violas, lilia, narda, roſas,
Certis ſparſa locis. Rumpantur ut ilia *Codro*:
  Sic *patet in laudes* area *lata tuas*.

(a) *Formas ad materiam.*
(b) *Formas ad contextum.*

In *has*, vel *Herculis Ogmii* catenam, *Tranſitionum Formulas*, ab ætate teneriori, *Iovis*, quaſi *cerebrum* habendas, **Carmen parallelum, ad** ***Authorem,*** amiciſſimum *ſuum.*

C*Omprobo, delector, plaudo pleno oreq; laudo,*
Velle tuum, *calami nectare, acumen, opus.*

Edm. Downing.

De *utiliſſimâ* operâ *amiciſſimi* ſui, multíſque nominibus meritiſſimè colendi, M^ri^. I. C. *Rectoris* Scholæ *Lincolnienſis* digniſſimi; in elegantiſſimis *Tranſitionum* ſuarum *formulis* congerendis, per *quas, profundiſſima Orationum*, declamationumq; *flumina*, ſicco pede, facilique, ipſis *pueris*, ceu per *pontes* quoſdam *ſublicios, tranſire* datur, *Carmen ſimplex ligatum*,

τετράστιχον· ἐγκωμιαστικόν·

אל הקורא דברי
הספר
היה לי נופת הצופים
היה לי ממתקי מלים
לי היה דדבר חליה
אפ רבה גם טדבה רבדה

Tho. Wallis.

Prȩcharo ſuo, & prȩclaro pueritiæ inſtitutori *I. C. S. S.*

Ὡς γάλ' ἀμελγόμενον μαζοῖς τρέφει ἀρτιγενέθλου
Σῶμα, καὶ ἐξαύξει, γυῖα τ' ἄνευρα βρέφους:
Τῶς, Διοδῶν τούτων, μελὶ γλῶττον, Γράμμ' ἀγορητὴν
Ποιήσει, γλυκερῶν, παῖδα γέμοντα λόγων.
Δεῦτε Νέοι, μεστοὺς ἔνθεν θηλάζετε μαστοὺς
Κλάρκιος, Εὐφραδίας χεῖ γάλα, Δεῦτε Νέοι.

Θωμᾶς ὁ Βιχόππος.

In laudatiſſimam Authoris operam, in *opere* hoc, potius *luſu* ut ait *ſuo*, *Tranſitionum* ſuarum concinnando, collocatum, Τετράστιχον.

S*I ſitias*; flumen *Romani* Nectaris *hîc eſt*;
Si eſurias, *Latii verba diſertaſori*;
Hîc ſeſe in varios *diſponunt fercula* diſcos;
Ergo, quâ *placeat*, te *ſatiato*, dape.

Iſaacus Knight.

VT *per ſcamna, ſuum* veſtigia, *ſedula* nutrix
Infantem tenerum, ſigere prima *docet:*
Hic ita formarum, *firmat* formátque *libellus*
Eloquium; *ornandum dirigit* arte *ſtylum.*
Repſit ſic Ciceronis *humi*; & Demoſthenis *olim*
Vagiit in cunis Suada *diſerta ſuis.*

Iacobus Harringtonus.

FIat *ut* infirmus, firmus, *convivia lauta*
Digerit; & vacuas *diſtendit ſanguine* venas,
Succoſos comedendo cibos: Tu, *carpe dapes has,*
(Parve Puer) *quas parva capit ſi ſortè patella,*
Mande tamen; *jejuna fames ne mordeat unquam*
Scripta; *ſtylum* ſucco *facient*, & ſanguine *plenum.*

Guilielmus Perkinſius.

O Fortunatos nimiùm, bona ſi ſua nôrint,
Agricolas! *(olim cecinit* Maro:) *ſed* bona *nôrit*
Si ſua, *noſtrarum* puerilis turba *Scholarum,*
Fortunata magè eſt: ſeritur metitúrque *colonis*
Flava Ceres *multo* ſudore: Scholaſtica *verò*
Plebs *habet hic, variis,* congeſtas Tranſitionum
Faſciculis, formas; facundæ *copia* linguæ,
Ceu fœcunda *ſeges, ſeritur metitúrque labore*
Alterius. *Reſtat* pueris *ut in* horrea *tantùm*
Comportent; *transferre ſuum* prudenter *in uſum.*

Nath. Clarke

METHO-

METHODVS.

PUero *Eloquentiæ* ſtudioſo, non inutile futurum arbitramur. 1. *Methodum* ſibi proponere in componendis *Epiſtolis*, Thematibus, *Declamationibus*, *&c.* 2. *Formulas* quaſdam adhibere.

1. Ad *Epiſtolas* quod attinet conſcribendas, inveniet in *hoc* libellulo, *Regulas* ſuccinctas, Epiſtolographo neceſſarias. 2. *Species* Epiſt. in triplici *cauſarum* genere, viz. *Demonſtrativo*, Deliberativo, *Iudiciali*. 1. In *Demonſtrativo* ſunt Epiſtolæ. 1. *Narratoriæ* ſeu Deſcriptoriæ. 2. *Lamentatoriæ*. 3. Gratiarum actionis. 4. Gratulatoriæ. 5. Officioſæ. 6. Diſputatoriæ. 7. Collaudatoriæ. 8. Deprecatoriæ.

1. Epiſtola.

2. In genere *Deliberativo* ſunt. 1. *Suaſoriæ* & *diſſuaſoriæ*. 2. Hortatoriæ & *Dehortatoriæ*. 3. Petitoriæ. 4. *Commendatitiæ*. 5. Conſolatoriæ. 6. *Reſponſoriæ* ad conſolat. 7. Monitoriæ. 8. *Convitiatoriæ*. 9. Reconciliatoriæ. 10. *Conciliatoriæ*.

3. In genere *Iudiciali* occurrunt hæ. viz. 1. *Criminatoriæ*. 2. Defenſoriæ. 3. *Expoſtulatoriæ*. 4. Exprobratoriæ. 5. *Purgatoriæ*. 6. Excuſatoriæ.

2. In *Themate*, Methodus fit ſecundum

2. Thema.

partes uſitatiores, quæ ſunt. 1. *Exordium.* 2. Propoſitio, vel *Narratio.* 3. Confirmatio. 4. Confutatio. 5. Concluſio.

—Vide paginam 17, 18, 19. ubi *Thematis* noſtri *Methodus* indicatur fuſiùs.

3. Declamatio

3. In *Declamationibus*, Methodus eſt omninò eadem cum prædictâ *Thematis*, variato tantùm (pro re natâ) *Exordio*, &c.

Secundò, ut in his *omnibus* requiritur *Methodus*: ita etiam *Formulę* non erunt illi contemnendæ, tantiſper dum ſine *cortice* (quod aiunt) * *natare* poſſit, & confirmato jam, uſu, *pede* ** ſuis viribus, *ſuopte* ingenio, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullæ reſpiciunt *contextum.* 2. Aliæ *Materiam* ***.

1. *Contextum*, cúmque in *epiſtolis*, Thematibus, *Declamationibus*, atque vel
{ *ſeparatim* eorum *ſingulis.*
{ *conjunctim* omnibus & in *communi*—

1. In *Epiſtolis* ubi adhibentur *Formulę.* 1. *Salutandi.* 2. Compellandi. 3. *Valedicendi.* 4. Subſcribendi. 5. Dandi.

2. In *Thematibus*, ſunt *Formulæ.* 1. *Narrandi* ſive *proponendi.* 2. Partiendi, *Diſtribuendi* vel *Dividendi.* 3. *Confirmandi* in genere. 2. Per *Cauſam* rationes ſcilicet & *argumenta* proferendi. 3. *Contrarium.* 4. Similitudinem. 5. Exemplum, authores inducendi. 6. *Teſtimonium*, antiquorum

---

* *Hos interim imitare non induſtriè ſolum, ſed penè adfectatè, & cupidè; ſic (inquam) ut* color *quæſitus &* fucus *appareat, imò &* fucum.

** *Vt enim* pueros *nihil pudet cùm* ſcribere *diſcunt, per ſingulos* literarũ *apices, alienâ ſæpe* manu *duci; partem* periodi *cujuſpiam cum Veniâ ſæpè inſeres, & cẽtonẽ è* Tullii *purpurâ contexes, paulò poſt daturus* tuam. Lipſ. epiſt.

*** *Pratulit mihi in iſtis, facem* Lipſius *in Inſtitut. Epiſt. cap.* 12. *& celeberrimus* Farnabius *Indic. Rhetoric. pag.* 36.

dicta citandi. 4. *Objiciendi.* 5. *Confutandi.* 6. *Concludendi.* 1. In genere. 2. In ſpecie, per Recapitulationem.

2. Pathopœam in { exclamatione.
interrogatione.
admiratione, &c.

3. In *Declamationibus*, ibi in uſu ſunt Formulæ. 1. *Compellandi* Auditores. 2. *Ordiendi* in genere, *primò*. 2. In ſpecie. 1. Benevolos faciendi à Perſonâ *Auditorum* & Noſtrâ. 2. Adverſariorum. 2. *Inſinuandi.* 3. Conciliandi. 4. *Moderandi.* 3. Narrandi vel *Exponendi.* 4. Confirmandi. 5. *Confutandi.* 6. Perorandi. Sed in *his* nihil fere differunt à *Themate.*

Secundò *generales* formulæ, quæ *his* omnibus in *communi* competunt, ſunt. 1. Tranſeundi. 2. *Continuandi.* 3. Abrumpendi.

2. Formulæ ad *Materiam.*

Accuſandi. Admirandi. *Aſſeverandi.* Conſolandi. *Conſulendi.* Corrigendi. Culpandi. *Dehortandi.* Deliberandi. *Deprecandi.* Diſſuadendi. *Dubitandi.* *Exclamandi.* Excuſandi. *Hortandi.* Illudendi. *Gaudendi.* *Gratias* agendi. Lamentandi. *Laudandi.* Lætandi. Metuendi. *Minandi.* Monendi. Objurgandi. *Obſtupeſcendi.* Obteſtandi. *Officium* agnoſcendi. *Opem* offerendi. *Opponendi.* Petendi. *Pollicendi.* Precandi *benè* & malè. Provocandi. *Quærendi.* Reprehendendi. Rogandi. *Suadendi.* Vendicandi. Vituperandi.

Subtexuimus *his.*

1. Regulas de *Collocatione* Oratoriâ.
2. Quæſtiones
   - viginti duas *Inventioni* accommodatas.
   - Declamatorias.
3. Exempla.
   - Declamationum *novem* in tribus diverſis *queſtionibus.*
   - Orationũ
     - ſalutatoriarum.
     - valedictoriarum, &c.

Longos meos deprecor logos, ne λογο-μαχεῖν me autumes; quocirca,

Si tu forſan de nimiâ longitudine, aut Formularum quarundã prolixitate conqueraris (quod, ut audio, aliqui) cogites velim ut ille, apud *Poëtam*, quod

Hor. lib. 1. ſerm Satyr. 1.

—ſuave eſt ex magno tollere acervo,
Ut tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urnâ,
Vel cyatho; et dicas magno de ſlumine mallem
Quàm ex hoc fonticulo tantundem ſumere—

Tu capias quantum lubeat pro capacitate *ſiticulæ* tuæ, in uſum *præſentem.* Nobíſque noſtram non invideas (quæſo) *copiam,* luxuriem.

Lipſ. Inſtit. Epiſtol.
—λαλεῖν ἄριστος ἀδυνατώτατος λέγειν.

Loquentes ferè plurimùm, qui minimùm *eloquentes,* ut *corpore* tenues, *veſte* ſe dilatant: ſic qui *ingenii,* aut ſapientiæ *inopes,* diffundunt ſe verbis,

—hanc veniam petimus,
Dabimúſque viciſſim—

Formulæ *compellandi* auditores, in declamationibus, Orationibus, &c.

Viri ampliſſimi, Clariſſime vir.

Auditores
Humaniſſimi
Candidiſſimi
Lectiſſimi
Auritiſſimi
Doctiſſimi

Viri verè
Apollinares.
Ornatiſſimi.
Generoſiſſimi

Summates Palladii.
Heroes literarii.
Apollinares Semidei.

Venerande, verendéque. *Vir ſpectatiſſime.*

Digniſſime
Obſervande
Honorande
Generoſiſſime
Venerande

Mæcenas
Magnifice
Illuſtriſſime
Honoratiſſime
Minervalium præſes virorũ.

Domine.

Perilluſtres & generoſi admodum Domini.

Amiciſſimæ
Mellitiſſimæ
Chariſſimæ
animæ.

Magne literarum Atlas, loci hujus lumen & columen.
Literarum literatorúmque muſegêta.
Heros magnifice, literarum & literatorum fautor eminentiſſime.

Apollinare caput.
Minervales pedes
Florentes Academici.

Synaxis doctiſſima.
Celeberrima panegyris.
Optimates literarii.
Veneranda capita.
Apollinaris corona.
Minervalis chore.
Mercuriales adoleſcentuli.
Heliconia
Attica
juventus.

Chara Muſarum ſoboles.
Magni Apollinis incrementũ.
Igniculi Heroici.
Iuvenes Philomuſi.
Generoſi Minervæ filioli.
Proles Apollinea, almæ Palladis quam nutriunt ubera.
Plebs literaria.
Minervale ſodalitium.

Cives Patricii.

Digniſſime
Vigilantiſſime } *Præ-tor.*
Prudentiſsime

Patres Conſcripti.

Senatores graviſſimi.

Viri conſulares.

Studioſiſſimi muſarum alumni, quibus utramque præbet ſugendam *Minervæ* mammam.

Mei ſub eodem *Palladis* vexillo commilitones ſuaviſſimi, quorum ætas teritur in libris.

Attentiſſimi animi, patientiſſimæ aures.

Vos qui *tineæ* eſtis, & helluones chartacei, vos qui in ipſo bonarum literarum emporio verſamini—

For-

Formulæ *Exordiendi.*

Marcum aiunt *Antonium*, *Peripatetico Phormioni*, gravem *imprudentię* notam inuſſiſſe, quod *rei militaris* ſcientiam explicaret, audiente *Hannibale*; & *C. Iulius* admirari ſolebat eorum ora, qui in ſcenâ *geſtum* agerent ſpectante *Roſcio*: videbor igitur, & *ego* fortaſsè minus aut *prudens*, aut *pudens*, qui cùm tot adſint in ſapientiâ, & literis, *Hannibales* & *Roſcii*, tenuitatem noſtram in hoc dicendi genere longè ſuperantes, illuſtrem nihilominus hujus *ſententię* ſublimitatem, exili meâ dictionis *infantiâ* deformare turpiter, non reformidem. Cùm tamen admirabili *favoris veſtri* amplitudine ad dicendum impellar, inconcinna profectò hæc *orationis* meæ ſtructura, in morâ mihi non erit, ut ab inſtituto retardarer, quo minus—

Plutarch in *Hannibale.*

—*Marcus Tullius* eloquentiæ Romanæ parens, magnâ ſemper trepidatione *exordiri* conſuevit—

—Nam ſi *Anacharſis* philoſophus,

ignorantes *Muſicam*. deridebat de *Muſicis* ferre judicium; quanto magis *imprudentes* damnâſſet, ſi de *prudentibus* vidiſſet judicare—

Theophraſtus progreſſus in concionem repente obmutuit—

Iſocrates ob ingenii timiditatem, nec hiſcere unquam *publicè* auſus eſt—

Illuſtriſſimum illum *Alexandrum*, orbis terrarum Monarcham invictiſſimum, ab *Apelle* tantùm ſe *pingi*, à *Lyſippo fingi* voluiſſe ferunt; hoc nimirum conſilio, *ne à vulgaribus et obſoletis operibus, non tam illuſtrata*, quàm obſcurata, illius *videretur dignitas*. *Vos* igitur (lectiſſimi *Auditores*) malè conſulitis, tam divinæ *veritatis* ſublimitati, ſi *eam* à me, lutulentis barbariæ fæcibus inquinatam, ſordeſcere patiemini; cum oratio *mea* nec lacertis poteſt contendere, quod *authoritate* nihil valeat; nec illecebris delinire, quod careat *lepôre*; nec aculeis commovere, quòd *judicii* maturitate deſeratur: Quare quum ſingularem *ejus* excellentiam ſatis eluminatè decorare nequeam, faciam ut olim *Timanthes* ille pictor, in immolandâ *Iphigeniâ*, qui caput *Agamemnoni* obvolvendum putavit, quòd immenſam ſui *mœroris* acerbitatem, penecillo non potuit adumbrare; pariter *ego* hujus rei magnificentiam, quam vix *cogitando* conſequi valeam, *ſilentii* ſippario involvendam relinquo—

Veteres *Græci* qui Ευκαιρίαν magnifecêrunt, priúſquam aliquod opus aggreſſi eſſent, ***Opportunitati*** ſemper litare ſolebant; quapropter, & ***ego***, in ipſo orationis meæ veſtibulo, ***veſtrum*** favorem & æquanimitatem, veluti *Mercurium communem* implorandum cenſeo; & cùm *Muſa* noſtra, flexanimæ ſuæ *Suadæ* fœtum ſtatim ſit paritura, ***Vos*** (ceu tot *Deos Nixios*) implorandos arbitror, ut *obſtetricantem* illi accommodetis operam—

Theſeum ferunt *Ariadnes* ope, in penitiſſimos (irremeabilis alioqui) *Labyrinthi* receſſus, olim ingreſſum, inde etiam exiîſſe fœliciter; ***Ego*** pariter facilè intelligo, ***me*** non niſi ***veſtræ*** aurâ, & ***Favonio*** benevolentiæ, ceu *Ariadnæo filo* fretum, poſſe ampliſſimum hunc dicendi *Oceanum* ingredi; ***me*** non niſi ***veſtræ*** patientiæ ***velis*** adjutum, poſſe in eo ***progredi***; nec inde *egredi*, niſi in ***veſtrâ*** æquanimitate, *proram puppímque* collocem. Adeſte igitur (***candidiſsimi Auditores***) ***méque*** benevolo patientiæ veſtræ ***influxu*** juvate, dirigite; ut ***portum***, aliquando tandem, appellere mihi liceat, implicatas *invidiæ Syrtes* prætervecto—

Nobiliſſimum illum pictorem ***Timanthem***, ingentis ***Cyclopis*** magnitudinem, ***parvâ*** in tabulâ expreſſurum, ***pollicem*** duntaxat ejus (quem ***Satyri*** juxta picti, thyrſo metirentur) penecillo ferunt

runt adumbrâſſe : —Ego pariter.

Hæc *ara* (*vos Apollinares Semidei*, quibus *primitiarum* noſtrarum ſpem, *viciſſim* litamus, nobis enim ſingulis, *redit, ut agricolis, labor actus in orbem*) aliquid, naribus tam divinis dignum thymiamatis, elimatum arte, quódque *auribus* ſit harmonicum, videtur exigere. *Ego* autem quantumvis omnium ineptiſſimus, qui tam *ſacras*, tam *purgatas* afficer aures ; veruntamen cùm *veſtro* omnium ſuffragio *calculiſque*, in hanc *Spartam* ſim delegatus, *vos* quæſo, *vires* animóſque mihi ſuppeditetis, ut *meam* hanc exornem provinciam. Quod tanto ſecuriùs facturus mihi videor, tanto etiam alacriùs, ſi inſtitutum *iter meum*, *regio favoris* veſtri *diplomate* muniatis ; cujus publicâ *Majeſtate* (tanquam *Mercurii* caduceo) ferratas *hoſtium* phalanges tutò aut penetrare poſſim, aut præterire ; qui abundè mihi proſpectum exiſtimarem, adverſus omnia *cenſuræ* prejudicia, ſi *mea* non prorſus improbaveritis. Quare, quod *vultu* pollicemini, id *audiendi* facilitate comprobetis obſecro, ut mihi *primas anchoras* ſolventi, benè *velitis*, (quâ eſtis comitate,) & quæ dicuntur (quâ eſtis æquitate) candidè *interpretemini*—

A *vobis* itaque (*Muſarum patroni, viri verè Apollinares*) à *vobis* petunt, quâ poſſunt obſervantiâ, (ſinite quæſo ut excerent) benignè ut audiatis *me*, (quem miſerunt *Legatum* à *Latere)* oratorem *ſuum*, talem, qualem, ferendo leniter tenuem *meam* in dicendo facultatem—

Ad *veſtram* enim benignitatem, tanquam ad *ſacram* aliquam *arcem* ſupplex accurro, ut ſub *Achillêo* veſtri *favoris umbone*, intrepidè lateam, nequa in noſtris *his* conatibus, *genuinum frangat* maledicorum *Erinnys*; quo ſi *me* favore dignabimini, nulla *loci* intercapedo, nulla *temporis* diuturnitas, hujus rei gratiam obliterabit—

Ego enim, quamvis inter omnes *Athenienſes* minimus, quantulúſcunque tamen ſum, operam dabo, ut ex anguſtis *inventionis* meæ, *urnulis*, è lympidiſſimo *veritatis fonte* repletis, *nectar* reconditum hauriatur, quod veſtris *propinem* imbibendum *auribus*. Adeſte huc igitur omnes, (*circumfuſa corona)* adeſte (*inquam*) ſinguli *animis*, perinde ac *corporibus*; arrigite mentes auréſque *veſtras*, & *me* denuò, dicentem patienter audite; quem adeò pluſquam benevolè, præliminari hâc præfaciunclâ *vos* ſalutantem, audiviſtis hactenus—

Formulæ

Formulæ conciliandi Benevolentiam

à
- *perſonâ*
  - *Auditorum.*
  - *Noſtrâ.*
- *Re ipsâ de quâ dicturi ſumus.*

INſuetum *præſentiæ* tam *verendæ*, tam *venerandæ* jubar, mentis (mihi *Infantulo*) oculos, radiis adeò offuſcat ſuis, ut tanquam *noctua* ad ſolem, mea jam caliget ingenii *acies*, ut quem non tulit *unicum*, *Ovidiana Semele*, *ego* minùs, tam multos *Ioves*, & *Phœbos* meæ orationis anguſtiâ recipere poſſum ; utcunque tamen tenuitatis *ego* meæ mihi conſcius ſim, vix tamen, inter *cochleæ* meæ teſtam jam contineor, quin inter aliorum *naufragia*, & ſucceſſus, in hâc re, minùs proſperos, ad *pulchrum* illum, *Bonæ ſpei*, *bonæ mentis*, *portum*, & almæ *veritatis Elyſios*, aſpiraturus ſim : ſi modo, *aureum* mihi favoris, et benevolentiæ veſtræ *ramum* porrigatis ſupplici—

Carneadem ferunt (qui ex tribus nobiliſſimis *Athenienſium* philoſophorum *primus* habebatur) tam incredibili dicendi vi fuiſſe præditum, ut *nullam unquam in ſuis diſputationibus rem defendit, quam non probârit*, *nullam oppugnavit*, *quam non everterit.* O fœlix viri ingenium, fœliciorem fortunam! utinam et ihi—

—ſic, cui jam circum utrinque phalanges
ſtant denſæ, ſtrictiſque ſeges mucronibus horret
Ferrea— Æn. 12.

Spero *me* à veſtrâ omnium æquitate mpetraturum, ut ad orationem meam, aciles hodiè aures, ſitienteſque afferatis. Quare nec veteri *rhetorum* more, rogabo ut *attendatis*, quia *res* ipſa, de quâ jam dicturus ſum, *hoc* à vobis exiget, nec deprecabor quòd orationem affero, nullo aut *flore* ſparſam, aut artis *gemmâ* immixtam.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut nihil ſibi penè ad expugnandum propoſuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere illiſerit. *Vincent. Lirinenſ. de Tertullian.* —cur vos ſummates viri, Patriciique ordinis proceres, ad hoc plebeium convivium voſmetipſos ingeritis? non iſtis palatis hæc parabantur legumina——

Vos verò, incomparabiles *viri*, ut amare debeo, ſic metuere non nihil non poſſum, non quidem ut *natus* parentem, verùm, ut qui timidè cauſam ſuam agit, *judicem*; non quia cauſæ diffidat, ſed quod de ſe deſperet. Præterquam enim quod ignotus *mihi* non ſum, divinam ingenii veſtri vim, cum inexhauſtâ ſapientiâ perſpectam habeo.

Te igitur (*vir maxime*) oro obteſto que, ut tantiſper dum *me* audies eruditu eſſe deſinas, ſcientiam ſeponas, benevo lentiam induas—ut jam *Scaligeri* nome (quod de *Tullii* eloquentia dixit *rhetor*) non pro *erudito* homine, ſed pro *erudit* *one* ſumatur. *Heinſ.*

Archidamus Periandrum dixit è bon *Medico*, peſſimum *Poëtam*, malis carminibus feciſſe; ἀντὶ χαρίεντος ἰατ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς. Vereor nè et *me*, quem hactenùs æſtimâſt *aliquid*, comperiatis demum quàm ſi nunc nihil—

Demoſthenes Græcorum eloquentiſſimus, apud *Philippum* regem Amintæ filium verba facturus, in ipſo ſtatim orationis limine ſtupefactus obmutuit, majeſtate (ut credibile eſt) tanti *viri* perterritus. Quod (ut opinor) herì ac nudiuſtertiùs *mihi* contigiſſet, niſi ſtuporem hunc, explorata mihi jampridem excuſſiſſet humanitas *tua*:—*Text.*

—Non ſunt ſomnia aut nugamenta hominum, aut poëtarum fabulæ, qu *vobis* explicabimus; audietis monita illuſtria, audietis—

—Quod optare licet, præſtare non licet, ſed quoniam alterum *potentiæ*, alterum *voluntatis* eſt, reſpicite æquitate *veſtra* quod adeſt, ſupplete benevolentiâ quod deeſt.

—Non de ſtillicidiis aut aquis pluviis,

d de causâ ſeriâ, re magni momenti ſt nobis ſermo—

Dignum eſt attentione veſtrâ argu- entum (*Beniginiſſimi Auditores*) quam- uam nec de *vobis* dubitare ſit nefas.—

Non ſunt levia quæ pertractamus *Auditores*— quibus graviora, ne *Con- cripti* quidem in Senatum *Patres*, aut ex bore curuli *conſules* pronuntiârunt.—

Graviſſimum nobis, *Auditores* huma- iſſimi, graviſſimum onus incumbit, æ- as autem *hæc*, et illa quam videtis a- doleſcentia longè ſubſiſtit impar, quæ nullis fulta præſidiis, nulla eruditione inſtructa, nullis ingenii viribus innixa, *pem* veſtram implorat ſupplex—

—Sed acceptior fortaſsè erit ex intimo *cordis* penetrali, leniter ſpirans *ſimplicitas*, quàm in labiis tantùm natans phalerata hujus ſæculi *grandiloquentia*—

—Ecce vobis *novum* jam argumentum, *rei* ſanè ut opinor, non injucundæ, cùm vobis, *ſcio*, non placeat recocta *crambe* quæ antehac ſæpius appoſita excitavit nauſeam.

—Dabitis uti ſpero pro innato *veſtro* candore veniam— et aurem paulò faventiorem, cùm *noſtra* jam oratio, humili ſerpat pede, non *trágico* ſuperbiens cothurno, nec nugas vobis et *apinas*, aut ἱπποβήμονα ῥήματα ut ait *Comicus*, ſed rem uti res eſt—

—Difficili planè de re dicturus ſum,

neque quiſquam eſt cujus de lumine, l men accendam meum—ſi igitur erratu à *me* uſquam fuerit, veſtram *προσπτω πύ* *συγγνώμην* indulgete—

—Tametſi non inter *primos*, ſic n inter *imos* prorſus debeam conſidere—

Per eam *vos* humanitatem rogo, qua incluſam in pectoribus, domo *huc* att liſtis, ut dum dico, patienter aſſidere, attentè auſcultare velitis—

Hanc ad *telam* pertexendam, dum pl no me confero gradu, officiosè *vos* com pello, ſtudiosè peto, obnixè compreco ut porrò benignitatis *aurâ*, benevolenti *ſpiritu*, leviſſimo favoris *Zephyro*, ad portum altum provehatis, *hoc* leve et demiſſum genus dicendi—

Quòd dum facimus, *vos* auditore quotquot adeſtis, obteſtamur, ut quanto eſtis *nobis* eruditiores, tanto ſitis quoque ignoſcentiores, nobiſque balbutientibus, attentionem aliquantiſper largiamini—

Simul illud deprecor à *vobis*, ut non prius, temeritatis mihi notam exulcerato quodam animo inuratis, quàm *me* provinciam hanc ita depoſuiſſe judicatis ut à ſuggeſto non ejectus, ſponte diſcedam—

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adoleſcentiæ ſpacium eſt egreſſa; ſi quid hoc *judicium*, quod nullo rerum eſt uſu confirmatum; ſi quid hæc *eloquentia* quæ

primis

imis tantùm præceptis eſt imbuta, poſt, conabor ut—

Quum multùm de *amicitiâ* ſcripſiſſet *cero*, librum illum ſuum *Pomponio Ato* inſcripſit, amico *ſibi* conjunctiſſio; quúmque de *Senectute* porrò *ipſe* piosè diſſeruiſſet, nullum alicubi opes iſtiuſce idoneum magis invenire poit patronum, quàm eundem *Titum mp. Atticum*, virum multâ canitie verandum. Prudenter admodum *patro*ſui, cui, nuncupaverit conditionem, ſubjectæ materiæ qualitatem applins, et adaptans: ita et *Ego* (ſi *magnis mponere parva licebit*) vindicias ſtudiom, et literarum patrocinium ſuſceptus, in improbos nebulones, atque ignaſſimos horum temporum fucos, oprtunè uti ſpero, et appoſitè coram *vos*, adoleſcentibus virtuoſis pariter ac udioſis, dicturus venio—

Ulterius autem antequam *lingua* fræa indulgeam, quæſo *vos* per eam quam actenus invicem, ex literarum humaiorum cultu ſatam et propagatam conrvavimus amicitiam, velitis, *aurium*, ut ſic dicam) *ædes* vacuas mihi aperire, peregrinantem dicendarum rerum *veitatem* admittere—

Auſculta, *corona* diſcipulorum *breviſſina* attentè, vitabo ſermonem laciniom, attende benevolè, promitto aninum officioſum—

Favete igitur linguis, et permittit
in hoc opere arduo, honeſtâque adm
ratione, tanquam *profanus* lumen ad
rem, onerariáque navi meâ, littora ta
tum prætervehar—

Atque utinam dum imparibus ard
am hanc molem humeris impono, a
Ciceronis voce uti poſſim, aut alacrita
Demoſthenis excitari!

Cum tot tantiſque difficultatibus, a
fecta atque afflicta; in veſtram, *Audit*
res, fidem, veritatem, miſericordiam *V*
ritas confugerit, Te *Domine*, voſque q
in *concilio* adeſtis, orat atque obſecrat,
multis injuriis jactatam, atque agitata
æquitatem, in hoc tandem loco conſiſte
re et confirmari patiamini: id quò fac
liùs facere poſſitis, dabo operam ut
principio, rem ipſam quemadmodum ge
ſta, et contracta ſit, cognoſcatis—

Hercules olim adverſus *Hydram* Le
næam, et *Cancrum* congreſſurus, co
ctus eſt, *alienam* opem implorare, q
ipſe ſolet opitulari cæteris. Ego *un*
cum tot monſtris dimicans, iiſque ſubinde
novis exorientibus, quid faciam ſi
manum mihi adjutricem non porrigatis?
ſi ſub *Ajaceo* veſtri patrocinii clypeo
non—

Peto ut *quantum* nobis deeſt *eloquentiæ*
(deeſt autem plurimum) *tantum* ab
humanitate veſtra ac *benevolentia* accedat;
ne ſi ſecus fiat, non unius *viri*, ſed ip-

s *ſapientiæ* laudibus interceſſiſſe videa-
r.

Oro, rogo, ut eâ quâ cœpiſtis bene-
lentiâ, et arrectæ auſcultationis aurâ,
tionem hanc ad præſtitutum termi-
m proſequi haud dedignemini—

—*Solamen habebo*
Mortis, ab Æmonio *quod ſim jugulatus*
Achille.

—Qua de re cùm breviter dicturi ſi-
us peto, ut quod eſt amoris, ac bene-
lentiæ, *benignè*, quodque ſtudii ac dili-
ntiæ, *attentè* audiatis—

Quam *hæc* minimè levis ſit contro-
ſia facilè intelligetis—

—*Nec enim levia aut ludicra petuntur*
æmia, ſed Turni *de vita et ſanguine cer-*
tant. Æneid. 12.

—Suppeditabit (uti ſpero) candor ve-
r, et attentio, ut gratâ antevertam ce-
itate (*quæ* delaſſatos facilè occupat)
prolixitate nauſeam—

—Hæc quàm ſint in *me* exigua ag-
ſco, nec de *me* quiſquam tam abjectè
àm *ipſe* ſentio—

—Magna profectò *res*, et ad diſcen-
m utilis, et ad recolendum neceſſaria,
am etiam atque etiam exemplorum
olibus illuſtrare, atque inculcare ſtu-
bimus—

—Ut ad conſenſum *ſui* quos ſuadere
on potuerit, impellat, *cujus* quot penè
ba tot ſententiæ ſunt, quot ſenſus tot
victoriæ

victoriæ— *Vinc. Lirinenſ. de Tertull.*

—*Simonides* in arduâ illâ quæſtio
Hieronis, deliberandi causâ, unum ſi
diem poſtulavit, poſtridiè verò bidu
petiit, et deinceps dierum numerum d
plicavit. Haud aliter *ego* in hac nodo
difficilique admodum controverſia
aliquot *dies* ad cogitandum poſtular
quia quanto diutius conſydero, tan
mihi res videtur obſcurior—

—Cùm cauſa ſit multiplex, et no
paucis difficultatibus obvoluta—im
undique ſit præjudicium, undique pr
cipitium—

—Quanquam & de *hac* re perinde
de aliis, tanta eſt controverſia, ut *horol*
gia ſexcenta faciliùs in concordiam re
degeris, quam *tres* aut quatuor philoſo
phorum ſuper *his* rebus diſſonas opini
ones—jam verò *quis* recenſeat quæ
ſingulis perhibentur de *naturâ*, de prin
cipiis, de *Deo*—

—Nam à veteribus philoſophis hæ
quæſtio olim decocta, *his* temporibus re
cruduit—

Illud modò, antequam ulteriùs prove
har, à vobis ſummoperè contendo, u
quando omne mihi perfugium in *veſtr*
bonitate, et clementiâ ſitum eſt, tenui
tatem meam veſtro favore ac ſilentio
ſublevetis, quò mea oratio his veluti *ſe*
cundis ſubjecta *ventis*, quem ſibi propoſu
it, portum faciliùs conſequatur.

Ut pronis auribus, benevoliſque ani-
nis vocem *oratoris*, de eximio ſæcu-
i hujus ornamento diſſerentis, exci-
iatis—

Sed ſi jam veſtra illa *favoris* aura, no-
ſtræ hujus *Vela* imbecillitatis impleve-
it, ſuperabo ſcopulos omnes difficul-
atis tantæ, et ingreſſus in portum *veri-*
ati dictionis hujus coronidem conſer-
abo—

Præbete quæſo mihi *veſtras* attentiſ-
ſimas *aures*, dum hæc à me propoſita,
enuiter pertractata fuerint, & ſub Aja-
éo veſtri patrocinii *clypeo* nudam verita-
em obumbrate—

Conciliandi Benevolentiam.

AD *humanitatis* veſtræ *genua* proci-
dit *oratio* noſtra, ſupplex animi *nun-*
ius, et delegatus; cui, ut benevolam præ-
beatis *aurem*, obnixè *deſidero*; nullorum
enim uſpiam lenitatis cenſurã, vel ma-
gis *expeto*, vel magis *expecto*, quàm *ve-*
ſtram, (doctiſſimi *Auditores*) quibus, ne
Athenas quidem ipſas, credo fuiſſe, ma-
gis *Atticas*; Oro *vos* igitur, ut *irradiet*
mihi, veſtræ *humanitatis*, (ceu cœleſtis
cujuſdam cynoſuræ) jubar, *vultus* ve-
ſtri *ſplendore*, me ſubtimidè, debili utcunſ-

que conatu *dicentem*, mirificè reficiatis, ſi conatum quantulumcunq; meum probaverîtis: quanquam cùm *vos* in tantillas haſce *minutias* deſcendere non diſpuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordiis, ut veſtrâs aures *Ambroſiâ, Nectariſve* ſucco ſaturas dimitterem—dum *vos* modò propitios habeam, quorum imprimis vereor, et revereor judicium—

Sed cur *ego* vos (mitiſſima *ingenia*) adeò operosâ *precarer procarérve* prece, quorum *vultus*, placidique *mores*, faciunt, ut mihi de *vobis* dudum pollicear futurum, ut ſub *Achilleâ* veſtri patrocinii panopliâ, omnes maledicarum linguarum *latratus* facillimè retundam—

Hac *ego* de re dum dixero, dum immenſum hunc *Oceanum* tranavero, *vos* quæſo (*Auditores*) veſtra ut faveat conſueta *affabilitas*; indulgeátq; placidè balbutienti noſtræ oratiunculæ; ut in quam me ſpem, *vultus* veſtri oculorúmque benignis indiciis erexiſtis, eam *attentione* quóque veſtrâ confirmatam dignemini, veſtroſque animos *verbis* meis velut catenis quibuſdam alligate—

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phraſium *ſyderibus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* diſtincta, eloquentiâ *nitêre*, compoſitione *fluere*, ornatu *ſplendêre*

ſplendêre non poteſt ; *vobis* tamen quæſo placeat, puriſſimum hujuſce *veritatis* merum, ceu divinum aliquem *ſuccum* imbibere, ut plenis illius *amphoris* ſatiati, *anſam* mihi præbeatis triumphandi ſeriò——

Magnáque det nobis tantus *ſolatia victor.*

Atque utinam ea *mihi* fœlix fortuna contigiſſet, ut dum *auri* laudes proſequor oratione, *aureâ* quadam apud vos eloquentiâ, *aureo* verborum flumine ac ſententiarum, inundare poſſem ! ſed quoniam in hac infantiâ noſtra, et *eloquentiæ* tyrocinio, faciliùs optare quidvis licet, quàm aſſequi—

Exanguem hanc noſtram *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obteſtor, et ſi quid duriuſculum *auribus* tam teretibus videatur, candidè dignemini interpretari ; ut ſic (cùm *vos* habuerimus *Mæcenates* et *Patronos*, qui tanquam *Dii Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, noſtram qualemcunque vindicetis conatum) ad *veritatis Pharon* aut *Cynoſuram*, clavum futuræ orationis dirigentes, *mare* iſthoc, tam inquietum, fœliciter trajiciamus—

In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, veſtrâque patientiâ *comite*,) rogo ſuppliciter, veſtræ *nobis* ut afflet attentionis *gratia*, noſtríſque benignè aſpiret *linteis* benevolentia ; ut ſi obvias quas in *rupes* navicula mea, minùs ſeque conatu *dicentem*, mirificè reficiatis, ſi conatum quantulumcunq; meum probaverîtis: quanquam cùm *vos* in tantillas haſce *minutias* deſcendere non diſpuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordiis, ut veſtras aures *Ambroſiâ*, *Nectariſve* ſucco ſaturas dimitterem—dum *vos* modò propitios habeam, quorum imprimis vereor, et revereor judicium—

Sed cur *ego* vos (mitiſſima *ingenia*) adeò operosâ *precarer procarérve* prece, quorum *vultus*, placidique *moris*, faciunt, ut mihi de *vobis* dudum pollicear futurum, ut ſub *Achilleâ* veſtri patrocinii panopliâ , omnes maledicarum linguarum *latratus* facillimè retundam—

Hac *ego* de re dum dixero, dum immenſum hunc *Oceanum* tranavero , *vos* quæſo (*Auditores*) veſtra ut faveat conſueta *affabilitas*; indulgeátq; placidè balbutienti noſtræ oratiunculæ; ut in quam *me* ſpem, *vultus* veſtri oculorúmque benignis indiciis erexiſtis, eam *attentione* quóque veſtrâ confirmatam dignemini, veſtroſque animos *verbis* meis velut catenis quibuſdam alligate—

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phraſium *ſyderibus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* diſtincta, eloquentiâ *nitêre*, compoſitione *fluere*, ornatu *ſplendêre* non poteſt ; *vobis* tamen quæſo placeat, puriſſimum hujuſce *veritatis* merum, ceu divinum aliquem *ſuccum* imbibere, ut plenis illius *amphoris* ſatiati, *anſam* mihi præbeatis triumphandi ſeriò——

Magnáque det nobis tantus *ſolatia victor.*

Atque utinam ea *mihi* fœlix fortuna contigiſſet, ut dum *auri* laudes proſequor oratione, *aureâ* quadam apud vos eloquentiâ, *aureo* verborum flumine ac ſententiarum, inundare poſſem ! ſed quoniam in hac infantiâ noſtra, et *eloquentiæ* tyrocinio, faciliùs optare quidvis licet, quàm aſſequi—

Exanguem hanc noſtram *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obteſtor, et ſi quid duriuſculum *auribus* tam teretibus videatur, candidè dignemini interpretari ; ut ~~ſic~~ (cùm *vos* habuerimus *Mæcenates* et *Patronos*, qui tanquam *Dii Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, noſtram qualemcunque vindicetis conatum) ad *veritatis Pharon* aut *Cynoſuram*, clavum futuræ orationis dirigentes, *mare* iſthoc, tam inquietum, fœliciter trajiciamus—

In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, veſtrâque patientiâ *comite*,) rogo ſupplicitèr, veſtræ *nobis* ut afflet attentionis *gratia*, noſtriſque benignè aſpiret *linteis* benevolentia ; ut ſi obvias quas in *rupes* navicula mea, minùs ſecundis *Euris* impulſa, illiſerit; æquanimitatis *veſtræ* remigio, et *Cynoſurâ*, naufragii periculo integra emergat.

A perſonâ Adverſariorum, eos in contemptum & odium trahendo.

Inter has plurima ad confutandi *formulas referri poſſunt, & contra.*

EXploſerunt jampridem *ſeniores* et *ſaniores* Philoſophorum, *paradoxiloquum* illum *Anaxagoram*, qui *nivem* eſſe *nigram*, et *ſolem* candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui

Candida de nigris, & de candentibus atra,

aſſerere non veretur! qui *adverſus ſolem* (quod aiunt) *loquitur*, et inſana ſtribiligine, et *ſuâ* (quâ tantùm pollet) *ſartagine* loquendi, aures *veſtras* captivas ambit demulcendo, * abducere: *cujus* oratio (ut audiviſtis) calamiſtris *meretriciis* inuſta, unguentis fluentibus delibuta, pigmentis rhetoricis effœminata, non incorrupto *ſanguine*, ſed aſcititio *colore*; non naturali *ſucco*, ſed accerſito *fuco*, fallaciter eniteſcit; ſed *hedera iſta*, quam in orationis ſuæ *veſtibulo* et fronte, *ſuſpenſam* habet, *vinum* intus haud *vendibile* indicat—

** Honeſta ſemper publico gaudent, ſcelera ſecreta ſunt.* Minut. Fel.

Pronum *te* audio ad maledicta—credo id eâ causâ factum, quia bene loqui non didiceris : ſed quid tecum agam argumentis, cum ex primis *philoſophiæ* apicibus, liceat mihi omnem illam ſtruem verborum tuorum demoliri—

Dextera nec tua te *Graiûm fortiſſime* Creteu
Eripuit Turno : nec Dii *texêre cupentum*
Ænea veniente, ſui *: dedit obvia ferro*
Pectora, nec miſero clypei *mora profuit*
Te quoq;— Æn.12. (*ærei :*

—à quo protrahitur rurſus in *ſcenam* hoc *drama*—

Inauditarum, neſcio quot, vocum colluvione olens, ut *ſervus* ille Plautinus ait, *allium, hircum, haram, ſuem, canem, caprum commiſtum* : ut quemadmodum odor qui ex *Averno* efflabatur, ſupervolantes aves necare ſolitus dicitur ; ita illud *pus*, illa *ſanies*, illud *virus*, optima quæque *auditorum* ingenia exanimet.

Sciunt fœtores ſuos *nulli* ferè citò eſſe placituros, ſi *nudi* et ſimplices exhalentur, atque idcirco eos eloquii velut quodam *aromate* aſpergunt—

—Quibus à *Pacuvio* et *Ennio* demortua accerſebantur *verba*, ſaltitabant periodi, macra, jejuna, ac famelica *oratio*, ſucco omni, nervis deſtituta omnibus, et copiâ, punctulis quibuſdam, et *alluſiunculis*, aut membris *interim* præciſis, et interrogatiunculis abrupta, *nauſeam*, faſtidiumque *ſui* pariebat. Hiſtriones ſcenicos dixiſſes, aut ad inſtar *Telephi* Euripidæi non *mendicos* modò, ſed et *clandos*, qui chorago intus rem gerente; *ſpectatores* cum tibicine oblectarent, et dum maximo conatu aliquando exilire conarentur, cum majorem *ſpectatorum* voluptate quàm applauſu caderent, non irent. *Heinſ.*

—Accedebat blanda *Siren* quæ dicendi meretriciâ ſuavitate quadam, ac lepore, homines propemodum in *pecudes* converteret—

O *Xerxes*, meo quidem judicio barbarorum ignaviſſime ! non exercitum ducebas, ſed armentum; neque *Dux* eras, ſed bubulcus—quum turmis ſingulis *lorarios* dediſſe diceris, qui à tergo ceſſantes ferirent, flagriſque ad *virtutem* impellerent—

T. Livius bovem locutum fuiſſe inter *prodigia* non ſemel poſuit, *hoc* verò tempore homines ita quotidie loquuntur—

—Sed obſtruam *his* ora (ſi hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) fimo, et oleto—

Fortiſſimi profectò *Ajaces*, magnanimi *Hrecules*, feroces profectò Gigantes, qui *cœlum* oppugnare malint, quàm *veritatem* agnoſcere ; linguâ tenuis docti, *holoſericâ* ſpectabiles præfatiunculâ, cincinnis oratoriis compti; qui ſi à *raſtris* ad *roſtra* (cùm *malis* Diis) tranſcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter aſtra illicò condiderint, *non obſtante*—

Quæ omnia magis eſſe *veriſimilia*,

quàm *vera* (ut *Cæcilius* apud *Minut. Felicem*) facilè perſpexeritis, cùm adverſarius, ut fatiſcenti ſuæ paradoxiæ ferat ſuppetias, *hęc* commentus fuerit—

Qui *præſtigiis* ſuis oratoriis ex *Arabia* fœlici, per Arabiam *deſertam*, in Arabiam *petræam*, ſuos ſeducunt auditores; qui labra ſua *amoris* nectare circumlinentes, os utcunque *roſam*, *mens* tamen ipſa *ſpinam* olet. —nè forſan rideaaris cum rhetore illo, quem Philoſtratus ſcripſit, cum dixiſſet ὦ Ζεῦ ! in terram conjeciſſe vultum, cùm addidiſſet ὦ Γῆ ! oculos in cœlum ſuſtuliſſe—

Ut de illo haud immeritò, quod *Heraclitus* aiebat, dici poteſt; *aſinum, ſtramenta malle quàm aurum*, et depexum mendici pallium, quàm pannum elegantiorem, ſtolam regiam—

Sed *ego magnidicas* iſtas *Antagoniſtæ* jactationes, nihil eſſe aliud puto, quàm *larvam*, quâ *putentia* cauſæ ſuæ *ulcera* tegeret; quâ *vos* ludos faceret, et tanquam præſtigiis *effaſcinaret*; cujus veſtigia *greſſuſque ſingulos* ſi oculatiùs paulò inſpexeritis, ſinuoſas fraudes, et *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à *tergo*, veſtigiis etiamnum lubet inhærere, tantiſper dum ſuperbientis animi *criſtam* depoſuerit—

—Faciunt et *veſpæ* favos, & *ſimiæ* imitantur homines—

Nullus adverſariorum cætus tam effrons prodiit, qui *veritatis*, non magnificè circumrotet vexillum.

—Quis enim feret tam graphicas et diſcinctas *ineptias* de ?—quis portentiloquia iſta—

—Nuſquam *ſcriptum aut fictum aut pictum in pariete*, ut ille ait, idem ergo fecit, quòd *cùm multa jura confundit cocus*.

—Quid ſi, tanquam *Argivum* clypeum abſtulerat, glorietur inſolens ? *Terga dabo ? & Turnum fugientem* hæc terra videbit ? Uſque adeóne *mori* miſerum eſt ? *ut Turnus olim* Ænead. 12. Sic et ego—

—Ut non extricandis pæne ſe induunt Labyrinthis, qui hanc controverſiam palmarem, tantis ſuadere clamoribus etiamnum ſatagunt—

—Iſta crudiora *Errantis* philoſophi effata, ita affabrè condiêrunt quidam recentiores—quibus me, quoad potero, maſculè opponens—

—Nec genium habentes nec ingenium, quorum veriſſima dogmata, ſcilicet, ſi ponderentur, vaniſſima eſſe, ſingula apparebunt.

At tu in *ſicco* es, et *aqua* tibi *hæret*, quâ me (ne ipſe *in* parum *ſicco* eſſem) conatus es funditus obruere, confluge quâdam lymphaticorum argumentorum.

Effœminatum iſtud, et gracile *dicendi*

genus, (ubi nihil *virile*, nihil arduum et excelſum, nihil non fucatum, omnia *muliebria*, compta) utcunque *auditores*, nimis *delicatos* ſuavitate loquendi illiquefactos, titillare poſſit; cum tamen *nervis* et viribus deſtituatur, ſpero *vos* æquitatis, et æquanimitatis præmunitos *antidoto*, *Vlyſſæum Moly* arripuiſſe, neque blandientes *Sirenii Oratoris* incantationes accepiſſe; ſed *veritatis* potius *concentum*, et *harmoniam* uſque adeò expectâſſe, ut *quam* prius audiêritis *abſurda*, *ſonet vitium*, *percuſſa*, diſcrepans *opinio*—

Perſ.

Sed *hæc* hominem à pudore non deſertum, in ruborem dare poſſint: videntur enim pleriſque *philoſophis*, non tam mira quam abſurda, et ab omni rerum veritate prorſus aliena—

In *me*, quidvis harum rerum conveniat, quæ in ſtultum vibrari ſolent, (*caudex*, *ſtipes*, *aſinus*, *plumbeus*) in *illum* nihil poteſt: quippe *hæc* omnia exuperat ejus impudentia. Sed detur mihi, (*Antagoniſta* mi) detur mihi (cum pace tuâ) pauliſper *animi* tui pultare *fores*, anne adeò præfractarius videbere et *perfrictæ frontis*, ut παραδοξώτατα hæc, mordicùs tueri velis? an tu *Iove* et *Minerva* natus, plus omnibus *ſapies*? an in *Te* uno omnes reſedêrunt Muſæ? Vin' *teipſum* quaſi alterum *Apollinem* literatiſſimorum coronâ venditare? omnéſve Philoſophos præ *te* inſaniîſſe? *lumina* ſcientiarum (*te* jam orto; quaſi novo *ſyder* in caudâ Caſſiopeiæ) deliquium pat putabimus? Sed periculoſum eſt (*Auditores*) omninò periculoſum eſt, *Apollinis* et Muſarum *vehiculum*, tot jam ſæculis ſapienter gubernatum, temerariis *Phaëtontis* hujus inceptis concredere, et demandare.

—Nam dum nubes et *ideas* philoſophatur, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicum* vocem miratur—

—Quorum *ego* copias, (ut *Ageſilaus* olim *barbarorum*) in bello captas, *captivos* veſtibus exuendos curabo, nudóſque vobis, (ut ſuis *ille* militibus) intuendos exponam; ut ſic qui veſtiti, hoſtibus formidabiles erant, exuti tanquam pumiliones, ab omnibus derideantur.—

—Quos *aſinos* eſſe, ex auribus jamdudum deprendîſtis, et hodierno die demùm cognoſcitis—

—Si modò invenias tam obtuſum ingenium quod iſto grunnitu tuo et verbis in *harâ* natis capiatur—

Expectabam ab illo ingenii tui arvo molles *violas*, et purpureum Narciſſum: ſed (ut video)

Carduus, & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

—Involucra quædam videris compegiſſe, quæ *Oedipo* conjectore, et *natatore*

Delio (ut de ſcriptis *Heracliti* dicebat *Socrates*) indigeant, quibuſq; *Gordii* nodus, Labyrinthus *Dædali*, *Sphyngis* ænigmata, numeri Platonici, *Lycophronis* tenebræ, et *Saliorum* verſus ſuis Sacerdotibus (authore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

> *Quò Deus & quò dura vocat* fortuna
> *ſequamur*—

Stat conferre manum *Æneæ*, ſtat quicquid acerbi eſt—Morte pati—hunc oro ſine me furere ante furorem—Sic *Turnus* Ænead. 12. Quæcunque eſt fortuna, mea eſt—

Nulla *me* ad id cauſa impuliſſet alia, niſi ut ferocitatem iſtam tuam reprimerem, audaciam confringerem, et loquacitatem pauciſſimis interrogationibus irretitam, retardarem.

Affectatâ obſcuritate, et permiſtis deditâ opera *gryphis*, et hiantem, et ſuſpenſum tenes *lectorem*, et crucem figis *ſtudioſis*—

Hîc enim (ut in argumento non diſſimili *Octavius Cæcilio* apud *Minutium* Felicem) *non diſputantis* auctoritas, *ſed diſputationis ipſius* veritas *requiritur*; atq; etiam quò *imperitior* ſermo, hoc *illuſtrior* ratio eſt, quoniam non fucatur, pompâ facundiæ, et gratiæ, ſed ut eſt, *recti* regulâ ſuſtinetur.

In publico hoc, et tam frequenti *theatro*, ecquis *præco Stentoriâ* voce, abiget *aſperos* hoſce et auſteros *Xenocrates*, qui *Gratiis nondum litârunt*; opuſque habent ut illud *Platonis* θύετε ταῖς χάρισι, ſubinde occinamus? Adſunt enim vereor, (imò jam video) *Tuberones*, qui in *Ligariis* reprehendunt id ipſum, quod in *ſeipſis* amplectuntur; et ſibi quidem (tanquam *Mævii*) condonant *vitia*, in aliis verò *virtutes* improbant, hauſtum lactis gallinacei promittentes, et *opium* priùs miſcent, quàm *apium* cognoverint— *Plin. Nat. Hiſt.*

Quis *myſta* à Muſarum *ſacris*, arcebit *profanum* hoc hominum *vulgus*, juxta et arrogans, qui gloriolæ *aurâ* turgeſcentes, in ipſa *nive* videre ſibi viſi ſunt *atramentum* (ut olim *Anaxagoras*:) qui *nodum in ſcirpo* quærunt (uti *Chremes* ille *Terentianus*?) Homines *nequam*; *terræ* filii qui novum inſtruunt *Gigantomachiam*, certantque jam iteratò *involvere Pelio Oſſam*, *veritatem* quam intelligi nolunt, *inſana* ſuâ *ſtribiligine* offuſcantes: et *larvati*, *diem* gliris inſtar exoſi, *noctem* et tædarum lucem, ut adulterini mercatorum panni, quàm omnia maluerunt. Res omnes adverſarius obſcuritate ſua perplexas reddidit, ut vel Apolline lectore, vel Oepido interprete indigere videantur.—

Agamemnonem quidem præ ſe fert, cùm reapſe ſit vel ipſo *Therſite* multò deformior:

mior: cujus tam edentulæ in *nos* calumniæ, circumlatrare poſſunt, non lædere veritatem.

An verò (*Iudices*) *Vos* ſoli ignoratis? *vos* hoſpites in hac cauſa verſamini? *veſtræne* ita peregrinatur aures, in *hoc* pervagato (*omnium* ferè) ſermone, ut neſciatis quas *ille* fallacias, *Vobis*, *nobis*, *veritati* ipſi, impoſiturus ſit? Cogitate *quæſo*, quas *ille* aranearum *telas* contexuit, ut ſimplicem *veritatem* obſcuraret, creduloſque *auditorum* animos illaquearet; perinde ac ſi ſubtiliſſima ſua vafritie, opera *Myrmecidis* imitari ſtatutum ſit, cujus *quadrigam* et *aurigam*, muſca texit alis; aut formicas *Callicratis*, quarum pedes et membra cominùs intuenti perviderі non poſſent; aut *Apellis* tabulam, quæ continebat lineas viſum fugientes; aut denique catenam *Vulcani*, quæ ſub intuentium oculorum *aciem* non *cadebat*— —Quod *Ovidianus* Ajax—agimus proh *Iupiter*, inquit, ante rates cauſam, et mecum confertur *Vlyſſes*? *Metam.* 13. *lib.*

Cicer. pro Milone.

Nam *vos* opinor *auditores*, alia in ſententia eritis, ſi modò (quod quâ par eſt animi ſubmiſſione peto) exigui temporis attentionem *mihi* largiri, nec *antiquitati* tantum tribuere volueritis—

Eadem videtur *figura* omnibus, ſed quædam unicuique *lineamenta* deflexa: ſic et ſimiles *univerſi* videmur, et inter ſe *ſinguli* diſſimiles invenimur: pariter in ſententiis et opinionibus quilibet ſuis——perſuaſit peſſimam cauſam vir peſſimus, orator optimus—

—Nam ut numeroſas *Xerxis* copias, pauciſſimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim: ita et pauculæ eruditorum centuriæ, infinitas *tuæ* ſententiæ *myriades*, nullo negotio, et victoriâ expugnabunt incruenta.

—Qui quanquam *ſuperiores* non ſunt in hac cauſa, ſunt tamen *priores*—

Qua in re, ita veſtram illam humanitatem precor, *Benigniſſ. Audit.* ut ſi rationes omnes ejus longè aberrâſſe veritate oſtendam, nequaquam *illi* credendum eſſe putetis; ſi verò opinionem vobis *meam* comprobâro, tantum *orationi* meæ, quantum ipſi *veritati* tribuatis—

Certum enim hoc mihi et deliberatum eſt, ſtrenuum hunc *veritatis* adverſarium vel ſtylo meo *vivum* confodere, vel non pati *mortui* reliquias, in *Honoris* ædé componi, aut requieſcere.

Variorum ſcriptorum abuſus ingeniis, hinc inde compilatas lacinias *obtorto* (ut aiunt) *collo*, et averſis plerumque veſtigiis, in *tuam* traxiſti ſententiam—

—Nunc (nè multis agam) ſi ſapitis, veteris inſolentiæ *criſtas* retundite: ſecus non deerunt qui tanti faſtûs pertæſi, acutas *ſibi* ſagittas eſſe, ſuis vulneribus ſanguinem ſequi, ſe domi *urbinam* habere (ut vos machæram) doceant, teſtenturq; non eſſe defendendam *glandem* reperto jam *tritico*.

Quæ profectò quanquam omnem ſuperare (ut revera ſuperant) abſurditatem videantur, tamen verò veriora eſſe— .

—Quibus non ſaliva, non albumen *ovi* ullum, magis, aut jejunum, aut inſulſum eſt—

Cavendum eſt, ne dulce *venenum*, ſub his fucatæ eloquentiæ *foliis* deliteſcat; arrigite *vos* igitur (*Auditores*) mentéſque *veſtras* totas excutite, ut *ſenſus* veſter omnis, ſuo *ſtipatus* ſatellitio, non hallucinetur. Patimini *me* igitur, patimini quæſo, tantiſper dum argumentorum meorum *ſummam* audieritis, non enim diffido, quin *expoſitâ re*, depoſitóque *præjudicio*, in meam ituri ſitis ſententiam—

—Iſtis non placet illud *Alexandri Magni, nolo furari victoriam*—arridet magis illud poëtæ—*virtus, an dolus* quis in *hoſte* requirat? *Marte* an *Arte* nihil curant—

—Itaque faciunt quod *hi* ſolent qui *parvulis* auſtera quædam temperaturi pocula, prius ora *melle* circumlinunt, ut incauta ætas cùm dulcedinem præſenſerit, amaritudinem non reformidet—

Magna feres tacitas ſolatia mortis *ad umbras,*

A tanto cecidiſſe viro—

Mirum eſt hæc ipſa *ſubſellia*, hos parietes, *illum* talia dicentem, ſine *rubore* potuiſſe ferre: mirum eſt (*Auditores*) manſuetudinem *veſtram*, *illum* tamdiu, tam patienter audiîſſe, neque *exploſiſſe* potiùs, tam importunum *nugivendulum*; ſed ſi eâ *vos* eſtis, in fucatis audiendis fictíſque *quiſquiliis*, patientiâ, quam non ſperem *ego* in vobis æquanimitatem? *veſtra* enim jam agitur *res*, *vos* eſtis ſoli, quos alma *veritas* habet, patroni: *veſtrum* eſt (*Auditores*) veſtrum eſt, oppugnatum tam divinæ *Deæ* delubrum, omnino præcavére ne ſit expugnatum; Vivat igitur *veritas* ſub *alis* et umbrâ veſtri *favoris*, tanquam ſub ſeptemplici *Ajacis* clypeo. Quod ſi *vos*, *nos* deſeratis, *perimus ego* et (quam propugno) *Veritas*: cujus in amplexibus *moriens* hæſurus ſum; quippe qui longè malim, *in bonâ causâ* (ut olim *Epaminondas*) *ſolus ſapere, quàm cum multis inſanire*, neq; poſſum non venerari *veritatem*, ubicunque terrarum eam videro, quanquam pannis obſitam, ſimplici *habitu*, et quaſi derelictam—

Ego enim tanquam ex *chalybe* forem

onflatus, ad *veritatis* (*veri* illius *magne-is,*) patrocinium, ita (allicior dicam an) rahor, rapiórque, ut non poſſim *me* ontinere, quo minùs in *te* involem, (*Antagoniſta* mi,) qui *præſtigiis* tuis *Oratoriis*, faſcinare *nos* conatus es; ſed cave ibi, nè *inſanis* opinionis tuæ *fluctibus*, velut alter *Narciſſus* ſubmergare; fallit enim *te* tuus iniquus *Genius*, ſi—

—Ut olim priùs ex urbe *Capitolium* quàm à *Capitolii* tutelâ avulſiſſes *Manlium* illum Rom. ita et *me* in hac causâ—

—Ut adverſarii exercitus cataphractos, velut alter *Horatius* unus ſuſtineam, et abſciſſo *ponte* progreſſum negem, regreſſum cogam.

In hac *Spartâ* propugnanda, animus *arma* ſibi ſumpſit *auro* ſplendidiora, operoſa magis, quàm ſtrenuus unquam induit *Achilles*; ſtricto manus *ferro* tremit; munitum *galeâ* caput; corpus totum nunquam non *ære* reſplendebit; tubarum *clangor* implebit cœlum, *campos pavor ipſos invadet*, ingruentibus undíque argumentorum noſtrorum *copiis*: *me* equidem in mille diſcerpi partes malim, quàm animum in hac provinciâ remittere—Quam *ego* cùm ſit levicula et *Palæſtrica* adeò alacriter aggreſſus ſum munire, ut ſi *fata volent*, optarem in *cymbâ* potius duorum *ſcalmorum*, quàm in *Argonautarum* navi, jacturam facere—

Non minus eſt periculi *ſemper* tacere,

quàm nunquam periclitari viriculas ſu in re tam honeſtâ, honorificâ, verâ, ſyncerâ, quis eſt qui triplici pectus ære no obvallaret ? quis adeò puſillanimis, ut tam inſulſi hoſtis inſultu , *vi & armi* nudam, inermémque *Veritatem* non eriperet ? me ſaltem impulit tanquam pro *aris* & *focis*—

Fuiſſe olim, aiunt, atque etiamnum ſupereſſe vereor , qui oſtentandi *ingen* gratiâ muſculum aliquoties facere vide volunt, in Elephantis molem exurgere. *Ariſtomachus Solenſis* , ſexaginta anno in *pulicum* ſaltibus , et *muſcarum* naturâ indagandâ conſumpſit ; *Homerus* Batracho-myomachiam; *Maro* pulicem copiosè deſcripſit, multíque ſe *vitium* ipſum, non *vitiosè* commendaturos autumant: unde è noſtratibus *quidam* nunc luem Neopolitanam ſuper ipſam ὑγείαν, nunc intruſorem *tyrannum*, pluſquam Regem legitimum ; hominemque *ære* alieno obſtrictum, magis quàm *liberum*, & frugi, honore proſequutus eſt. Quinetiam *Iſocrates* in laudem *Helenę* , quam tunc temporis *orbis* terrarum univerſus , pro ludibrio et opprobrio habuit, orationem compoſuit laudatoriam. Alius de ipſo *Nihilo*, omnia *bona* dicere ; Magnus ille *Heinſius* laudat pediculum ad conſcriptos mendicorum *patres*. *Phavorinus* turpem *Therſiten*, et malignam febrim ; *Policrates* tyrannum *Buſiridem*, *Lucianus* artem paraſiticam,

Imò inventus etiam qui Diabolum *ipſum publicè laudaret* Witebergæ: *fuit is Ioannes* Brunus *natione Italus.* Voſſ. inſtitut. Orator pag. 331.

In Orat. pag. 250. *Muſcam & paraſiticam.* Lucianus.

araſiticam, *Syneſius* calvitiem : *Eraſmus*
ultitiam : *Carneades* injuſtitiam pleno
re prædicavit. Romæ audiente cenſo-
o Catone, non minoribus viribus con-
a juſtitiam dicitur deſeruiſſe, quàm pri-
ie pro juſtitia dixerat. *Fab. lib.* 12. *ca.* 11.
ac alius laudationem *mortis*, Alcida-
nas nempe eleates. Denique *Agrippa* in
anitatem *ſcientiarum* acutè invectus eſt,
t ſuam ipſius inde prodat *ſcientiam*, o-
tentet eloquentiam, quam totus eâ de
e miretur mundus—

Cum *Seneca* Claudii luſerit ἀποθέωσιν,
lutarchus Grylli cum Ulyſſe dialogum,
ucianus et Apuleius aſinum, & neſcio
uis *Grunnii* Corocottæ *porcelli* teſtamen-
um, cujus & divus meminit *Hieronymus*,
Homerus βατραχο-μυομαχίαν, Maro cu-
icem et moretum—*Nucem* Ovidius.

Provocandi. Vendicandi adverſarium.

AGédum *Thraſo*, tuas jam experiamur viriculas, invictiſſime pugil—prodeas jam in *ſolem* et aciem ; clancu-ariæ tuæ ſugillationes, gloriationes, umbræ tanquam & larvæ, territuræ ſunt pueros—Quod olim *Turno Æneas*. Æn. 12. idem et *ego* tibi, ſi audis, ſi audeas—

Quæ

Quę nunc deinde mora eſt? aut quid ja
T urne *retractas?*—
Non curſu, ſævis certandum eſt comin
armis;
Verte omnes, te, te, in facies, & contra
quicquid
Sive animis, ſive arte vales, opta ardu
pennis
Aſtra ſequi, clauſumque cavâ te conde-
re terra. ———Idem nunc
ego tibi—
—*Nam licet arma feras & vulnera ſa*
mineris,
Non tamen efficies ut timeare mihi—
—*ſi teſticuli vena ulla paterni*
In te fortè manet, venias, *ſpectemur u-*
gendo.

—Quam Ego tuam ſententiam auſim non pernegare modò, verùm etiam contrariam *tibi* meam hanc, exquiſitis rationibus defendere.

—φωνὴ τὺ τίς ἐσσι, ϗ ὐδὲν ἄλλό, quod *Lacon* ille de *luſcinia* deplumata.

Opponendi.

SEd *noli cantare triumphum,* priuſquam viceris: *victorem à victo ſuperari ſæpe videmus*—

Non eſt tibi res cum larvis, & umbris,
tics qui vir ſiem—

Ille tulit precium jam nunc certaminis
hujus,
Quòd cùm victus erit mecum *certâſſe*
feretur.

—Velut *Bellona* quædam aut *Furia* in
ruis inſolentiùs—

Formulæ Inſinuandi.

QUòd olim *Varius Geminus*, (refe-
rente *Seneca*) dixit apud *Cæſarem*;
ſar, qui apud te audent dicere, magnitu-
nem tuam ignorant; qui non audent, huma-
atem: idem *mihi* aures jam *veſtras*
faturo, dicendum venit, ſperandum
ſtat. Cùm enim benevolam adverſa-
o (ut vidi) meo, præbuiſtis aurem, quid
etiam et *ego* parem *expectem*, imò pro-
ittam mihi, à *vobis* benignitatem?
Non enim *Crambem* bis coctam, ſed *am-*
oſiam quaſi, et nectar *eloquentiæ* (*dapes*
verâ *Saliares*) veſtris aurium *ſtomachis*
igerendum oppono. Ad pedes igitur
umanitatis veſtræ, noſtra nunc *prona* de-
olvitur oratio, ſubmiſſiſſimè *vos*, om-
ibus orans *votis*, intimis præcordiis ob-
teſtans,

teſtans, ut quem *adverſario* meo præb
iſtis vultum, eodem *mihi* etiam *affulg*
tis, noſtramque pariter, ſuſpensâ pauliſp
imbibatis aure orationem—

Alexandrum illum Macedonem, cù
nunciatum eſſet, **Darium** in prælium *tr*
ginta militum adducere *Myriades*; reſpo
diſſe ferunt, *Unum lanium multos ovi*
greges non metuere. Pari *ego* ratione; u
cunque *imbelles*, adverſarius (neſcio quo
infarſerit, *probatiunculas*, ceu tot *cen*
nas copias, *ego* (inquam) illud anile a
men facilè diſſlabo, et in *fugam* conve
tam. *Te* itaque (adverſarie mi) non a
am *auguror* reportaturum victoriam
quàm olim *Antiochus*; *cujus milites*(
dixit *Hannibal*) *auro fulgebant ſatis*,
pompam, armis ad pugnam nihil valeta
etſi enim *plumbeum* habeas *gladium* (l
borantem ſcilicet cauſam) *eburneâ*
men ſic eum includis *vaginâ*, et confu
rationum farragine, languentem con
ris medicari, ut—

Hoc caput, O cives, hæc belli ſumma
fandi. Æn. 12.

Sed parce quæſo pauliſper in *me* pla
dere, neque enim priùs exultare *te* d
num eſt concinnitate orationis, qu
utrinque pleniùs fuerit peroratum; ma
mè cùm non *laude*, ſed *veritate*, diſcep
tio noſtra nitatur. *Min. Fel.*

Q

Quod in *formis* hominum ; idem in
um judicio, uſu venire ſolet; *quaſdam*
procul et oſcitanter aſpiciamus, nihil
t venuſtius, nam ipſam quoque *Hele-*
m ſuperare videantur, (*fuco viz.* oculis
ponente;) ſin propiùs et fixiùs con-
nplemur, jam quod paulò ante mirè
ndiebatur oculis, majorem in modum
plicere ſolet. *Ixion* putavit ſe *Iunonem*
iſſe amplexum, cùm *nubem* illius loco
nprehenderat. Sed *vos* (quâ polletis,
uminosâ prudentiâ) *dicenda calletis,*
ſtis, res grandes geminâ ſuſpendere lance,
cipitis libræ, & rectum ubi inter curva
bit diſcernere.

Perſ. Sat. 4.

Verborum oceanus, vix *gutta* rerum,
totam *adverſarii* mei *inundavit* decla-
ationem; cujus lenociniis aures utcun-
e veſtras titillavit; at animum (ſpero)
n flexit *veſtrum* : quo minus uti *illi*
ctenus veniam dediſtis, ita eandem
rrò *mihi* indulgeatis; quamvis enim o-
tio *mea* non ſit adeò *exaſciata*, ut cum
no et *cothurno* comparari poſſit ; debi-
tamen (quâ poteſt) obſervantiâ, *veſtræ*
tentionis, et patientiæ *aures* ſubmiſsè
culatur—

Tertullian.

Sepiam ferunt, (marinum *piſcem*) quum
ſcatorum retibus adeò implicatur, ut
quò ſe expediret planè neſciverit; in-
edibilem *atri* (quem habet) *ſanguinis*
omere vim, ut turbata aquâ, ruptâque
gena tutiùs effugiat : Pariter *adverſarius*
meus,

meus, quem in ſuis tendiculis male-ſanus *error* irretivit (aut *veritas* potiùs intra ſeptum compegit ſuum) quò ſecuri elabi poſſit, omnem adeò *obnubilavit* veritatis *faciem*, *larvatis* eloquentiæ ſuæ (quam habet) *periſtromatibus*, & *atro* argumentorum ſuorum *cruore*, *quem* per *queam* ſuam orationem effudit, ut

—multum mutetur ab illâ
In ſpecie, quâ prima fuit.—

Sed radicitùs evelletur ex Muſarum agris, infœlix iſte erroris filix, nebulas fallaciarum omnes, *meridiano* veritatis *ſole* diſſipabo, variiſque *authorum* (quas intexuit et conſarcinavit) *ego illum* exuam laciniis—

Certiſſimum fœlicis ingenii indicium in *Protagora* Abderita, agnovit *Democritus*, quando pauperem valdè puerum quæſtus gratiâ venditantem ligna, faſcem viderat eleganter componentem, atque eundem poſtmodò faſcem ſolutum in minutula, in priſtinum rurſum ordinem, et formam reſtituiſſe. O nunc & *mihi*—

—Conjungam nova veteribus, et rurſum vetera novis, quò ſic vetuſtis darem novitatem, novis authoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtidiis gratiam, dubiiſque, quoad fieri potuerit, fidem.

Iovis illius *Cretenſis* ſimulachrum, *auribus* deſtitutum *fuiſſe* narrant; dignum mehercule ludibrio, portentum eſt, *ſurdo fundere vota Deo. Vos* autem (quos ſcio *auritiſſimos*) obteſtor, æquas præbere *nobis* aures, in neutram quæ propendant partem; & ut *Plato* olim *Iudicem* voluit eſſe τὰ ὦτα διατεθρυλλημένον, hoc idem ego *vos* oro, per ingenitam *vobis* ingenuitatem, ut veſtras pultari pariter & obtundi aures, aliquantiſper pateremini, dum *me* æquè ac *adverſarium*, dicentem audiverîtis, ne ut olim *Medea* eloqui cogar,

> *Qui ſtatuit aliquid* parte inauditâ alterâ,
> Æquum *licet ſtatuerit, haud* æquus *fuit.*— Senec. Med.

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani ſermonis princeps ac autor, *quam* maximè *Demoſthenis* orationem approbâſſet, *longiſſimam* dixiſſe dicitur. *Plutarch.* in vit. *Cicer.* Aurum enim quis recuſat ſi multum, ſi ponderoſum? — Non *hoc* præfatus ſum — quaſi veſtras *ego* aures fatigare velim (*Laconicè* enim omnia dicturus ſum) ſed ut—

Trita eſt materia, fateor, ſed tritæ materiæ promitto orationem *Laconicam*, ut per humanitatem veſtram *Auditores Optimi*, mihi ſitis rogandi vehementer, nè potiùs contemnatis illam, quia *trita* eſt, quàm attendatis hanc, quia *Laconica* eſt.

Cum nihil ſit tam præclarè *dictum*, quin aliis quoque ſuus relictus ſit *dicend* locus, nec *Theophraſtum* fuiſſe veritum tractare *locos* ab *Ariſtotele* tractatos: nec *Quintilianum* poſt *M. T. Ciceronem*, *Oratorem* inſtituiſſe—quid ni &—

Socrates quocunque ſe converteret, hoſtem *illi* aliquem, inviſa generi humano *virtus*, ac ſapientia pepererat: foris *Hippiam* ac Gorgiam, *Prodicum* ac Polum, *Thraſymachum* ac Protagoram miſerrima *arrogantiæ* mancipia, in theatro *Ariſtophanem*, domi *Xantippen* habebat ſuam—

—Præclarè olim *Artaxerxes* rex militi hoſtem convitiis proſcindenti; *non ut maledicas te alo*, ſed ut pugnes—

Id accidere pernotum eſt, *auditorum* facilitate, qui dum verborum lenocinio à rerum intentionibus avocantur, ſine delectu aſſentiuntur dictis omnibus, nec à *rectis* falſa ſecernunt: neſcientes ineſſe & incredibili *verum*, & veriſimili *mendacium*. Min. *Felix*.

Plato de gladiatoribus ſui temporis ſcriptum reliquit, peritiſſimos *laniſtas* in *ludo*, ineptiſſimos eſſe *milites* in *bello*; quos tamen vulgus hominum, ut ipſum *Martem tunicâ tectum adamantinâ*, admirantur: nec eſt quod quis id miretur: quaſi verò ſit ſperandum tam proſperè

Horat.

apud *omnes* actum iri, ut optima placeant *omnibus*. Barbari ſpinoſas *ſophiſtarum* nugas ſuſpiciunt, *Ciceronem* in diſſerendo, *pueruli* loco habent. Rex *Midas* fiſtulam *Panis*, *Apollinis* citharâ dulciorem prædicare; *Polyphemus* cum *ariete* libentiùs quàm cum *Vlyſſe* verba facere. *Stolones* & ſtipites iſtos ſinite quæſo *umbram* pro *corpore*, hordei *granum*, præ *gemmis* expetere; nolite autem *vos* (quâ eſtis ſummâ *prudentiâ*) temerè committere, ut *picas* cum *Muſis*, *araneam* cum *Minervâ*, *Marſiam* cum *Phœbo* conferatis—

Nam incautè *creduli* circumveniuntur ab *his* quos bonos putaverunt: mox errore conſimili, jam ſuſpectis *omnibus*, ut improbos metuunt, etiam quos *optimos* ſentire potuerunt. *Min. Fel. Oct.*

Alexander (ut aiunt) ille *magnus*, cùm in cauſis (præſertim *capitalibus*) cognoſcendis *Iudex* ſederet, ſiniſtrâ manu, aurem dextram occludebat; hoc geſtu ſignificans, ſe *alteram* quidem *aurem* præbere *actori*, *alteram* verò integram aſſervare *reo*, nec eò uſque velle ſententiam ferre (quâ neceſſe erat alterum eorum damnatum iri) dum ſuam ſinguli cauſam egiſſent. Spero igitur, & *vos* humaniſſimi *auditores*, *Iudices* graviſſimi, (quibus *Alexandrum* ipſum quantumvis *Magnum*, *majorem* haud unquam puto oſtendiſſe in oratores æquitatem) *alteram etiam mihi aurem aſſervaturos*.

Formulæ Moderandi.

C*Atonem* illum *Vticenſem*, cuidam, ab eo interroganti, *quemnam maximè amaret*, ferunt, reſpondiſſe, *Fratrem*, nec anquirenti porrò quem *Fatrem* intelligeret, quicquam aliud reſpondiſſe, quàm *Fratrem*, *Fratrem*. In eundem modum, ſi quis *me* rogaret, quid imprimis putem eſſe defendendum; reſponderem, amicam *Veritatem*, ſolam *Veritatem*; cui *primas*, *ſecundas*, & *tertias* deſerre non verer. *Me* enim hodiè, neutiquam vidiſſetis *judicantem*, niſi *amor veritatis* animum mihi ad dicendum *accendiſſet*; *alma* (inquam) *Veritas* quæ (ut ait *Heſiodus*) ἐις τέλος ἐξέλθουσ᾽ ἀεὶ ὕπερ ὕβειος ἴσχει: Opiniones enim veræ, *ſolem* (inſtar Aquilæ) intueri poſſunt, cùm *malæ cauſæ* (quaſi *noctuæ*) lucem fugiant.

Amori igitur aut ſtudio partium me non addicere, ſed uni *veritati* litare, mecum habens conſtitutum; *exuam perſonam amici, induam Iudicis*, &(teſtibus utrínque productis,) *Vos* mihi in ferendâ ſententiâ *aſſidebitis*, veſtrûmque mihi aſtipulabimini ſuffragium, dum utramque exactè perpenderimus opinionem—

Quod olim *Pallas* apud *Homerum* (cùm propter abreptam *Chryſeida* litigaret cum *Achille Agamemnon*)

Ηλθον

Ηλθὸν ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἴκε πίθηαι Οὐρανόθεν—id ipſum *Ego* impræſentiarum, *veni* ego *veſtram pugnam ſedaturus*, ſi mihi morem geratis; et *veritatem* hujus argumenti, ceu formoſam *Chryſeida*, aris his, ceu *Divo* ſuo ſiſtam incolumem—

Mihi enim impræſentiarum ita informandus eſt animus, ut *libram* æquiſſimi *judicis* teneam, nec in alteram partem propenſus incumbam : nè non tam ex *veſtris* diſputationibus nata ſententia, quàm ex *meis* ſenſibus prolata videatur—

Vereor nè talem ſitis habituri *judicem*, qualem olim habebant *coccyx* & *luſcinia* inter ſe, de canendi gloriâ decertantes, viz. *aſinum* certaminis iſtiuſce arbitrum—

Ecce vobis hic cognatáſque acies—infeſtiſque obvia ſignis Signa, pares aquilas, *&* *pila minantia pilis.* Quis furor ô *pueri?* quæ tanta licentia litis ?— nec quemquam jam ferre poteſt Cæſárve priorem, Pompeiúſve parem— *Lucan.*

—Ut autem mediam ingrediar viam, & verè *Moderer* controverſiam præſentem, obſervandum eſſe reor cautiùs, ut in hac difficultate—Dextrum *Scylla* latus, lævum irrequïeta *Charybdis* Obſidet—

Æneid. 3.

Non noſtrum eſt inter vos tantas componere lites, neque *Palæmonis*, (quas ſuſcepi) peritè ſatis defungi poſſim vicibus; ſed cùm *lances Minervæ* jam teneam, *animitus* opto, ut *Mutius* *Scævola*, (Romanæ civitatis oraculum) hîc adeſſet, ut mei mihi officii deſcribat cancellos; ne *Cambyſes* aliquis *redivivus*, *me excoriet* iniquè judicantem. Cùm autem contentio ſit inter *actionem*, & *contemplationem*, utri *palma* (ut eſt in fabulis) *daretur* ex merito, ceu *pulchriori*; Vos (*auditores*) in utrâq; optimè verſati, optimi eritis utriúſque judices, *veſtro* igitur vel *ſtet*, vel *cadat arbitrio*—

Inter utrumque volat dubiis victoria *pennis.*

Iſocratem à quodam interrogatum, cur *Magiſtratus* defungi *muniis* recuſaret, reſpondiſſe ferunt, ſe hoc pacto complurimos, quos nunc habuit amicos amiſſurum, et in odium multorum neceſſariò incurſurum; *nam ſi* (inquit) *in tribunali collocatus, cauſas omnes penſiori* (ut par eſt) *examine ventilavero*, (ut juſtiſſimè judicem;) *hominum ego inimicitiam non declinabo*; *ſi contra, ſententiam injuſtè protulero, certum eſt me* θεῦ ἔκδικον ὄμμα *non effugiturum*. Quas *ego* igitur in anguſtias, *homo miſellus*, jam compingor, cui tam dura demandata eſt *provincia*? ſed utcunque horum uterque mihi ſit *amicus*, in utrâque tamen decernendâ opinione mihi erit liberum, (ut in *corporibus* animantium quibus veſcimur) reſectis et rejectis, quæ ſunt inutilia, ſalutaribus ad cibum uti; itidem in opinionibus ſermonibuſque *doctorum*, quibus animus nutritur; proinde in præſenti controverſiâ *mel* colligam, *venenum* relinquam, *roſas* decerpens, *ſpinas* declinabo—

Qui intimas rerum naturas rimantur *Philoſophi*, *herbam* narrant *Heliotropium*, quæ, quamcunque *cœli* plagam percurrat *Sol*, eandem ſemper reſpicere ſolet, ut cum *occidente* ſole, *occidere* etiam illa videatur. *Solem iſtum*, eſſe cogitate, egregiam *hanc ſententiam*, in *hoc* declamandi *orbe* agitatam, atque huc illuc à *duobus adverſariis*, (quaſi tot contrariis *Sphærarum* motibus) circumrotatam. *Ego* (Heliotropii more) *veritatis* ſolius *ſequaciſſimus* (à quâ ne *latum* quidem, quod aiunt, *unguem*, diſſilire libenter velim.) in quâcunque *opinione* movebitur *veritas*, *ego* in illam propendebo. Itaque (quod olim *M. Tullius*,) *Faveo Curioni*, *Cæſari honeſtiſſimè cupio*, *pro Pompeio emori poſſum*, *ſed tamen Republicâ nihil mihi charius eſt*: ita (inquam) et *ego*: *faveo tibi* (eruditiſſime juvenis) quin et *tibi* benè volo (ſuaviſſime *commilito*) ſed tamen in gratiam *veritatis*, omnia eſſe facienda judico; quam *divino* quopiam *proſequio* afficiendam cenſeo—

Maleſanum *Paridis* (Priami Trojanorum *regis* filii) judicium, ſatis inter omnes, ubique *gentium* famigeratum eſt. Quem (cum orta eſſet contentio inter *tres Deas*, Iunonem, *Palladem*, & Venerem, cuinam, *aureum* illud *pomum*, quod *Eris*, (diva illa *litifica*) immiſerat, ex merito daretur, ut *digniori*; Iunonis potentiâ, et imperio; *Palladis* ſapientiâ, et conſilio (quæ *illi* ſpoponderant; ſpretis neglectíſque.) *Veneri, Veneri* (inquam) *laſcivæ* voluptatum et *amoris patronæ*, aureum illud *pomum* detuliſſe ferunt. Non multùm et *hîc* abſimilem diſſenſionem videtis, inter *duos* hoſce *Antagoniſtas*, quorum uterque *veritatem* ſibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licèt ampulloſo (ut audiviſtis) orationis gyro, calamiſtrato rationis cincinno, *nobis* videatur perſuaſiſſe, *victoriam* ſibi meritò deberi; in medio tamen (per *me* licèt) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à *nobis* omnibus (ceu tot generoſiſſimis *procis*) certatim expetatur,—

Nè pueri, nè tanta animis aſſueſcite bella; quare factiosè rem geritis? quare in partes ſeceditis? quare *veritatem* ipſam, quæ non niſi *una* eſſe, & ſimplex poteſt, peſſimè divulſum ac dilaceratum itis? *Cygnum* Thebanum audite, hoc oraculum conſulite—

—Utrinque conſtitêre ferratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

—Nec *Achillem* commendare potuit

Homerus, niſi *Hectorem* extolleret, néque *Æneam* Maro, niſi *Turnum* commendaret, et *Lucanus* quia *Cæſarem* depreſſit plus *Pompeio*, ſi quid judico, detraxit—

—Atque utinam profectò— ! nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Diſcordiæ* enim litâſtis, quæ non componendam urget diſcordiam—

—Tu qui adverſarii tui ſententiam *eleganter* potiùs quàm *nervosè* exagitâſti —at maſculè ſe vindicavit—*nunc nunc Fluctuat* ira *intus : rumpuntur neſcia vinci Pectora : nunc totis in vulnera viribus itur.* —quod olim *Poëta* de Ænea et Turno *Æn* 12. —Hujus *me* controverſiæ diribitorem, ut liticulas haſce *Tenediâ* tanquam *bipenni* defalcarem. Quippe cùm *me* huc veritatis traheret auctoritas, huc *amici* retraheret conſuetudo, cúmq; inter utraque nutabundus et fluctuans, quid potius *mihi* ſeligendum foret non expendo—

—Te autem in hâc *causâ* qui ſe ſperat ſuperiorem—Quid ſi *idem* certet *Phœbum* ſuperare canendo ?

Qui ſe mutuò infeſtè adeò petunt, & acriter adeò digladiantur, ut quæ in medio eſt *Minerva*, (quò, latere tecto abſcedere *illi* liceat,) non abs re, *caſſide*, *clypeo*, et *haſtâ* à *Iove* patre, donata eſſe videatur.

Audiviſtis inter Antagoniſtas hoſce acerrimum quidem, at verò tantum *lin-*

guale prælium, *verbale* certamen; *qui* tanquam pro *Argivâ* illâ decertâſſent *Helenæ*, ſuas utrinque *copias* conſcripſerunt, ínque *aciem* diſpoſuerunt, fulminibus argumentorum, ultrò citróque (ceu tot ferrata eſſent tela) jactatis.

Et jam judicio ſtánt-ve cadúnt-ve meo. *Ego* autem omnimode *imparatus*, quippe et *imperitus* ſum, ortam dirimere controverſiam. O ſi liceret meam, hanc tam difficilem *Spartam*, *Æaco* alicui, aut *Minoi* delegare; nam utcunque ad hanc *litiulam*, inter illos componendam, in hæc *roſtra* jam conſcenderim, *lupum* tamen (ut eſt in proverbio) *auribus tenere* mihi videor, ne *judicium* in hâc re meum (quod ſentio quàm ſit *exiguum*, quàm prorſus *nullum*) *præjudicium* à nonnullis habeatur: quorum *ego* cenſuram, cùm mihi in primis ſit votis, ut evitem; *vos* (quæſo) *veſtram* aſtipulemini opem, *veſtram* mutuate operam, et in utrâque lancis parte, utramque ſeorſim ponite opinionem, *ego* ſimbellam tenens, *ſtatéram* elevabo, et (quod de *Iuſtitiâ* fingitur) *oculos* inimici præjudicii, veritatis *mantili* involvam, ut neutrius videar affectâſſe partes—

—quàm ego jam velim, ut olim in
causâ
Turni *ac* Æneæ—
Iupiter ipſe duas æquato examine lances
Suſtinet, & fata imponit diverſa duorum,

Quem damnet labor—&c. Vid. Æneid. 12. non longè à fine—

—*Eruditis* hoc judicium deferimus, quos tam multa nobis conſtat ſcire, quā *nos* ignorare ſemper profitemur— *Heinſ. Ariſtarch.*

—*vaſtis nunc viribus effert Ora* Dares—
Quale ſopor feſſis in gramine, quale per æſtum
Dulcis aquæ ſaliente ſitim reſtinguere rivo,
Tale tuum carmen nobis divine Poëta.

Ut qui *rectam* viam neſcit, ubi ut fit, in plures *una* diffinditur, hæret anxius, nec ſingulas audet eligere, nec univerſas probare: ſic cui non eſt *veri* ſtabile judicium, prout infida *ſuſpicio* ſpargitur, ita ejus dubia opinio diſſipatur. *Min. Fel.*

—Hiſce autem inflammatis partium ſtudiis *ſequeſtrum* ſi quis ſe candidè interponat, impetus fit undequaque in *eum* tanquam in communem hoſtem *utrinque* & publicum—

—Fors & *virtus* miſcentur in unum— *Æn* 12.

Leviculas haſce (quæ interceſſerunt) velitationes ut componerem——ἔχθος enim non eſt ut ſpero ἄσπονδον—quamvis

—is

—it toto turbida cœlo—
Tempeſtas telorum, ac ferreus ingruit imber ut Poëta Æn. 12.

—Ego his ſuccedo τενέδιος quod aiunt συνήγορος, cujus autoritate hodierna dirimenda eſt diſceptatiuncula— Proximus *huic*, longo ſed proximus intervallo, *Inſequitur Salius*— Æn. 5.

Fortunate puer tu *nunc eris* alter *ab illo.*

Doleo *ego* meum, tam durum hodierni diei fatum, quòd *judicis*, inter antagoniſtas (quos modò audiviſtis) ſim obiturus vices: accerſendus potius eſſet *Rhadamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem poſſit tam *involutam expiſcari*, authoritate ſuâ omnem hanc litem dirimere, iracundóſque eorum, et *effranatos* motus ſedatos dare: quandoquidem verò, *vobis* eſt complacitum, hanc *mihi* deſignare *Spartam*; eam *ego* pro virili meâ ornare ſtudebo, & quoad potero inter utramque opinionem *pendulus*; conteſtatam hanc, inter *illos* litem, (neutri etiamnum adjudicatam) accuratè examinabo: quæ cuique placuerit *opinio*, hanc (per *me* licet) amplectatur, ſuóque (in hâc re) fruatur quiſque judicio, quanquam omnino nollem ut *Vos*, pro *aureis ænea*, pro *tritico paleas* aut ſtipulas, (ut olim *Glaucus* apud Homerum)

merum) admittatis—

Ut examine ſcrupuloſo veram ſententiam, non eloquentiæ *tumore*, ſed rerum ipſarum ſoliditate libremus—

—Nec enim levia aut ludicra petuntur
Præmia, ſed Turni *de vitâ & ſanguine*
certant. Æn. 12.

Nos proinde ſolliciti, quòd utrinque in hoc negotio diſſeratur, & cùm ex alterâ parte plerumque obſcura ſit *veritas*, ex alterâ lateat mira *ſubtilitas*, (quæ nonnunquam ubertate dicendi, *fidem* confeſtæ probationis imitetur) diligenter quantum poteſt, ſingula ponderemus; ut *argutias* quidem laudare, ea verò quæ *recta* ſunt, eligere, probare, et ſuſcipere poſſimus. *Min. Fel. Oct.*

Themiſtoclem ferunt, (cùm duo ex *amicis* ſuis, ad *illum* ſuam detuliſſent *litem* determinandam, ut ſimultate depoſitâ in priſtinam redirent gratiam) illam *tam ingratam* provinciam abnuiſſe, hac redditâ facti ratione: *quoniam* (inquit) *ex duobus jam amicis, alterum ſtatim facturus ſum inimicum.* Eâdem uti poſſem et ego apologiâ; Sed quid tum poſtea: reſpuámne ergo, hujus eſſe litis diribitor? nequaquam certè, *Omnes potius amittendi ſunt amici, una ut veritas quàm amittatur.* Illo igitur *Ariſtotelis* umbone me protegam, ἀμφοῖν ὄντοιν φίλοιν, ὅσιον προτι μᾶν πλὼ ἀλήθειαν. Quod etiam Phoſphorus ille Philoſophorum in ſimili argumento, φίλος ὁ Πλάτων, φίλος Σωκράτης, ἀλλὰ φιλτάτη ἡ ἀλήθεια; idem et *ego*, *Amicus tu* cujus concinnam ſatis orationem accepimus, *túque* cujus mellcum planè, imbibimus *Suadæ* ſuccum; at enim *vincit* utrunque *veritas*, intemerata *veritas*, cui jam *ego* his in *aris* litatum venio—

Minerva, è celſis *Olympi* deſcendens cacuminibus, inter dilectos *Delii* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) acerrimam ſtatim pugnam ſedatura, venit *dijudicatrix*: quorum causâ diſſidiorum explicatâ, anxiis aliquandiu *æſtuabat* cogitationibus, quomodo ſe gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multùmque omnibus animo agitatis) tandem hunc in modum affata eſt: *Diviſa capita, intricata utcunq; ſit, inter vos diſſenſio; Ego tamen in neutrius propendens partes, æquâ Iuſtitiæ trutinâ, rem utramq; collibrato.* Simillimè horum *ego* altercationis, *Antagoniſtarum*, arbiter qui ſum; *in diverſum, quaſi duplici ſcindor in ramo*, quam ingreſſus viam, utriuſque deſiderio ſatisfaciam; et *clamoſum* dirimam inter eos *litigium*. Stat mihi animus *nudam* inſpicere *rei* naturam, *veritatem* ejus recti judicii ἀνατομίᾳ, medullitùs *exoſſare*, ut ulteriorum demum rixarum *procella* conſileſcat. Miſſum igitur faciatis (*quæſo*) quicquid eſt in hoc genere *aculeatum*; ponite ſimultates, nec *Cadmæos* vos præbete *fratres*, ut inteſtino uterque pereatis bello, nulla hic adeſto *Eris*, quæ vel minimam *aurei mali* immittat bracteolam, unde nova inter *vos* (quorum *ſub me, jam judice, lis eſt*) recrudeſcat contentio.

Fulminat Æneas *armis, ſummáſque minatur*
Dejecturum arces Italûm, *excidióque daturum,*
Iámque faces ad tecta volant— Æn. 12.

—*Lenta ſalix quantum pallenti cedit olivæ,*
Puniceis humilis quantum ſaliunca roſetis,
Judicio noſtro tantum tibi cedit Amyntas.

Formulæ tùm adhibendæ, quùm Moderator *ab unâ in* aliam opinionem *tranſiturus eſt*, Collationem *facturus utriuſque inter ſe.*

SEd quod *Lotharius Cæſar*, dicterii loco habuiſſe dicitur, *Audi alteram partem*; id *ego* jam *vobis*, nôſtis enim veterem legem *Atticam*, ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι; audiviſtis hâctenus quid dici poſſet de—jam autem *firmiora* longè comperietis *argumenta*, quæ—quis juſtiùs induit arma, ſcire nefas, magno ſe judice quiſque tuetur.

Victrix cauſa deis placuit, ſed *victa* Catoni. *Lucan. lib. 1.*

—Sed his omiſſis, quid *altera* ſententia doceat perpendamus—

At verò, ut *ſilicum*, et *chalybis* colliſione inter ſe, *ignis* elicitur; ita ex harum inter ſe rerum *collatione* exilient magis *veritatis* ſcintillæ, quæ *lucem* intellectui, *calorem* voluntati, affectibúſque *ardorem* ſubaccendant—

Quod igitur *Cicero* pro Murænâ, contra *Catonem* verba faciens, *At enim* (inquit) *te* ad accuſandum *Res-publica adduxit, credo equidem, Cato, te iſto animo atque eâ opinione veniſſe*, ſed *tu* imprudentiâ *laberis*: Sic *ego* tibi, *te* enim credo *veritatis* amore, *iſtam* quidem tuam provinciam ſuſcepiſſe, ſed falleris, neque enim—

—Sed cùm mearum jam ſit partium, utramque partem attingere, et ut ille ἐπαμφοτερίζειν, opus eſt ut—

Verùm enim verò ſi hâc ſolùm viâ inſiſterem, aliámque *inſalutatam* præterirem, viderer ſanè *injuſto* illi, non diſſimilis *Iuliano*, qui de *agro* controverſo, inter *Spartanos* et *Argivos judex*, de *amicorum* ſolūmodo *jure* diſputavit, *juſta* autem *aliorum argumenta*, illius aures non incurvârunt, ac proinde amicis ſuis aſſignavit agros, *aliis* etſi *debitiſſimos*; erubeſcerem autem *ego* intemeratam adeò violare *juſtitiam:* nos igitur (*auditores*) *non imminuimus*—

Et ita fortaſſis cum *oratore* hoc noſtro, ſenſiſtis hactenùs; quod ſi oculos *veſtros* in aliam pauliſper lancis partem conjecerîtis, certò ſcio, comperturos *vos*, argumenta *numero* plura, *pondere* graviora; non enim hîc videbitis—non hîc comperiêtis—non, ſed—ſed—prima hominis facies, & pulchro pectore virgo—poſtremò eſt immani corpore piſtrix. *Æneid.* 3.

Quod ſi *acutiori* mentis *oculo*, (omni remoto periſtromate) *rem* ipſam propiùs *intueri* velitis, aliter forſan ſentietis, nam—*Nec numero inferior, pugnæ nec honore recedet Alter*—ut ille apud Poëtam. *Æneid.* 12.

Veſtras huc uſque exercuiſtis aures, in alterâ duntaxat *ventilandâ* opinione; æquámque hactenus videtis *ſimbellæ* ſtatêram, *illam* veriſimili fultam ratione; manſuetis quæſo ut, quæ ſequutura eſt, hauriatis auribus, orationem—

Quod *primâ* quantumvis *fronte* veriſſimum videtur; *alteram* tamen ſi *intus*, & *incute*, diſcutiatis opinionem, longè veriorem comperiêtis——

Sed *alteram* jam audite *partem*, nam (ut in cauſis forenſibus, quæ coram judice ſiſtuntur) *Actor* videtur *ſuperior*, dum *pro ſe* loquatur *Reus*; ſic vos forſan *Opponenti*, jam adhuc ſuffragamini, cæterùm non dubito quin aliter omnino ſentietis, ſimulac à *meliori genio*, ſuggeſtam audierîtis opinionem—

Sed ſatis jam diu, ídque cum ſummo veſtro (ut vereor) aurium faſtidio, *hoc ſaxum volvimus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etſi *verbis intonuit* noviſſimus orator, ardenti tamen ſolidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concuſſit*, imò vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis ſtatéra, & tam perplexè ſubinde loquuntur *veteres*, ut *Eridis* potiùs pomum, quàm *pacis* olivam, videantur poſteris eandem litem moventibus, reliquiſſe—

Formulæ Proponendi.

A *Plutarcho* ſcriptum accepimus, *Sermoni* congruere quod *Nummis*, qui eò præſtantiores creduntur, quò materiâ pauciore, precii amplius amplectuntur; ſic—

—Sed quoniam non perinde multis notum eſt quo genere—quóve—oriunda ſiet, id jam *Muſis* bene juvantibus, exponere conabor——

—Agédum nunc rem omnem ſigillatim aperiamus—

Docebo autem non *crocodolitis* aut *ſoritis* ceratinis, aut aliis id genus *dialecticorum* argutiis, ſed pingui (quod aiunt *Minervâ*) rem digito propemodum oſtendam—

Pictorum imitabor hîc artificium, qui cùm in exiguâ *tabellâ*, ingens hominum congeries exprimenda eſt, nonnullorum modò ſumma *capita* oſtendere, totum verò *corpus* abſcondere ſolent: ita ipſe quoque non ſingula quæ poterant reperiri *movebo*, non quæ inculcari *urgebo*, pauciſſima, ut gratiam veſtram reportem, *ſeligam*; copioſiſſima, ut reprehenſionem declinem, *negligam*—

—In tantâ autem difficultatum ſylvâ cæduâ, utcunque operoſum ſit ſemitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & ſuccum exprimam—In iſtâ igitur controverſiâ ſtatuminandâ.

—In quo jam—explicando, deſudat mea ex hoc loco qualiſcunque induſtria—

—Quæ jam *mihi*, ſeorſim ſingula punctiis reſtant proſequenda.

In *cujus* quidem controverſiæ medullam ut penetremus, eámq; ad vivum uſque referemus—

Latum verò campum & quem metuo intrare, ſed decurram brevi—

—At ne altiùs in profundum ſolvam,

quàm meæ tutum ſcaphæ videbitur, cùm *res* adhuc controverſiis jactetur, & adhuc ſub *judice* lis eſt—

—Unde controverſia tota reducitur ad *hos* cancellos, utrum—

—Noſtrum erit nunc igitur orationis penſum (veſtrâ bonâ cum veniâ *Auditores)* punctiſſima quæq; ſic delibare, & pro meo modulo conteſſerare, ut ſub uno quaſi conſtet intuitu, quid—

—Effigiem enim ipſam figurámq; totius corporis uno quaſi penecillo ductam atq; expreſſam, *vobis* propono—

—Et hoc hujus controverſiæ maximum eſt momentum—

Verba videtis quo ſpectant, & *ipſa* ſe primâ fronte produnt, eſſe ſc.—

Quâ de re ſi paulò magis exactè cognoſcere velitis, ſic habete—

Quo in ſubjecto, propono *vobis* exponóque hæc tria—

—Atq; *hoc* totius præſentis cauſæ caput eſt——In *hoc* enim cardine res tota vertitur—iis enim coloribus rem iſtam exprimam, quibus nec *Apelles* ſuum Alexandrum, *Zeuxis* pueri uvas, atq; Helenæ ex verſu Homerico ſimulachrum preſſiùs effinxit——Id ſi cui fortè nimis philoſophicè dictum videtur, agè, pinguiore (quod aiunt) *Minervâ* planiùs faciam—

Sed tamen quoniam hic eſt *campus* noſter, in quo ſtatuimus hoc tempore *de*

currere;

rrere; & materia quam in hoc confeſ-
u veſtro tractare decrevimus: non alie-
um à propoſito noſtro viſum eſt—

—Mea ſic eſt oratio, & ſic in animum
duco meum, & tota *hoc* evincit orati-
nis ſeries.

Aggrediar tamen jam ipſum *erroris*
ontem & pravitatis, unde omnis caligo
ta manavit, & altius eruere, & aperire
anifeſtius.

—Ut autem quod res eſt dicam, quódque mihi plenè perſuaſum eſt—

ormulæ Tranſeundi *ad* Propoſitionem, *ſeu* Narrationem, *quæ fit* *exponendo* ſtatum *quæſtionis*, vel ſenſum *Thematis*.

Cujus ego mentem ſententiæ, ut plenius vobis planiuſque patefaciam—
At verò ſicut nubibus ſemel diſſipatis,
apertis *ædium* feneſtris fugantur tene-
ræ; faxim pariter & *ego*, ut intromiſſo
lucidæ expoſitionis *Sole*, clarius efful-
eat *veritatis* radius, ſenſúmque hujus
ntentiæ, non ſolùm *oculis* intueri, ſed
nibus etiam contrectare videamini—

—Ac ſi contractius *rem* totam ſic pro-
ſuiſſet.

Cujus *Venuſtiſſimam* ſententiæ *faciem*
(omni

(omni detractâ *larvâ*) *ego* in hujuſmodi expoſitionis *ſpeculo intuendam* vobis, & *oſculandam*, exhibeo—

Ut igitur planiùs dicam quod ſentit *orator*, & propoſiti *thematis* veritatem aperiam; longiori orationis *telâ*, uberioriq; *interpretationis* filo, in hunc ſenſum *explicari poteſt*—

Quæ verba ſi ad *vivum* diſcutiamus, in hunc ferè ſenſum ſonare videntur, & ad nullum præterea, alium, collimare *ſcopum*, quàm—

Cujus tamen egregii proverbii *ſphæ* in hoc *axe* & *cardine* circumrotatur—

Elegantiſſimi cujus *Adagii* ſenſus, hic eſt (ut opinor) genuinus :—

—Ac ſicut jubar *ſolis*, clariorem perficit diem, & totam nubium diſpergit obſcuritatem, Sic &—

De *quibus*, nobis in limine, brevibus eſt diſpiciendum.

Ad hanc *ego* quæſtionem, toties & *voce*, & *ſcriptis* ab omnibus vexatam, ut reſpondeam quemadmodum oportet, utriuſque priùs inſtitutum—erit expendendum—ut intelligatur quomodo tam *hic* quàm *illi*—intelligant—

—Ut videatis quantum *noſtri* interſit penitiùs hujus abyſſi vada pertentare—nè abjectiùs quàm par eſt de hâc re quippiam ſtatuamus—

—Quod ut enucleatiùs fiat, obſervandum eſt in limine—

—Unde ad hoc tàndem quaſi *acus* foramen, tenuiſſimi hujus (ut videtur) diſſidii *filum* redigitur—

Summatim ut dicam—

Hoc ut ſuccinctiùs fiat, & præſenti inſtituto accommodatiùs—

Cui ſi velamen detrahatur, in conſpectu erit radiantiſſima iſtiuſce rei veritas—

Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet—

Sed operæ precium eſt, ut *id* ipſum etiam atq; etiam diſtinctiùs, & expreſſius enucleemus—

—Quod cuivis homini prudenti, mediocriter, & intelligenti, primo oculi nictu, ſatis apparet—

Quo ſermone, quid ſignificatum habeamus, non inutile eſt diſquiſitu—

Et ne futuræ noſtræ orationis *navem*, inter erroris *ſcopulos* fluctuantem, ſine *clavo*, ſine *anchorâ*, ſine *pyxide*, certóve *ſcopo* relinqueremus; *quæſtionis hujus ſenſum*, & *ſtatum*, hunc eſſe cognoſcetis, quod ſcilicet:—

At enim ut difflata *paleâ*, puriſſimum *granum*, ſcoriâque flammis abſumptâ *obryzum* licet videre ſplendidiſſimum, aliis *oratorem* verbis, hoc ipſum nobis innuentem cogitemus—

Veruntamen ut hujus *aureæ* ſententiæ, intimiora *penetralia* ab alto pandam, apertioris paraphraſeos *clavi* reſerando, ſcire *vos* velim—

Sed ut diſperſis *nubibus* in ſerenâ nocte, clariùs micant *ſtellæ*; pariter & hujus *ſubobſcuræ* ſententiæ *veritas*, *nubeculis*, paraphraſi breviuſculâ, *diſſipatis*—ſciatis igitur—

Atque ut *ſacros* hos Apollinis *fontes*, jucundiùs deguſtemus; ut has Minervæ *pyxides* recludamus, ſciendum eſt—

Verùm cùm non ſoli *cortici* nobis ſit immorandum, agitè *intimiorem* porrò hujus ſententiæ *ſenſum* attendentes, operæ-pretium erit nec injucundum quidem, *nucleum* intus latentem eruere; perinde igitur ſonat ac ſi diceretur—

Cujus tam tetri *vitii* turpitudinem, ut penitiùs paulò inſpiciatis, *Deſidiæque* non tantum *veſtigia*, ſed & ipſa *Cubilia* conſpicuè intueamini, adeſte quæſo huc pauliſper, & quod *ego* digito monſtravero, in id *vos* mentis aciem inte datis.

Aruſpices fuiſſe quoſdam aiunt, qui in victimarum *exta* accuratè inquirerent, partes maximâ cum curâ ſingulas intuerentur, ut ex diligenti ſingularum contemplatione res futuras prædicarent à veteribus accepimus: Horum *vos* more ac ritu, fibras & *exta* horum verborum—

—Quod ut pleniùs intelligatur, res ab *ovo* (quod aiunt) altiùs eſt repetenda, & ſinceræ *veritatis* ſcintillulæ è cineribus ſunt eruendæ—

—Diſcrimen facilè apparebit inter *frumentum* & glandes, inter *triticum* & paleas, *Græciam* & Barbariam, *Athenienſes* & Getas—

Quod, *amotis ſipariis*, ſic ſe nobis intuendum præbet, & tanquam *Coloſſea ſtatua*, in mente ſeſe inſinuat *oculos*—

Nec quid in hâc ſententiâ, duriuſculè ſonet video, cum in *triviis* jactetur *compitalibus*—

In cujus rei *inteſtina*, paulò penitiùs ſi ſcrutabimur, intimiores ejus *eliciemus medullas*, ut citra omnem controverſiam *diluceſcat*, nullum unquam—

Sed ut uno, quaſi, intuitu *veram* iſtius rei *imaginem* videatis graphicè *delineatam*, ad hunc, cogitate, ſenſum, *Poëtam* noſtrum attendiſſe; *neminem viz.*—

Cujus, ſi accuratam *ἀνατομίαν* faciamus, & veluti *exoſſemus*, *τετραχηλισμένη*, & *nuda* illius nobis pateſiet *veritas*, ut qui vel *lippientibus* inſpexerit *oculis*, acclamabit *magnum eſſe*—

Quam ſi ego *Protogenis* coloribus potuiſſem *delineare*, ut quaſi *ſtellis* variegata refulgeſcat, tali, ſe *vobis* inſpiciendam daret, *habitu*—

Quæ quidem verba (quantum ego *Nanus* & *homuncio* conjectando aſſequor,) in hunc Vos hortantur modum, ut—

Cujus tam egregiæ ſententiæ, ut *è fundo* veritatem *expiſcarer*, genuinum hunc ejuſdem ſenſum, ſine ullo verborum anfractu, *vobis* propino ruminandum—

Néve *iſtius*, tam præclaræ *ſententiæ*, ignorata *veritas*, altiùs veſtris quorundam inſideat animis; *arrigite aures veſtras*, & *altâ*, quæ dixero, *mente* reponite; *Vos* enim jam (ecce) rapio, ubi non *ſecluſa* aliqua tenetur *aqua*, ſed unde *flumen* controverſiæ univerſum ſuboritur—

Clariorem vultis ut accendam *facem*? ſic igitur accipitote, *oratorem* noſtrum *ſenſiſſe*, & ſi in *vivis* jam eſſet, *dicturum* eſſe—

Sed quorſum tot *verbis* opus eſt? in his præſertim quæ breviori *orationis* gyro, ſatis ſupérque complectendo ſumus: in *hoc* enim *cardine*, controverſia hæc tota *circumvolvitur*, nempe;—

Quæ, nè cuiquam dura, aut religioſis *auribus* abſona videantur; hujuſmodi breviter illuſtrare *ſcholio* non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare—.

Quod quidem ſi *rectâ* mentis *acie*, & acutis *judicii* oculis rimari velimus, hanc nobis inſinuaret veritatem—

Quaſi in aliis dixiſſem verbis—

Cujus ſententiæ *veritas*, ut diſcuſsâ *nebulâ*, eluceſcat magis—

Quod luculentum dictum, quid ſibi velit, paucis delibantes; *penitiſſimos* ejus ſenſus eruamus, & hunc *Democriti puteum* *um* (in cujus *fundo* latebat olim *demerſa veritas)* exantlemus—

—Quò itaq; citiùs & ſatiùs *intricatum* hujus ſententiæ *ſenſum enodemus*, ut ipſis *lippis & tonſoribus*, omniúmque undique *infantiſſimo* innoteſcat, cognoſcendum eſt—

Quò, quiſpiam ad *literas* natus, affictus & formatus, reſpiciens, crebris *hoc* uſurpabit ſermonibus—

Sed nè diutiùs *vitreum* (quod aiunt) *vas lambere* videamur, *pultem* tandem, *attingamus*; ut ſic fractâ teſtâ, *Unionem* reperiamus, ruptâq; *nuce*, latentem intus *nucleum* excorticemus—

Quod nihil eſt aliud (ut mihi quidem videre videor,) quam ſi dixiſſet, *nullum non lapidem movendum eſſe, nullam non operam navandam*, ut—

Formulæ tranſeundi *ad* Diviſionem, *vel (ſi mavis) Partitionem.*

ATque cùm in *amplum* dicendi *campum*, mea jam *ingrediatur* oratio, ne vel nimis *anguſto* decurrat *alveo*, vel ita *redundet*, ut extra *ripas* diffluat, his *ego* objectis *aggeribus*, eum coarctabo, primò —ſecundò—tertiò—

Intelligere vos ſpero Auditores, quæ ſit futuræ diſputationis *ſumma :* nunc ſingula meæ *diſtributionis membra*, & quid quantúmq; in quoque comprehenſum ſit perpendamus ; ita facilis & dilucida futura eſt tota hæc, *excellens* illa quidem, ſed tamen *ardua*, & perobſcura tractatio. Primùm igitur—

—Eam ego quæſtionem nequa memoriæ veſtræ, nequa meæ confuſio fiat, ſic potè quaſi *quinque* in propagines diductam volo—

In explicatione igitur quæſtionis, primò *rem* ipſam definiam, deinde *partes* conſtituam, poſtremò *quid* inter—& reliquos—interſit oſtendam—de quibus ſigillatim *ego*, ac ordine dicam—

—Hoc facilioris explicationis gratiâ, in *tria* hæc capita diſtribuo, ut primùm eorum *orationem* exponam, ſecundò, *naturam*, tertiò, *uſum*—

Sed unum hunc *alveum* in plures *canaliculos* diffundamus, & univerſum inſequuturi ſermonis *flumen*, in *tres* (ſi placet) *partes* diſpertiamus, hâc enim ratione, inſtituti argumenta tandem faciliùs pertexemus, nec *noſtra*, tanquam in *mille Mæandros* deferetur oratio—

Sed varii, ex hâc *ſcaturigine*, oriuntur *rivuli*, quos in hos diſtinctos *alveos* coarctabo, primò, ſecundò, tertiò—

Tripartita igitur erit totius *rei* diſtributio, ut ſic protenſum *orationis* meæ *filum*,

lum, tanquam ad *Mercurialem ſtatuam* dirigens, longiùs quàm debeam, non prolabar.—

Cæterùm nè oblitus *brevitatis*, noſtra longiùs *digrediatur* oratio, ab hoc veluti communi *centro*, omnes *lineę*, in futuro meæ *declamationis circulo* deducentur :—

Quæ de hâc re involutiùs proponi ſolent mihi revocanda videntur ad hæc duo capita—primò—ſecundò, tanquam Mercuriales ſtatuas—

Et ne extra omnes, noſtra *oratio*, cancellos limitéſq; excurrat, ad *hoc* quaſi centrum mathematicum, omnes diametros reducam, extra cujus *circumferentiam*, ne *latum* (quod aiunt) *unguem* expatiabor—

Sed *rivulum* unum, aut alterum, de tanto *Oceano* deducam, reliquos *ſicco* (quod aiunt) *præteriens pede*; quos omninò omnes *infantiam* meam exprimendo non eſſe, ingenuè fateor :—

Sed nè in immenſum *pelagus*, verborúmque *flumen* immergam calamum, hoſce *tres* ſpeciatim perſequemur, ex hâc *ſcaturigine* oriundos *rivules*.—

Quare quemadmodum qui longum iter ſuſceperunt, *ducem* viæ ſibi eligunt, nè temerè aberrent—ita & *nos* pariter—

Tranſeundi ad Confirmationem.

1. Confirmandi, *in genere.*

Quæ nè forſan veri-ſimilia magis, quàm vera videantur, cogitate—

Meam *ego* aſſertionem *Achilleo* argumentorum *robore*, rationum graviſſimarum *pondere*, fundamentorum *evidentiâ*, exemplorum *magnificentiâ*, demonſtrabo, pariter & confirmabo—

—Verùm, ne ex *meo*, quæ dixi, *cerebro* fingere omnia videar, ſi plures *rationes* earúmque momenta firmiſſima deſideratis, ipſa *philoſophorum* quaſi oracula, vobis producam—

Quæ, nè perfunctoriè forſan prælocutum & *humano* potiùs effudiſſe impetu, quàm hoc ipſum ingenti molimine iteratæ inſinuationis inculcar—

Quod nè *commentum* vobis, aut fabuloſum videatur *figmentum.*

Quod quomodò ſit aſtruendum adverſus tergiverſantes cujuſcunque *ſectæ*, velites, aut *triarios*, ſupereſt ut contractiùs in ſequentibus explicem.—

Quod clauſis vel in totum *Homericis* oculis, liquebit facilè ſi—*Tertull. Pall. cap.* 2.

Quod adverſus tot *opponentium* impetus operoſiùs erit adſtruendum—

—Efficiam idcircò ut arbitror, ne videatur uſq; adeo *veri* diſſimile, quin ipſo die, ſole ipſo clariùs eluceat—

—Quæ quò magis in *themate* noſtro latent, eò diligentiùs, ut boni *venatores* ſolent, per veſtigia, ſenſum latentem perſequemur—

—Iſta autem ut clariùs in ſe eluceſcant, & firmiùs muniantur adverſus reclamantium inſultus, obſervandum eſt—

—Ad quam ego ſtatuminandam ſententiam aggreſſurus modò rationes—

—Et ſanè ſpero facturum me vobis manifeſtum, noſtra omnia non modò niti rationum firmiſſimarum authoritate, quod ſufficit ad *victoriam*; ſed & philoſophorum & poëtarum, addo etiam ipſorum aliàs adverſariorum teſtimonio comprobari, quod inſigne eſt, & magnificum ad *triumphum*—

Poſſim hoc loco evagari latiùs, & id quod dixi, tum *repetitis* è veteri memoriâ, tum *vivis* ac ſpirantibus exemplis confirmare—

O mihi quis jam ſe *campus* orationis expandet! retinete dicentem, *temporis*, methodique repagulis; abripiet enim, & torrente *me* ſuo, *Eruditio* ſuas in utilitates effundet—

Rationes jam afferimus, per *quas* nobis noſtram ſententiam confirmemus, è quibus *hæc* prima eſt.

—Precium (ſicut mihi perſuadeo) alicujus moræ erit, ventilare—

Confirmandi,

2. *In* Specie, *&* *primò per* Cauſam.

NAm—Quid enim—Quid etenim aliud—Quippe-nimirum—

Quod præter omnem dubitationem ita eſt *verum*, ut *verius* nil eſſe poteſt; ſive enim perpendamus—ſive examinemus — ſive obſervemus — meritiſſimè præferamus—

Quam ut *Achilleis* reverâ argumentis, & inconfutabili *obſepiam* ratione, cogitate quæſo :—

Et primò, à *cauſâ*, hujus rei *veritas* confirmatur: *quid enim non deſignat, quid non perpetrat avaritia?*—

Cauſam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud *vos*, perpendite quæſo—num

Vultíſne *cauſam?* **En** *vobis* manifeſtã—

—*Fert animus*, cauſas *tantarum expromere rerum*
Immenſumq; aperire opus— Lucan.

—Quod in *cauſâ* thematis noſtri manifeſtum eſſe, quis tam nullo præditus eſt ſenſu, qui non fateatur ?—

—Oraculum autem verius, nec *ille*, nec *Apollo* Delphicus pronunciavit unquam : nam cùm aſpera, & amœna minus ſit *virtutis* ſemita—

—Hoc autem ut fiat dilucidius, omnes ratiunculas noſtras huc ſuccenturiare, longa eſſet injuria, longæ Ambages; ac proinde, ceu canis de *Nilo*, unam aliamque palmarem in tranſcurſu, *vobis* prælibabo—

—Nam ut hujus ſententiæ rationem, æquè ac originèm, à primis *naturæ* arceſſam faſciis.

Quam luculentam *ſententiam*; *nervos* æque ac *cutim*, *toros* ac *ſanguinem* habere comperietis, ſi—

Atqui, ſi cui videar *hæc* audaciùs quàm veriùs dicere, agedum pauliſper ipſas intimiùs *rerum* rationes inſpiciamus, quò palam fiat—

Quod ut argumentis evincam neceſſariis verum eſſe, ſciatis velim—luce clariùs aperta cauſa eſt, cur interdum—

Ratio in promptu eſt.

Et ut affatim *rationum*, in unum quaſi *circulum* colligam.—

Cauſas vultis? ecce has—1. quia—2.

—Vita fabula, tragœdia; cujus *Deus* eſt choragus, *argumentum* luctus, ac calamitas; *hiſtriones* miſeri mortales; *chorus* fœminę & viri; *apparatus* aurum & argentum; *veſtes* variæ & magno precio conductæ, aliena omnia ac mutuata, ſæpe autem ſubitò reddenda—*theatrum* eſt hic orbis, in quo homines, *natura* collocavit—*Heinſ.*

—Quâ ratione adductus.

—Ab *hoc* enim malo eſt quicquid uſquam eſt mali—

—Mihi enim pro conceſſo eſt confeſſóque ab omnibus—

—Quod primùm *rationum* autoritate, deinde quotidianis docebimus *exemplis*—

Non aliam ob cauſam, *Palladem* finxerunt *armatam* antiquiſſimi illi *poëtæ*, quàm ut ſignificarent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *ſapientia* conjunctam eſſe oportere.

Videmus enim velut *Apelléis* lineis *graphicè* depictam, hujuſce rei veritatē: cui enim vel *tonſori*, vel *lippo*, non ſat innoteſcit?—

Quam nos ſententiam ut *nervoſiùs* paulo confirmemus—

Rationem petitis? en vobis—

Rationem hujus ſi quis *indagaverit*, hanc non eſſe infimam agnoſcet.

Neque hoc ego quenquam *mirari* velim, cùm:—

Nec immeritò, nam *adulatores dum laudant, lædunt*.—

Sed ſi hæc *penſiculatiùs* paulò ruminetis—

Qui enim *otio torpuerint, vitam ducunt planè ingloriam.*—

Nonne quotidiana *docet* experientia?

His, quaſi obiter *prælibatis,* huic veriſſimæ ſententiæ, *arcem* obſepire non erit difficile, ſi bene perpendamus.

His alias poſſem, & plures ſubnectere
cauſas.
Sed jumenta vocant, & Sol inclinat: eundum eſt—

Longa eſſet injuria, ſi omnes rationes perſtringerem, *longæ* nimis eſſent *ambages,* hoc ergo tempore, ſolummodò, *ſumma ſequar faſtigia rerum*—

—Et cauſam iſtius rei quis ignorat?

—Rectè proinde *illi,* imò rectiſſimè proculdubio faciunt, qui—

Quod egregiè prolatum *dictum,* ut probatum vobis reddam.—

Cujus rei *cauſam* nè quis forſan ignorare poſſit—

Quod dictum, nè videatur tractum ex *vulgi* opinionibus, conſiderate.

—Et hòc tam apertè conſtare efficiemus illicò, ut eum *talpâ,* & *liberide* cœciorem eſſe oporteat, qui *illud* non viderit, nam—

Quod nè cui veſtrûm eſſe videatur *mirum,* perpendite *rationes* paucis—

Quam ego *veriſſimam* eſſe ſexcentis facilè evincam rationibus—

Quod quò faciliùs *argumentis* perſpicere poſſitis;rem ipſam *vobis* dum exponam, quæſo diligenter attendite—

Et quis in clariſſimâ *luce* cæcutire videtur ad morem *Tireſiæ* noctuinè,qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat oſtio; cùm—

—Quod affirmatum ſi *cuipiam* ex circulo veſtro, *Auditores*, non abſimile videatur, vel *Agyrtarum* gerris, vel *theatri* nugis, mecum *is* rationis ſequatur radium—

Illud igitur imprimis certiſſimum eſſe ſciatis, nihil *hominem* à belluâ, evidentiùs diſtinguere, ipsâ *eruditione*, eloquentiâ, *ſermone*, quibus *homo* ſe maximè *hominem* eſſe oſtendit.

—Sed ut *Achilleis* hoc evincam *rationibus*; operæ-pretium nunc erit, cauſas primò ponderare—

Et hanc ego *rationem* hodierno die ſtatui *vobis* repræſentare, ut ab hac,velut è *face*, lucem *veritatis* accipiatis—

2do. *Per Contrarium.*

DIſpiciamus verò, ſi placet, aliquantiſper, *otioſæ* vitæ turpitudinem; intueamur, ſi vultis,nævos,maculas,inertis ignavæque *pueritiæ*,ut tanquam *Æthiopes* faciant noſtrates ***Europæos***, candidiores apparere—

E Regione verò——ex oppoſito autem qui—At ex diametro—è contra verò—

Qui autem ***otio*** torpuerint——Sed ut contraria juxta ſe poſita magis eluceſcant, conferamus pauliſper—Nonne enim—

Contemplemini verò contrarium ***vitæ*** inſtitutum, & ***quid aliud quàm*** inopiam ***videbitis***; ***quàm dedecus invenietis?*** Secus longè contingit—Sed audite paucula, quid remini de—At verò ***pugnantia ſecum Frontibus adverſis, paulum componere***—

—vice verſâ———

3tio. *Per Similitudinem.*

SIcut enim. Nam veluti: Quemadmodum enim: Non ſecus ac—

—Ut enim nec ſine oculo ***Domini*** equum, nec ſine veſtigio ***Domini*** agrum dixit pingueſcere ***Thales*** Mileſius—ſic

Quam ego ***veritatem*** ut meridiano ***jubari*** prælucere faciam, cogitate—

Et ſicut ſtultus ſit neceſſe eſt, qui *hyemem* accuſat, quia horrida ſit aquilonibus, & ob aëris intemperiem frugibus creandis, prorſus inutilis, dum non reputat *æſtatis*, quæ præceſſit, hoc eſſe officium,

cium, *hyemem* uti partis, & eſſe otioſam: ita iniquus eſt qui *ſenium* ſe attigiſſe queritur, quia ultimus is ſit *Comœdiæ* actus: tum enim è *theatro* hilarem *te* proripias oportet—

4to. *Per Exemplum.*

Tuos, mi *Cicero*, appello *manes*, tuóſque *teſtor* conſopitos *cineres*; reviviſcas (*quęſo*) & quod dudum *exemplo* præſtiteris tuo, impręſentiarum rurſus comprobato, annon *tu*—

Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem *gradibus* aſcendiſti in *Cœlum*? quo *tu* (quæſo) modo, tam *nobilis*, tam *celebris* factus es, tam *honoratus*? profectò licet *ipſe* jam *ſepultus* jaceas, *tuum* tamen *nos* canorè ſatis alloquitur *exemplum*, *te* per *labores* tuos (verè *Herculeos*) evaſiſſe inclytum—

Sed *quid moror iſtis*? quid *dictis* opus eſt, cum *facta* loquuntur? reſpicite enim *Heraclitum*—

—Sed quo *te*, Theophraſte, prætermittimus piaculo?—qui cùm

—Quod ita eſſe, luce clariùs *exempla* demonſtrant. Quis enim unquam—

——Neq; hoc ſanè novum, ſiquidem mos iſte—

Exemplis talibus plena ſunt omnia.

Vultis itaque, ut è *mortuis* reſurgat *Ariſtippus?* Vultis, ut illum *Neſtorem?* Vultis, ut *Vlyſſem* in ſcenam inducam? en, *vobis* adeſt *coràm*, *quem quæritis*—

Exempli enim gratiâ, quid memorem *Curios*, *Fabricios*, *Cincinnatos*, *Colatinos*, *Scipiones*, *Catones*, & ſexcentos alios? qui *omnes* in hanc noſtram opinionem, *pedibus* (ut ita dicam) *ivêre ſuis*—

En *vobis* (ſi placet) *multas* doctorum *legiones* ad ſuppetias *noſtras*, qui ad hujus ſententiæ mentionem (tanquam *milites* ad *vexillum*) nobis gregatim occurrunt *præſidiarii*: Ellum melioris literaturæ *anteſignanum*, Plutarchum! qui—

Hujus rei *teſtes*, ſunt parietes iſti, intra quos, nonnullos *ipſi* vidimus, qui primo congreſſu videbantur *aliqui*, non ita multò poſt, ſeſe prodiderunt, quàm eſſent *nulli*; & *voſmet ipſi*, iſtis quidem *oculis*, ſæpiùs non potuiſtis non obſervare.

Vos parietes obteſtor, & *ſubſellia* imploro, adeſte *vos* Ciconiæ, vos *Aquilæ*, vos *Leones*, & hodierni temporis *ingratos* hominum mores redarguite.

Hem *Parcæ* quæ *nulli* parcitis! vos *Vlyſſem*, Ajacem, Hectorem proſtraviſtis humi—tu quoq; Æole—*Occidis, Argivæ quem non potuêre phalanges*, Sternere, nec *Priami* regnorũ everſor *Achylles*. Æn. 12.

At ſi primorũ replicaveris annales—

Vidimus *multos*, honore conſpicuos, celſarum dignitatum inſediſſe faſtigiis, *Tyrio murice* nitidiſſimos, qui ad utrumq; *Phœbum*, & *polum* utrumque, *ſuum* extenderunt imperium; quorum ampliſſimæ *opes* abiêrunt; tranſiêrunt & ipſi *opum* tantarum *Domini.* Sed in hoc *Muſarum* Parnaſſo, circumvecto *ætatis* veſtræ *gnomone*, cùm horologii *umbra*, aut *mortis*, aut ſenectutis *punctum*, attigiſſe videbitur, tum confertiſſimos, uberrimæ ſtudiorū veſtrorū *meſſis*, manipulos *demetetis*—

Quis vellicato *Cicerone* ſuis auribus non timeat? quem notato *Virgilio*, calumniæ *metus* non terreat?

Ego ſanè cùm ad *Præteritorum* temporum recordationē, animum excito, & veteris ævi ſpatia, *cogitatione* decurro, &c.

Literarum procurationem, *Reges* ipſos ſæpenumerò ſuſcepiſſe, & *patrum* memoriâ accepimus, & *noſtrâ*, ipſi vidimus—

Plautum enim hîc ſolùm evoco, & *præpono* (nec *impono*, quia ex animo ita ſentio) omnibus qui in *Latio*, aut *Græciâ* imbuerunt chartaceū hoc æquor—*Lipſ.*

Atque hunc quidem ipſum *Platonem* quo piaculo omitto? cujus magnitudine animus aſſurgit, & commemoratione ſola, quaſi ad divinitatis occurſum commovetur: erant tum *Athenæ* Atticæ, *Palladium* terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiuſq; ſapientiæ emporium commune—

Omnes *paupertatem* timent, *Socrates* contempſit: omnes *mortem* horrent, *ille* verò etiam optavit: quippe cùm jam manu poculum teneret, neq; ampliùs quàm hauſtu unico à morte abeſſet, nondum deſiit jocari——*Phœdo* noſter *inquit* ſalvi ſumus, jam de *gallo* cogitandum eſt. Hoc a *Melito* beneficium *Socrates* accepit, hanc fœlicitatem *Anyto* debebat—.

—Cujus autem animus non paſcitur, & quaſi ſaginatur, qui *Camillos*, Fabios, *Fabricios*, Naſicas, Scipiones, *Curios*, & id genus alia, non tam *hominum*, quàm *virtutis* legit nomina ?

Exhaurire coner *oceanum*, ſi exemplorum quæram in *antiquitate* finem, & hæc *noſtra* quoq; *tempora*, materiam ſuppeditant *orationi*, ſi vel *aulas* Principum, vel rerum publicarum *curias*, dictionis perluſtrare curſu vellem.

Ubi tu *pientiſſime* Ænea ? *Eloquẽtiſſime* Cicero ? Tulle ditiſſime ? ubi *Cæſar ?* ubi *Alexander* terrarum *Dominus ?* occubuit *Craſſus*, expiravit *Crœſus*, abiêre *Catones*, *duo fulmina belli-Scipiadę* occidêre ; duæq; civilis belli *Erinnyes*; Pompeius *gener*, & Cæſar *ſocer*; nec tibi pepercit doctiſſime Virgili—

Ingeniorum *ille* ſcientiarúmque fons *Homerus*, & humanæ *terminus* admirationis, quem *antiquitas* veneranda, ore patulo *vomentem* ita repræſentavit, ut defluentes ab ejus *ore* liquores, ac *flores*, in amphoris & caniſtris colligerent *philoſophi*, juriſconſulti, *oratores*, aſtrologi, *poëtæ*, medici, *pictores*—

Sed quid ego in re non dubiâ, *exempla* utar non neceſſariis ?

Quòd ſi *hodierna*, adeóq; præſentia, veſtro magis *ſapiant* palato, eccè intra iſtos *parietes*, omnium longè illuſtriſſimos—

—Quod ſi illam *Martis* urbem, bellicæ furoris ſedem, & quæ ſemper arma vel inferret ſua, vel timeret aliena, publico *librorum* armario carere non poſſe, *principes* terrarum judicârunt,—tum

—Ubi verò, tua, Marce *Cato*, gravitas, ſeveritas, ac rigor ? ubi pondus *ſtoicum*, ac ſupercilium immobile atq; invictum? ubi ingens illa anima quam *libertati* victimam ſervabas ? tum latebat—

—*Socratem* qui non ſuem *Erymanthium*, aut aprum ut *Poëticus* nutagor, aut leonem *Nemæum*, ſed immanes animorum feras, *iram* ac vindictæ *lubidinem* quotidie vincebat. Qui immotus animo, atq; inconcuſſus, *cœli* corruentis impetum ſuſtinuiſſet, & labente hoc mundo, uno *conſcientię* ſuffultus tibicine, ſecurus ſuiq; ſimilis cum univerſo cecidiſſet—Quem verò timuiſſet, qui nec mortem poterat timere, quam qui *ſpernit*, mori poteſt, *vinci* nondum poteſt.

Sed quid ego *opem* antiquorum *ſubſidiariam* peterem, cum indies *nobis*, ante *oculos* obverſentur, (imò vix uno abhinc triduo)—qui—

Ponite quæſo ante *oculos*, univerſos iſtius ſæculi *proceres*, Philoſophos, qui *omnes* (niſi *fama* de illis injurioſiùs decernat) *omnes* inquam—

—Vidit *ea* dies *Auditores*, duas ac viginti, moles dicã neſcio an naves—*Heinſ.*

—Nam *Achilli* quem ut accuratam *belli* normam victor, orbis *Macedo* colebat, *cytharam* quâ belli tædia diſpungeret in manum, poëtarum princeps dedit—nullum cibi condimentum præter ſudorem & ſanguinem habebat.

—*Ille* filii obitum deplorat, *iſte* ſed cum lachrymis moleſtè optat: *huic* domi eſt *Medea*, non ad *horam* ut in ſcena, ſed ad *vitam* comes—

—Ut ſileam *Vlyſſis* errores & innumera capitis diſcrimina, quibus ſe objecit antequam—

Cogitate ſeriò, *beatos* illos *antiquorum* manes hunc vobis, *Cretâ* notantes ad *Helicona* callem; quorum, licet *cineres* ad tempus jaceant in *ſepulchro dormientes*; at ſanè in ſtudiis apud *nos* ſuis, *vivunt* adhuc, ſempérq; *victuri* ſunt ſuperſtites.—

Nam ut totum *antiquitatis* iter omittamus, & ad illas *temporum* tempeſtates veniamus, in quibus *noſtrates* ipſi, (ut alios complures taceam) ſe ad—

Et quoniam ſub *vexillo veritatis*, contra ſecus cogitantes, *digladiandum* eſt; multas *armatorum* catervas (velut in *Equum Trojanum*) congregavi, qui (adverſariis ſurrepto *Palladio*) victoriam facilem pollicentur. *Eccum* vobis in primâ acie *Ciceronem*, qui—

—Multum ab *eorum* conſuetudine alienus, qui immenſis *poculorum* certaminibus, & quaſi bello, nihil præter vinum pro ſalute *patriæ* effundunt—

Tiberios, Caligulas, *Nerones*, & portenta cætera, ut tranſeam—& ejuſdem ſpeluncæ non nominanda monſtra—

—Obruit *eos*, ex hac parte *oratorum* veneranda phalanx, ſed & *philoſophorum* non contemnendus exercitus—

Conſultiſſimi *hiſtoriarum* viri, & magnus *ille* temporum heluo *Baronius*—

—Quâ ratione adducti, priſci *heroes* in diſciplinam doctorum hominum *filios* ſuos ſtudioſè tradiderunt: *Alexandrum* magnum docuit Ariſtoteles, *Timotheum* Cononis optimi imperatoris filium Iſocrates, *Epaminōdam* Lyſis Pythagoreus—

Quippiámne verò tale *olim* factitatum legitur? etiam, quid ni? inſpiciatur enim *Xenophontis* liber de—legatur *Iſocrates* de—

Quid? *repetámne* Catilinæ *parricidium*? perſtringam *Clodii* libidinem? *Gracchorum* molitionem? *tempus* non ſufficeret, ſi *Neronem*, ſi *Heliogabalum*, (*monſtra* narro, non *homines*) in *theatrum* inducerem; quorum *ingluviem*, *ructum*, *crapulam*, ſi recenſere velim, *dies* me deficeret, præſertim cùm *noctis* potiùs hoc opus fuerit quam *diei*.—

Sed ne *ego* ſuppoſititias *venundari* viderer *merces*, en *pagillum* ex toto antiquitatis *faſce*; ecce vobis *præſegmen*, ut quid ſit *doctorum* in hâc re judicium *prælibetis*, neq; enim aliud fecit *Alex. Magnus*: cùm—

Turmatim *nobis* hîc occurrunt *heroes* illi literarii, magni ſtudiorum *Atlantes*—

Sed quò me jam *feſſum rapitis* Philoſophi? quid tu Philoſophorum *Phoſphore*, magne *Ariſtoteles*, mihi in aurem dicis? quid eſt, ô *Cleanthes*, quod *tu* mihi ſic urges cubitum? Ego *te* novi, omnes hi *te* perbellè noverunt, per *nocturnas* vigilias, viaticum ad *diurnas* Muſas comparâſſe—

Propono & *propino* vobis, pientiſſimi *illius* Æneæ exemplum, qui—

Quibus autem *donis* cumulati, quibus exculti *artibus*; faſtigiatam *eloquentiæ* arcem, conſcendêrunt *vêteres* illi oratores? an utique credimus *eorum naſcentium* labris, inſediſſe flexanimam *Suadam*? cujus quaſi *Gratiis* afflati, evaderent aliquando in *Deos mortales*, ſuo qui arbitrio *animorum habenas* moderentur? minimè verò, ſed per *ſtudia*, per *labores*, per *vigilias* inclaruerunt: *Vos* igitur fatigare juvet, *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua monſtra *aquarum*, & ſi quid in *orbe* ſit arduum, hoc molimini: exhaſtum enim *ſudorem*, ingens à *tergo* comitatur gloria—*Farnab. Ind. Rhet.*

Hîc verò *campum* feraciſſimum & lætiſſimas *ſegetes* oſtendit Hiſtoria; in quibus omninò omnibus *demetendis*, ſi deſudem,

dem, *tempus* antè me deficeret, quàm extremos *ſulcos* attigero; *exemplorum* igitur *multitudine ſuperſedendum* arbitror, unúmq; tantùm, aut alterum *manipulum* (quaſi de mercibus *ſegmen* præcidaneum) colligemus——

Proponite *vobis* (*Juvenes Philomuſi*) *heroïca* illa antiquorum *exempla*, *ſemideos* illos imitamini antiſtites, qui——

Obruor, en obruor *ego* jam *exemplis*, quocunq; *oculos*, quocunq; *animum* appulero meum, video multifariam *exemplorũ* ſupellectilem, & (veluti *muſcas*) undíq; proſilientes *Milites*, *volones*, ad hanc *propugnandam* ſententiam *advolare*——

—Neque de *Plutarcho* quicquam adhuc dixi, qui compendium ſcientiæ, prudentiæ theſaurus, mare antiquitatum, utriuſque gentis divinus quidam promicondus eſt.

Quid dicam de *te* doctiſſime *Plato*?
—Hîc forſan efflagitet aliquis ut ea quæ verbis adſerta ſunt, aliquibus jam demonſtrentur *exemplis*——

Quapropter *reges* maximi, ſingulari benevolentiâ *poëtas* ſemper ſunt complexi; nam *Hiero* Simonidem, *Cato* Ennium, *Cæſar* Auguſtus Virgilium, Varium, & *Q.* Horatium Flaccum, in ſummo habuiſſe pretio dicitur.

—Et omnia ſunt paſſim, non parùm multa exempla, ex ſacris quoque literis eruta——

—Laboravit his malis *Alexander* magnus, *M. Antonius*, & plures alii quos numerare labor eſt : Sed & *Ennius* poëta, qui ob *vinolentiam* articulari morbo conſumptus eſt—*Martialis* item potationibus indulſit—Haud abſimile quiddam de *Geta* imperatore refertur, qui opponi ſibi in menſa jubebat, dapes per *alphabetum*, viz. *anatem*, anſerem, *aprum*—aliquando *pavonem*, perdicem, *pullum*, porcellum, *piſcem*, pernam—&c.

—Inter quos ut interim *Diogenes*, Xenocrates, Catones, *Caſſios*, ac Brutos ſileam, *Chiron* ille cùm immortalem eſſe liceret, ultrò *mortem* præoptavit—

Nam ut ab *Heroicis* uſque temporibus, *annalium* memoriam animo *replicemus*, nullam ullibi inveniemus gentem, quam—

Annon *æquitatis* ſtudium exilium *Ariſtidi?* ſtudium *ſapientiæ*, venenum *Socrati?* integritas & *patriæ* ſalus *Demoſtheni* perniciem accerſivit ?—

Sed nec *diffundam* me multis, nec in *patentiſſimos* hiſtoriarum *campos* expatiabor; *unum* ſolummodò, aut alterum *vobis* porrigam, ex copioſiori vindemiâ *racemum*, quem veſtro ut allubeat *palato*, valdè cupio—

Atque hîc dum *intueor*, *quot* occurrunt *dicendi*, & quàm *paucis* ſit *dicendum*, non adeò me agitat quid dicam, quàm quid prætermittam ; per omnes *hiſtoricos* volitate,

litate, inviſite *Academias*, quid aliud quæſo, quàm—

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu perditum? *Heliogabalum* crapulâ interemptum (*monſtra* dicam an *homines?*) qui *ſuam* non modò *vitam*, quinimò totas inſuper *reſpublicas* diſſolutis ſuis *moribus* peſſumdederint?

Tam celebris olim Trojanæ urbis rudera quæſo & cineres refodite, & inſpicite pauliſper mecum, & invenietis *morum ſuorum corruptionem*, & non *murorum* diruptionem, cauſam illius extitiſſe excidii, quod non obſcurè innuit *Poëta* quum cecinerit,

Invadunt urbem ſomno, vinoq; ſepultam.

Per Teſtimonium.

ATque nè hæc à *me* in rationis, ac *veritatis* luce, ita diſputari putetis, ut à *me* tantùm accipiant *authoritatem*, credite *Auditores*, non hanc à *me* mihi mentem eſſe, ſenſit hoc *Tullius*, cum Tullio *Cornificius*, cum utroq; *Quintilianus*—

Rectè quidem poëta—

—Optumè orator—præclarè inquit comicus—

Res minimè *dubia* eſt, & diſputatione non eget; extant omnes *domeſtici*, plurimi *exteri*; teſtes extant ſanctiſſimæ *leges*, &

veterum *patrum* decreta minimè *obſcura*, aut dubia; ſit ſacro-ſancta illorum apud *vos* authoritas—

—Nam ut in *telo* aliquo, aut gladio multùm intereſt à quâ *manu* veniat; ſic in *ſententiâ*, ut penetret, valdè facit robuſtæ alicujus, & receptæ *authoritatis* pondus—

Et ne nimis *ſteriles* in tantâ *fœcunditate* & *flumine diſſerendi* videamur, agè *fontibus* apertis, *rivulos* noſtros, altiùs aliquantiſper *fluere* jam permittemus, *conſultis* Antiquorum *oraculis*, ex quorum *Tripode*, noſtra ſat abundè confirmatur opinio; horſum tu *Plato*, paucis te volo—

Quod ſi adhuc penitiùs velimus introſpicere, aut apertè, aut ex conſequenti, veneranda omnis ferè antiquitatis canicies pro *nobis* conſiſtit—

—Succedunt minoris ordinis ſuccenturiati milites, ſimilia ſuffragia perhibentes—

Neq; vos **invito** ſolum ad *olera* hæc & *legumina*, aliaque id genus, *craſſioris ſucci* alimenta, meæ *inventionis arte*, ſata, cocta, apparata; ſed exquiſitiſſimam *menſam*, epulas *Oratorum*, *ambroſiam* Philoſophorum, *nectar* Poëtarum, omniáque *mellitiſſima* oribus, *auribus*, animis *quæ* placeant fercula—

Sed ſi mea *vos* non moveat oratio, moveat ſaltem *antiquorum* Philoſophorum, moveat *oratorum*, non enim pluvias (ut aiunt) *aquas* colligo, ſed è *vivo gurgite ſalientes* propino; legite *Demoſthenem*, evolvite *Iſocratem*, percurrite *Platonem*, &c.

—Conſulite s'ûltis *Tacitum*, qui civilis atque militaris rei autor maximus, ſententiis rebuſq; denſus, verbis ſtrictus ac compreſſus, totus denique *ignis*—*Heinſ. orat*—Qui in animis *principum* atq; in pectoribus vixiſſe, & eorum cogitationes perluſtrâſſe videatur, ita docet, ita eruit ac detegit, ita ob oculos ponit *Tacitus* omnia—— Res cum verbis, verba certant cum ſententiis—nunquam turget, ſed aſſurgit.

Adeſdum tu M. Tulli, *adeſdum* (inquam) & dicas apertè—

Ex tripode penitiſſimæ *ſapientiæ* eſt illud Senecæ, qui Socrateo melle depluit totus—

Idem etiam quod *ego* in hâc re, *ſapientiæ humanæ oraculum*, Ariſtoteles *ipſe dixit*; affirmans :—

—Xenophontis dictionem *Gratiæ* formâſſe iis manibus videntur, quibus ut *Poëtæ* volunt, *Veneri* miniſtrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac ſucco, ſuavior eſt dictio—

—*Demoſthenem*—qui tonabat in *Philippum*, totoq; eloquentiæ impetu, totâ illâ gravitate ac ſcientiarum denſitate fulminabat ac ruebat, cœlum denique ac terram, Athenienſis *Jupiter*, Demoſthenes miſcebat.

—Quem numeroſa comitatur familia, quorum teſtimonia non capit hujus noſtri thematis anguſtia—Quos omnes ſi non verè, ſaltem ferè noſtras *hic* partes agere dicatis—

—Sed *poëtico* utamur contra hunc *poëtaſtrum* teſtimonio, ut ſuo *ipſius* mucrone pertinax confodiatur—Vide quam aperto Marte adverſus *te* prælientur *Poetæ*—

Nec eſt quod vereamini, *meæ* me habere *cauſæ* teſtem, ὁμόψηφον, habeo enim, & in promptu habeo, nec *illum proletaneum* quempiam, *imi ſubſellii oratorem* gregariúmve *militem*, ſed politioris literaturæ *vexilliferum*, magnū illum, doctumque *Scaligerum*, qui in honoratiſſimo *doctorum* choro, *nemini* ſecundus *aſſidebit*—

Oraculum conſulite, quod non furibunda *Delphis* Pythia, non Dodonæus *Iupiter*, aut Ammon; non Iſmenius *Apollo*, aut Clarius, non vicani *aruſpices*, aut de circo *aſtrologi*—ſed—

Quis tibi *Plato* pulcherrimam *hanc* cogitationem immiſit, quàm ſublimè animus tuus *aſcendit*, cùm hanc palmarem ſententiam protuliſti? tetigiſti *rem*, non *acu* (quod dici ſolet) ſed *acie* mentis, & *acumine.*

Agedum quicunque *dubitas*, & noſtri ſermonis audaciam *miraris*, perluſtra *Græcię* lumina, doctrinæ *numina*, Platonem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis *gloriâ* ſublimes, Ciceronem, *Cæſarem*, *Senecam*, alióſque infinitos intuere.

—*Naturæ* quidam quaſi *genius* & idea rationis Ariſtoteles—cujus *ille* unicus ſacerdos ac conſultus fuit—

—Qui diverſitate rerum, *ſolus* humanam ætatem occupare poteſt: ordine verò ac tradendi ratione, *omnium* conatum exceſſit. *Heinſ.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imò numen quoddam, & vis quædam major *ſapientiæ*, notavit *Ariſtoteles*—in *quo* quot propè verba, tot arcana, *doctor* publicus humani generis, ac ſumm' ſapientiæ *æditus*, oracula effundit—

—Totius antiquitatis *faſtos* ad ſubſidium noſtrum proferemus—complures enim horum—Magnus ille doctor—*Ariſtot. ſc.* Rex Philoſophorum—

Abyſſus eruditionis veteris *Heſychius*—

—Cui etiam opinioni calculum apponit ſuum—

Quæ omnia intento quaſi digito hanc quam *ego*, monſtrant jam *vobis* veritatē—

—Aſtipulatur & vulgò jactatum proverbium—

—En germanum *Philoſophum!* en vocem *auream*, Attico madentem ſucco!—

Sed quid *ego* argumenter? quid plura *diſputo*? *te* teſtem *obteſtor* (mellitiſſime *Cicero*,) ad *te* enim (tanquam ad *ſacram* aliquam *anchoram*) jam confugio; ut *tu* (velut *alter Achilles*) noſtrā *propugnes* oppugnatam *provinciam*, quid ? annon tu——

Hoc ipſiſſimum in *ore* ſæpiùs habuiſſe fertur *Auguſtus Cæſar*, ipſum audite—— ô *egregiam* & verè *regiam* tanti *Imperatoris* ſententiam ! optimè dixiſti *vir* optime !

Quòd, ſi *telas* oratorum *retexere* libuiſſet, ſexcenta licêret ejuſmodi proferre, *pleni enim* ſunt libri, *plenæ* hiſtoriæ; ſed nec opus eſt, ut *vagetur* oratio, cùm *domi* habet unde luxuriet :——

Quod idem confirmat *Euripideum*, aureis ſane inſculpendum characteribus——

Sed priuſquam iſtis *valedicam*, *ſalutandus* eſt Plato, *compellandus* etiam paucis eſt *Iſocrates*; qui velut *Sol* & *Luna* inter alios *emicuêre*, pleniſq ; *buccis* & *buccinis*, huic noſtræ *aſtipulantur* opinioni.

M. illum *Tullium* Romanæ fontem eloquentiæ ac regem, *patrem* quoq; patriæ fuiſſe dictum aliquando legiſtis——Hinc orationem vividam, ſublimem, maſculam, nervoſam : hinc colorem, ſuccum & figuras, ducite, ac haurite——

Sic *Plato*, ſic Ariſtoteles, ſic *Zeno* ——

Ab his mihi non diſſentire videtur Homerus, qui——

Agédum *Plato*, Eugè *Ariſtoteles*——

Arbitros arceſſo, omnium *ſcientiarum* callentiſſimos ; & *oracula* vos audire cogitate, cùm univerſum *antiquitatis* concentum audiêritis, qui *omnes* in hæc verba *ſublimia*, acuta; mellis, lepôris, *piperatæq;* (ut Sido. Apollonius ait) *facundiæ* plena, (in quibus ferventis fulmen ingenii) erupêrunt—Eruditorum ille maximus, I. Scaliger-qui promulſidè hâc nos allicit ad dapſilem oratorum cœnam—

Oceanus teſtium *immenſus*, in apertum noſtræ declamationis *campum inundat*, in quo mea jam *natans* oratio, *portum* & exitum haud inveniet—

Platonem ipſum audite—quem equidem cùm lego, cœleſti quodam numine ac oraculo inſtinctum atque impulſum, (qui *rapi* potiùs in altum quàm *aſſurgere* videtur) ita tangor, rapior, accendor, ut oblitus ipſe *mei* ſequar, & quod *ipſe* fieri à Bacchi ſacerdotibus cùm à Deo impelluntur, in *Ione* ſuo ait, *mel* ex aqua videar haurire— *Heinſ.*

In cujus ſcriptis omnibus ac ſingulis propemodum orationis partibus, præter ubertatem, ac prodigioſam quandam copiam, vim ac ſublimitatem in dicendo, tot *urbanitates*, tot lepôres, tot feſtivitates paſſim, ac *Gratiæ* occurrunt, ut cùm *Græci*, tribus non plures eſſe finxerint, *mille* in ſingulis *illius* ſermonibus notare *mihi* videar. *Heinſ.*

—In *illius* autem lectione, tanquam in beatis *inſulis*, inuſitata quadam voluptate *ebrii*, ac quibuſdam quaſi immortalium *Deorum* condimentiis delibuti verſantur—Quæ enim *ille* ſenſuum oblectamenta, quas illecebras omiſit? quos non laqueos, ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit?

—Ariſtophane autore ſummo, & quē tot tantiſq; laudibus vetuſtas extulit,qui omnes *Athenarum* veneres , feſtivitates ac *gratias* propè exhauſiſſe creditur——

—Atq; *id* quidem ex verbis Terentiani *Chereę*, videre eſt, qui —

De *his* autem teſtis abundè magnus eſt *Ariſtoteles*, qui—

Sed *Medicorum* placita conſulat velim, qui verbis noſtris fidē præbere detrectat.

—Sed præſtiterit fortaſsis in re tantâ, Muſas ex *Helicone* accerſere, quas poëtæ ſæpius ob meras nugas advocare ſolent : Adeſte igitur pauliſper *Jovis* filiæ, dum oſtendo—

Quæro abs *te* moderatiſsime *Cato*, à *te* doctiſsime *Plutarche*; quid *vobis* de hâc re videatur ? profectò ſi *veſtram* æquitatem,atq;prudentiam rectè cognoverim,-

O divinam *Platonis* ſententiam, ipſóq; *auro* magis auream !

Antiquorum ſuffragia deſideratis ? en igitur *vobis* tenuem *manipulum*, quaſi è ſpicilegio quodam feliciori, ex *Hiſtoricorum*, et *Philoſophorum latifundiis* ; omnes enim *opinionis* noſtræ *anteſignanos* in hâc *arenâ* ſuccenturiandos,operæpretium non eſſe exiſtimo : *neminem* igitur volo *quin te* unum (Virgili) qui tuum *ultroneus* appones *calculum*, & ſi hæc ad *manes* tuos pervenerint uſpiam, dic quæſo quid in hâc re ſenſeris, num—

Prodeunt hîc *multi* inſignes *Philoſophi*, quorum gregem in *ſcenam* cogere, quid eſſet aliud, quam *inanes tragœdias* excitare? ruminate illud *Ariſtotelicum*——

Neque eſt, quod Oratorum *fores* hîc pultemus *domeſticatim*; occurit en *nobis* obviam Cicero——

Surgat igitur aliquis ex univerſo Philoſophorũ *cœnobio*, qui vobis de inexputabili *doctrinæ* utilitate *concionetur*, quiq; mentes veſtras nectare â ſuæ *Suadæ* ſuavitate, *inebriare* poſsit: reviviſcas tu *Theophraſte*, eloquere, ut hi te capiant; quid ais? dicas *bonâ fide*, num tu per *diurnos* labores, *nocturnas* lucubrationes, ad tantum tam *ſtupendæ* doctrinæ *faſtigium* non emerſeris?

—Præſentiſsimum hoc tempore eruditionis numen, in quo virtus et natura vel cõgeſsit quicquid poteſt, vel exhauſit.

—Non tam hominem profectò quàm cœleſtem aliquem *virtutis* genium audire videor, qui——

—Ubertim huc confluunt——

Teſtor *Galenum*, eruditionis latifundium, oceanum diſciplinarum, omnium ingenuarum artium commune quaſi receptaculum——

—Quid eſt *homo?* ſomnium umbræ reſpondebit *Pindarus*. Quid eſt *homo?* ſimulachrum quoddam: dicet *Sophocles*. Quid eſt *homo?* ipſa calamitas, dicet *Herodotus*. Quid eſt *homo?* occaſio miſeriarum, dicet *Philemon*. Quid eſt *homo?*

folium caducum dicet *Homerus*. Quid eſt *homo*, imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, luſus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutina, præter *illa* nihil aliud niſi pituitæ aliquantulum et bilis, dicet et jam olim dixit *Ariſtoteles*. Hoc ſive animal ſive monſtrum potius, cujus totus orbis ambitionem non capit, fletu ſpectatorem ſalutat, neque *oratione* primas agit partes, ſed lachrymis —*Heinſ. orat.* 22.

—Tanto antiquitatis flumine quis ſanus contrà velit natare? cùm receptum ſit inter *veteres* (ut ſciſtis modò)—

Mavultis ſacra? eò ſequor—

Praxis veterum contrà venit—

—Ut verum appareat *Saluſtianum* illud —*Concordia parvæ res creſcunt*, diſcordiá maximæ dilabuntur—

Sileo hîc—Sileo etiam— Vel ut Ariſtophanicis *illis* deſcribam verbis—

Cæterùm, ne ex tantâ ſegete nulla omninò, aut *infæcunda* ſaltem, meſſis fiat; *ſpicas* aliquot gravidas, *fructuſque* ſelectos colligam; quid enim aliud, quàm quod ego jam *dico dicturum* remini *Ariſtophanem*, ſi inter *vivos* jam ſupereſſet?--

Myriades hîc occurrunt, *veteranorum*, è Muſarum *caſtris*, qui *agmina* noſtris *ſua* juncturi ſunt; parùm etenim in legendis *veteribus* profecit *ille*, qui hoc non novit apud *eos* tritiſſimum; codum tu *Iſocrates*, dic quæſo ingenuè—

Quos omnes ſi non verè, ſaltem ferè, noſtras hic partes agere dicas—

Sed ut *fluenta* veterum, in unum quaſi *rivulum* contraham, en vobis *Ariſtophanem*; ſin mavultis *Senecam*, illum etiam ad hanc *Spartam* propugnandam *evocabo*, ſi liceat *illi*, bonâ cum veſtrâ *veniâ*, libere loqui.

Nec de paucorum ſolummodò *racemis vindemiam* facio; imò *Senatus antiquorum* univerſus, huic ſententiæ *ſuffragatur*; audite *tubam* Philoſophorum omnium, quorum *Echo* nil magis ingeminat, quàm—

Noſtras hic partes vindicat *Plato*, ſtrenuè etiam et *animosè*, univerſa pro nobis *militat antiquitas*, quid tu *Socrates*? annon *tu* hoc teſtaberis mecum ô *Demoſthenes*? novi te velle—

Sed *Socratem* audite (*mei condiſcipuli*)
» hiſce vos verbis compellantem: *Macti*
» *eſtote virtue, adoleſcentuli, pergite & ob-*
» *nixè contendite in addiſcendis literis: Quid*
» *animi vobis eſſe dicam, quòd uſque adeò*
» *ſegnes eſtis, in Helicona verſus conficiendo*
» *iter? num viam metuitis? num pericula*
» *extimeſcitis? profectò cum ratione inſani-*
» *tis, ſi leviculas iſtas remoras in hoc tam*
» *laudabili curſu vobis objici patiemini*—

Huc reſpexiſſe videtur *Horatius*, Muſarum ille *amanuenſis*, cùm in hæc proruperit verba—

Sed quâ de re *authoritatis* chiliadas hic attexerem? cùm *mille* vix ſufficient *anni*, ad *illos* commemorandos, qui in hâc re *dextram* porrigunt, *opémque* nobis pollicentur ſuam—

Si *Cicero* ille eloquentiæ *parens* (quem ut rhetorum *Deum* admiratur poſteritas) in hoc vos alloqueretur cœtû, annon *ipſius* dictis obſequeremini? nunc igitur *illum* hoc *vos* alloquentem modo audiatis placidè.—

Sed *antiquitatis* panopliâ, *authoritatis* clypeo armati ſumus, contra impetuoſum *ſtolidorum* inſultum—

Patres, et *proceres* in Philoſophiâ ibam conſultum, ex eorum *cœlo*, ſtellas deduxi *opinionis* ſuæ, (non *magico* tamen murmure:) ex eorum *fontibus*, ad *hortulum* hunc meum *irrigandum*, amnes *derivavi*; qui omnes, *plena* ſuffragiorum, et *conſenſûs flumine*, expanſiſq; *carbaſis* in noſtram hanc deferuntur ſententiam—

Verùm et *Tullius*, qui in arce eloquentiæ *Romanæ* ſtetit, rex *Oratorum*, et linguæ *Latinæ* illuſtrator—

Cur igitur non utar *Ennianis* verbis?-

Quòd ſi *morientium* verba, altiùs ſolent inſidêre auribus; altis inſideant mentium *radicibus* infixa, *morientis illius* oracula, quem ſi in *roſtris hiſce fulminantem*, dominantem, *imperantem* vidiſſetis, *novâ* quâdam putaretis donatum *animâ*—

—Eandem ob cauſam *Plato*, apud *vos* omnes, (quaſi *pater* apud *liberos*) in hæc mihi videtur verba prorumpere: „ *Deſinite tandem, ô Iuvenes, deſinite quæſo, bonas horas malè collocare; ac potiùs univerſum artium liberalium oceanum uno hauſtu abſorbete ſacri librorum beluones*; Quæ ſi *ille* uſitatâ *vocis, vultúſque* acerbitate *fulminâſſet*, credo ſanè, vel *lupos*, vel *tigres* leniturum, ſaxa ipſa et *rupes* permoturum—

Horatius delicium illud *Mœcenatis*, et Romanæ fidicen lyræ, qui inter *lyricos ſublimi vertice vates*, ſydera ſumma ferit—

Quæ ſententia, *numinis* judicio probata fuiſſe, priſcis ſæculis creditur—

Vultis *teſtimonia?* en *vobis* Apollinis ipſius *oraculum?* qui—

Te *M. Tull.* (*eloquentium prudentiſſimum, prudentium eloquentiſſimum*) *teſtor*, obteſtor *teſtem*; eloquere quæſo, *audacter* dicito, mavin', ut *ego* dicam pro *te?*

Sed Philoſophorum *fores* oſtiâtim *pultemus*; ac quid in hâc re *antiquitas* ſenſerit indagemus; ex quorum *uberibus*, dulciſſimum *veritatis* hujuſce *nectar* exugatis—

Audite *Menandrum*, cujus *aureum* hoc eſt, de *eruditione*, encomium—

Sed ab hoc *rivo*, vos ad ipſam *ſcaturiginem* jam ablêgo, *fontes* tantùm *digito* demonſtrans ubi *pleniores* Poëtarum, et Oratorum *hauſtus* capiatis—

Sed quorſum *ego* gazophylàcium tale aperirem, tot gemmas oſtentarem? ipſoſmet denuò potius ad *te Philoſophiæ* loculos, *divites* illas Poëtarum *arculas* excutite, et *vos* (præeunte *toto* Camœnarum Charitúmque *choro*,) veſtris ſubſequimini ſuffragiis.

Quorum uterq;eſt(quod de Dionyſio *Longino* dixit Eunapius) βιβλιοθήκη τὶς ἔμψυχος, καὶ περιπατοῦν μουσεῖον——Quos *ſtatores* literarum meritò appelles, fugientes enim clade acceptâ, atq; oppreſſas fortiter ſtiterunt——

Formula Obijciendi.

SEd quod *fretum* non continet *Scyllas*? quis *Vlyſſes* non vidit *Sirenes* ? quæ *regio* non parit *Centauros* ? quænam adeò clara eſt *veritas*, ut ſuos non habeat *adverſarios* ? neque enim hîc deſunt *Curiones & Aculeones*, qui in *ipſâ nive*, *atramentum* vident; et *nobis* orationis *flumen* intercidentes obganniunt——

Atq; hæc hujus *noſtræ* ſententiæ fundamenta ſunt; reliquum hujus *diſputationis*, in nonnullis *adverſæ* ſententiæ argumentis diluendis, conſumetur : ea ſunt *duorum* generum——

Sed *latet hîc anguis in herba*, qui ſibilis non ſolû ſuis *nos* terrére, ſed *venenato* inſuper *aculeo* pungere cupiens, tali objectionis *cuſpide*, noſtram in *calce*, orationem

nem, vulnerare aggreditur—— At inquies :——

Non deſunt tamen hîc, qui *bellum* indicunt nobis *internecinum*, inflatâ *obſtrepantes* tubâ, quorum bellici clangores, reſonant jam in *auribus*; qui noſtrâ hanc *veritatem*, ſuis *arietibus*, hunc in modum *quatere* conantur; licèt nequeant *quaſſare* funditùs; in quibus, ſi *teſticuli vena ulla paterni, deſcendant*, ut in hâc arenâ, pro hâc *Helenâ* (quâ potiri tantoperè cupiunt) *digladiemur*, me equidem in mille potiùs *diſcerpi* partes patiar, quàm——

Perſ. Sat. 1.

Sed *aurem mihi vellit Genius meus*; et obſtreperas ait eſſe quorundam voces, qui *ſolem meridie ſplendere* vel negant, vel *non vident*; et ab *inferis Cerberum* extrahunt, qui *triſauci gutture* adverſus tam cœleſtem *veritatem* allatraret: utcunque virulento *halitu* necare nequeat——

Sed dicat aliquis—*Miretur autem aliquis*——

Quanquam verum eſſe etiam illud, quod *Fabius* monet, non diffiteor:—

In ſecretas *veſtras* uniuſcujuſq; aures adverſarium audio *inſuſurrantem*, quod—

— Miramur hinc, et Homeri verbo, *ἔκπαγλα* miramur, quoſdam eſſe *fungos*, quibus *frons* tam infrunita, *mens* tam obtuſa, ut an *eruditio* omne ferat punctum, et *album* mereatur *calculum* ambigunt. Occinunt enim *meros ſcholaſticos eſſe meros aſinos*—eruditos eſſe—

—Quibus ſuccenturiati accedunt—et quæ obſcuris muſſitat in angulis *nebulonum* colluvies——

—Proſiliunt *hic* quaſi ex inſidiis alii, qui—obnixiùs convellunt ſententiam noſtram—ut ab acumine captent plauſum, & ex *muſtaceo* aureolam—

Obſtrepant, obganniant, oblatrent primipili inter—quibus frons de rebus hâc in cauſa, penitus periiſſe jures—

Neque adeò clam me eſt, futuros complures, qui ex *his* quædam *curioſiùs* à me diſputata occinent—præfactiùs urgentes—

Subjiciamus autem hîc (ſi placet) *objectiones* adverſariorum, ut tanquam *Æthiopes* jubeant noſtrates *Europæos* apparere candidiores—

Occlamant hic petulci—*qui nigra in candida vertunt*—Juven. Sat. 3.—Et cæteri ex recentiore colluvie—

Sed antequam à *mari* hoc, in *arenam* diu optatam *proſilio*; audire mihi videor, tacitos *multorum* ſuſurros, qui muſſitant, me novas *ſpargere voces*, novas Philoſophiæ *merces nundinari*; quorum ego labiis, ſi paucula mihi permittatis *peſſulum dabo*, atq; *ora obturabo* illicò—

—qui (ut *Africa*) geſtiunt ſemper aliquid opportare novi, cum *his*, in partes abiêre—

—Recoquunt *hic* cramben ſuam putidam adverſæ opinionis proxinetæ—

—Compoſiti videbantur *fluctus*, ſed ecce adverſarius, velut alter *Æolus* ventos rurſus immittit, ut fundamento ipſo convulſo, nihil integrum in hac re maneat—

Suboriuntur autem hîc novi ſcrupuli-

Hæc—adverſus noſtram ſententiam—rabidi canes latrant—

—At hîc rurſus obganniunt mihi οἱ ἐκ τῆς στοᾶς βωμολόχοι, nihil *inquiunt* miſeriùs quàm—

—Hoſce ſcopulos prætervecti, in alium contentionis labyrinthũ dilabimur-—tot verborum involucris, ceu viarum anfractibus, & ſinuoſis Mæandris undique implicitam—

Obſtrepant hîc *nobis Momorum* greges, & *balatronum*, nugarum architecti, *profligati* ſcilicet *nebulones*, qui ſententiæ hujus *claritatem*, cùm non poſſint *offuſcare*, riſu demùm & ſcommate ſolent excipere—

Suſurravit mihi nuper in *aurem Genius* meus, mihi in hâc re oggannire *ganeones* (neſcio quot) & *terræ filios*, qui ſuam in nos eructantes virulentiam, aiunt—

Bubonizant hic nobis, vociferantur; imò verò grunniunt *Epicuri de grege porci*, qui viam ad *Helicona* tanquam ſalebroſam *vellicant*, adeóque magnam *vertiginem* in Athenarum *capite* ciere ſtudent, ut impetum *retundant* ſtudiorum veſtrorum, tam laudabilem.

Coaxant (ranunculárum inſtar) rancidi

nebulones, ex tenebricoſis *ignorantię* ſuæ cavernis—

—Ita diſponenda igitur eſt hodiè noſtra velificatio, ut non priùs de *Inſulis* fortunatis, quàm de *Scylla* aut *Charibdi* cogitemus—

—Multi ſunt *Auditores*, multi ſunt hujus furfuris, (nec enim *farinæ* dicere poſſum) homines paſſim, qui—

Sic autem contra *nos* inſurgunt *adverſarii*, noſtræ aſſertioni contradicentes; *noſque* è veſtigio *Horatii* authoritate, tanquam *clavâ* aliquâ *Herculeâ*, conantur *proſternere*—

Subodoror hîc, quid objecturi ſunt *adverſarii*, perfrictæ frontis homunciones, quibus *ſanguinis in facie non hæret gutta*—

Sed tacitos audio, neſcios quos, ſuſurros, & *ſecretam gannit in aurem* cohors adverſa, qui *armis* & *parmis*, *arte* & *Marte* nos adoriuntur, quaſique tot crudeles *Harpyiæ*, cruentatis unguibus, in *iſtius* (quam *ego* jam propugno) *veritatis faciem* confertim *involant*.

Quòd ſi quis fortaſſe *Philoſophaſter* objiciat.—

Sed *ulcus* video, quod latet altiùs, in imis quorundam *præcordiis*,—quod *acutæ* confutationis *acu*, cùm facilè pupugerim—

Aliquem autem audio refragantem *Criticum*, qui (ceu *malus aliquis Genius*, à dorſo nobis & quaſi humeris inhærens) umbris *nos* ſuis ſub *torvo aſpectu* exhibitis, exanimare cupit—

At non deſunt, qui *ipſam* hanc tam manifeſtam *veritatem allatrare* non verecundantur; & non modò ultra *modum*, ſed ultra *modeſtiam*, ad *ravim* uſque contra-*declamant* (exclamant potiùs,) pauca igitur ſunt dicenda, ad horum *pertinaciam* retundendam, qui alicqui *nobis* forſan inſultarent intemperatiùs.

Fateor equidem, hîc *mihi hærere aquam*: de hâc enim re, *conteſtata* inter multos *lis* eſt, ſed nulli etiamnum adjudicata; quantum autem *ingenii* mêi *decempedâ* attingere poſſum, exiſtimo—

Sed en *araneas*, quæ ex ſuaviſſimis *floribus, exugunt venenum*, quæ *telam* & *filum* ſubtilioris objectionis texunt, ut *ſimplicem veritatem* tendiculis ſuis *implicatam* reddant & perplexam.

Sed *Decumanos* hîc, in noſtram hanc *cymbam*, (priuſquam *portum* appulerit) ciet *fluctus*, meæq; opinionis *veritati*, *præſentem intentat mortem*, furibundus *adverſæ* partis *Æolus*—

Scio equidem *incudem* Minervæ, ſubtilium objectionum *malleolis*, multùm hîc *contundi*; nec enim deſunt, qui non *modio* ſolùm, ſed *trimodio*, imò ipſo *horreo*, (quod horreo dicere) maximas hac in re, *nobis* admetiuntur nugas—

Inſurgit hîc animoſè, *cataphracta* adverſæ partis *cohors*, & *nudam* hanc *verita-*

tem, evaginato *objectionis* adoritur *gladio*; eamq; expanſis *ſignis* in *aciem* laceſſit.

Nec *temperat* ſe hîc, à nobis, multorum *intemperies*; quorum *voculas* jam audio; *morſunculas* præſentio; ſed *morus* ego, ſi horum *morer* moroſitatem, tametſi *auſteritate* penè *Stoicâ*, dejicere opinioni noſtræ *frontem* conentur—

Atqui hîc in *Labyrinthum*, neſcio quem inducor, à quo ut me *honeſtius* expediam—

—Hæc ſi vera ſint, ac pietatis plena, quid eſt quod obrudant onagri—

—Utcunq; autem intumeſcunt adverſariorum *utres*, pungas tamen *illos* (ut oportet) & ſentias citò flacceſcere.

Sed tamen inveniuntur aliqui, tantâ inveteratæ frontis duritiâ, tantâ impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœleſtium molibus non ſuccumbant, tantis ponderibus non fatiſcant, tantis malleis non conquaſſentur, tantis poſtremò *fulminibus* non conterantur—

At quorſum hæc, *inquiet aliquis*, audite quò rem deducamus—

—Sed mihi videor audire reclamantes philoſophos—alium, ac fortaſſe validum magis arietem intorquent alii—

Atqui necdum res eſt *expedita*; nam *Hydræ* veluti *Lerneæ* reſumunt capita, & novo *objectionis* aculeo, nos conantur vulnerare.

Sed priuſquam ad *Inſulas* epilogi *fortunatas*

natas deferor; en *Scylla* & *Charibdis* præternaviganda eſt—

Sed hîc (*foribus* quaſi *ruptis*) furentiùs in *campum* proſiliunt *Antagoniſtæ*, & quaſi *fulminis* ictu, nos è veſtigio *peſſundare* ſatagunt—

Sed hîc *cicuta venefica* extirpanda venit, & *Hydra* dubiorum *multiceps*, enecanda.

Sed ut *roſa* non naſcitur ſine *ſpinis*, ut *ſcoria* cum *auro*, *palea* cum *grano* ſucceſſit; ita et *hæc veritas ſuam* habet *ſpinam*, *ſcoriam*, *paleam*, quæ *exui*, *exuri*, *excuti*, vel ipſo adverſario ſtrenuè renitente, debet.

Sed (en!) *accinctus* undiq; *antagoniſta*, pharetram *telis* refertiſſimam, in hanc *arenam* portans, procedit, ut—

Cúmque *ego* inopinus, inciderim tandem, in iſtas *Syrtes*, ubi natant *Piratæ*, *qui ſub ementito* veritatis *vexillo*, cauſam noſtram ad ſcopulos alliſam cupiunt: ego unum in *illos* bombardicorum *claſſicum globulorum*, diſploſurus ſum, ut—

Formulæ Confutandi.

Quorum *ego* inſaniam non ſum neſcius quàm facilè, quàm nullo negotio liceret mihi compeſcere, cùm *Synodo* Philoſophorum, dudum *convicti* fuerint.

O *myſteria*! ô *oracula*! deſunt latera quibus exclamem; an potius, *O paleæ*! *O* *ſtipulæ! ſtipulæ*, quæ primum non ferunt ignem *examinis*, paleæ *quæ* volant inſtar pulveris—

O genus hominum inſulſum! quibus *helleborum* porrigendum, ut purgato cerebro delirare deſinant—

Saniorem precor adverſario animum, nè *valetudine* abutatur in ſcribendis ægris operibus—& hujuſmodi opinionum monſtris parturiendis—

O inſulſi *nebulones*, ubi *frons* veſtra? ubi *rationis* uſus? *vos* omnes exilio pulſos, miſeros ſimul vectores, ad Anticyram ablegandos curabimus, ut hauſto *veratro*, mente ipſi redeatis meliores—

Nodum hunc paulò nimis *intricatum* quidem, non tamen *Gordium* illum exiſtimo, ut opus ſit vel *Oepido*, qui diſſolvat, vel *Alexandro*, qui diſcindat; cogitate enim—

Sed *cui non dictus Hylas?* quis hanc non novit tritiſſimam *cavillam*, & *litem*, quæ omnia ferè fatigavit *tribunalia*? clarior tamen nobis effulget *Phœbus*, quàm ut *nebulæ* iſtæ *veritatem* nobis obfuſcare poſſint.

Sed ut adverſus *Solis* radios glacies, in tumultuante Borea craſſius vapor, præ meridianâ luce nocturnus horror, nequit conſiſtere—ita—

—Stultiſſima ſunt *hæc*, & ad quæ ridenda non unus ſufficiat *Democritus*—

—Non autem præterit *te* quam frigida hæc veterum ſint exempla, et quàm minimè multos inflamment———

Quis enim ita perverſi genii, qui mecum ultroneus non fateatur, Philoſophorum principi, ut *homini*, multa falſa et erronea: ut *Ethnico* et pagano, multa impia et profana; ut primo *inſtauratori*, multa manca et imperfecta excidiſſe?

—Sed bullæ ſunt iſtæ, tenuiſſimorum flatuum, quas *pueri* facilè diſſipent—nec titivilitii æſtimandæ———.

Non obſtat tamen *hæc* tragula quam injiciunt noſtro progreſſui quidam, pugnacis ingenii pruritu laborantes, qui in his temporum ulceribus———

—Veriſſimum enim eſt (quocunq; adverſarius meus oblatret modo)—

—Portentoſa planè dogmata!

—Sed ut nervi *invidiæ*, ac poplites, tanquam gladio quodam, et acutiſſimo mucrone, ſuccidantur; ut *calumniæ* jugulus petatur, quæ ut bellua immanis ac cruenta, adhuc cineres, *extincti* et oſſa invadit———.

—Sed vetus eſt hæc *aſinorum* coccyſmus, qui ſuo cerebello de *hujus* partu ambitioſè gratulantur———

—Sanè vindice cuneo, nodus digniſſimus!

At quàm frivolum *hoc* ſit argumentum quis non intelligit? niſi qui intelligit nihil, cùm eodem argumento mihi liceat uti in *vinum*—Ecquid habent quod apponant amplius?

—Neq; eſt cur me patiar in hâc cauſâ *Ariſtotelis* tui autoritate urgeri; quem—

Sed *prudentiùs*, non tam placent *phalerata*, quàm *fortia*; in hâc igitur nè *vos* hæreatis *hæréſi*, cogitare placeat :—

Contra quem, impetuoſum adverſarii mei inſultum, en ego oppono hoc Ajaceum veræ defenſionis clypeum—

Dicite enim *nobis*, quicunque eſtis, et ubicunq; eſtis, emunctioris *naris* cenſores, unde fit quòd————

—Quanquam quid horum probatione opus eſt? quandoquidem nemo ferè eſt, tam muccoſis naribus (modò non ſenſus ſuos prorſus obſtruat) cui non ſuboleat, imò qui non eas legendo planè odoretur, et perſentiſcat has fabulas à malè feriatis hominibus audaciter eſſe confictas—

—Hos autem, rixandi cacoëthes ita tranſverſos abripuit, ut—Exclamet *Malicerta* periſſe Frontem de rebus—Nec eſt adeò opus inſanas has opiniones magnâ probationum mole confundere—

Pudeat igitur tandem iſtos *aſinos* rudere inter *homines* rationis compotes—Quid ſi etiam *illis* largiremur quod petunt, quo tandem jure, obſecro, comprobabunt————

—Eant igitur *Antagoniſtæ* noſtri, & cùm de *antiquitate* agitur, nos (ut ſolent) *Novatores* appellitent--quìn ipſi interim *veteratores* habeantur————

—Telæ ſunt *iſtæ* arenarum, ad capiendas muſcas, quas volatilia robuſtiora facilè perrumpant ac diſſipent—

—At tales ferè flacceſcunt priuſquam pungas *utres*, et in ipſo aſpectu extinguuntur, ut *meteora*—

—Facillimè everrenda ſunt à nobis iſtarum arenearum ſtamina————

—Neque operæ futurum eſt pretium *huic* ſpectro verè *ſtramineo*, larvam detrahere————

—A nobis verò apagè malevolentiam, et veros iſtos canes, qui cùm loqui poſſunt, allatrare omnes malunt.

—Hæc verò tam effronti ore ſic effutire vertiginoſi eſt cerebelli, ad Anticyras potiùs relegandi————

—Et ſapientiam quam capere non poſſunt carpere deſiſtant—aut ut *illa* olim apud poëtam, quæ *Purpureos moritura manu diſcindit amictus*, Et nodum informis *lethi* trabe nectit ab altâ ;

—Utrum hæc Achilléa ſit ratio, nec ne, deinceps apparebit—At ſi cedere velimus, (quod ſub judice jam eſt)—quid tum————

Vide quas in *anguſtias* te conjiciam, ſi neges, tibi pudorem injiciet reluctans *conſcientia* : ſi neges, tua *vox* quâ nectis tergiverſationem hærebit————

—Anguis ſis quantumvis lubricus, non tamen effugies————

Longè idcircò de viciniâ *veritatis* errant, proculdubio, illi qui————

Equidem ſi varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum noſtra *reperiet* oratio, verùm ſi velim eos *refutare*—

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam—

Sed *Methridaticam* hanc (ſi placet) *antidotum*, contra *venenatas* haſce peſtiferi erroris *tabes accipite*——

Iſtarum *aranearum* ſtamina, vel tenuiſſimus quidem ſanæ rationis *halitus* difflabit *facilè*; & meridiano *ſole* micantiorem agnoſcent, hanc *veritatem*, vel *lemæ* (quod aiunt) *Saturniæ*—

Sed quorſum ego *hæc* recito? *quorſum?* ut ſcilicet clariùs *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus*, & ſtultitia *adverſariorum* innoteſcat magis, qui *rixis* inanibus intumeſcentes; lateribus *Milonis*, clamore *Stentoris*, æneâ *fronte*, voce ferreâ, plumbeâ *mente*, ligneis *argumentis*, contrariam ſententiam non verentur aſtruere:——

Sed hæc adeò ſunt *infirma*, ut etiam non admoto *ariete*, per ſe *collabi neceſſum* fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* naſciturum; ex minimâ oblatâ *anſa*, adverſæ opinionis *patronos*, in nudam *veritatis* faciem, velle ferociùs *involare*, quorum animis altiùs defixi *furores*, cùm *deferbuerint*, non vereor, quin—

Qui de literis & Muſis ipſis, perinde

judicant, ac *cuculi* de muſicâ *Philomelæ*—

Sed ut *verecundam* veritatis *faciem*, à *ceruſſatá meretriciæ* fraudis *fronte*, diſtinguatis; ſciendum eſt :—

In quos *Ariſtophanis* illud, retorquere hîc poſſunt, cùm ex merâ pervicaciâ huic refragentur veritati, aientes *ἡμᾶς οὐ πείσεις, οὐδὲ ἂν πείσῃς, καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα*—

Adeóne vero ? omnem, omninò *exuerunt* mortales *frontem* ? *huccine rerum venimus*, ut ubicunque omnes in hâc mundi *canitie*, in hoc literarum *meridie*, adeò *cæcutirent* perverſè ? *ſcuticis* mehercùlè digni ſunt, qui *inventis* frugibus, *glandes* arrodere malunt, & in teterrimo *errore* contabeſcere, quàm—

Quam ego tuam facillimè defabricabo fabricam—

Hellebori vix *jugere* ſanabilem opinarer *illum*, qui talia nobis defenderet seriò—

Adnitendum mihi hîc eſſe video, ut conviciorum amariſſimam *labem*, verborum veracium *flumine* diluerem—

Quos nunc non *refello*, & adhæſiſſe olim *me ſcio* paulò juveniliùs, donec repreſſit & revocavit *maturioris* judicii frænum. *Lipſ.*—

—Nemo puto diffitebitur qui mentem in fronte non habuerit—

Cæterùm iſthæc tuæ *Sibyllæ folia*, uno rationis *flatu* diſſipabo ; num expectas dum te *ſtimulis* fodiam? noſtra *te*, ſi quam ſenſus habeas ſcintillulam, lacerabit & *cruentabit* oratio; *pudet* me ſanè *malitiæ tuæ*: ſed inſcitiæ *miſeret* magis; hoc unum à te ſcire pervelim, num? perfrica *frontem*, & aude negare—

Obruit eos ex hâc parte Philoſophorum veneranda phalanx, ſed et poëtarum non contemnendus exercitus—

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos extricemus, *Ariadneo* hîc non opus eſt *filo*, iſtorum enim *importunitati* ſatisfactum iri putabo, ſi—

Qui quamvis tot taléſque teterrimi *erroris angues*, & venenoſas ex *nigro* malitiæ *gutture*, evomunt aſpides; illas tamen *ego* (ut *infans* olim in cunis *Hercules*) uno, ſolidæ reſponſionis, arctiori *compreſſu*, protinùs ſuffocatam dabo—

Sed nos ex horum *viſco*, & muſcoſo dicendi genere facilè emergemus; ipſóſq; *propriis* conſtrictos *laqueis* dabimus; ut *liquidò* conſtet, faſtidioſa & proterva nimis eorum *inſultatio*— —Suo ſe hîc conſtringit laqueo adverſarius meus, qui—

Poteſt-ne *ipſa* (vel effrons) *impudentia*, ita *omnem* exuere *frontem*?

Quorum *ego* tam inſolentem *petulantiam*, paucis *retundens*, faciam ut (*limacis* inſtar) cornua intus retrahant, et quem apertè oſtentant, ſuapte ſponte ipſi ſibi evellant aculeum—cæteros ejuſdem decuriæ pugiles—

Iſtos autem *ego* Scarabeorum *fucos*, diſpellam facilè, *plumbea* adverſariorum *tela*, haſtáſque *junceas*, intactus excipiam.

Sed *has* ego objectionum *fibras*, ne uſquam *repullulent*, *radicitus extirpabo*, faces *extinguam*, ne reviviſcant; nam *turpe exiſtimo* (ut olim *Phaëton*) in *veritatem*, hæc *& dici potuiſſe*, *& non potuiſſe refelli* : *dic* igitur, (*mi Antagoniſta*) *dic* inquam, *quâ Tiſiphone, quibus exagitâre colubris, ut*—

Crambem hanc, non *bis* modò, ſed *millies recoctam*, ne *Polyphemi* quidem *ſtomachus* ferendo erit : proinde nolim *ego*, veſtrarum *aurium* reverentiam, hiſce *crepundiis* inceſtare; *quæ* Philoſophorum concilium ne per *ſomnium* unquam noverit,—faceſſant igitur—

—Cùm tamen hic nodus uno hoc diſtinctionis quaſi cuneo facilè diſcindatur,—nam diſconvenit ordine toto—

—Prætextus ergo hoſce, quos ſibi tanquam larvas induxerunt, illis detraximus, ut vultus eorum deformes horridíque appareant—

Sed *latrent* adverſarii, *fremant* otioſi, *rideant* malevoli; at *vincet* tamen *veritas*; Veritas ut *palma*, quò magis *deprimitur*, eò magis *renititur*; eò *creſcit* uberiùs, quantò *premitur* inſolentiùs; obſcurant ſæpè *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; franguntur *rami aurei* Proſerpinæ, ſed renaſcuntur; *veritas premi poteſt*, *opprimi non poteſt*—

Sed ne *ſolis* quidem *lumen*, cæco jucundum eſt; ſaluberima *pharmaca*, ab imperitis conculcantur; præcioſiſſimæ *gemmæ*, ab Æſopicis *gallis* negliguntur: quod ſi *vos* rectâ *judicii* ſtatêra, & non inanium opinionum *trutinâ*, rem *ponderetis*, nihil eſſe cui *eruditio* meritiſſimè non præferatur, et clarè videbitis, et agnoſcetis candidè.

Submittas itaque *arma*, et *inſignia* iſta tua, jactabundè agitata et *explicata*; cur *ego* te porrò percuſſum, jacentémque repetam? *tibi* enim *ingratiis*, palmam obtinebit *doctrina*, *rumpantur ut ilia Codro*, triumphabit *veritas*.

Hæc qui rectè *perpenderit*, *cæcus* ſit, ſi non videat; *ferreus* ſi non aſſentiat; ſi non permoveatur et molleſcat, *ſaxeum* eum eſſe, et omnem omnino humanitatem *exuiſſe* judico: malevolos igitur et pertinaces homunculos, qui veritatem non agnoſcent, quorum palato, *betæ* putidiſſimi erroris *ſapiunt*, *ego* ut ingenuè fateor (quod *Alyatten* illum, facere jubebat olim *Bias*) *cepas* quoque *edere jubeo*.

Nemo igitur ſit, in quo vel minima eſt *ſanæ mentis* mica, qui explodenda hæc *fanaticorum ſomnia*, et deliramenta non contemnat; nugas iſtas non *faſtidiat*; quas inter ſua *pocula*, effrontes *nebulones* temulento animo *exhalant*, et oratorum ſpatia tam fœtidis argumentorum offulis ſolent convomere.

Qualia credibile eſt rictu ructâſſe *trifauci*
Cerberon, & Stygii *monſtra tremenda* lacus.

Formulæ Concludendi.

QUamobrem nè—Hæc ita cùm ſe habeant

Verbum ſat—Quæ cùm ita ſint—

Quocirca nè longus ſim—Sed manum de tabulâ—ſatis jamdiu tædii devorâſtis ſcio in—.

Idcircò ut *uno* omnia comprehendam *manipulo*, dico cum Poëta.—

Et jam *onus* hoc, humeris quanquam imparibus *impoſitum*, ad metam *detuli*, ubi tanquam precioſam gemmarum *ciſtam*, veſtris ego, coram animi oculis, cuſtodiendam depono diligenter—

—Horuncè verò hominum pertinaciæ ſatisfacere quis poteſt, quibus neque *Suadam* ipſis aliud perſuaſuram putem—

Verbo abſolvam quod ſupereſt—

Quis jam niſi *cerebrum* habeat in *calcaneis*, hinc non judicare poteſt?—

Non eſt mihi in præſentiâ decretum, compilare ſcrinia *Poetarum*, nec ea perſequi, quæ à doctiſſimis hominibus dici ſolent, ad reprimendam furialem vim *iracundiæ* : nam nec modum haberet oratio, nec—

—Sed nunc ut extrema cum primis contexam—

Quod cùm ita *perſpicuum eſt*, *neceſſe* omnino fuerit, ut qui neget, ſanæ vix *eum* mentis exiſtimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem fando percenſeat ? quotus enim quiſq; homo eſt adeò—qui—Et ut uno verbo dicam.

Quis adeò in ſpiſſis ceſpitavit tenebris, ut non fateatur—

Appellit (*Auditores*,) jam tandem *appellit portum feſſa mea carina*, quæ gratulatur *vobis* plurimùm, *ſerenum* (quem ſenſit) veſtri *favoris Zephyrum*; laxandi jam *rudentes*, complicanda *carbaſa* ; & cùm *ſcopulos infortunii* prætervectus ſim ; videámq; jam *altas in littore turres*, & domorum è longinquo *faſtigia*; tam *ſecundo* patientiſſimæ attentionis veſtræ, *Neptuno*; hoc in *littore*, his in *aris litandum* eſſe, cum *Gratiis*, puto, cùm tandem, *optatâ mea cymba potitur arenâ*—

Sed ut omnia hæc in *unum* jam connectam, & conſtringam *faſciculum*—

Sed quid *ego*, poſt tot, tantorúmq; virorum *meſſem* hæc ſpicilegia ?

Cujus ſententiæ veritas cùm ita manifeſta appareat, ut *Solis radio* ſcripta videatur, non eſt cur——

—Sed non eſt hujus *ingenii* mei, non eſt *virium* harum infirmiſſimarum, tantum *Solem* laudibus prædicare, *adorare* poſſum, exornare non poſſum—

Cujus rei *veritas*, penè totius mundi judicio, ac *teſtimonio* comprobata, longiorem orationem non deſiderat.

Quæ cùm ita ſint, eſtnè aliquis vel tantæ *audaciæ*, qui præter id quod apud —vel tantæ *levitatis*, qui—

—Clamet, & repetendo clamet, & omnibus, & ſemper & ubiq; *Ariſtoteles* ille—& contra reclament ranæ quædam & cyniphes, & muſcæ morituræ—quales ſunt—Ego tamen quâ cœpit *noſtra*, oratio, veſtras obtundens aures palinodiâ, ſtrenuè occino—

Siquidem ſatis ſupérque à nobis jam declaratum eſt—

Quando igitur omnem felicitatem veſtram in rebus præſentibus conſtituitis, & futuræ beatitudinis nullus *vos* tangit ardor, neque pedibus ſolùm, ſed toto etiam pectore in *Sardanapali* ſententiam itis, qui—

—Igitur ut ſummatim omnia complectar—

—Sed *Deſinet antè dies, & in alto Phœbus anhelos Æquore tinget equos, quàm conſequar omnia dictis*—

—Quandoquidem igitur—ut rei evidentia non tam *docet*, quàm *clamat*, eccur dubitaret aliquis veſtrûm, aut hæſitaret jam, noſtræ opinioni ſuffragarier.

Priuſquam verò perorare mihi liceat, *vos* orandi eſtis (*viri ornatiſſimi*) ut de—deq; meo erga *vos* ſtudio, ac benevolentiâ nonnihil attexam—

—Ex his quæ diximus luculentiſſimè, ipſóque *ſole* clariùs apparet—Multa ad hæc ſuppetunt, ni feſtinet oratio—

Sed *Soli*, neq; *indice*, neq; alieno *lumine* opus eſt, ut conſpiciatur: ſic item & his haud opus eſt noſtro ſtridenti, raucóque *præconio*, ſuâ ſe *tubâ*, ac luce quotidiè produnt—

Quas Ego *Virtutes* ita admiror, & colo, ut eas omni prædicatione *ſuperiores* agnoſcam, ideóq; de iis *ſilère* melius putem, quàm pauca *dicere*; quemadmodum *Saluſtius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur—

-Quapropter hæc cùm ita ſint omnia, uti revera ſunt, *ſileant* nunc ſycophantarum convicia, *abeant* hinc procul obtrectatorum *ſcommata*, faceſſant longiſſimè oblatratorum *futilitates* frivolæ; *hoc* enim ſi ineptire eſt, malo *ego* cum doctis illis *viris* deſipere, quàm cum his ſeriò ſapere.————

—Et ut uno omnia percurram ſpiritu-

A ſpoliis omnium, adverſi exercitus *inimicorum*, onuſtus jam tandem rediens ad *Pacis* & *Triumphi* caſtra devenio, cùm ſperem *me* hoc pacto cum omnibus *ad-*

verſariis, firmas pepegiſſe *inducias.*

Quocircà, ut paulò magis *incitatis paſſibus*, noſtra ad *metam feſtinet* oratio— ſi—ſi—ſi—

Quæ omnia, ſi quis *mente* non *lævâ* perpendat; neceſſe habet fateri—

Deſino jam tandem, ulteriorem *vobis* moleſtiam creare, & tam patientiſſimis *animis* ciere *nauſeam.*

Sed *annus*, imò *ſæculum* mihi foret cōcedendum, ſi omnium undequaque, erogarem ſuffragia: ſed *canendum receptui*, (*Deo termino* jam reclamante) ut quem *vos loquentem*, faſtidioſis (ut vereor) auribus ſuſtinuiſtis diù; *tacentem*, majori cum delectatione videatis.

Cùm itaque extra omnem *controverſiæ aleam*, ponatur hujus ſententiæ *veritas*; nè *ſolem*, ſereno in *cœlo* ſplendentem, digito videar demonſtrare, *unicum* tantum ſuperaddam *verbulum*, *valete*, *juvenes*—

Sed in quod immenſum mare jam deſcendo? *in quam* demens efferor *Charybdim? O navis refer te in portum*, nimiùm diu in hoc *freto* fluctuavimus, plus nimio, in hâc *ſentinâ hæſimus*—

Poſſit hìc (*Auditores*) triumphare *oratio* mea, niſi temporis anguſtias ſubvererer, & *veſtra* aurium *ſatietas* mihi eſſet fugienda; poſſit (*inquam*) *tripudiare veritas* hæc divina, præeunte univerſo *Philoſophorum & Poëtarum choro*: vos itaque vel tacitis *ſuſurris*, vel apertis *ſuffragiis* ſubſequimini, acclamantes.

Quocirca nè *veſtras* aures, longâ nimis *ambage morarer*, vel nauſeante prolixitate *inceſtarem*, cùm abundè ſat vidiſtis comprobatum, quod—concludo.

—Cætera mitto, & facem *ſoli* accendere ſuperſedeo—

—Oratio noſtra non deficit, ſed expirat—

Sed quid ego *imbrem* in *oceanum* ſpargerem, *lucernam* in *ſole* accenderem, aut *Cœlo ſtellas* incaſſum adderem ? Res ipſa loquitur, quod—

- Quâ autem *ratione*, quâve potius *oratione*, de illis diſſerendum eſt ſigillatim, cùm mihi faciliùs liceat *Ægeum mare viburneâ ſcaphulâ trajicere*; quàm omnes *explicare* modos, omnes *indicare* rationes, quibus olim magni Philoſophi inclaruerunt ? *Manum igitur de tabulâ*;

Reſtat unicum, quod ſuper adjiciam verbulum : *Dixi.*

Concludendi per Recapitulationem.

VIdetis jam (*auditores*) quàm ſanctiſſimè de *parentibus* ſenſerit *antiquitas*, quàm charum fuerit *parentis* nomen,

men, quantis paraſangis *circumforaneos* omnes & *Plagoſos Orbilios* exuperent; audiviſtis quid *ego* de *parentibus* meis ſenſerim, quid protulerim, accepiſtis; apud *vos* quid taciti cogitetis, neſcio; quàm *ego* hactenus opinionem *aſſerui*, ad *extremos* uſque defendam *ſpiritus*, me ſcilicet.—

Quapropter, ſi quæ hactenus dixi, vera ſunt & firma, ſi—ſi—ſi—quid nunc impedit quo minus *canam receptui*, & *eodem*, quo orſa eſt *oratio*, claudatur termino—

Perpendite igitur mecum, (*humaniſſimi auditores*) perpendite quæſo, quales, quantæque utilitates, quàm locupletiſſima emolumenta, *vobis* propediem obventura ſunt, ſi *eodem*, quo dudum cœpiſtis, pergatis *pede* —

Sed quid addam *plura?* quando ſi *omnia* quæ poſſim, addidero, nunquam *orationem* meam ipſi *rei*, dignitate adæquabunt, proinde certum eſt, nil aliud quàm attonitum admirari—

Cùm igitur ſic ſe *res* habeat, cùm—cùm: veniant ſanè, tam divinæ *ſententiæ* irriſores, veniant (inquam) & dicant, ſi per *frontem* liceat—

Varia hîc, & ferè ad *faſtidium* uſque, (ſi rei tam utilis *faſtidium* generari poſſet) occurrunt teſtimonia; ſed *farragine* illâ tam *multifariâ* ſuperſedebimus; & *Ætnam in collem* (ut eſt in proverbio) deducemus—

Quare prodite *tenebriones* literarii, è gurguſtiis veſtris, ubi trecenta *foliorum* jugera, uno die, ſedentes, percurritis; prodite (*inquam*) &—

Quæ omnia, cùm ita ſint; quis *mecum* non exclamet, *O excellentiam doctrinæ admirabilem! dignitatem literarum inexplicabilem!*

Et quid præterea loquar de *Socrate?* de *Xenophonte?* de *Ariſtotele?* & *Solone?* deficeret enim *tempus*, deficeret me *dies*, deficeret potius *patientia veſtra*, meáque ipſius vox, quàm ullum dicendi argumentum, ſi de *Cæſare*, de *Pompeio*, reliquíſque *heroibus*, fuſiùs narrarem; qui omnes *plenis velis*, expanſiſque *carbaſis*, in noſtram hanc ſententiam *deferuntur*.

Sed *multa* paucis; verbum *ſapienti*; terrarum *orbem* intuemur in *tabulâ*: ſatis eſt hæc paucula delibâſſe; Vos ipſum adite *oceanum*, & illinc plura abundantiùs *exhaurite*.

Sed mitto illius *avaritiam*, mitto *fraudem*, mitto *vafritiem*, mitto etiam—

Ego jam *vobis* pręguſtavi paucula, quod ſi voſmetipſi in hoc placidiſſimum *pelagus* immerſerîtis, guſtabitis *Nectare* dulciora—

Sed hæc omnia *ſicco* (quod aiunt) *pede* præteribo; nihil dicam de—nihil de— n gry. Quippe ſi in ſingulis iſtis, *orationis* meæ *filum* protraherem, nè *milleſimam* quidem, *me*, puto eorum *partem* aſſequuturum eſſe.

Sed hæc, ut κράσπεδον τοῦ ὑφάσματος & *texti fimbrias* accipite, non opu'ſt enim majorem hîc *attexere* congeriem; nam cum *virtus per ſe ſatis ſit amabilis, ex ſe potius, quàm alienis ſuffragiis amari eam optamus*—

Quæ ſi perſequerer minutatim, ſingula; *dies* potiùs integer mihi depoſcendus eſſet; quis enim poteſt *omnia*, in tantillo ſpatio perſtringere, cùm *atomos* in ſole numero exuperent?

—Unde, ſatis abundè claruit—

Sed jam ea quæ ſuprà de memoratis breviter dicta ſunt, renovandæ causâ memoriæ breviùs, ſtrictiúſque repetamus, quò ſcilicet & intelligantur iterata pleniùs, & firmiùs inculcata teneantur—

Per Affectuum concitationem.

Exclam. Interrogat. &c.

NIhil *vos artium* optimarum ſtudia? nihil *vos* eminentium *ſcriptorum* præcepta? nihil exempla illuſtrium *heroum*? nihil ſplendor *præmiorum*? nihil denique *parentum* vos movebit expectatio? ô *exuite* tandem, exuite (quæſo) pravam iſtam de *literis*, de *muſarum* ſacris & *aſſeclis* opinionem; et magnorum *principum*,

cipum, regiam ſervitutem nolite ambire ; ex quorum, vel tantillâ iracundæ *frontis*, nubeculâ, tanta ſubinde oriatur tempeſtas, ut *vitæ* ſimul et *fortunarum* omnium faciatis *naufragium*—

O ſi qua *Pitho*, ſi qua *Suada*, ſi quis *flexanimus* Mercurii *Genius*, labiis jam inſidéret meis, quo agitante *incaleſcatis* ! ubi jam ſunt illi, qui *fulgurare*, qui tonare, qui hominum *mentes* dicendo *obruere* atque *invertere* conſueverunt ? ubi eſt ille *ferreorum laterum* Demoſthenes ? ut—

Vos eſtis, quos adhortor, *ætate* vix dum pueri, in *artibus* ſtudioſi; macti igitur eſtote in ſtudiis, ut tandem aliquando numine propitio, in *artibus magiſtri* fœliciter audiatis : hactenus enim ſatis diu, (heu) nimium diu, inerti *contabuiſtis* otio; jam igitur, imò *jam properandum* eſt ; nam quæ non *proſeminantur*, dum *Ver ætatis* viget, ſine dubio non *metentur*, cum *Autumnus* advenerit : *qualem facitis ſementem juvenes*, *talem expectate meſſem ſenes* : Adeóne verò ? expectatis *vos* lætam *honoris* meſſem, & detractatis *ſementem* facere *laborum*, atque curam impendere ?

Ecquid enim obſecro eſt à quo *ſolo natura* confirmationem, à quo *ſolo ars* expectat abſolutionem ? *Imitatio* eſt. Ecquid eſt quod ingenium ſi *languidum* eſt excitat; ſi *promptum* acuit; quod judicium *limat*, memoriam ſtabilit? *Imitatio* eſt.

Quod *ſaxum* mecum non *ploret*, qui *parietes* non *ſingultiant*, cum adoleſcentulos, optimo ingenio præditos, ſummâ *ſpe* fultos, turpiſſimæ ſeſe *Vacunæ proſtituiſſe* videant? Quid tu cogitas *O Sol*, qui cuncta intueris, & *luſtras*; cui nulla unquam ab ortu *mundi* contigit quies? Quid tu, *O Luna*, quæ *menſtruas* tuas ipſa *peragras* viciſſitudines, & tamen homines tam *ſomnolentos*, tam ſocordes non irata deſpicis? tam *ignavas pecudes*? cur quæſo non perdis ſegnem hanc, iſtarum *colluviem*, *fruges* tantum *natam conſumere*? Date veniam (*auditores*) date (inquam) veniam, ſi in *fucos & ignavum hoc pecus* vehementiùs *intonem*, quibus in vivis, verendum eſt, ne *Scholæ* ubique omnes, *canitiem* muſarum videant, ſuique luminis velut *eclipſin* patiantur—

Dianæ faciem è marmore ſculptam, in *Chio* poſitam, commemorat *Plinius*, cujus *vultum intrantes triſtem, exeuntes hilarem eſſe judicabant*, iſtam *Dianam doctrinam eſſe* putate, quæ ſub-difficilis etſi ſit, & vos (quaſi objecto *Meduſæ* capite) primo in limine terrere videatur, animos tamen *ſupra-humanos* aſſumite, & oppoſito viciſſim heroicæ tolerantiæ *clypeo*, difficultatis omnis *impetum*, invicto tandem animo ſuſtinebitis—

Vos (*O ſuaviſſimi commilitones*) quàm fœlices eſtis! O ſi *veſtram* videre velitis fœlicitatem!

fœlicitatem ! nacti enim eſtis *adoleſcentiam* florentiſſimam, *Ver* ætatis illibatum, molles jam vobis ſunt *articuli*, rubicundæ *genæ*, flos *juventutis*, ſpes *annorum* longæ, *ſpiritus* integri, *mens* vegeta, *corpus* ſolidum, & *ſucci plenum*, cur igitur *animos* veſtros, velut mare concitatum, *in undas decumanas*, fluctuatim *æſtuare* & aſſurgere non video, *veliſque* omnibus *affectuum* expanſis intumeſcere (quaſi *œſtro* quodam *divino* percitos) ut ad ſummum tandem *Heliconis* faſtigium perveniatis ?

Bene apud ſe actum *mercator* putat, ſi poſt *decennem* navigationem, poſt *mille* vitæ *diſcrimina*, *rem* ſibi comparaverit paulò *uberiorem*; & *nos* (pavidi animantes !) primo impetu, ſpem *omnem* abjiciemus ? *Alexander* generoſi ſpiritus princeps, *plures* indoluit non eſſe *mundos* ; metuens non *labores*, non *prælia*, non torvam *mortis* faciem : ſed nè *heroica* ſua fortitudo, ſibi ſine adverſario marceſſeret. Pudeat *vos* igitur, qui ſtipendia ſub *Minervâ* facere videmini, quòd ab *itinere* ad *Parnaſſum*, difficiles pauculæ *vos* retardarent *ſpinę* ; aut præruptus *Heliconis* aſcenſus, daret præcipites, quin potiùs *immenſum pectore robur alitote*; & *obvias* quaſcunq; *difficultates*, indomito *devorate* animo, & devincite.

Quâ de re amabò, difficultate ſtudiorum (quaſi objecto *Meduſæ* capite) deterremini ?

remini ? apagè cum *teſtudineo* illo, cum *formicino* gradu; ſomni *Epimenidæi* veternus excutiatur; ignis vitæ augetur ventilatione, deſidiâ corrumpitur : plus olei cum *Demoſthene*, *quàm vini* infundite, magnâque fortitudine omnes difficultates abſorbete—

Vobis verò (nobiliſſimi & ſummæ ſpei auditores) nullum mare eſt trajiciendum, nulli ſumptus faciendi ſunt. Patet vobis (ecce) hic locus, hæ columnæ, hi parietes *Athenas* vobis dabunt. In ſcena autem *Roſcium* habebitis—

—Iſta *vos* incitarent (*candidati juvenes*) ad artes quibus adhuc litatis, alacriùs imbibendas, ut—

Quamobrem, ut videmus herbam *anthemidem*, quò magis *deprimitur*, eò latiùs *diffundi*; ut accepimus arborem *palmam*, quò graviùs oneratur, eò fortiùs *reniti*; ut *ager Narnienſis* (authore M. Tullio) *ſiccitate fit humidior*; ut ignis in *Nymphæo*, (ut tradit *Plinius*) imbribus fit ardentior; ut *leo* ſi vulneretur, inſtat ferociùs; *Antæus* poſtquam dejicitur, pugnat violentiùs; *unguentum* cum agitatur, olet fragrantiùs; *aromata* cum atteruntur, ſpirant odoratiùs; ita *nobis* (adoleſcentes chariſſimi) faciendum eſt; ut *in virtutis curſu, quò magis retardamur, eò magis incitemur, ſi fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ*——*Reynold.* orat.

O ſi Pericles hîc adeſſet, qui *fulgu- are, tonare, miſcere* Græciam dictus eſt! O ſi flexanima *Piſiſtrati* Suada *meis* pau- iſper inſidéret *labris*; ut quaſi *flumini- bus* ejus, noſtra jam concitata raperetur ratio!

O cœlum! cur illas flammas tuas non emittebas, ut hæc impia capita cœleſti gne conflagrarent? cur non in vindi- ctam fulgura, tonitruáque deſcendebant? ur non dehiſcebas ô terra, ac illam im- manem audaciam *inferorum* lacunis coër- ebas?

Quid? *ſurdiſne & obſeratis auribus* hæc nculco? *Cyclopas*, an *homines*, an *ſtudio- ſos* affari videor? annon perpenditis, quàm ſpecioſa, quàm *cœleſtis*, quàm *divi- na* quædam res ſit, *mens* variis ornata *diſciplinis*? an putatis omnigenam *litte- arum* cognitionem, *vobis* oſcitantibus, n *ora* cœlitùs delapſuram? adventuram, n *ſinum* dormientibus?

Quippe ſicut *ventus*, ſi in aëre aperto erret, libertate illâ perit ac diffunditur, ſin in *terrę* penetralibus cohibeatur, ip- ſam movet, ac cum *vi* evadit: ita quibus generoſus *ille* ſanguis in præcordiis con- caluit, *perrumpere* ad æternitatem ipsâ *nvidiâ* ſpectante quàm *ire* malunt, neque neliùs *heroes* quàm per nebulonum hu- meros in cœlum aſſurgere videntur. *Heinſ.*

—Quo mihi facto tam excelſo ipſam

Fortunam pugno percuſſiſſe videtur, & leviſſimam illam meretriculam quæ tam malè de *majoribus* ejus merita eſſet, domo & foribus ſuis exegiſſe, ac ut res ſuas ſibi haberet juſſiſſe—*ibid.*

—Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hoſtibus verſari, inter arma creſcit, *ſanguine* non *lacte* educatur—

Agite, & ſi *viri* eſtis, meſſem hinc fœcundam reportate.

Ah! vitanda eſt improba *Siren deſidia*, procul abſint mollia, facilia, blanda; *dura* petamus, *difficilia* ſuſpiciamus, per *ſaxa*, per *rupes*, per *ignes*, divinas *Muſas* inſequamur, ad quas nemo niſi qui caudex inflexilis, niſi qui lapis inſenſilis, *Dedaleis* non anhelet remigiis, *pegaſo* velocior, & *equis* remiſque volet *accipitre* pernicior.

Velit aliquis è vobis *triumphum?* vincendum eſt: geſtit *coronam* geſtare? certandum eſt: næ *præclarus* ille *certator*, qui *ſine ſudore* cupit *coronari!* delicati nimis *adoleſcentuli*, qui *aurum* ſitimus, nec tamen effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus *enatare*; ſi enim *laborum* aculeis, tanquam *Hydræ ſibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, ſed *fugitivi!* non *Hercules*, ſed *Thraſones*, ex Apollinis *caſtris* exauctorandi!

Agitè verò, *nobilior propago juventutis*, quos dulces *Muſæ* numine *afflârunt* ſuo; quibus corpus omne ardore tremit; quibus *ignea* vis in pectore exarſit; quibus *flamma* in præcordiis *micat*; *agite* inquam cum bono Deo, uſquequò, *verè* ignavi, in pulvere deſidebitis? Excutite voſmet penitus, & ad heroicam hanc & generoſam *dicendi*, vel potius oratoriè *fulminandi*, aſſurgite facultatem.

Demoſthenis olim, in *incunabilis* & *faſciis vagiebat* eloquentia; quæ in eam poſtea *excrevit* magnitudinem, ut *tota* eum admiretur *poſteritas*: cur ni igitur & *vos* excutiatis *ignaviam*? hoc enim de *vobis* certò *ſcio*, *præſagio*, *affirmo*, eò *vos doctrinæ* (ſi vultis) pervenire poſſe, ut vos, non *homines*, ſed *divos*, terra olim videatur peperiſſe—

Interim calamitates undíque invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter, ac animum oppugnent, terra cœlo miſceatur, cœlum ſibi, aut in caput Sapientis cadat, ille—

Sequamur laudabilem *Gymnoſophiſtarum* conſuetudinem, apud *quos* impranſi abibant, qui nullum *diurnæ* operæ fructum afferebant. *Ægyptiæ* adhæreamus juventuti, *cui lege* fuit cautum, ne *cibo* priùs veſceretur, quàm centum & octoginta ſtadia percurriſſet—

Πολυθρύλλητον illud quis neſcit, *Quod arduum eſt pulchrum eſt*, ut Solon: quod *difficile eſt*, *bonum eſt*, ut dixit *Pittacus*. Sit difficilis ; at quid *ἀκονιτὶ* ſine pulvere, & *ἀνιδρωτὶ* ſine labore, qui ad *virtutis* arcem excubat, homini contingit ? ſit *difficilis* ; *impoſſibilis* tamen non eſt. *Enitere* ergo : opus eſt quotidiano conatu.

—Memineris obſecro, *urticas*, ſi attingantur leviter, *urere*, ſi fortiter *hebeſcere* ; ſic ſtudia omnia apparere gravia ſi *molliter*, factu autem proclivia ſi ſuſcipiantur *alacriter*.

Immarceſſibilem *famæ* coronam merebimini, in omnium ſæculorum ſempiternitates *capiti* veſtro imponendam—

Ludemus igitur *nos*, & quaſi in *roſis* & *violis* ſedebimus, omninò *nugabimur* otioſi ? ſic *fructum* nullum, *gloriam* nullam, nullum *honorem* conſequemur: *Margaritas* eruunt, ex imo fundo *maris*, *aurum* è terræ viſceribus fodiendum eſt ; *errat* enim, longè *errat*, quiſquis *honorem in putidis otii puteis latere putat* ; ditioris *venæ* eſt defæcatum hoc *obryzum* ; ab altiore *fonte* pura hæc *dimanat* aqua—

O ſi *lex* illa *Lacedæmoniorum* reviviſceret denuò, quâ ſancitum eſt otioſos ſemper fore inhonoratos, quâ omnino cautum eſt, ne quis *otio* deditus ad honoris gradum conſcenderet. Sed eò jam (*eheu*) prolapſi ſumus *dementiæ*, ut licet *ramos*, atque *fructus* arborum, (*honores* ſc. Reipub.) magnifaciant omnes ; *radices* tamen & *ſtirpes*, (quæ ſunt *labores*, & vigiliæ) diligant pauciſſimi—

Utinam jam *Auditores*, utinam hâc in re aliquantiſper mihi ſuppeteret *Platonis* copia, acumen *Hyperidis*, *Varronis* doctrina, *Hortenſii* ſuavitas, memoria *Simonidis*, actio *Roſcii*, & ſi quid uſpiam in *Helicone* ſit eloquentiæ; ut in hanc *vos* ſententiam, vi *Demoſthenis* efficacitèr impellerem, cincinnis *Iſocratis* eleganter allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem?—

Formulæ generales, & primò *Tranſeundi.*

SEd ſatis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam inſtitutis nimis fortaſſe multa; venio ad genus *Orationis* quo in ſuis diſputationibus uſi ſunt—*Cicer.*

Ceſſo jam de *iſtis*, ut qui ſciam *me* ex ipſâ veritate demonſtraturum quid *non* ſint, quum oſtendero quid *ſint*—Tertul. *Apologet*.

—Neque enim ſingulis immorari libet, *pro re, pauca loquar*—

—Sint hæc breviter ſummatímque dicta, nam *ſingula* perſequi prolixum fuerit—

—Sed in *his* nimis ſumus, & quod meridianâ forſan luce magis clareſcit, *id* accensâ face, haud ulteriùs quærimus. *Selden*—

—Anguſto ſermone res latiſſimas, non ut voluimus aperire potuimus: ſed ſcientiæ veſtræ, intellectui veſtro *lata* ſunt, quæ in ſermone noſtro videntur anguſta. *Chryſolog. Serm.* 5.

Ac ne multis immorer.—

—Atqui cum *orator* ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundiſſimè commendet, ſi *confeſſione* candidâ omittat, quia quæ cum curâ, & appoſitè tacentur, magna pars eorum ſunt quæ optimè dicuntur, quædam tamen, quod ab iis fieri ſolet qui *orbem* in tabellâ pingunt, non ut æquent, ſed ut repræſentent, obiter enumeranda potiùs, quàm recenſenda reor—*Heinſ. orat.*

—Quæ nos obiter, ut ante dixi, non commemoramus ſed ſubducimus; ne quis ſingula, quæ juſti molem operis requirunt; in tranſcurſu, & ſic obiter miretur dici.

—Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem veniamus, ut pro *rei* dignitate, noſtra quoque ſe attollat oratio—

—Hora mihi deficeret recenſendis omnibus; parcatis igitur properanti, ſi ex hac parte ſim parcior, niſi cùm *ipſa* cogat neceſſitas—

—Sed plurima ſunt tranſilienda, nec pauciora contrahenda, nè nauſeam pariat prolixitas—

Supereſt itaque jam juxta præſcriptos *mihi* cancellos ut—aggrèdiar—

—Aliam ſerit litem quam hujus non eſt inſtituti nunc mei diſcutere—

—Indicabo tantùm in tranſitu, quia ſentio *horam* fugere, & quam plurima ſupereſſe—

—Percurro *hæc* ſummatim tantùm, *dies* enim *me* deficeret, ſi ſingula perſequerer minutatim—

—Supervacuum hìc eſſet mihi, vel *Iliadas* iterare, vel guttulas *Oceano* inſpergere—

—Quorum *nomina* tantùm recenſere, eſſet potiùs *annales* contexere, quàm intrà præſcriptas compendii anguſtias, *me* continere—

—Mihi ſatis erit hæc *tria* carptim tantùm, & ſaltuatim in tranſcurſu delibâſſe, & præſenti inſtituto accommodâſſe—

—Sed ut minutiis hujuſmodi non inhæreamus, horſum *iſta*, tendunt omnia *auditores*, ut—

Sufficiat in pauciſſimis guſtum tantùm præbere—Nec libet in rebus ſeriis puerilit er argutari—

—Unum reſtat, quod propemodum mihi effluxerat—

—Notiſſima ſunt *hæc*, & attigiſſe ſufficit.

—Cùm eò tandem deventum ſit—

—Quod quanti fuerit ſudoris & infiniti penè moliminis, opportunum jam videtur ut *tertiò* inquiramus—

—Satis jamdudum tædii devorâſtis ſcio—

—Primum jam ſtadium decurri—unde videtis mitiùs aliquanto, & remiſſiùs agendum, cum—Nec verò ſecundò, minùs eſt illud ſalubre, quàm celebre conſilium——

—En vobis *Auditores*, de acervo manipulum!—de *meſſe* primitias—guſtum ex ampliori dolio—

—Decuſsâ jam *theſi*, demitto *me* ad *hypotheſin*—

Quid moror in *parvis*? animus majoribus inſtat—Inde petantur plura, nam prolixus *hic* mihi labor nimis, per ſingula diſcurrendi—paucula delibavi—

Sed ne longum fiat, *unum* aliquod—

—Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; ſunt enim tam ſuperba, ut mihi non modò adfirmari, ſed ne *refelli* quidem ſine aliquo piaculo poſſe videantur—

Longum eſt univerſa ipſius opera commemorare, quibus profectò—

Atque ut *veteres* præteream, voſmet ipſi vidiſtis non ita dudum—

Quis enim hæc audiens me non rideat, quòd in re perſpicuâ videor verba profundere—

Alteram partem aggredior, quâ doceam—

Pauciora jam attigimus ex multis quæ anxium in diverſa pertrahunt animum, quibus adjiciendum puto—

—Et hæc quidem *pauciſſima* ſunt ex *multis*, quæ illuſtres ſcriptores, monumentis literarum mandârunt *Exempla*, haud dubiè plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philoſophos*, Poëtas, *Studioſos* demùm omnes qui magnâ & *olei* & ſomni jacturâ, elucubratis operibus inclaruerunt—

Sed jam tempus eſt ut, ad Homericum exemplar, relictis *cœlitibus*, viciſſim in *terram* demigremus—

—Quid moror *exemplis* quorum me turba fatigat?

—Eſt mei potius inſtituti diſquirere—

Continuandi.

QUæ ſequuntur autem, quibus verbis *Auditores*, exprimam aut commodè deſcribam? nam et *vox*, & ſermo, & *oratio*, dicenti penè elabitur ac fugit—

Jam hæc ſcio videri *vobis* maxima, ſed audietis majora—

Nullos *Scipiones*, Fabios, *Æmilios*, nullos audietis jam *Flaminios*; aures alias adferte, alias adferte mentes : ad *monſtra* devenimus. *Tiberii, Claudii, Nerones* in ſcenam producendi ſunt—

In latiſſimos ſcientiarum gurgites, & eruditionis vaſtæ quendam quaſi Oceanum præcipitare, ſe noſtra cœpit, ac diffundere *oratio*—

—Quæ ſigillatim omnia, ſupereſt jam ut ſpinoſiori orationis texturâ, pergam demonſtare—

—Atque ut in tranſcurſu tantùm indigitem—

—Et quid adhuc dicam ? deficeret me tempus enarrantem, de—de—de—

—Reſtat tamen unus, nec dignus vindice nodus—

Quid porrò reliquum eſt niſi ut rudera adeamus, ac fragmenta *veterum*, philoſophorum manes excitemus, ac ſciſcitemur ab illis—ut liqueat cauſam *Antagoniſtæ* mei modis omnibus jacere miſerè————

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exemplis* ſingulatim illuſtranda ſunt, & paulò uberiùs exaggeranda, nè immodicæ brevitatis ſtudio rerum pondera orationis celeritate rapiantur.

Redeo ad vos tandem (digniſſimi viri) quorum intimos ego——

3. *Abrumpendi.*

SEd quid ago? *Epiſtolam* inſtitueram ſcribere, & creſci (ecce) in volumen—

Sed modus eſto *his* argumentis, quando ſatis ſupérque aperuimus quanta ſit *Poëticæ* ſublimitas— cætera te coram— quod utinàm fiat brevi—

Sed quò tranſverſos nos egit, *Eraſme*, dulciſſima *tui* recordatio?—

—Sed ſatius eſt in his *Harpocratis* meminiſſe, nequis fortè *nos* quoque coryceus Deus auſcultet ea narrantem quæ ne *Momus* quidem impunè prolocutus eſt— pauca tibi è multis—*Æneid.3.*

Nè tamen oblitis ad metam tendere longè Expatiemur equis—

—Niſi nimio *vos* tædio afficerem, infinita ſanè è *Philoſophis*, Hiſtoricis, &c. poſſem adducere, quæ—ſed nè altiùs in profundum ſolvam quàm tutum videbitur ſcaphæ meæ—

—Non eſt quod infinitus ſim in iſtiuſce rei diſcutiendâ veritate—

Sed quò me indignitas exemplorum? quò ſcelerum recordatio? quò indignationis æſtus rapit? præſtat *ſilentio* præterire, quàm cum *Suſpiriis*, & gemitibus commemorare—

Atque hæc de—cujus conſpectum dare, quàm univerſam cõvaſare ſupellectilem, magis curæ pretium duxi——

Rapuit *auditores* & abduxit orationis curſum, ſecundis quaſi ventis, tam præſtantiſſimæ rei *dignitas*, ſublimitas.

Sed abripuit me *Auditores* (fatendum eſt enim) illa ætas—vix impetum reprimo, vix *me* ſuſtineo——

—Præſcripti mihi cancelli non patiuntur ut *iſta* uberiùs explicem—

Sed *hiſce* non ulteriùs eſt immorandum, exhauſta eſt *clepſydra*, nec licet abuti patientiâ veſtrâ—

Sed ego peccem in *tempus*, ſi ulteriùs inſecter haſce *minutias*, meras ineptias, quas quivis cùm volet obterere, poterit argumentis, ita ſponte *ſuâ* diffluunt—

—Cæteroquin ſi nuda *ipſorum* nomina referre, aut opera recenſére, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi *dies*, nedum ut hæc clepſydra ſufficeret-

Innumera ſunt talia quæ brevitatis ſtudio prætermittimus—quibus tamen cunctis ſatis evidenter perſpicuéq; monſtratur——

—Sed *hæc* abundè ſupérque—

—Ego paucis ſic tetigi—

Sed eorum varia *monſtra*, non eſt quòd hic accenſeamus—ſat erit quorundam duntaxat—

—Nunc ut eò revertamur unde deflexit oratio—ſed de Carthagine ſilére melius puto, quàm pauca dicere—*Saluſt.* in *Jugurth.*

—Ad rem igitur ipſam ut redeamus--

—Fræna *his* ingenii ſi ulteriùs laxare vellem, in immenſum verborum *pelagus* proveherer : ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt, dum lapillos in ſtagnum jecerint, magis magiſq; orbes majores faciunt : ita & mihi quò plures affero, eò plura ad efferendum *ſe* offerunt.

Sed indigitare ſatis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed deſino : aut potiùs hanc *telam*, in medio adhuc opere abrumpo : longè plura dicturus, niſi *tempus* ſeſe mihi, præter votum meum & opinionem ſubduxiſſet.——ſi primâ repetens ab origine pergam, Ante diem clauſo componet veſper olympo—

Exemplum Orationis, *quâ gratias agimus veniam* ludendi *impetrantibus.*

Honorande Mæcenas,

ZEno *Criticus*, cùm *Apollinis* oraculum conſuluiſſet, ut ſciret *quo pacto optimè vitam traducere poſſet*, hanc fertur reſponſionem accepiſſe : *fœliciſſimè* illum, & omnium optimè *victurum*, * εἰ τοῖς νεκροῖς συγχρωτίζοιτο. Innuens bonarum *literarum* ſtudia, (quibus *impal-*

*Si concolor mortuis fieret. *Laert.*

leſcunt ſtudioſi) *ſola* poſſe hominem verè *beatum*, & fœlicem reddere. *Nullos* itaque labores, *nullas* vigilias recuſaverunt antiquiores *Philoſophiæ* Antiſtites, ut multifariâ rerum cognitione poſſint excellere; *Cleanthes* aquam *intempeſtâ* ſæpiùs *nocte* haurit, ut interdiu ſtudiis incumbat ſuis. *Ariſtoteles* inſomnes agit noctes, ut ita evadat *Philoſophorum* princeps. Sed cùm *mentis* intentioni, *corporis* vires ancillari ſoleant, neceſſe eſt, ut ipſius *corporis*, aliquam pariter ineamus curam, vires noſtras (*ut ſolent Agricolæ domos & caſuras caſas*) quâ poſſumus arte ſuffulcire. Utinam eſſent nobis, ô utinam eſſent *Herculeæ* vires, *adamantina* corpora, ut nulla nos retardaret laſſitudo! Utinam nulla eſſet in *nobis* debilitas, ut rectâ ad *Muſarum* ædes properemus, ſine iſtiuſmodi *ludorum*, *&* *recreationum diverticulis*! Quid igitur faciendum eſt nobis *ſtudioſis*? num ſemper ſtudendum? nemo poteſt; an *ludendum* ſemper? nemo debet: cùm autem *luſus* ſit animi defeſſi relevamen, & velut *pabulum* quoddam *ſtudiorum*, ille etiam ſubinde *juventuti* concedendus eſt, & ſeriis noſtris *ſtudiis* immiſcendus, ni omnem è *cœlo ſolem*, è *corpore animam* tollere videamur. *Luſus* eſt velut *corpus*, *Doctrina anima*, tolle *animam*, & *corpus* eſt *cadaver*; tolle *corpus*, & ubi ſubſiſtet *anima*? Sicut igitur *Caſtor* & *Pollux*, ſi ſeorſim apparent, *nautis* infortunium, & *naufragium* minantur; ſi conjunctìm, boni *ominis*, & *ſerenitatis* præbent indicium: Pari item ratione, ſi luſus refectionem, à ſtudiis noſtris profligemus, naufragium faciemus *valetudinis*; eam ſi adhibeamus, in profundiſſimum *ſtudiorum* & literarum *Oceanum* tuti provehémur. *Gratiis* itaque millecuplis *te* impertimus (*digniſſime domine*) qui *utilia* noſtra *ſtudia*, *dulci* recreationis luſuúmq; *Nectare*, tam benevolè dignaris *aſpergere*. Nôſti *tu* quod *ſtudere* ſit nobis *utile* futurum; nôſti etiam, quòd *ludere* jucundum fuerit & dulce; *prudentiam* igitur laudamus, miramur, ad cœlos efferimus tuam, qui *coünis* hæc duo, & *conjungis* in *nobis*, ac proinde unanimi conſenſu tibi cum *Poëta* omnes acclamamus:

> *Omne tulit punctum, qui miſcuit utile*
> *dulci.*

Dixi.

Alia oratio Salutatoria.

Digniſſime Domine.

Millies *te* ſalvere jubet *Genius* hujus *loci*, (ſacerrimi *Muſarum* ſacelli) montis *Heliconii*, Dryades; fontis *Pierii*, Naiades; *Dii indigetes*, chorus iſte integer *Apollineus*, (*magnum Jovis incremen-*

tum,) qui *tuum* huc omnes congratulamur adventum. Sedemus hîc *nos* (ut vides,) & libentiſſimè ſedemus, in hoc *Palladis* delubro, in hoc Muſarum *Parnaſſo*, ubi nihil ſonat non literarium. In hoc *ceſpite*, noſter *Apollo*, hujuſce *chori præcentor*, Præceptor ſedet; *lyræ* ſuæ dulciſonæ *melodiâ* nos incantans; in *iſtiuſce ripę* crepidine, *Minerva*, & juxta *illam*, *novena* reliquarum *turba Sororum—quarum ſtupefactę carmine Lynces*; —quarum plus quàm *Sirenio cantu*, nos (circumfuſa *corona*) conglomeramur undique, *auribus animiſque capti*.

Virg. Eclog. 8.

Narciſſum canit *Poëta*, (viſâ in lympidiſſimo fonte imagine ſuâ) ſuam adeò deperiiſſe umbram, ut *non illum Cereris, non illum cura quietis*, inde potuerit abſtrahere. Et hìc etiam vides *ſtudioſos* adoleſcentulos, *veram* virtutis *faciem*, in ſalienti *ludi* hujus literarii *rivo* intuentes, in *flammas* honeſtæ eruditionis abire *totos*, ut *non illos Cereris, non illos cura quietis* abſtrahere hinc poterit; adeò non ſolùm *immorari* ſingulos, ſed hiſce etiam ſtudiis *immori* juvat! Quis enim *noſtrûm*, eſt tam abjectus animo, tam affixus terræ, tam prorſus nihil cogitans, de *ſapientiæ* dignitate, quamvis *primoribus tantùm labris*, tam ſacros *literarum* pitiſſavit *latices*, qui *illud* in optimâ causâ non uſurpârit, quod *Virgiliana Dido* in peſſimâ,

Ovid. Met. lib. 4.

—Sic, ſic, juvat ire ſub umbras?

—*Luſciniis* tantam eſſe, aiunt, canendi voluptatem, ut in ipsâ contentione, vitam finiant aliquando ſuam, ſpiritu quàm cantu priùs deficiente. Quid ni gitur & *nos*, quibus

Ex meliore luto finxit præcordia Titan,

harum ſi non *ſuperemus*, *æmulemur* ſaltem diligentiam? Hinc multa de *Ariſtotelis*, *Cleanthis*, & *Plauti* memorantur induſtriâ: *Varronem* autem ferunt, tam multa *legiſſe*, ut aliquid ab eò ſcriptum eſſe, mirantur aliqui: tam multa *ſcripſiſſe*, quàm vix cuiquam facile, in univerſâ vita vel *legere* quidem videatur. Hos *heroas*, dum *nos* quamvis (ut *Aſcanius* patrem) *non paſſibus æquis* inſequamur, macies in *genis*, hebetudo in *ingeniis*, debilitas in *nervis*, lippitudo in *oculis*, abſumtio *ſpirituum*, *membrorum* laſſitudo in *nos* grallatur. Irrepenſabili igitur & non *ſolvendo ære*, tibi *(vir ornatiſſime)* æternùm obſtringimur, qui *nobis hæc otia factum* veniſti. Segneſcit enim *arcus* quum nimis intenditur, hebeſcit *gladius* qui ſemper diſtringitur. *Remiſſio* igitur & *intermiſſio* ſtudiorum, utilis eſt *nobis*, & neceſſaria, * ſic enim quod *libenter* facimus, *diu* etiam faciamus: *Tibi* igitur *ex gratiarum hortis, ecce ferunt pueri calathis præconia plenis*; nec *manipulum* gratiarum,

---

* —— Ut ſit omnibus una quies operum, labor omnibus unus —*Georg. lib.* 4

tiarum, quin confertos *faſces*, nec *guttulas* aliquas in *ſextario*, verùm integrum *cadum*, illibatum *dolium*, *oceanum* gratiarum. Adeſte igitur quotquot hic eſtis *Nereïdes*, et veſtram *gratiarum* urnam, in *aures* hujus *inclyti Domini* ſigillatim infundite; Ego mox dux prævius, ſum incepturus, *vos me* ſequimini, *læto complextes murmure cœlum*, et claſſicum ſimul eboate veſtrum, accinentes, *Gratias*,

Dixi.

Exemplum trium Declamationum { Defendentis. Opponentis. Moderantis.

Præſtat Minervã in Scholis, *quàm Dianam in* ſylvis, *comitari.*

Auditores verè aurei, & auriti :

Defend. GRæci veteres Εὐκαιρίαν magni-facientes, ſolebant priúſquam opus aliquod aggreſſi eſſent, *Opportunitati* ſemper litare; *ego* quoque licèt omnium in hoc toto *Apollinea chorò* indigniſſimus, cùm in hoc ſacerrimum *Muſarum* ſacellum, nuper admiſſus fuerim, æquum putavi, *his in aris*, hoc in *ſuggeſto*, *primitiarum* mearum ſpem, veſtris *auribus* litare, & vicibus meis hodiernis, in hoc *decla-*

mandi munere defungi; *Veſtrum* idcircò favorem, & æquanimitatem, in orationis jam inſtitutæ *veſtibulo*, velut *Mercurium communem* humillimè imploro. *Vos* itaque *animis* adeſte, qui adeſtis *corporibus*; atque ceu tot *Dii Nixii*, pinguem meam Minervam jam parturientem adjuvate. *Quæſtio*, quam cœpi diſcutiendam, *veſtram* meretur attentionem: quippe de *laude literarum*, & ſtudiorum, apud vos *literatos adoleſcentulos* dicturus ſum; et irrefragabilibus *argumentis* hoc eſſe verum demonſtraturus; longè *præſtare Minervam in ſcholis, quàm Dianam in ſylvis comitari.* Cujus ſententiæ *genuinus* hic eſt, (ni fallor) *ſenſus*; longè *viz.* conducibilius eſſe, ab ineunte ævo, unis *literarum* ſtudiis, omni conatu deditum eſſe, omnibúſque aliis ſpretis voluptatibus, immenſo labore, diúque noctúque, cum *diſpectu* et *diſpendio* bonæ valetudinis, eruditam eruere *ſermonis* artem, Romanæ pariter atque Atticæ linguæ *ſucco & ſanguine* refertum eſſe: deniq; in *Muſarum officinâ*, eandem *incûdem*, uno opere, diem noctémque, aſſiduum *tundere*; quàm evanidis *liquefieri* voluptatibus: quàm *venationi*, & canibus venaticis indulgere; quàm ſecurum, otioſúmq; in utramq; *aurem* dormire; quàm pernoctare in aleâ, dies integros *compotare*, et laſcivire; aut deniq; ipſam *Dianam in ſylvis comitari.* Rationem hujus, ſi quis indagaverit,

Expoſit.

Confirm. à *Cauſa.*

rit, multiplicem inveniet, quarum hanc non eſſe infimam judicabit, quòd humaniorum *literarum*, quamvis *radicem* eſſe amaram, omnes heu! nimium experimur; at dulciſſimos inde poſtmodò *fructus* deguſtamus. Quid enim non utile, quid non jucundum eſt, in literarum ſtudiis, in *ſcholis* hiſce *Palladiis*? ex hiſce *viri* emergunt *literati*, qui in faſtigatiſſimos *Reip.* honores evehuntur; ex his procedunt *magnates*, qui terrarum *orbem* ſuâ premunt ditione: ex his orti ſunt viri egregii, qui ſuo labore & *ſtudio* divitias ſibi accumulârunt, quæ *Pelopis* talenta, *Craſſi* pecuniam, *Crœſi* theſauros multis paraſangis ſuperârunt: facile eſt tantam literarum utilitatē, neceſſitatem tantam perſpicere; ut abſq; *illis*, homines in *belluas*, in *truncos*, in lapides dicamus (cum *Ovidio*) transformari. Sunt *nobis* ingenia, ad ſtudendum à *Deo* conceſſa, eſt *ætas* ad ferendos *labores* commoda; datur opportuna ſatis nunc *occaſio*; dantur *parentes*, qui nos huc miſêrunt; conceduntur ab *illis* ſumptus neceſſarii; Nobis *nihil* deeſt præter *nos* ipſos, & *nos* (proh dolor!) *nos* inquam, *nobis* ſtudioſi deſumus. Utinam non cœcutirent *nobis* oculi, ut videamus; utinam non ſurdeſcerent *nobis* aures, ut audiamus, totam univerſæ *naturæ* fabricam, nos ad *labores* excitantem! Ipſum *cœlum* ſuſpicite, ſunt *omnia plena laborum*; *Sol* quotidiè celerrimo motu *circumgyratur*; *Luna* ſuas *menſtruas* peragit, *peragrátque* viciſſitudines; In *terris* videmus parvulam illam *formicam*, magnos quotidiè *labores* ſubeuntem; ſi præſtaret *ludere* aut otiari, quam (quæſo) ob cauſam, *illa* tam graviter laboraret in congerendis *frumenti* granis, niſi quod inde levamen ſperat habituram *hyemalis* eſuriei? ut et *nos* pariter ex literarum ſtudio eruditionem, *honores* et divitias, et ſempiternam denique, jucundæ voluptatis meſſem decerpturi ſumus. Contrar. *Minervam* igitur *in ſcholis comitari præſtat*. E regione verò, quid quæſo ex *otio*, ex venationibus, ex *luſibus* acquiritur? nihil niſi *dedecus*, infamia, *pudor* et paupertas, ignavo et otioſo comes eſt viro. Dignum *eum* ſibilis, dignum remur ſupploſionibus, qui *compreſſis* in meſſe *manibus*, otioſus ſedet, aut inutilibus ſeſe *implicat* negotiis. Quem quæſo reportavit honorem, *Sardanapalus* ex luxu, ex luſu, ex venationibus, ex *turpiſſimis* (quas inſectabatur) *voluptatibus*? planè nullam: adeò qui gloriam expectat, aut honorem expetit, *Minervam in ſcholis comitari debet.*

Simil. *Quemadmodum* enim longè eſt præſtantius, illud ſequi *vitæ* inſtitutum, quod poſt *acerbum ingreſſum*, fructus præbet quàm dulciſſimos; ut præſtat *agrum* colere, quamvis difficilis ſævierit *hyems*, vernuſque *Jupiter* moroſus extiterit: et *mercaturam*, quantumvis horridè increpuerit *adverſus Boreas* : ut nemo *mel*, tametſi ab aculeatis *apibus* colligitur ; aut *roſas* averſatur, quamvis è *ſpinis* ſubnaſcuntur, eò quòd ſuaviſſimum ſpirant odorem, et ſubſequens lætitia, præteriti laboris aſperitatem leniorem reddit : Non diſſimiliter profectò, *quis niſi mentis inops*, Minervam in *ſcholis* relinquat, quamvis primâ fronte minus venuſta videatur, *Dianam* ſequuturus, quæ utcunq; temporaneâ, *nos* perfundere videatur voluptate, at noſtras denuò, *mentes* doloriferis exagitabit aculeis ? Proponite vobis (*Juvenes Philomuſi*) heroica illa antiquorum *exempla*, *Semideos* illos imitamini *Antiſtites*, qui *Minervam* in ſtudiis et laboribus, quàm *Dianam* in voluptatibus, maluerunt ſequi. Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem gradibus, aſcenderis in *cœlum* ? quomodo (quæſo) *tu* tam nobilis, tam celebris, factus ſis ? profectò licèt *ipſe* jaceas jam ſepultus, *tuum* tamen nos ſat canorè alloquitur hodiè *exemplum*, te (ſcilicet,) per tuos labores verè *Herculeos* evaſiſſe inclytum. Poſſim *te* Ariſtoteles, te O Plato, *te* Socrates, *te* Cleanthes, quos nequeo, ut velim, oſtiatim ſalutare. Te *teſtem* appello, mi Diogenes, tuóſq; *teſtor* conſopitos cineres, qui dixiſſe diceris, *te malle ſalem Athenis lingere*, cum Minervâ, et graviſſimis literarum ſtudiis, in *dolio* tuo fatigari, quàm *ſolium* Alexandri, aut Crateri

Exempl.

Teſt.

voluptates poſſidere.

Object.

Sed quiſnam *ille* eſt, quem audio, *ſuſurrus*? quis eſt? (aliquempiam enim mihi, audire videor) qui jurejurando aſſerit jucundiſſimum eſſe *odoram canum vim*, toto inſectari die; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, et voluptates, quas præbet *Diana*, deguſtare.

Confut.

Quid audio? *pecudiſ*-ne vocem an *hominis*? ſylva ad pecudes, et feras potiùs, quàm ad homines delectandos deſtinatur; **Nos decet** *libros*, et *literas*, non *lupos*, aut *lepores* venari.

Conclus.

Adeóne verò, in ipſas temporum *fæces*, et *ſentinam* vitiorum incidimus, ut *Bacchus Apollini*, *Venus Palladi*; *Vacuna Calliope*, et *Diana Minervæ* præferatur? quis *hæc* antea, fando audivit? quis audiendo non incandeſcat? quiſve *vivendo*, ignem et flammas non concipiat?

Recapit.

Sed *vos* (*nobilior propago*, *igniculi heroici*) cogitate quæſo, quòd *honor*, quòd *dignitas*, quòd *eruditio*, et quòd *ſapientia*, laboribus comparantur, quòd *venationes* et *luſus*, animos veſtros effœminatos faciunt; quòd in *feras*, et *efferos* lupos, transforment.

Pathop.

Macti igitur eſtote (*eruditi condiſcipuli*) et ſtudii Oceano, *validis incumbite remis*; ad *Cleanthis lucernam* evigilate; *vita brevis*, *ars longa*: Sinite *Æſopi gallos*, unicum *hordei* granum, ſupra omnes *gemmas* expetere; *nuces* et nugas, *ſylvas* et feras, venationes et *canes*, fatuis illis relinquite, qui malint *unicam* ludendi *dieculam*, quàm univerſam *doctrinam*. Rodant *canes iſti* ſua oſſa; habeant *aſini* ſuas paleas; at *mihi* & *vobis*, unus *dies*, una *hora*, in *Muſarum ſtudiis* tranſacta; omni, *luſuum*, & venationum *æternitati* præferenda eſt. Ex *voluptate* enim ignorantia, *dedecus*, & tranſitoria deliciarum titillatio tantùm acquiritur; ex his verò *ſtudiis*, longè *uberrimam* gloriæ *ſegetem* percipietis, nullâ *verborum*, nullâ *temporis* falce demetendam.

Dixi.

Dianam in ſylvis, *quàm Minervam in* ſcholis *comitari præſtat.*

Opponens.

Commilitones ſuaviſſimi,

Exord.

ALexandrum illum *Macedonem*, orbis terrarum *Monarcham*, cùm nunciatum eſſet *Darium*, contra ipſum, *triginta* militum adducere *Myriades*; reſpondiſſe ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuiſſe*. Pari item ratione *ego*, utcunque *adverſarius* meus, *cervinas* ſuas *copias*, numeroſas rationes, prolixam orationem, in *aciem* diſpoſuit, futiles tamen ejus probatiunculas, uno *veritatis* enſe, velut *gladio Delphico*, diſſecabo.

Expoſ.

Quis enim, quis (inquam) habuerit verſipelli

pelli huic *Crocodylo* fidem, qui quamvis *luſum* ſaltúmque, *ſylvas* & *lepores* in deliciis habeat, *vobis* tamen perſuaſum iri velit, *ſe* adeò eſſe literarum *ſtudioſum*, adeò inhærere chartis, noctéſq; inſomnes agere, quò *Minervam in ſcholis comitetur*; quàm *venari*, *aucupari*, damas inſectari, voluptatibus indulgere, & deniq; quàm *Dianam in ſylvam comitari*?

Confirm. à cauſa.

Sed ea eſt *hominum* natura, ut non ad labores ſolùm, cum *bobus*, vel *aſinis*, perferendos, facta ſit: ſed ut *melleam* voluptatis deguſtare poſſit *dulcedinem*. Potes *tu* ſtudere (*mi ſtudioſiſſime Antagoniſta?*) potes *tu* inhærere totus libro? potes tu obnixè *labores* pati? poteſt hoc & *bos*, poteſt & aſinus (imò labores longè majores quàm tu) ſufferre. Sed cedò *mihi* virum qui uti didicit *voluptatibus*, qui novit genio indulgere, & vitæ tempus à Deo præſtitutum, lætus & hilaris tranſigere, qui poteſt in ſuccreſcente ætatis ſuæ *vere* luxuriare; & vires à naturâ datas fortiter exercere. *Anaxagoram* ferunt, è vivis modò exceſſurum, omnes omninò honorarios ritus recuſâſſe, quibus *ſui*, illum, *cives*, amici decorare ſtatuiſſent, *unicum* hoc in votis habens; *ut quo die mortem eſſet obiturus, omnes pueri qui artibus mechanicis; omnes ſcholaſtici, qui liberalibus ſcientiis, operam navâſſent ſuam* (ab omni labore feriati) *diem illum feſtum quotannis agerent*. Egregium profectò factum,

Non ideo vivimus ut ſtudeamus; ſed ideo ſtudemus ut ſuaviter vivamus. *Eraſ.*

factum, & poſtulatum *Philoſopho* quàm
digniſſimum ! A quibus enim, *juvenes*,
in ipsâ ſtudiorum *incude* poſiti, potiùs
expectarent *vigiliarum* ſuarum *intermiſſio-*
nem, quàm ab illis, qui *ſub eâdem* olim
ferulâ meruiſſent ; qui cùm diſpendio
bonæ valetudinis eandem lucubratio-
num fuliginem combibiſſent ? Nove-
runt *illi*, quàm præruptus ſit *Parnaſſi*
montis aſcenſus; quàm ſalebroſa ſit *via*,
ad Helicona ducens. Idcircò ut *diverſo-*
ria, & hoſpitii loca neceſſaria ſunt, *iter*
longiuſculum *ſuſcepturo*; ita reſpirandi
poteſtas nobis eſt danda, ut ad *luſus* et
jocos, ad *ſylvas*, ad venationes diverta-
mus. Quotus enim quiſque reperitur è
vobis, qui non malit *feriari*, quàm ſe la-
boribus *macerare* ? qui *dies feſtos*, magno
cum deſiderio non expectat ? qui *ferias*
Contrar. *indictas*, arrectis auribus non hauriat ?
Rurſus, quanto cum dolore, redit *agri-*
colis labor actus in orbem ? quanto cum
cruciatu, *pueri*, in piſtrinum literarium
detruduntur ? quantis cum *lachrymis*,
verbis, et *verberibus* adacti ? Nec imme-
ritò : nonne enim eſt *ille* ſtultus miles,
qui ſe in *prælium* trudere velit, et gla-
diis *hoſtium* ſtrictis objicere, cùm liceret
in pace vivere, otio frui, et voluptatibus ?
pari ratione *ego*, *illum* non ſtultum, ſed
inſanum judico, qui exoptat *Minervam po-*
tius in ſcholis, *quàm Dianam in ſylvis comi-*
Simil. *tari*. Quemadmodum enim vita illarum
beſtiarum,

beſtiarum, aviumque longè eſt jucundior, quæ ſuâ in ſaltu et in nemoribus, fruuntur libertate, paſtúmque et potum habent, hinc illinc conquiſitum, quàm cicurum, quæ in *crate* aut *aviario* aſſervantur: ſimili ſanè modo non poteſt non *miſerrima* eorum eſſe vitæ *conditio*, qui in parietibus anguſtis, in *ſcholis*, in *muſæis* ſuis includuntur, nulla potiti refectione, præ *illorum* fœliciori vitæ ratione, qui in ſylvis vagantur, qui voluptatibus præſumuntur, qui *lucos indagine cingunt*, et *timidos cogunt in retia cervos*; adeò *Dianam in ſylvis comitari juvat*. Quid tu (ſapientiſſime *Philoſophorum*) tu (inquam) O *Socrates*? annon *tu* puerilitèr ſæpè cum filiolo luſiſti tuo, equitâſti *in arundine longâ*, ſaltationes non ſolùm probâſtî, verùm etiam *ſenex* didiciſti? O ſi tu *Hippolyte* jam inter vivos eſſès, perſuaſum habeo, *te* meam velle tuo patrocinio opinionem, ab impetuoſo, et petulanti *adverſarii* mei inſultu vindicare—

Exempl.

Tu enim ſolebas *canibus* delectari, tu mandare ſociis tuis *umbroſas ſylvas cingere*, et *ſcandere colles ſemper canos, nive Riphæâ. Tu canibus tacitis habenas laxari velis, tu acres Moloſſos & pugnaces Creſſas, trito vinculis* collo nolles coercere, quò minus in *feras* obvias, rapidiſſimo curſu deferantur. *Tecum* etiam ſentit, et in *tuam* conjurat opinionem *Xenophon*, qui magnis encomiis artem *venaticam* extulit, et

Senec. Hip. act. 1.

Teſt.

ſophiſtas reprehendit, qui in pulvere ſcholaſtico, ſaluberrimum iſthoc exercitium faſtidientes, de rebus inanibus contenderunt: Hinc *Plato* venatorem, equis et *canibus*, et corporis viribus deſtitui omninò prohibet. Imò quid aliud ferè *Magnates*, quàm venantur? *Nobile* quidem exercitium, eſt venatio; *ſtudiis* autem *impalleſcere*, neminem niſi ſtrigoſos, imbelles, *exangues* vidimus; proinde *Dianam in ſylvis, comitari prȩſtat.* **Object.** Sed *tacitos* hîc ſubaudire videor, aliquorum *ſuſurros*, qui oggauniunt *nobis*, venationem, et *voluptatem*, maximam eſſe generoſæ juventutis perniciem, et pretioſas ſuas *horas*, floridiorem ætatem, (velut immensâ quâdam voragine) abſorbere: hinc adeò eſſe ut *nobiles*, omni vitiorum genere ſæpius inquinentur, et in ipsâ *ſcelerum* ſentinâ, et voraginosâ vitiorum *Charybdi*, turpiſſimè et *belluinè* volutent. **Confut.** Sed iſta ſunt *cæcorum* de *coloribus* judicia: *miſeri* illi *homunciones*, ignorant quantum honoris, quantum fortitudinis, quantum temperantiæ ſit inter *viros generoſiſſimos*, qui totos aliquando jejunant dies, et vitam vivunt *Diis* perſimilem. —**Conclus.** Sed ad *portum*, jam tandem feſſa noſtra feſtinat carina; Cùm itaq; varias præbet *Diana* voluptates, **Per Recap.** cùm *Pan*, *Fauni*, Satyri, *Dryades*, *Sylvani*, *Semidei*, illi ſint comites, quorum *omnes*, ſano fruuntur corpore, integrâque præditi valetudine, habent membra ſucci et ſanguinis plena; cùm ad labores, ad *militiam* aptiores evadant, qui venationibus indulgent, et feras *odorâ canum vi* inſectantur; cùm autem qui recreationes has fugiunt, moleſtiis ſe plurimis *enervent*, laboribus *macerent*, curis cōficiant, *morbos* varios, imò *mortē* ſibi præproperam plerúmque accerſant, et rariùs in *annoſam* provehantur *ſenectutem*: nemo autem ullum unquam à *luſu* et otiis, à *feriis* et jocis, à venationibus et voluptatibus detrimentum acceperit, nullus unquam nos *catarrhus*, nulla *febris*, lippitudines nullæ, *nos* infeſtârint: Prodeas ut tandem aliquando (*Antagoniſta mi*) faciem ut inſpiciamus tuam, reſponde mihi quare ſunt adeò *pallidæ* tibi et *exangues genæ?* quid eſt quod *ægrotes* toties? quid toties *doleas* capite? *labores* ſtomacho? cur *pallor in ore ſedet, macies in corpore toto?* **Pathop.** Annon hæc à ſtudiis, à ſcholis multum venerandæ tibi *Minervæ?* credo equidem, nec vana fides.——Valeas itaque *Tu* cum ſtudiis tuis, vade cum *libris*, depereas *Tu Muſas*, comitare *Tu Minervam* tuam, et cæteram *muliebrem turbam*; *ego* interim, et omnes mei commilitones, *Heroinam* noſtram *Dianam*, in ſylvis ſequemur; ſequemur *canes* venaticos, amabimus aucupia, *lepores* et lepidas alias voluptates diſſuaviabimur. Claudam omnia cum Virgiliano illo Corydone, Eclog. 2.

—Habitârunt Dii *quoque ſylvas,*
Dardaniúſq; Paris, Pallas *quas condidit arces*
Ipſa colat, nobis placeant ante omnia ſilvæ.

Dixi.

Ambigitur, utrùm præſtet, Minervam in Scholis, *quàm Dianam in* ſylvis *comitari.*

Moderator.

Heliconia juventus
Minervæ filioli

Exord.

SImillima mihi videtur hæc, quam audîſtis, *logomachia*, celebratæ illi *Ajacis* et *Ulyſsis*, apud *Græcos*, pro *Achillis* armis contentioni; *vos* autem, qui circumcirca *confluxiſtis*, coronam illam *procerum*, et militum *illos* undíque conſtipantium, repræſentatis; utrumque vidiſtis *ducem*, in hâc arenâ, fortiſſimè deſudantem; utrinq; ſonoros *bombardarum* boatus audiviſtis, et utriuſque *exercitus* arma crepitantia. Exuendæ jam *loricæ*, complicanda *vexilla*, et utrique *aciei*, canendum receptui. Sed cum *dubio Marte*, utrinq; pugnatum eſt, *dubius* etiam ego animi ſum, utri jam *palma* ſit deferenda: Tu enim *Minervæ* partes aſſeruiſti ſtrenuè; & tu *Dianæ* vindicâſti viriliter.

Quid jam faciam *ego*, qui ad haſce lites dirimendas, huc conſcenderim; vereor nè *Paridis* à me, fiat judicium; Venerem *Palladi*, Venerem *Iunoni*, Dianam *Minervæ*, indigniorem digniori præponendo. Verùm enim verò quod de *Iuſtitiâ* fingunt Poëtæ, *cæcam eam eſſe*: *ego* itidem omnis *præjudicii*, vel tegam, vel effodiam mihi *oculos*, æquâ *trutinans* lance utramque opinionem.

i. Opponentis orationis eventilat validitatem.

Magna ploculdubio ſunt emolumenta, quæ *juventuti*, teneriſque puerorum corporibus, ex ſylvis, ex venationibus, ex *luſibus*, obtingunt: hinc *acies* mentis acutior efficitur, & ad altiores cogitationes elevatur; hinc amiſſæ, fractæ, & *exhauſtæ* virorum *vires* recolliguntur; hinc paratiores efficimur ad malitiam, & ad omnia ferè laborum genera, quæ *delicatula* illa *corpora*, ſub tecto quotidiè deſidentia, quæ tenera *Mercurialium* virorũ cutis & caro, nullo ſuſtinuerint modo. Hinc optimi *legiſlatores*, curam habuerunt recreationum, & exercitiorum, quibus juvenum vires excrantur. Annon ob hanc ſolummodò cauſam, *Ludi Olympici*, *Pythÿque* inſtituebantur olim ab *Apolline*, *Hercule*, alii ſve viris ſapientibus? Quis unquam *rex*, qui joculare bellum prius in *feras*, (ceu tot hoſtes) exercere non ſolet, quàm *hoſtes* reverà *feros* aggreſſus ſit? Quid memorem magnum illum *Aeneam*, filium ejus *Aſca-*

nium, cæteróſque nobiles *Trojanos*, qui *apros*, damas, & *fulvos* in montibus *leones* inſectabantur? *Te* etiam, caſtiſſime *Hippolyte*, te delectavit hoc venandi ſtudium, & caſtam tuam *Dianam*, in montium jugis *comitandi*: Tu ſolebas *indagine lucos cingere, & in ſylvis per mille rubeta leones, & pavidas agitare feras*—Hoc idem eſt iſtud, quod *te* (nobiliſſime *Cyre*) delectavit plurimùm, *Tibiq;* (invictiſſime *Alexander*) ad orbem univerſum debellandũ immenſos addidit animos. Quin immò tantæ profectò voluptates ſunt in *ſylvis*, tam variæ in *venatu* delectationes ut nemini mirum videri debeat, ſi *manet ſub Iove frigido venator, teneræ conjugis immemor, ſeu viſa eſt canibus cerva fidelibus, ſeu rupit teretes Marſus aper plagas.* Miram enim haurit oblectationem, cum

Hor. Od. 1.

—pavidos formidine cervos
Terret, & eſt illi præda benigna lepus.

Quid igitur plures pariat voluptates, quàm invia *ſylvarũ* luſtra, canibus venaticis penetrare, & *Dianam*, nemorum cuſtodem, in feris indagandis comitari?

Quin & magnum ſanè potioris, vitæ, inſtituti, hoc venationis ſtudium promittere, & præbere videtur ſimilitudinem. Quippe *primâ* quaſi *fronte* tam probabilem rationis, & veritatis ſpeciem habet hæc vivendi, & *venandi* ratio, ut *Argi* centenos *oculos* (quos olim Mercurius) fallere poſſe videatur. Atqui *larvam*

Comparatio utriuſque.

detrahite; & pulchri *Narciſſi* loco, turpem *Therſitem* invenietis; *oculatiùs* igitur hanc rem indagate & *ſagaci nare* odorantes, comperietis *venationis* exercitium, ad *corporis* tantummodò robur confirmandum valere; cùm *mens* intereà, languida, ignara, & vel in ipſo *ignorantiæ* antro, tumulata jaceat. Quod ſi quando ludicris hiſce exercitiis, *robur* corporeum adauxerimus, quid quæſo *magnum*, quid *utile* nobiſmet ipſis acquiſivimus? Si gloriamur de *robòre*, ipſi *leones* nos longè ſuperant; ſi de *velocitate*, *cervi* & damæ: ſi de *laborum*, frigoris, & *caloris* patientiâ, *aſini*, *boves*, & *equi*, multis nos paraſangis præiêrint. Mentis idcircò cura ſuſcipienda eſt indies noſtræ *animæ* indoles, & *ingenium*, omni ſtudio *acuendum*, & incitandum eſt. Relinquite igitur *corporis* curam, ſylvas, feras, & venationes deſerite; *libros* expetite, *animæque* tandem *veſtræ* ſuſcipite curam. Nam ut *extremæ eſt dementiæ*, *plumbeum* gladium, in *aureâ* vaginâ recondere, ſic itidem *plumbeam*, & *ferream animam*, omnis eruditionis expertem, in *corpore* forti & *venuſto*.

Remotio obiiciend.

Sed *hoc*, multos à *Muſarum* caſtris longè deterret, quòd *nullas* putant inibi voluptates, nullas *delicias*, ſed *auſteritatem* in fronte penè *Stoicam*; cùm hilarem *intus* mentem, lætum cor, non videant: Iudicant enim de *literarum ſtudiis* homines moderni, ut olim de *Socrate* Phyſiognomus; quem quoniam videbat, *taciturnum*, ſubtriſtem, & (*facie tenus*) ingenio minùs defæcato; bardum *illum* eſſe & fungum judicavit, nulloque humanioris literaturæ condîtum ſale; ſimili planè modo *nani*, & homunciones iſti, quoniam in *Minervæ*, & *Muſarum* facie, *riſum* & *jocos*, in literarum *ſtudijs*, *luxum* & *luſum*, *epulas*, & *crapulas* non conſpiciunt; *Apollinem* de auſteritate criminantur, *Muſas* ſeveras, & *Melancholicas* exclamant; cum *nulla* ullibi ſit, *tam ſincera voluptas*, tam immixtum gaudium, quàm inter *ſtudioſos*, in profectu *literarum*. Hæc autem hominum *monſtra*, qui *literarum* ſtudia, hiſce *onerant* mendaciis, *vellicant* conviciis, à *bobus* nihil differunt, niſi quod non *mugiant*; facies eorum ſtupida eſt, *aſpectus* hebes; quorum ego *vos*, non omnino velim, *armenta* ſequi; utcunque enim *aureos* voluptatum *montes* pollicentur, *fumos* tamen ſolummodò *vendunt*, venenata *pocula*, melle oblinunt, & *Sirenii* cantus prætextu, ſubmergunt plurimos. Cedat itaque *Diana* Minervæ, *ſylvæ* ſcholis, & orationis *lepóri* lépores. Vos *juvenes*, acriter ſtudete, inſomnes noctes traducite, ut *mentem* potiùs ornatam virtute, quam *corpus* viribus robuſtum habeatis, Sinite, (neque æmulamini) *Coridonem*, & *Pana*, qui *ruri* habitant, totum diem conſumere

Concluſ.

mere in voluptatibus; ſiquidem ex venationibus, *efferos* ferarum *mores* ediſcetis facilè; ſed *ſtudijs literarum* immortalem veſtri nominis memoriam poſteritati relinquetis. Si igitur *me*, hâc in cauſâ *Iudicem* conſtitueritis, optimè *mecum* actũ putabo, ſi *mihi* liceat, *ſalem* cum Minervâ, *Athenis lingere*, in *Diogenis dolio* ſecurè ſtudere, *ego* præ unâ aut alterâ, tam *ſacræ* cognitionis portiunculâ, luxum *Sardanapali*, divitias *Midæ*, *Alexandri* ſolium, & (ut verbo dicam) *phaleratas omnes* voluptatum *illecebras* vitioſâ nuce non divenderem. Non poſſum ergo quin *dicam*, & *pronunciem* quid *ſentio*, & *tecum* (erudite condiſcipule) qui tuam primò ſuaviter oſtendiſti *Suadam*, tecum (inquam), in *tuam* ire totus ſententiam, affirmaturus, *Longè eſſe optabilius*, *longè præſtantius*, Minervam in *ſcholis*, *quàm Dianam in ſylvis comitari.*

Dixi.

Orationes, & Declamationes; habitæ in Scholâ *Lincolnienſi*, coram *Reverendiſſimis* Eccleſiæ Cathedralis *Dignitatibus:*

Nec non, coram venerabili
Civitatis Prætore, *&* *Senatu*,
benigniſsimis *Scholæ* iſtius, compatronis, *viſitatoribus*, in Scholæ
miſsione *Natalium*.
Anni 1624.

Oratio Salutatoria.

Millies ſalvete *Veneranda* (*quotquot eſtis, in hoc celebri conventu*) *capita*, omnes *ſingillatim*, ſinguli *conjunctim* ſalvete *Millies*.

IN occurſum *vobis* venio iſtarum Ego *Apollinis* ædium, *admiſsionalis*, ut veſtrum huc auſpicatiſſimum adventum, verbis gratularer ſalutatoriis. *Intùs*, hîc, qua
ſumus

ſumus *turba*, mirandam iſtam dignationem, *veſtros* omnium *ſervulos* quàm humillimos inviſendi, animo perquàm gratiſſimo, ſupplices agnoſcimus. *Cauſam* verò, cur veſtram tam ambitioſâ *invitatione*, expoſcimus præſentiam, jam paucis accipitote.

Minervæ affinis quædam, & *pediſſequa*, quæ has incolit ædes, cui nomen, domina **SCHOLA**, Priſciano *Apollinis* ſignifero jam diu maritata, cùm ex eo etiam *prægnaret*; ſenſitque ſe confeſtim *puerperio* decubituram, *Materteras* ſuas omnes ex *Helicone* accerſivit; novē *Muſas*, tres *Gratias*, almamq; denuò præſentiæ veſtræ *Lucinam*; quam-ut manum adjutricem apponat, & propitiam agat *obſtetricem*, humillimis quibus poteſt, obteſtatur precibus. Metuit enim *mea* jam uterum geſtans *Domina*. (quod *puerperæ* ſolent aliæ,) ſuarum in *partu* defectum virium; & extrinſecùs acceſſuram *fœtui* injuriam: *Vos* autem probè defungemini *obſtetricis* officio, ſi *ipſi* jam parturienti animos feceritis; & teneram *hanc*, quã enixura eſt ex *cerebello* prolem, (*Aviæ* hâc in re haud ità multùm diſſimilis *ſuæ*, quam cerebro *Iovis* natam comminiſcuntur) in veſtræ tutelæ *gremium* ſuſceptam, à tetrico *maledicorum* vituperonum *rictu* eripueritis, qui Dominæ hujus partum *literarium* inceſto ore laniaturi ſunt, non ſecus ac *Saturnus*, ille vetuſtiſſimus helluo, qui ſuos ipſius *filios* devorâſſe dicitur. Atq; hæc *una* (ſi placet)& *unica* ratio,nos impulit,ut geminatis votis, frequentiam *hodie* veſtram, jam diu à *vobis* optaremus ſolliciti; & jam nunc *voti* compotes, congratulemur. Quod reliquum eſt; *patent* hæ fores ſemper *vobis*,idque meritiſſimè: quippe ſine veſtrâ omnium indulgentiâ, ne nobis quidem *paterent* hodiè, aut unquam antehac patuiſſent. *Servulus* veſter,optimè ſe functum legatione ſuâ exiſtimabit, ſi dignitati veſtræ placuerit, interiora *Dominæ* ſuæ penetralia aliquantiſper,luſtrare, illuſtrare; in *quibus* ſperamus futurum,ut aliquod vobis (preſertim *propitiis*)& oculis & *auribus* dignum exhibeatur.

Dixi.

Eriſtica.

Veneranda corona,

HOdiernus, tam honorandæ frequentiæ,in ædes haſce *Minervales*, conventus,non abſimilis *mihi* videtur celeberrimo illi, *populorum* undecunque,& *magnatum*, ad ludos *Pythios*, & *Olympicos*, confluxui; quibus *comitiis*, fama eſt, interfuiſſe,multifarios omnium generum concertatores, *Muſicos*, Laniſtas, *Palæſtritas*, & quæ præterea, cunque excogi-

tar

tari poſſent γυμνάσματα, in quibus vel robur *corporis*, vel *animi* vires, quiſque ſuas experiretur: Pariter & *hîc* (ut ſtatim videbitis) *Ajacem* & *Vlyſſem*, pro *Achillis* panopliâ; *Aeſchinem* & *Demoſthenem* pro *Suadâ* ſuâ, *Hippomanem* & *Atalantam* pro *pomis* aureis, in *arenâ* hâc *literariâ* (ut olim *pulvere Troico nigrum Merionem*,) pro virili ſuâ *luctantes* videbitis. Hor. Et nè forſan requirantur *hîc* (qui apud *illos*) Reges, *optimates*, Duces, *Satrapæ*, iſtorum certaminum inſpectores; ecce *vos* (utramque illam impleturi paginam) *Heroes* adeſtis *literarii*; puerilis hujus *pancratii* ſpectatores. *Animis* itaque adeſte, & favete *linguis*, dum prodierint *iſti* (quos narro) *Antagoniſtæ*. Βραβεῖον pro quo contendunt, aureum *pomum* quod inter illos mittitur; eſt *aureum* illud *Alexandri*, de præceptore ſuo “ *elogium*, ſe (nimirum) plus multò, *A*-
“ *riſtoteli præceptori, quàm Philippo patri*
“ *debuiſſe*. Ingreditor itaque theatrum *prior* tu *orator* futurus, aſcende *roſtra*, ſpecimen ede *tuæ* (ſi quam habes) *ſuadæ*, *nos* interim ſuſpenſas ſpondemus *aures*, & *altum* (penè dixerim *Pythagoricum*) *ſilentium* pollicemur.——

Dixi.

Defend.

Alexander plus debet Ariſtoteli præceptori, quàm Philippo patri.

Ornatiſsimi Domini }
Auritiſſimi *auditores* }

Exord.

MEmoriæ proditum eſt, *Demoſthenem* (omnium *Græcorum* diſertiſſimum) interrogatum *quot* eſſent neceſſaria ad *orationem* habendam, reſpondiſſe *tria*, primum *actionem*, ſecundum *actionem*, tertium *actionem*; Quibus verbis nihil aliud voluit innuere, quàm *Actionis* in oratoriâ facultate *dignitatem*: Sic exercitatiſsimus quidam *belli* dux, reſpondit *magno* cuidam *Principi*, ad *bellum* fœliciter gerendum *tria* requiri, primò *pecuniam*, ſecundò *pecuniam*, tertiò itidem *pecuniam*. Me ſi quis interroget, *quot* ſint *columnæ* ſtatus *eccleſiaſtici* & politici, reſpondebo *tres*, primò *ſcholam*, ſecundò *ſcholam*, tertiò *ſcholam*. Tanta enim eſt *ſcholarũ* neceſsitas, utilitas tanta, ut abſque *illis* ſi ſit *pueritia* noſtra, neceſſe eſt in *belluas*, in immanſuetos, inhumanos prorſus mores, in *monſtra* deniq; immania degeneret. Natura quippe, abſq; *diſciplinâ*, cæca eſt, & velut ingens ille *Polyphemus* ſine oculo, *navis* ſine nauclero, *corpus* ſine animâ. *Solum* telluris bonum, culturâ ceſſante, ſterileſcit, quantòque melius fuit *naturâ*, tantò evadit *neglectu* deterius.

Idcirco quidam ait in Demoſthenis *ipſius nunc orationibus magnam* Demoſthenis *abeſſe partem, ſcilicet* actionem *pronunciantis.*

deterius. *Neglectis urenda filix innaſcitur agris*, inquit *Horatius* mihi in deliciis. *Parentes* quidem dant *nobis* ut ſimus *homines*, at *præceptores* efficiunt ut ſimus *boni*, eruditi, beati, & conſummati; adeò ut non immeritò dixiſſe videtur *Alexander*, ſe plus *Ariſtoteli præceptori*, *quàm Philippo patri debuiſſe*.

Propoſitio.

Hâc ego de re, dum dixero, dum immenſum hunc tranavero *oceanum*, vos, quæſo *auditores* attendite, & adeſte *animis*, qui corporibus adeſtis, & quantum *præceptoribus* debeatis veſtris, agnoſcitote. Quid enim ſunt *præceptores*, ac doctores *juventutis*? num (ut contemptim ubique nunc audiunt) triobolares *aſini*, plagoſi *Orbilii*, civitatū veſtrarum *mediaſtini*, mancipia? (Hoc enim eos *Hipponactico* præconio, *terræ* filii, hodierni *Ganeones* inſigniunt) nequaquam certè.

Confirmatio

Quin ut *Quintilianus* ait, alteri *parentes*, imò illis præſtantiores. A *parentibus* quæ accepimus *bona*, citò amittuntur. *Opes* quas relinquunt *nobis*, novercantis fortunæ procellis ſubitò diſflantur: *corpus* quod ab illis traducitur, ſi ſit *robuſtum*, Senectute enervatur; ſi *ſanum*, morbis emaſculatur; ſi *pulchrum*, febri unâ aut alterâ, devenuſtatur: ſola autem *Animi* bona, qualia ſunt *doctrina*, eruditio, *ſapientia*, &c. quæ à *præceptoribus* haurimus, permanebunt, nec *morbis* defloreſcunt, nec *ſenectute* læduntur, nec *Fortunæ* imperio ſubjiciuntur. De *nobilitate*

admiſe-
rit.

tate ſi quis intumeſcat, de *Patritio* ſanguine ſi quis ampulleſcat, dicā *eum* (ſi non amiſerit *inſtitutionem*, dicam inquam) *eum*, phaleratū *aſinum*. Nobilitatem (hæreditate quaſi paternâ) *Athenis* conſecuti ſunt *Paralus* & *Xantippus*; verùm quia præceptorem non admiſerunt, familiam exornavere ſuam, ut maculæ, ac *verrucæ* faciem decorare conſueverunt. Divites *Metelli* fuerunt *Romæ*, at quid illis profuerunt opes, qui ſtulti adeò erant, & ſtupidi, ut *Scipio* Æmilianus, de *matre* eorū, quaſi *vates* prædixerit, *aſinos eam parituram, ſi plures adhuc pepererit filios*. Iunium *Syllanum* bene nummatum, ſed indoctum; *auream pecudem* appellavit *Cæſar*: Atque hinc adeò eſt quod *Ariſtippus* dixerit, *melius longè mendicum fieri, quàm ineruditum*: *ille* enim ſolis *pecuniis*, *hic* autem ipſiſſimâ caret *humanitate*. Sine *educatione* mali *pueri*, pejores fiunt *adoleſcentes*, *viri* verò longè deterrimi; ut rectè omninò *Plato* dixiſſe videatur, *hominem*, ſi rectam nactus ſit diſciplinam, *animalium* omnium *optimum*, ac diviniſſimum; ſin contra, aut non *omninò*, aut non *bene* inſtitutus fuerit, omnium *peſſimum* evaſurum.

Quamobrem, ſi verno *anni* tempore magnam cujuſq; *patris familias* videmus ſollicitudinem, ne lacteſcentes & molles germinum oculi, aut ſtillicidiis premantur, aut lædantur carbunculis; ſi adeò anxii ſint *agricolæ*, ne *uredine* arbores, *ſideratione* plantæ, *pruinis* ſegetes infeſtentur: Quid ni eandem in curam *parentes* incumberent, ut quos dono *Dei* ſingulari, conceſſos *liberos* habeant, peritis tradant *pædagogis* inſtituendos? M. T. *Cicero*, vir prudentiſsimus, ſi filium habeat *Marcum*, diſplicet, *domi* illum apud ſe detinere (ut indulgentiſsimi horum temporum *patres*, ſtolidæque, vel potius inſanæ *matres*) ſed *Athenas* ablegabit puerum, ad *Cratippum*, ut præceptis, *inſtitutiſq;* Philoſophiæ imbuatur. Quin & *Cyrus* ſibi accerſet *Xenophontem*, Pericles *Anaxagoram*, Timotheus *Iſocratem*, quanquam ampliſsimis opibus, honoribus & imperiis potentiſsimi. Hinc *Aretia* Ariſtippum, *Zenobia* filios, *Cornelia* Gracchos inſtituebat: Atque hinc adeò *Philippus* ille *Macedo* (de quo jam loquimur) nato filio ſuo *Alexandro*, non tam gaudebat, quòd *natus* eſſet ſibi *filius*, quàm quòd tempore *Ariſtotelis* natus eſſet, *cui* traditur erudiendus——

——*Et premitur ratione animus, vinciq; laborat, Artificemque ſuo ducit ſub pollice vultum.* Perſ. Sat. 5. Atque hinc eſſe autumo, quòd *præceptores* dicuntur *informare* pueros, ac ſi ipſius *formæ* initium oportet puerum ſoli *Præceptori* acceptum ferre. Inde etiam dicuntur *Erudire*; quoniam ut *ſtatuarius*, è *rudioribus* lapidibus, & lignis *impolitis*, ſuperflua tollendo, dolandóque ſic effinget, ut prima ligni, vel lapidis *naturæ*; vix deprehendi queat: ſic *literarius* quiſque *Polycletus*, ex ſtupidis *ſtipitibus*, & Bœoticis puerorum *ingeniis*, viros effingat elimétque, ad ſtuporem uſque egregios. *Paracelſum* ferunt, crebrò prædicâſſe, ſi quis committeretur *ei*, ab incunabulis educandus, (qualem ipſe *optaret*) ſe *effecturum pharmacis*, *ut nunquàm moreretur*. Quantum hâc in re præſtiterit unquam *Paracelſus*, planè neſcio, hoc tamen certo certius eſt, *pædagogos* literarum & *ſcientiæ* beatis & *benedictis* (quæ vocant) medicamentis effecturos ut *vitam* vivamus *immortalem*. Nam ſi *vita* (quam vivunt homines) *ſine literis mors eſt*, (quod affirmat *Seneca*:) *literatos* neceſſe eſt, *ſolos* vivere, *ſolos* immortales eſſe fateamur. Quocirca *præceptores* parentum *loco**, vel etiam ſuperiori (ſi poſſit) collocemus; unicè illos amemus; & in mentem revocemus quòd *Athenienſes* olim, non ſine causâ ſimulachrum *Amoris* juxta *Minervæ* ſtatuam collocârint, nimirum ut *intimam* quam *præceptoribus* debemus, *obſervantiam* indigitarent. Teſtantur hiſtoriæ, *illos* ſemper ſecundâ *beari* fortunâ, qui hunc præceptoribus amorem exhibuêre; infœlices autem, & *inglorios* vixiſſe, qui *illos* neglexerint, aut odio habuerint.

Exempl.

Neronem cogitate, qui *Senecam* vilipendens, *eum* tandem interemit, & deinde

---

* *Dij, maiorum umbris tenuem & ſine pondere terram, Spirantesq; crocos, & in urna perpetuum ver, Qui præceptorem ſancti voluêre parentis, Eſſe loco* —Iuvenal. Satyr. 7.

inde in alia prolapſus execranda ſcelera, Agrippinæ *matri* ſuæ, *Octaviæ* conjugi, *Antoniæ* amicæ, ſibique *ipſi* (horrendum dictu!) manus tandem injecit violentas. Vice verſâ *Trajanus*, qui *Plutarchum* unicè coluit præceptorem, ejus *præceptis*, veluti quâdam *cynoſurâ*, vitæ ſuæ clavum dirigens, non ſolùm beatus in *vitâ* extitit, ſed & *mortuus*, poſt ſe, hoc elogium reliquit, ut *principibus* aliter poſteà non acclamaretur, quàm, *nè ſint fœliciores Auguſto, meliores Trajano.*

Teſtaris *tu* hoc, *Piiſſime* Marce Antonine *Pie*, qui Magiſtrorum tuorum *imagines* aureas ſervâſti in *larario*, quorum ſepulchra floribus coronâſti, & ad *nominis* illorum, tanquam *numinis* mentionem factam, incurvâſti genua. Quid igitur *nos* an non horum veſtigia inſequentes, *præceptoribus* debitos tribuamus honores? an non *illos* parentibus habeamus chariores, qui ipſorum *corporum* quadantenus, *animorum* autem refingendorum

Teſtim. Peroratio.

Liberos ſuos priſci reges, præceptorum *ferulis ac flagris, perinde ac infimæ ſortis aut conditionis peregrinæ* puerculos *ſubmitti voluerunt; ipſosq;* inſtitutores

---

ampliſſimis plerunq; muneribus cumulaverunt. Sic Marcus Antonius *Imperator* Frontoni *philoſopho quem dicendi* præceptorem *habuerat, ſtatuam erexit: Sic* Scipio *Africanus* Ennii *ſtatuam ſepulchro ſuo imponi: ſic* Archelaus, *ſibi* Euripidem *convivam adeſſe: ſic Traianus* Romam *ingrediens* Dionem Pruſium *curru ſuo donatum honorari: Sic Ptolemæus* Philopater, *templum Homero dedicari, voluerunt: Sic deniq; (ut à peregrinâ ad domeſticam tranſeamus hiſtoriam)* Clotharius *Sadragoſillum ludimagiſtrum, quòd* Dagoberiti *filij ſui pædagogus eſſet*, Ducatu *Aquitanico donavit.*—Textor. Epiſt. 39.

dorum omnino ſunt *parentes* ; nec ut *eſſemus* tantùm, præſtant, ſed *bene* ut *ſimus* efficiunt ? Iam quantò *animus* ſit *corpore* excellentior, tantò *pater* præceptore *inferior* : Homo enim verè eſt *animus* (non maſſa illa *carnea*, & figura quæ *oculis* cerni, aut *digito* monſtrari poteſt) qui corpore, *inſtrumenti* vice uſus eſt, ad diverſa munia peragenda. Ego igitur in unum, quaſi manipulum, omnia contrahens, dum vixero, *amorem* quem meo debeo *præceptori* agnoſcam maximum ; & claudam *orationem* meam *auriſq;* veſtras, illâ *Perſii* ad *Cornutum* Pædagogum *ſuum*, officii atteſtatione, quâ *tuas (mi obſervande)* ſaluto *aures*, & ex *intimis* conteſtor, voveóque *pectoribus* ; quòd *ego* hic——*centenas auſim depoſcere voces, Vt quantùm mihi te, ſinuoſo in pectore fixi, Voce traham purâ, totumque hoc verba reſignent. Quod latet arcanâ non enarrabile fibrâ.*

Satyr. 5.

Dixi.

Opponens.

Plus debet Alexander Philippo patri, quàm Ariſtoteli præceptori.

Viri verè *Apollinares*,
& *vos* undique circumfuſa *corona*.

P*ompeius*, cùm *Marcellinum* quendam ad faſtigatiſsimos in *Republicâ* evexiſſet honores, & is ad *Cæſaris* poſtmodò

deficiens partes, liberiori (quàm par eſſet) linguâ, *Pompeium* in ipſo *Senatu* eſſet inſectatus, *Pompeius* graviter indignatus hominis *ingratitudini*, qui hoc ipſo, quod habebat, dignitatis, & eloquentiæ, in cum cui acceptum ferendum eſſet, abutebatur; hunc cum in
" modum compeſcuit: *Non te pudet,*
" *Marcelline, ei maledicere, cujus be-*
" *neficio ex muto factus es facundus, ex*
" *famelico eò productus, ut vomitum non*
" *teneas?*

Iiſdem *ego* te, Antagoniſta mi (nam *mutato nomine, de te, fabula narratur*) iiſdem (inquam) verbis, procacem nimis linguæ imminuam *tuæ* petulantiam: Non *te* pudet de *patre* tuo maledicere, cujus beneficio ex *nihilo* factus es, ut *eſſes*, ex *aliquo* demùm, ut *eſſes hoc* quod jam *es*?——

——*Meritiſne hæc gratia tantis, Redditur? hâc vitam donatam dote rependis?* Non eſt iſtud cum *ciconiis* ἀντιπελαργεῖν, quæ *genetricum* ſenectam fovent, vitam tuentur. Diſpudeat *te* tandem, adeò magnifacere *Pædagogum*, ut præ illo ſordeant *parentes*; meliores te docet mores *Menander*.

Δίκας γραφόμενος πρὸς γονεῖς μαίνῃ
πάλαμ—

ταλαν

Complurimi verò, nunc dierum, omnem adeò exuêrunt frontem, ut quam habeant, eloquentiâ & naturæ donis in vituperium eorum qui *ſibi* ſe dederint, abutantur. Non diſſimiles hac in re, *mulo*, qui lacte materno impletus, calcibus petit lactantem. Degeneres enim iſti *liberi*, in illos ingratæ linguæ eructant improperium, à quibus ad nauſeam uſq; ſatiantur beneficiis. Næ *tu* Aſcræe *ſenex*, veriſſimè de hodiernis moribus vaticinatus es —

Τέκνα γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺ χαλεποῖς βά-
ζοντες ἔπεσσι
Σχέτλιοι· οὐ δὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες, οὐδὲ
μὲν εἴγε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ-θρεπτήρια-δοῖεν
Χειροδίκαι

Confirm. a cauſa.

Multa ſunt (*Auditores*) multa ſunt beneficia, quæ à *parentibus* accepimus: tanto eorum ære *nos* omnes obſtringimur, ut nullis omninò modis *ſolvendo* ſimus. Quid enim? an non primò nos *eſſe* fecerunt, *aluerunt*, uſtentavêrunt? Cui enim quæſo, mortalium, ſuaviſſimam hujus lucis uſuram acceptam ferre, aut poſſumus, aut debemus, præterquam *parentibus*? Cætera *animalia* ab ipſo ſtatim partu ſibimet ipſis ſufficiunt, ad vitam ſuſtentandam, & propulſandam injuriam; at *homine* nihil miſerius, qui *dum oritur*, *moritur*, niſi parentum *cura* præpediret; qui *amplexu* cingunt, *oſcula* figunt, *faſciis* involvunt, cunis reficiunt. Neque hunc amorem experimur *infan-*

tuli ſolùm, ſed & creſcentibus *nobis*, parentum cura concreſcit, conduplicantur labores. Quinam cedò ſunt qui de *victu* nobis parando ſunt ſolliciti, ecqui ſunt præter *parentes?* qui ſe duriſsimis frangunt laboribus, macerant vigiliis, ſuum defraudant *Genium*, unciatim comedunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, Λιὰν γὰρ δύσζηλοι ἐοῖς ἐπὶ παισὶ τοκῆες ——ut Poëta——

O ineffabilem *parentum* amorem! O irrepenſabilem *beneficentiæ* cumulum! O inexhauſtum immenſæ bonitatis Oceanum!——*Quæ lingua*, illorum *perſtringere curas, ferrea vel poterit vox?* Non ego (attentiſsimæ *aures*) de paucorum racemis vindemiam facio, ſed *Senatus* antiquorum *univerſus*, huic ſententiæ ſuffragatur. Tuos (Mi *Cicero*) appello manes, tuoſque teſtor conſopitos cineres, reviviſcas (quæſo) & quod dudum dixeris, impræſentiarum rurſus aſtrue. Teſtim.
" Quod *chariſsimos nos habere debemus*
" *parentes, quoniam dant nobis vitam,*
" *largiuntur patrimonium, concedunt li-*
" *bertatem, tradunt civitatem.* Stipulatur *huic*, ille apud Euripidem, στέργω τὸν φύσαντα τῶν πάντων βροτῶν μάλιστα.

Omnibus profectò ſæculis doctiſsimi, quique ac prudentiſsimi, honorem *parentibus* eundem cum *Diis*, putârunt eſſe referendum. Propono, & propino

vobis

Exempl. *vobis* pientiſsimi illius *Aeneæ* exemplum, qui è *mediis* incenſæ Trojæ *ruderibus*, patrem humeris exportavit ſenem. Num remini *illum* putâſſe, cuipiam ſe mortalium, plus quàm patri *Anchiſæ* debuiſſe? Quis *filiam* illam ſatis mirari poteſt, quæ *patrem* ſuum cuſtodiæ traditum, veluti *infantem* uberibus lactare ſuis, non erubuit! Quis *Amphinomum* & *Anapium* dignè laudaverit, qui *parentes*, humeris ſuper-impoſitos, per medios *Aetnæ* ignes, cum ſummo ſuæ vitæ diſcrimine, ſubduxerunt?

Epilog. Videtis jam, *Auditores*, quàm ſanctiſsimè de *parentibus* ſenſerit antiquitas; quàm charum fuerit *parentis* nomen, quot quantiſque paraſangis, *circumforaneos* iſtos adverſarii mei *Pædagogos* anteverterint; Audiviſtis quid *ego* de parentibus ſenſerim, apud *vos* quid taciti cogitetis neſcio, *me* quod attinet, quam hactenus opinionem aſſerui, dum *ſpiritus hos regit artus*, pro meâ virili propugnabo, *Me longè plus patri, quàm præceptori ſemper debiturum.*

Dixi.

Moderator.

Quæſitum eſt : *minuſ-ne debuit Alexander Philippo patri, quàm Ariſtoteli præceptori.*

Benigniſsimi animi,
Patientiſsimæ aures,

M*Inerva*, è celſis *Olympi* deſcendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios cum *Ithacenſibus* belligerantes, acerrimam ſtatim pugnam ſedatura, venit *dijudicatrix*. Quorum cauſâ diſsidiorum explicatâ, anxiis aliquandiu æſtuabat cogitationibus, quid in re diceret tam perarduâ: tandem autem (maturâ prius initâ deliberatione) *illos* hunc in modum affata eſt. (“*Diviſa capita) intricata utcunque ſit inter vos diſſenſio, ego tamen in neutrius propendens partem, æquâ Juſtitiæ trutinâ, rem utramque collibrabo.*

Simillimè, horum *ego* altercationis antagoniſtarum *Arbiter* qui ſum, in *diverſum* quaſi, *duplici ſcindor in hamo:* quam ingreſsus viam, *utriuſque* deſiderio ſatiſfaciam, & acerrimum dirimam inter *hos* litigium: ſtat mihi animus, nudam inſpicere rei naturam, veritatem ejus recti judicii ἀνατομίᾳ medullitùs exoſſare, ut ulteriorum demùm rixarum procella conſileſcat. Sedulâ quâ poſſum induſtriâ retexens, apprimorum beneficiorum catalogum, quæ à *parentibus*, velut ab irriguis alicujus *fontis* ſcatebris, in *filios* exuberant: omnibus officii, obſequii & obſervantiæ vinculis, *liberos* parentibus aſtrictos eſſe judicavi; quippe qui in ipſis cunabulis vagientes, tenero iſtorum *amoris* alimonio (velut *agnus* materno *lacte*) exatiantur; maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro provecti *annos* hærediolo, aut dote aliquâ, quæ parentes multo ſudore illis nuper acquiſierant, liberi fruuntur.

Quid autem, *è contra*, prodeſt alimentum? quid corpus robuſtum? quid largiſſima prædia? ni *pædagogum* inſuper parentem animorum, patris ope conquiſitum habeant qui ſuccum illis diſciplinæ propinet nectareum? Vel quid iis divitiæ, aureos inſuper non poſſidentes *Palladis* theſauros? ad quos perfruendos, *aurifodina*, inſtructoris labore, patefacta eſt. Iure igitur *Epictetus doctiores*, quàm *ditiores*, filios voluit eſſe relinquendos. Quid filii ſine *eruditione*? craſſi hercle & ſtupidiſſimi; *quâ* ſi voluerint ſemetipſos eſſe inſignitos, doctum aliquem adeunto *Ariſtotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratúmque. Quid *equus* habenâ non *domitus*? ferox & immanis; & quid *adoleſcentuli* primo ætatis flore matureſcentes, caſtigantis erudimenti *fræno* non manſuefacti? *Nerones* prorſus & *Catilinæ*, fœtidis vitiorum lacunis volutantes. At vero *lympha* illa dulciſſima quæ ex *Pieriis* ſcholis hauritur, iſtas *animorum* maculas, (quaſi *luſtrali* quædam *aqua*) eluens expurgabit. *Scholæ* enim ſolæ ſunt quæ *Cyclopicam* compeſcunt immanitatem: vitam corrigunt *Epicuream*, & Giganteam naturæ diſtringunt audaciam. Quænam obſecro eſt cauſa, quòd tot *bardos*, & fungos videris in *republicâ*? quòd tot *Damas* & *Vappas* in civitate? quoniam ſcilicet ſuum non habuerunt *Ariſtotelem*.

Iuventutis natura, *ſaxis* in lapicidinis eſt ſimillima, nulli inſervitura uſui, niſi artifex priùs *[illegible]* dextra acceſſerit. Proinde ſi vos (*Auditores* quorum aures *mordaci* lotæ ſunt *aceto*) multifaria quæ tum à *parentibus*, tum ab *inſtitutoribus* accepimus beneficia, *veſtris* ſimul penſiculetis animis, profectò mea fert opinio, *vos* in hanc omninò ſententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minimâ de causâ dixiſſe, *ſe multipliciori officio Ariſtoteli præceptori, quàm Philippo patri aſtrictum fuiſſe*: ſi enim horum alteruter *præeminentiæ* velit collationem inſtituere, idem (inquit *Seneca*) cum *roſâ* anemonam, cum *Pegaſo* teſtudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vitæ* fuit largitor, & ſuſtentator, at nè ſolummodo viveret, *Apollineis* illum caſtris expertum fecit militem *Ariſtoteles*. Quemadmodum videmus ad fructus copioſos uberéſq; proferendos,

Simil.

rendos, *ſoli* bonitatem non ſufficere, niſi periti inſuper cultoris opera fœliciter accedat: ſimili ratione juvenum ingenia non vi *naturæ*, ad rerum præſtantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea ſunt, niſi *pædagogus* aliquis incitet inſtructione, & genuina diſciplinæ imbuat tincturâ; *Plantam* quamprimùm humo infigitur, huc illucque facilè deflectimus grandeſcentem verò nullâ vi eradicamus; eodem pariter modo *pueri*, ex Ephebis excedentes *cerei* ſunt, in quemlibet Vitæ curſum inclinandi; *ſeneſcentes* autem iſto pergunt quo cœpêrunt pede, neque ab *incepto* dimoventur vitæ inſtituto——

——O millies igitur beatas *Reſpublicas* in quibus literarum aperta ſunt *Emporia*! ex quibus evadunt *Vlyſſes*, ſolertes ad bellum ſuſcipiendum! eruditi *Iuſtiniani* ac pulchrè docti, ſalvam cuſtodire *civitatem!* quorum ope impietas funditùs abſcindetur, juſtitia autem propagabitur. Majorum igitur *politici*, ſcribunt (& non immeritò) è *ſcholis* (tanquam fontibus) fœlicitatem *publicam*, & *privatam* non ſecus ac ab *Apollinis* capillis diſtillare. Proh *Iupiter*! quot *Codros*, Codróq; pauperiores, *Ipſæ* tantùm non *Cæſares* fecerunt? Quot plumbea *puerorum* ingenia, ad optimum quodq; munus obeundum idonea. Vti igitur fruſtrà ſparguntur *ſemina*, ni ager fuerit exaratus, ita fruſtra *juvenes* procreantur & aluntur, ni à *præceptore* aliquo informentur; cujus virtus & eruditio, abſq; labore & diligentiâ in animorum ſulcis non coaleſcunt. Quapropter *Achilles* omnium ille *Græcorum* fortiſſimus, *Phœnicem* ita deamavit *præceptorem* ut regni ſui *dimidium* ei impertiret, & iiſdem ſecum honoribus frui “ voluerit; *etſi*, inquit, *multa mihi à patre* “ *dona contigerunt, à te tamen tum longè* “ *majora, tum jucundiora*. Nonne *urſum* cernimus informes in *partu* catulos, poſtmodùm lambendo formáre? Ita qualem, ô qualem gignit pater filium, diuturnâ cujuſdam *Socratis* curâ ni fiat ſapiens, prudentiáque expoliatur! ——

Collatio utriuſq; opinionis inter ſe.

Hâc attamen ſi viâ ſolùm inſiſterem, aliamq; præterirem, viderer ſanè in juſto illi non diſsimilis *Iuliano*, qui de agro controverſo inter *Spartanos* & *Argivos* judex, de amicorum ſolùm jure diſputavit, & cùm juſta *aliorum* argumenta aures *ejus* non incurvarent, amicis dedit agros, *a iis* tametſi debitiſsimos. Intemeratam autem ego erubeſcerem ſic violare *Iuſtitiam*: nos igitur (*Auditores*) non imminuimus *parentum* reverentiam, quam ſanctam, ſartam, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris* & *officii* noſtri vectigal (imò in pepetuum *humanâ* exulet ſocietate, qui debitam *illis* negaverit obſervantiam, in imas *Barathri* detrudatur cavernas;

& *furiis* ibi exagitetur, qui omni *illos* officio, amore, *proſequio* non affecerit:) *hoc* tantùm volumus & *hoc* contendimus, ut effœtas *naturæ* vires, elumbem *ejus* agnoſcatis ſterilitatem, quæ nihil poteſt perfectum attingere, ſine obſtetricante *inſtitutionis* operâ.

Magna ſanè ſunt (quis negat?) *genitorum* munera, propter quos *naſcimur*, & ſuaviſsimam hanc *lucem* nobis contigit aſpicere, nec minora quidem *illorum* beneficia, qui mentes noſtras quodã modo dum *formant*, generant, æſtimando, *ipſe* judico. Quod idem, confirmat illud *Euripideum* τὸ θρέψαι ϗ διδάσκειν ἐν βροτοισι, πολλάκις, πλείω πορίζει φίλτρα τοῦ φύσαι τέκνα. Quis ergo veſtrum (*Auditores*) quis eſt, qui ſemetipſum tam arctâ *præceptori* ſuo benevolentiâ non cogitabit eſſe devinctum, quàm *parentibus*, qui ad *vitam* conſervandam omnia dederunt neceſſaria? *vos* enim ipſi, niſi *præceptoribus* ſeptennales fuiſſetis *tyrones*, cum hominibus qui *gloriæ* decorantur ornamentis, nullum haberetis contubernium. *Vos* igitur ahenea eſtote *ſcholis* munitio, & *Olympiferi* Atlantes, *humeris* illas *veſtris* ſuffulcite.

Perſarum olim, & poſt erruma *Romanorum* Reſpublica, legibus ſanxêrunt, ut *patres* liberos ſuos traderent erudiendos, nec admitterent *indoctos* ad detrimentum *Reipublicæ*: Sic lex *Falcidia*, qu-

quâ cautum erat, ut ob primum delictum *admoneretur* puer; ob ſecundum *vapulet*, ob tertium *ſuſpendatur*; & *pater* ipſe, tanquam reus facti, perpetuò exularet, ob neglectam *filii* inſtitutionem. Sed eò jam (*eheu!*) prolapſi ſumus dementiæ, ut licèt *ramos* atque fructus *arborum*, (honores ſcilicet *Reipublicæ*) magnifaciant omnes; *radices* tamen & ſtirpes, (quæ ſunt *ſcholæ*,) curant paucisſimi. *Multi* ſunt inter nos, heu nimium multi! *Cyclopes*, Centauri & *Therſitæ*, triſtia quædam, & *maligna* ingenia, quorum iniquisſimis *judiciis*, ſarcaſmis, *aſininis* clamoribus, *ſcholæ* ipſæ jamdiu vapulant; qui *omne oleum* ſe *perdere* putant quod impendunt *ſcholis*; Dicam ego de *his*, & audactèr dicam, *eos* inteſtinos eſſe reipublicæ literariæ *Catilinas*, cùm radiantia ſcholaſtici *ſolis* jubaria (quæ totam *Rempublicam* colluſtrant) offuſcare cupiant. *Neſciunt* illi, ignari neſciunt, elogium illud *Gallorum* de ſcholâ illâ *Pariſienſi*, quam vocant *primogenitam regis filiam*. Verbum ſat——Num igitur *ſolem* meritò non veneramur, ſine quo *dies* non eſſet? non *animam*, ſine quâ corpus contabeſceret? non *præceptores* veneremur, ſine quibus ipſam prorſus *humanitatem* exuëremus? Dicam igitur & *vos* mecum dicturos, Puto rectè dixiſſe *Alexandrum* ſe *plus Ariſtoteli præceptori*, quàm *Philippo patri debuiſſe*. *Dixi.*

Laurifer.

Digniſsimi Domini,

P*Verpera* illa mulier Domina *Schola* (de quâ primò audiviſtis) cùm per *obſtetricantem* veſtræ patientiæ *opem*; fœtum ſat numeroſum, decem *gemellos*, fratres, uno hoc partu enixa eſt, (omnes ut ſperat vitâ prędıtos, quippe ſinguli vagitu *vocem* ediderunt, quam dicunt eſſe vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina *Schola*, (quæ *ſalutes* vobis, ſuas mille, & millies commendatas cupit, *muſis* & *gratiis* mutuo amplexu conjunctis) miſit me ad *vos* veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotii exſinuet. Nempe cum *ipſa* adhuc infirma *jaceat*, & languida; ut eos (quos jam peperit) *nutrix* aliqua foveat, educétque filiolos. *Nutrix* quædam eſt, aliquibus fortaſſe veſtrûm, de *facie* nota; ſaltem apud ſingulos, ejus *fama* jam diu percrebuit, quæ nomine audit Alma *Academia*; veſtrum hâc in re *conſilium*, veſtram hîc implorat *cenſuram*; quòd ſi alumnos *iſtos* Academiâ illâ dignos putetis, *Illámque* idoneam remini fore hiſce *puerulis* alumnam; voluit (veſtrâ cum veniâ) ut *hæc* ſua *inſignia*, *Laurea*, clavis, & *Grammatica*, ad *eam* cum filiolis deferantur ſuis.

Adeſdum itaque tu S.V. qui es *maximus* natu fratrum, capias *maternam* benedictionem; En tibi *Lauream*, honorariam *primogenituræ* tuæ prærogativam. Submitte *caput*, *Indue*: capiat *ſiniſtra* tua hanc *Grammaticam*; dextrâ tuâ hanc teneto *clavem*, quâcum pande tibi *Apollinis* adyta; & *Muſarum* penetralia, novem, tuis fratribus reſerato; atque in gremium *nutricis* (quæ futura eſt) veſtræ (*Almæ* ſcilicet *Academiæ*,) devolviminor. Illa, *ſcholæ*, matris veſtræ gratiâ, benignè *vos* tractabit, & nutricio omnium *Artium Liberalium* nectare fovebit; uſque dum ad ἀκμὴν, veſtram perveniatis, & ad plenam in literis maturitatem adoleſcatis. Facite ut *Scholæ* hujus (*genetricis* veſtræ) *dolores*, quos in pariendis *vobis* ſuſtinuit, grato ſemper agnoſcatis animo. *Ite*, valete, *Cœleſtes* vos ſequuntor *benedictiones*, quas impetrabunt *vobis*, non intermiſſæ *matris veſtræ*, precationes. ——Valete—— Valete.

Valedictoria.

Honorandi Mœcenates, & *vos cætera circumfuſa turba.*

HVmillimam *proni* petimus *laſſæ* veſtræ jamdudum, vereor, *patientiæ* veniam: puerilem quæſumus indulgeatis hanc *nobis* linguacitatem. Singulos ſanè *noſtrûm* hæc ſtatim invaſit *ambitio*, quamprimùm *vos* huc invitandos audivimus, nè quiſpiam è *nobis*, vos dimittat inſalutatos. Ecce igitur, quanto, quanto *aures* veſtræ *nauſearunt* tædio! Lautiorum ferculorum loco, en coctam *vobis* & recoctam *crambem*! Sed *vos* (quâ eſtis humanitate) iſtud *nobis* facilè ignoſcetis, ſi ex *ineffabili* obſervantiæ *noſtræ*, erga *vos*, affectu, eveniſſe cogitare dignemini; *quos* ût nunquam *dignè* ſat, & honoratè: ſic nunquam *omnino* ſat, *alloqui*, nos poſſe exiſtimamus. —— More *Phœniſſæ* illius *amaſiæ*, ſuum depereuntis *Æneam*, (à cujus colloquio vix unquam divelli potuit) cui ſoror——

Aenead.4. *Indulge hoſpitio, cauſaſque innecte morandi.*

Curavimus itaque ut *vos*, in hoc theatro *ſcholaſtico*, velut in *cælo Phœbus*, vel Carthagine *Æneas quâ* potuimus arte (*quantâ* audiſtis ambage) detineamini; & cùm ulteriorem non poſſumus, non audemus, innectere moram, *Perſarum* more, *occiduum* radiatæ veſtræ influentiæ, & aſpectus *ſolem*, non niſi ex imo hauſtis pectore ſuſpiriis *valere* jubemus. Veremur enim, nec immeritò veremur, opacas *vituperonum*, & nebulonum *nebulas*, & pluſquam *Cymmerias* maledicorum *tenebras*, hemiſpherium hoc literarium offuſcaturas. Sed *redivivos*, ſed reverſuros ſperamus, quos jam dimittimus occiduos *ſoles*, & ut *anniverſarium* huc faciatis *commeatum* obnixè petimus, ut hanc videatis (famulam veſtram) *Scholam*, novo *quotannis* fætu ſoboleſcentem; quo pacto *hæc* fortaſſis, (quam *hodiè* primùm audiviſtis) blaterans *infantia*, diſcet denuò, tam digniſſimos *Dominos*, articulatiùs ſalutare: *Valete* interim honoratiſſimi *Mœcenates*, valete cæteri candidiſsimi *Auditores*, univerſa ſimul *panegyris* valeto, *quorum* jam diſcedentium, *aures*, & *labia*, mea valedicens *oſculatur* oratio.

fœliciter valete——

Dixi.

Orationes, Declamationéſque *habitæ, Anno 1625 coram iiſdem Auditoribus, ad anniverſariam illam, intermiſsionem.*

Salutatoria.

SAlvete R^{mi} *Eccleſiarchæ* ſcholæ hujus digniſsimi *Patroni*; Salveto & *Tu* vigilantiſsime *Prætor*, graviſsimi *Senatores*, voſque *Mœcenates* noſtri, honorandi *Domini*, auditores quotquot adeſtis, *ſalvete* ſinguli.——

Inſuetum, *præſentiæ* tam *verendæ* quàm *reverendæ* jubar, tenellæ huic *infantiæ* noſtræ, oculos, *radiis* adeò offuſcat ſuis, ut tanquam *noctua* ad *ſolem*, noſtra jam omnium *ingenii* caliget acies.

Jovem non ſuſtinuit unicum *Ovidiana Semele*, nos autem multò minùs tot illuſtriſſimos hujus cœli-*politici* Ioves, tot Reipub. *literariæ* Phœbos, orationis anguſtiâ excipere poſſumus. Quòd ſi igitur *vobis*, apparatus hic *noſter*, minùs lautus, *(cum paterâ guttus, Campana ſupellex*, ut inquit *Horatius)* minùs arrideat, à *veſtrâ* dignitate veniam impetrabit *nobis*, inſueta veſtra inſignis *humanitas*. Nam in hoc *hodierno* conſpectu veſtro, & *anniverſario* (quem indulgetis) huc *confluxu* perquàm gratiſſimo, jure nobis foret optandum, quod *ille* olim “optâſſe dicitur, ut *Deus feneſtram aliquam in pectoribus noſtris aperiret, ut hæc quæ concepimus gaudia, non per anguſtas ſenſuum, oriſve noſtri rimas, quaſi guttatim diſtillarent, ſed patentibus pectorum portis prorumperent*. Et *vos* ipſi geſtientem *ſociorum* meorum *lætitiam*, non ex *hilari* eorum, & exporrectâ *fronte* conjiceretis; ſed in intimo *amoris*, & ſuæ erga *vos* obſervantiæ fonte ſpectaretis. Nec enim *nobis* ſolùm præbuiſtis *novum* ſingularis lætitiæ *argumentum*, verùm etiam *anti-*

qui beneficii memoriam renovâſtis, ut *veſtram* poſtremi anni *benignitatem*, grati agnoſcamus. *Hic* enim eſt *dies* qui noſtræ ſcholæ omnium in toto *anni* curſu illuxit ornatiſſimus; non *Solis* radiis, ſed *roſeis* veſtris præſentiæ *ſplendoribus* illuſtratus; quibus complacitum eſt, balbutientem noſtræ *Minervæ* infantiam, horam unam aut alteram, *ferre* libentiſſimè, *audire* patienter. O ſi eandem hodiè *nobis* indulgeatis veniam! O ſi eâdem *nos* dignemini benevolentiâ, ut veſtris auſpiciis *Scyllas*, *Syrtéſque* omnes prætervecti; fœliciſſimum ſtudiorum noſtrorum portum, adſpirante *carbaſis* noſtris, *veſtri* favoris *Favonio*, appelleremus! Sin conátus *noſtri* vobis diſpliceant, in tam placato *Neptuno* enatandi dabitur facultas naufragis——

——en veſtris, humiles
advolvimur aris!

Dixi.

Eriſtica.

COnveniſtis huc (*Auditores*, patres, *patroni*) ut *duellum* palæſtricum videatis *arbitri*, inter *germanos* fratres, quod *acerbiſſimum* futurum ſuſpicor, licèt *incruentum*. Nam quod *Ajax Ulyſſi*, ceu puſillanimi ducis objicit indicium, *nos*, qui diverſa à *Marte* amplexamur caſtra, ſeriò defendimus, quòd

——*Tutiùs eſt multò fictis contendere verbis, Quàm pugnare manu*——

Faceſſat hinc miſsile *Bellonæ* ferrum, exulent *gladii*, vulnera, & cicatrices, à *nobis*; qui eminùs tantummodò pugnantes, facturi ſolùm linguale prælium.

Helenam illam, pro quâ certatur, *ego* curſim *vobis* diſſuaviandam exhibiturus venio; at verò *durum* (meherculè) figetis *oſculum*; nam ut olim *Apollo* (Daphne in *lignum* converſâ) *oſcula dat ligno*—— Sic & *vos* qui *heroinam* hanc viſuri veniſtis, *truncum* ſolummodò *oſculabimini*. Lignea eſt etenim noſtra *Helena*, & *Romano* prodit *cortice* amicta, *E quovis Ligno non fit Mercurius*. *Lignea* igitur oratio, *Lignea* argumenta, & *Ligneam* hi ſtatuam, pro *amaſiâ* capientes, *Ligneam* victoriam reportabunt.

Ovid. Metam. lib. 1.

Aſcendite igitur Ligneum veſtrum ſuggeſtum, aſcendite (inquam) & veſtrum ex illo *ligno Mercurium* affabrè effictum, & pictum videamus. *Mercurius* erat olim *Eloquentiæ* Deus; quem, nè cui veſtrûm ſit mirum, ſi *ex quovis ligno*, cujuſlibet horum, *linguæ* & ingenii *dolabrâ* efformari accuratè, non videatis; quandoquidem, ut mox audietis, *E quovis ligno non fit Mercurius*.——

Dixi.

E

E quovis ligno non fit Mercurius.

Auditores Selectiſſimi,

Exord.

ARtium, & Scientiarum *ſemina* quædam & principia, *animæ* humanæ jam naſcendæ, ingenita affirmat *Plato*, ideóque *Socrates* obſtetrici ſeipſum aſſimilavit, his verbis, *in erudiendâ juventute, ſe nullam ſcientiam illis infundere*, ſed potius *intus exiſtentem* educere. Nam ut plantarum ſemina, *Sol* & *Cœlum* calore ſuo, & *influxu*, germinare faciunt, & fertileſcere, non autem efficere poſſunt, ut fructus à ſuâ naturâ alienos producant, (*carduus* enim *non dabit uvas, Nec dabit incultus ſpicea ſerta rubus*) ſed tantùm latentem *naturæ* vim eliciant: ſimiliter, teneræ *pueritiæ* inſtructores, *ſummâ* (quâ pollent) arte, *omni* (quâ poſſunt) induſtriâ, non poſſunt ex *quovis* puero, eruditum diſcipulum, ex *quolibet* humani generis *germine*, literatum virum efficere. Proinde *ex quovis ligno non fit Mercurius*. Elegantiſſimi cujus *adagii* ſenſus, hic maximè, ut opinor, eſt genuinus, quòd *ex tortuoſo* quolibet nodoſoq; *ligno*, peritiſſimus omnium artifex, non ipſe *Dædalus*, aut *Polycletus*, Mercurii *ſtatuam* exculpere poteſt, aut exarare; nec multùm abludit quod *ingeniorum*

geniorum etiam *fabri*, artium liberalium *præceptores*, *ex quovis futili fungo*, & *ſtupido ſtipite*, politioris literaturæ *ſalem*, & *ſolem* emicando effulgere, incaſſum expectant.

Confirm. à cauſa,

Nam ut in omni *Artis* opere, *ſubiectum* requiritur *idoneum*, & materia artificij *capax*; ita in naturâ ingeniorum, *anima* informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Ariſtoteli*, eſt ſupponenda; adeò ut ſit pluſquam *Alchymiſta*, qui poteſt ex *plumbeis*, ferreis, *ſaxeis* ingeniis, *aureas* eruditionis bracteolas extrahere. *Marcus Tull. Cicero*, omnium (*quos* unquam vidit *Sol*) eloquentium *prudentiſſimus*, prudentium *eloquentiſſimus* (quem ut oratorum *Deum*, nos qui ſequimur, admiramur poſteritas) filium habuit *Marcum*, *Athenis* educatum, in ipſo *Muſarum* Helicone, ubi *Romanæ*, atque *Atticæ* linguæ, ſuccum, & ſanguinem potuiſſet imbibere, ubi *præceptorem* habuit *Cratippum*, virum edecumatę integritatis, (qui *eloquentiæ* muſ-

Quam multos ſtultos atque hebetes habuiſſe putas ſcholam Socratis *ac* Platonis, *in quibus multos abſque præceptore ullo, per ſeipſos in altum evolâſſe, ut præceptores fierent aliorum qui præceptoribus caruiſſent: nullum Virgilio præceptorem legimus.* Horatius Flaccus *de ſuo nihil niſi quod* plagoſum *dixerit, verberum puerilium cred, meminerat* Cicero *autem ſuum laudibus ampliſsimis celebrare voluit, nec valuit. Contrà huius filius, quantis præceptoribus, patre ſcilicet &* Cratippo, *illius ætatis philoſophorum principe, ſi quid ipſi credimus Ciceroni quantus nebulo, quamq; famoſæ ebrietatis evaſerit, notum eſt, qui ſolo patris vel tacentis aſpectu doctus ac ſobrius evaſiſſe debuerit.* Plato *ipſe etſi* Socratis *magiſterio glorietur, maior tamen eſt gloria* Socratem *exceſſiſſe, quàm ſub* Socrate *didiciſſe.* Franc. Petrarch——

culos, quodam ſtyli *fulmine* grandiùs intonando, exprimere ſolet) qui hanc incudem, diem noctemq; ſollicitè tundebat ut *Marcum* ſuum diſcipulum, eruditiorem in *Græcis*, peritiorem in *Latinis*, honeſtiorem in *moribus*, ad Ciceronem *patrem* dimitteret: veruntamen nec *Cratippus*, magnus ille literarum *Atlas*, peritiſſimus præceptor, nec *Athenæ* literarum *emporium*, Muſarum *domicilium*, nec doctorum *exempla* qui ab omni fæce terrenâ, igne quodam divino excocti, vitam degerunt omni argento, omni nive candidiorem, nihil horum omnium, vel *bilum* quidem profuerunt,

—Sed læva in parte mamillæ
Nil ſalit Arcadico juveni— Iuven. Sat. 7

Meduſæis enim vitiorum prodigiis inquinatus, bipedum nequiſſimus, ſcelerum vexillifer, ipsâ nequitiâ nequior, ipſâ barbarie barbarior, perſonatus literator (qui nè per tranſennam litteras inſpexerat) domum regreditur. Ab *aſino* igitur quærunt *lanam*, undas ex pumice, qui è quolibet *puero* literatum virum, ex quovis *ligno* Mercurium, ſe putant effecturos. Non poteſt agricola omnem *agrum* fertilem efficere, ut omnem pariat frumenti ſpeciem.—Namq; *hîc ſegetes veniunt, illic fœliciùs uvæ Naſcuntur.*—*Neque enim omnis fert omnia tellus.* Arbor ſilveſtris, etiamſi in optimo plantetur horto, ſummâque arte excolatur, nunquam

quam dabit *mitia* poma. *Bos* quamvis peritum habeat domitorem, ad *curſum*, aut bellum non valebit. Quis unquam venator, tigres, lupos, leones, cicuravit, aut ferinam naturam fecit exuere? Nam ut in *trivijs* jactatur compitalibus,—— *vitia naturalia non pelluntur arte*; nec aliquid agit ultra vires. In eodem prato, *bos* herbam quærit, *Canis* leporem, *ciconia* lacertos. *Naturæ ſequitur ſemina quodque ſuæ*. In eodem cœlo *Iupiter* ad occaſum, *Venus* ad ortum, *Sol* Boream, *Luna* auſtrum verſus, circumrotatur, *naturalem* ſibi perficientes *motum*. Liberorum veſtrorum *ingenia*, urnis figulinis ſimillima ſunt, quarum multas, in ipſum etiamſi *oceanum* ſimul injeceritis, *aliæ* tamen *alijs* citiùs erunt impletæ, avidiúſque circumfuſam aquam imbibent: Si *lagenam*, latum habentem orificium, *ampullam* autem cum anguſtâ, quam vocant, lurâ, nectareo uvarum ſucco, implere velitis, lagena *cyathatim* abſorbet infuſum liquorem; ampulla autem vix *guttatim* admittens, dulcifluum illud nectar, humi diſperdit. *Ephorus* & *Theopompus*, eundem habuerunt *Iſocratem*, præceptorem peritiſſimum, eaſdem certiſſimas *artis* regulas, at *Aethiops* citiùs dealbaretur lavando, quàm velut *hic* fræno, vel *ille* calcari non indigeret. *Simia* (ut aiunt) *erit Simia tametſi aurea geſtet inſignia*; Luceat ſplendidiſsimus

Cicer. ad Attic. Quintilian. lib. 10. cap. 1

Phœbus in ſterquilinium, nil niſi graveolens *fœtore* elicitur: irriget *Iupiter* ſalebroſas rupes, non tamen herbeſcunt; nec *ſole*, nec *cœlo*, lapidoſa terra, arenoſa gleba fertileſcet. Quocirca, ut paulò magis incitatis paſsibus, noſtra ad metam feſtinet oratio, ſi *noctuas* Athenas, ſi *aſinos* ad lyram mittatis, noctuas & aſinos rurſum recipite; ſi anſer inter *olores* ſtrepat, non eſt penes artem *pædagogicam*, ad *Cygnæam* cantationem revocare. *Bœotica* illa *ingenia* (ut diſtorta ligna) *non faciunt Mercurium.* Veruntamen ſi votis eſſet agendum, O quàm vellent omnes pædagogi! O quàm velit præceptor noſter, ut omnes noſtrûm evadamus in *viros* impensè *doctos*! Imò, ſi *labores* immenſi, Herculei, aliquid hac in re potuiſſent, ipſam *vitam*, ſe non denegaturum *ſuis* exiſtimo.

Theodorus *dicere ſolebat*, Protagoram *præceptorem omnium fidiſsimum*, dextrâ *manu porrigere auditoribus ſuis ſcientiam*, illos *verò* ſiniſtrâ *capere.*— Bruſon. l.6.c.2.

Veſtra eſt, *Auditores*, veſtra eſt hæc *ſchola*, veſtri ſunt *liberi*, veſtra ſunt *ſtipendia*; O utinam in *veſtrâ* eſſet poteſtate, indolem puerorum multorum (qui *Coloſſæa* humeris *Cratippi* noſtri, ſunt *onera*) ſic mutare, ut virilem togam mox ſumpturi, vel *morum* probitate, vel *ſcientiæ* nobilitate inclareſcant. Sed cùm *vota* nullum habeant hîc locum, cogitate quæſo apud *vos*, quàm miſerrimam traducunt vitam *Ludorum magiſtri*, qui præter *labores* ſuos fruſtra ſuſceptos, de bardis & *ſaxeis* ingeniis inſtituendis, incurrunt

runt in odium parentum: Hinc *caperata* frons, *dimiſſum* ſupercilium, *muta* lingua: Quid dixi? *mutam* linguam? imò *multiloquam*, ne dicam *ſtultiloquam*; quæ aculeatis verbis, virulentis convitiis *illos* inſequitur; ut neceſſum ſit, aut *præceptorem* parum eſſe idoneum, uti clamant, & peritum; aut pares in liberis eorum erudiendis *labores* non impendere. Hei mihi! nunc dierum illa *Leonidæ* querela meritò eſt revocanda; “ *Docendi provinciam obſcuram, ingratam, ignobilem, & contemptam eſſe:* ut *antiquum* illud invaleat etiam apud *Nos* proverbium, “ *Iovem ipſum, homines quos odio proſequitur, efficere Pædagogos*, & in hoc ſordidum & illiberale docendi *piſtrinum* intrudere. Atque hinc eſſe autumo, quod apud Lucianum *Menippus* analphabetariorum docturam, & inſtitutionem, *Polycrati* apud *inferos* pro pœnâ, quâ vitæ culpam expiet, affingat —— Sed in quam (demens!) efferor *Charybdim? O navis refer te in portum*, nimium diu in hâc *ſentinâ* hæſimus. Vos (*auditores*) æquiores eſte ſtudiorum noſtrorum *æſtimatores*, noſtrum ſuſcipite *patrocinium*, aſſerite labores noſtros, à *colubrinis* hiſce morſibus; & veriſſimum hoc putate proverbium, quòd *E quovis ligno non fit Mercurius*.

Dixi.

E quovis ligno fit Mercurius.

Opponens.

Exord.

PHyſiognomum quendam, nomine *Zopyrum*, qui ſe profitebatur ex *habitu* corporis, & oris *lineamentis*, poſſe hominis ingenium certò deprehendere, inſpecto *Socrate* excellentiſſimo omnium Philoſopho (quem *Apollo* ut ſapientiſſimum, *ſuo* celebravit *Oraculo*) pronuntiaſſe ferunt, *illum eſſe hominem bardum, ac ſtupidum, laſcivum, vinolentum, & intemperantem.* Vnde cùm aſtantes ejus *amici*, vehementer indignati, minarentur homini, *Socrates* illos cohibuit, aſſerens *hominem* nihil eſſe mentitum, cùm *omnino talis* (inquit) *futurus eſſem*, niſi *Philoſophiæ ſtudium me emendaſſet.* Quo reſponſo *nobis* innuere velit peſſimas *naturas*, iratas, moroſas, bardas, inſulſas, poſſe eluere haſce *vitiorum* fæces, naturæque pravitatem, ut ex laſcivo *caſtus*, ex temulento *ſobrius*, ex iracundo *manſuetus* aliquando emergat; adeò ut *inſtitutionis* ope, educationis curâ, qui *naturá eſt malus, culturâ ſit bonus*, qui à *Muſarum* choro alienus, quià boni, virtutiſque tramite disjunctus, in optimum virum ſæpius evadat.—— In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, veritate *duce*, veſtrâque patientiâ *comite*, meridiano jubare clariùs faxim eluceſcat, *ex quovis ligno fieri poſſe Mercurium*—— Cujus genuinus

Expoſ.

nuinus ſententiæ ſenſus nihil aliud intimare videtur, quam ut ex duriſsimo ligno, ſcrupuloſis nodis undique referto, perfecta tandem animalis creaturæ fiat *Idea*: Sic itidem ex ignaviſsimo puero, & ſtupidiſsimo, qui cuiquam è plebe videatur omnis ingenii vacuus, *peritus* demum & *paratus*, præter omnium expectationem evadit diſcipulus.

Confirm. à cauſa, &c.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aſpectu improbabile, quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quòd turriferas civitates, adamantinis muris, & januis undique circumſeptas *ſolo* adæquaverit, prædura *marmoris* ſaxa perruperit; quidni etiam obſecro ex otioſo nebulone, virum doctrinâ efficiat conſummatum? Licèt enim puer qui primam ætatis partem ſoporiferâ tranſegit deſidia, *Muſarum* caſtra poſtmodùm, & literariæ militiæ limites ingreſſus, moleſtus *doctori* videatur, *ſibique* etiam *ipſi* injucundus, quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facilè poteſt ſuſtinere: tandem tamen ſomnifero excuſſo otii torpore, novenam *Pieridum* turbam alacris amplectitur. *Cleanthem* ferunt ingenio fuiſſe adeò hebetem, ut nemo *illum* in diſciplinam ſuam recipere velit, quo *naturæ* vitio, pudefactus adoleſcens, labores ſuſcepit pluſquam Herculeos, poſteàque non infimi ſubſellii evaſit Philoſophus,

Certè Abderitis *nihil ſtupidius*, *unde* Martialis *lib* 10. *epigram.* 25. Abderitanæ *pectora plebis habes*— *&* Tatianus phus: *Demoſthenes*, curâ & inſtitutione, emendavit balbutientis linguæ titubantiam, & literam *Rho*, quam prius non potuit, articulatè pronuntiare aſſuevit. Quis neſcit *Heſiodum*, paſtorem in *Aſcræis* vallibus, è *bubulco* ſordidiſſimo, in *poëtam* peritiſſimum evaſiſſe? *Nicander* Colophonius, homo rerum ruſticarum ignarus, & inſolens, agri colendi rationem argutiſſimè explicâſſe dicitur; *Aratus* in Aſtronomiâ permediocriter verſatus, ſtellarum curſus, cœlorum motus, non ſecus perſtrinxit, ac ſi in ipſius *Saturni* ſinu fuiſſet educatus. Quot etiam ſunt in agris, & oppidis, inter *Panas*, & *Sylvanos*, inter *Vulcanum*, & *Cyclôpas*, præclara ingenia, quæ *præceptorum* optimorum penuriâ, malignâ rei domeſticæ anguſtiâ (ceu agri pingues, & inculti) ſylveſcunt degeneres? Fertur in hiſtoriâ, quod ſi *viperæ* inter balſamum, & ſuaviſſima aromata enutriantur, veneni expertes, medicorum uſui apprimè inſerviunt: quantò magis homines bene à *pueritiâ* educati, optimi fiant literarum, & virtutum *anteſignani*; ſin autem ſub mali præceptoris, & negligentis mereantur ferulâ, in *epicuri de grege porcos*, in lupos, tigres, aſinos, convertuntur. *Cereus in vitium flecti*, puer eſt, *cereus* etiam in *virtutem*, in quam velis formam, mutandus: unde *etymologiſtæ* dici volunt *puerum*, quaſi *purum*; ut enim in abraſâ tabulâ, aut

ἀβδηρόλογον vocat hominem nugas tantùm blaterantem: & tamen Democritus *phyſicus acutiſſimus* Abderita *fuit, teſte inter alios Pomponio* Mela: *Quare de eo rectè* Iuvenalis. *lib.* 4 *Satyr.* 1.-- *cuius prudentia monſtrat, Summos poſſe viros, & magna exempla daturos Vervêcum in patria, craſſoq; ſub aëre naſci Illuſtriu quoq; hac de re locus apud Apuleium in apologia, ubi inter alia inquit* apud ſocordiſſimos Scythas *Anacharſis ſapiens natus eſt, apud Athenienſes catos Miletides fatuus.*

[redacted]

aut *purâ* chartâ virgineâ cujuſlibet formæ *literas* inſcribere licet pari modo, & *puerilis* indoles, omnis ſcientiæ capax eſt: quòd ſi *peritus* magiſter, ſalubria impreſſerit præcepta, ſi peritè & methodicè *eum* erudierit, omni *doctrinæ* genere inſtructiſſimus audiet.

In primis igitur *parentum* votis, in primis hoc eſſet parentum *ſtudiis*, ut quàm literatiſſimos, quàm prudentiſſimos, quàm peritiſſimos, conquirant filiis ſuis, *pædagogos*: Alioquin idem omnino *illis* obventurum eſt, quod *Philippo Macedoni*, cujus equiſones, cùm naturam *Bucephali* ſui excellentem, minùs perſpectam haberent, verbere & ſtimulis coërcere conati, *equum* nobiliſſimum perdidiſſent, niſi ipſemet *Alexander* adhuc parvulus, eorum imperitiæ occurriſſet, fuſtéque omni, & calcaribus abjectis, *equum* ex animi ſui ſententiâ, ad curſum velociſſimè incitâſſet, nutúque ſuo flectendum curâſſet. Annon obſecro ſæpe videmus, ex *curviſſimo* virgulto rectiſsimam *arborem*, ex rudi lapide elegantiſsimam *ſtatuam*, ex acerbiſsimâ *malo* ſylveſtri, *mitia* poma, inſitione ſolâ proveniſſe? ut *arti* nihil ſit impoſſibile, nihil impervium. *Belluæ* ipſæ quanquam immani feritate horribiles, *ingenii* humani peritiâ domantur, & manſueſcunt. Plus enim *arte* quàm *Marte*, mente quàm *manu* effici poſſe compertum eſt. Quemadmodum enim

Nemo adeò ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.
Hor. Epiſt. 1. lib. 1.

in omnibus præterea artibus acuminoſa requiritur *artificis* peritia : ita in hac *artium* arte, ſagaciſsima doctorum induſtria deſideratur, quâ latentes, puerilis *ætatis*, divinos *igniculos* exuſcitarent, ne meſsis, in *culmo*, fructus in *flore* deſtruatur ; & ſummæ indolis adoleſcentuli ſolâ *præceptorum* imperitiâ diſtorqueantur. Si enim prudenti quadam *obſtetrice*, nobis dum naſcimur, opus eſt ; quantò magis prudentiſsimo præceptore, cujus *unius* operâ, animus in *artium* cognitione ſolet renaſci. Quocirca (ne veſtras aures, longâ nimis morarer ambage, aut prolixitate inceſtarem) cùm abundè vidiſtis comprobatum, *Artem* aliquoties poſſe *naturæ* defectus redintegrare, è feroci manſuetum reddere, è curvo rectum, ex amaro dulcem, & è duro marmore politam imaginem; cur non etiam *arte* & peritiâ *præceptoris*, ex hebetiſsimo ingenio, evadat tandem vir, egregiè doctus; multijugâ literarum cognitione præcellens; cùm videamus *Cleanthem*, gnari doctoris ope, *naturæ* malitiam ſuperâſſe ; *Demoſthenem* balbutientiam ſuam dedidiciſſe ; & *Socratem* ſolâ *Philoſophiâ* magiſtrâ, nequiſsimos illos, quos habuit ingenitos ſuæ *naturæ* mores, exuiſſe. Proinde quid eſt quod *ego* dubitem, idque non majori *audaciâ* quàm *veritate*, in ipsâ jam calce orationis, affirmare?

E quovis ligno fieri poſſe Mercurium.

Dixi.

Quæſitum eſt; *An ex quovis ligno ſit Mercurius.*

Viri verè Apollinares,

Moderaror.

AVdiviſtis *Antagoniſtas* hoſce, bellâque *inter geminos, pluſquam civilia fratres,* qui tanquam pro *Argivâ* illâ decertâſſent *Helenâ,* ſuas utrinque copias conſcripſerunt, inque aciem diſpoſuerunt, jam autem, *judicio ſtántve cadúntve meo.* Imparatus autem, & omnimodè imperitus, *ego,* ortam dirimere controverſiam, cùm planè neſciam, rem adeò intricatam *geminâ ſuſpendere lance, Ancipitis libræ.* Vos igitur *veſtram* mutuate operam, *ego* ſimbellam elavabo, *vos* in quâ placuerit lancis parte, *veſtrum* immittite calculum, & utri libuerit deferatis lauream.——*Junior* ut audîſtis, tantam demonſtravit ineſſe *puerorum* indoli ineptitudinem, *Plumbeam* ſtupiditatem, *aſininam* hebetudinem, quòd pluſquam *Herculei* laboris ſit, ex *illis* ſubtiliſſimos *Philoſophos,* flexanimos oratores, ingenioſos *poëtas,* edolare; non ſecus ac ex nodoſo & diſtorto ligno venuſtam *Mercurii* ſtatuam affabrè exſculpere: *Senior* contrà, ampulloſo *Orationis* gyro, calamiſtrato *rationis* cincinno, *nobis* perſuaſiſſe videtur, neminem eſſe tam *Bœotico* ingenio, tam fungum, *Antronium* aſinū, acuminis

Perſ.

acuminis planè piſtillo obtuſioris, quin in virum literis perpolitiſsimum evadat, qui *Demoſthenem* in eloquentiâ, *Homerum* in poëſi, *Orpheum* ceu *Apollinem* potius ipſum, in re *muſicâ*, in certamen auſit provocare. Et proculdubiò, omni ferè *fide majus* eſſet, miranda *induſtriæ* & *laboris* effecta revolvere, *ſtupenda* ingenioſorum virorum *inventa*, ſuſcepta, & geſta recenſere. Quid enim aliud eſt quod *poëtæ* fabulantur, *Orpheum*, ſylvas, ſaxa, feras, & *montes*, dulciſonâ ſuæ *lyræ* modulatione incantatos, poſt ſe traxiſſe; quàm homines *agreſtes*, effrænis moribus, efferóque ingenio imbutos, ad meliorem *vitæ* rationem literarum ſtudio reduxiſſe? *Latomos* videmus ex rudibus, & ſcabroſis lapidibus, elegantiſsima ædificia extruere, immites *Leones*, feros *Urſos*, hominum peritiâ cicurari. Hodiernus hic *Phœbi* oculus multas intuetur terræ partes infrugiferas; quæ mirâ feracitate fruticeſcerent, ſi peritâ cujuſquam *agricolæ* manu ſubigerentur. Quid? annon *Urſi* informes à partu catulos, lambendo efformant? Quid autem ſi *puer* hebes ſit, & ignavus, at certè ſi *præceptor* omnem quam poteſt, adhibeat induſtriam, quid obſtat quominùs *illum* ſic inſtituat, ut evadat *Antiſtes* muſarum, & literarum *delitium*? Quidni id obveniat ingeniis, quod *Milonis* olim lateribus, qui *vitulum* ſubinde tollendo, *bovem* aliquan-

co

Egregium nauclerum adverſa tempeſtas arguit; inſignis ſculptorque duriorem, ac minus obſequentem nactus eſt materiam, hac maius ſuæ artis miraculum præbet—

do tandem portare aſſuevit. *Adamas* unâ tantummodò re mollescit, ad ictus *ferri* duriſſimos, ſemper indomitus. *Lutum* igne obdureſcit *cera* autem liqueſcit *Puerorum* ingenium, aliud *manſuete* tractatum, evadit optimum; aliud plus *verberibus* efficiet. Adeò ut *præceptorum* aut incuriâ, aut imperitiâ, videtur contingere, ſi *E quovis ligno non fit Mercurius*.

Comparatio utriuſque.

Quòd ſi tamen acutiori *mentis* oculo, omni remoto periſtromate, *rem* ipſam penitiùs paulò intueri vultis, aliter fortaſſe ſentietis: Quis enim *mortalium* adeò potens eſt, ut valeat è *ſubjecto* prorſus *inhabili*, ſtupendum aliquod *artis* ſuæ ſpecimen exhibere? Non poteſt *aurifex*, ex ſtanno aut ferro, tam venuſtum poculum effingere: Neq; ipſe *Dædalus* ſi jam eſſet redivivus, è gibboſo quovis ſtipite, ſtatuam erigere. *Natura* nonnullis negavit *ingenium*, aliis quibus blandior indulget, facultatem dedit ut omnibus omnium literarum numeris ſint abſoluti. Quis jam *naturæ* curſum immutabit? cùm *non eadem tribuunt cœleſtes Dona quibuſvis: Seu formam, ſive ingenium viréſque loquendi?* Lingua *Ciceroni* favet magis, mens *Senecæ* ditior, & *Catoni*. Demoſthenes, *orationis* quaſi fulmine, & *flumine*, huc illuc *animos* auditorum facillimè rapit; *Ariſtoteles* in occultis *naturæ* ſubtilitatibus exercetur. Adeò ut cùm ad res tam diverſas, à *naturâ* diſponimur, impoſſibile eſt, ut *omnis* ad *omnia* ſit idoneus, aut qui indocilem habeat animum, *vir* fiat egregiè doctus; quantumvis ipſum *Apollinem* magiſtrum nactus fuerit. At verò longè facilius eſt, *è quovis ligno Mercurium*, quàm è quovis puero diſcipulum facere eruditum. *Ligna* enim non poſſunt à *malleo*, ſerrâ, aut *dolabrâ* ſe ſubtrahere; *pueri* autem ſæpiſſimè otiantur, & deliteſcunt. Præterea cùm *eruditionis* omne genus, aut *oculis*, aut *auribus* imbibatur, difficillimum eſt puerorum *auribus* ſic imperare, ut auſcultare velint, adeò ut *artium* præcepta *illis* tradita diffluant, non ſecus ac *aqua* in pertuſum *Danaïdum* dolium infuſa, aut *imber* in rupes cadens, quæ ſubinde repercutitur. Inter omnes *Romanorum Imperatores* quis meliorem ſortitus fuit *præceptorem*, quàm *Nero?* quem tu *Seneca* inſtitutis imbuiſti tuis, idque ſummo tuo & indefeſſo ſtudio, labore, noctéſque diéſque *unicum* anxiè curâſſe viſus es, ut *pupillum* tuum ſcientiâ, & *artibus*, vitâ, & moribus, regiâ ſtolâ, ſolio *imperatorio* digniſſimum formares, Sed *arenæ* tua *ſemina* mandâſti; operámque omnem & *oleum* perdidiſti. *Nero* enim etiamnum *Nero* perſtiterit, omnigenis vitiorum ſordibus, voraginoſâ ſcelerum *Lernâ* immerſus, *Cimmeriis* ignorantiæ tenebris occæcatus, adeò ut

Philoſophum ne pictum quidem, quòd aiunt, unquam viderit, & (ut verbo dicam) ipſo factus eſt *ſcelere ſceleratior*. Nemo ſanus (ut opinor) culpam in *præceptorem* conferet, tanquam parum idoneum, ad *regiam* indolem inſtituendam; Sed in nequiſsimum potius, & diſtortum planè, ipſius *Neronis* ingenium. Nam *lancea* non fit ex *thymbrâ*; aliud *noctua*, aliud *cornix*, aliud *pſittacus*, aliud *coturnix* ſonat, ut citius quilibet, faciliuſque poterit *Heraclito* riſum, aut *Democrito* excitare fletum, quàm aliquorum, *tardidiſcentiam* (ut *Gellii* verbo utar) ſic promovere, ut vel *parentum*, vel ſuorum *præceptorum*, ſuíſve demum *ipſorum*, ſpei, laboribus, votis, reſpondeant.

Cæterùm ea ſanè nunc dierum deploranda eſt *ſcholarum*, & præceptorum conditio, *miſeria vel hoſti miſeranda*, quòd cùm *plumbeum* quodlibet, aut *Bæoticum* ingenium, expectatum in ſtudiis profectum non aſſequitur; veſana intemperies *parentum*, ſtatim acuitur in ipſum *præceptorem*, * in quem ceu *Tiſiphone* ipſa, cæteræque *furiæ* involant, *famam* ejus, virulentis opprobriis, falſiſſimis mendaciis *convellunt*, dilaniant. Quid? num putant *homuli* iſti, penes eſſe *præceptorem*, ut ex *aſino* faceret *equum*, ex ſtupido acuminoſum, ni fortè cum tanquam alterum *Deucalionem*, & *Pyrrham*, haberi velint, qui (ut eſt in fabulis)

* *Culpa* docentis, *ſcilicet arguitur quod læva in parte mamillæ. Nil ſalit Arcadico iuveni* Iuven. Sat. 7.

bulis) duriſsima *ſaxa*, in vivos *homines* tranſmutabant.

O *Pædagogi* omnium quos *terra* nutrit, *hominum*, infœliciſsimi! quis *veſtros* unquam *labores* fando percenſeat? Quis *angores animi* verbis exprimat? *ſuſpiriis*, aut ſingultibus adæquet? Ipſius hercle *ſcholæ* (dicam an *piſtrini*? nam σχολὴ proculdubiò *Ironicè* dicitur, [a] utpote ἄσχολος, niſi à χολὴ deducere mallemus) *ipſius*, inquam *ſcholæ* veſtræ parietes, (qui veſtros vident labores, [b] audiunt querelas, teſtes ſunt votorum) *veſtrâ* ſæpius de causâ condolentes, in *lachrymas* ſe ſolvunt, nec non ipſi labides in *fletus* prorumpunt amariſſimos. Debetis enim aliquorum *ſtultitiam* perpeti, dum ſapientiores fiant; *arrogantiam* perferre, dum evadant modeſtiores; *difficultatem* exorbere omnem, dum rudiores penitus excolantur; commiſſos in itinere exiſtimare, *vobis* tanquam duci, ignaros viæ, agique *fidem*, & exiſtimationem veſtram, niſi *ſalvos*, & incolumes ad finem perduxerîtis; *veſtra* planè non laudatur *opera*, niſi exiſtat *opus*: non eſt ſatis *docere* juvenem, niſi appareat *doctus*. Sed quâ de cauſâ, moroſi illi *parentes* exigunt à *vobis*, ut filii ſui quamvis ingenio non omnino quidem *bardi*, tardi tamen, fiant doctiſſimi, cùm *ipſi* ab agris ſuis non expectant *triticum*, ubi hordeum ſeminârant; nec *roſas* ubi carduos conſeverant; nec *annulum*, aut armillam *auream*, ab artifice, cui *ferrum*, vel plumbum fabricandum dederant. Concluſ. Quamobrem, ut uno omnia comprehendam manipulo, cum *poëtâ* ſtatuere viſum eſt, *Vir ſapiens nunquam direxit Brachia contra Torrentem*——

---

[a] Ariſtophanes à cura *qua ſe cogitabundi illic & anxij perpetuo macerant* φροντιστήριον *appellavit* —

[b] *Genus hominum profecto quo nihil calamitoſius, nihil afflictius nihilaquè* Diis *inviſum* — *neq; enim* πέντε κατάραις *tantum, ſunt obnoxij* (*quemadmodum indicat* Epigramma *Græcum*) *verùm ſexcentis, ut qui ſemper ſordidi in* ludis *illis ſuis* (*in* ludis *dixi?*) *imò* piſtrinis *potius, ac* carnificinis, *inter* puerorum *greges conſeneſcant, laboribus, obſurdeſcunt clamoribus, fætore, pedoréque contabeſcant.* — Eraſm Moria —
Pædagogus, (*tanquam alter* Prometheus *ad Caucaſum à* Iove *damnatus, vultures perpetuo intentos laniatura(ſcens) varijs* vulturiorum *dolorum curatumque ſtimulis exeſus eſt* — *Ego nè Vlyſſeos quidem labores cum noſtris conferendos eſſe cenſuerim.* Eraſmus.

Invitâ *Minervâ*, non eſt quòd procemur obſtetricantem *artis* & *laboris* operam; velut enim, *Non dulcem è quovis, apis ingenioſa liquorem, Flore, ſed è lecto germine mella legit*: Pari ratione *Tu* (noſter Solertiſſime *Cratippe*) non potes è quolibet *Marco*, è quolibet *Nerone*, ex quovis *ingenio* niſi apto, *docili*, & capaci, virum efficere literatum, *E quovis enim ligno non fit Mercurius*.

Dixi.

Lauriſcri

Lauriferi Oratio.

Digniſsimi Domini,

POſt occiſum Pythonem, *Pythios* inſtituiſſe ludos *Apollo* dicitur, In quibus qui ſe ſtrenuè geſſiſſet—*Eſculeæ capiebat frondis honorem.*—Vos jam *Agoniſtas* vidiſtis vario *Marte*, variâ *arte* decertantes; alios in *Oratoriâ*, alios in *poeticâ*, in *muſicâ* alios, in quibus *victor*, quiſque ſuum expectat pręmium. Si *veſtram* placeat *nobis* indulgere veniam, *Apollo* noſter velit, ut *ſuæ arboris* honore ſinguli fruantur, *laureámque*, victoriæ *inſignia* reportent. Tu itaque N. N. qui divinâ tuâ *muſâ* nobis ſtupefactos feciſti animos, *Apollinis* tui *poëta* laureus, *aureus* eſto. Adeſdum, *indue*, *diſcede*, ſequimini hunc, *vos* ſperatiſſimi *pueri*, *Macti* eſte in *ſtudiis*, muſas diligite, ut non in *Helicone* tantùm celebres, ſed in omni *terrarum* orbe, veſtra *laus* ſydereos ſurgat ad uſque polos.——

Dixi.

Valedictoria.

MOrem fuiſſe apud *Perſas* (aiunt) ut *orientem* ſolem, geſtienti lætitiâ, ſummâque adoratione excipere ſoliti eſſent: *occidentem*, magno ejulatu, luctúque, quaſi nunquam poſteà oriturum. *Vos* eſtis (honorandi *Domini*) vos eſtis ille *Sol*, ille *Soles*, *nos* autem, ut *Perſæ*; Veſter in has ædes *ingreſſus*, ceu ortus *Solaris* emicuit, & hunc læti accepimus; *abſceſſus* hinc, velut *occaſus* quidam videtur, quem *planctu*, lachrimis, ſuſpiriis, *mœſti* proſequimur. Adeò ut quod S.P.Q.R. Auguſti *Cæſaris* obitum lugens, optâſſe fertur, *Cæſarem aut non fuiſſe natum*, *aut natum non fuiſſe moriturum*; in nobis meritò invaleat *votum*, vos in haſce noſtræ *Minervæ* ædes, vel prorſus non introiſſe, vel jam ingreſſos manſiſſe diutius.

Sed nec *vota* valent, properat deciduus preſentiæ veſtræ *Phœbus*, anhelos equos in ſuæ *Tethyos* ſtabulare gremio; & *obtuſas* laſſatæ patientiæ *aures*, dulciori *alibi* recreare *harmonia*. Hinc *Chorus* omnis, noſter ſcholaſticus,—*Solvit ſe in luctum, & lachrymas* magnaque ſuſpiria. Nec immeritò, non enim aliud poſſumus *expectare*, nil aliud *ſperare*, quam ut *Cimmeriis* obtrectatorem *tenebris* involvamur.

Inviti (fatemur) *vobis* valedicimus, habetis ἔῤῥωσθε λυπηρότατον. Hoc unum *valedicturi* enixè petimus, ut quanquam aureus veſtræ præſentiæ radius, *nobis* amplius impræſentiarum non affulſerit, detur tamen de futuro, ut *influxus*, ut

fulgor favoris & patrocinii veſtri, in *Muſas* noſtras, ceu ætherei *ſolis* in lunam *reflexus*, reſplendeat. Hâc ſiquidem ratione, *veſtræ* hujus *ſcholæ* alumni, *læti* indies cantabimus.——
——Sol occubuit, *nox* nulla ſequuta eſt.

Dixi.

Altera Valedictoria.

POſt longam, & periculoſam navigationem, O quàm gratus eſt opportunus portus! quàm expectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc Palladis delubrum, ceu naviculam quandam conſcendiſtis; quæ *aures* veſtras, orationum noſtrarum *fluminibus*, abreptas ſecum trahens, tanquam in *altum*, in immenſum *verborum* pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodam *Adria*) flantibus, & reflantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verboſæ *noſtræ* petulantiæ, velut impetuoſus *Æoli* afflatus, *veſtram*, quam primitùs experti ſumus in conſcenſu huc *veſtro*, concuſſit ferè, quaſſavit ſaltem vereor, *æquanimitatem*, & in nauſeantis *tædii* ſcopulos multoties illiſit; adeò ut *naufragium* ſæpiuſculè, *atentionis* veſtræ proculdubiò fecerimus. *Palinurus* autem noſter, qui in *puppi* ſedet nauclerus: *me* tanquam *Meſonautam*, in celſiſſimo *Carcheſio* ſpeculatorem poſuit. *Ego* veruntamen hactenus nihil longè latéque conſpicatus, præter *cœlum undique*, *&* *undique pontum*; nunc demùm ex ſummâ mali, *antennâ*, in quâ jam diu ſpeculabundus ſteterim, tandem aliquando *ripam* video, & altiſſima *domorum* è longinquo faſtigia; quòd ſi ſerenus *veſtri* favoris *Zephyrus*, Noſtra aliquantiſper *carbaſa* diutius impleverit, ad *Caput Bonæ Spei* appellemus illicò.

Nolite quæſo (*patientiſſimæ* auris *Domini*) Nolite quæſo, jam committere, ut præ *prioris* tam diutinæ *navigationis* faſtidio; *navis* noſtra jam ferè in *portu*, naufragium patiatur. *Vnum* eſt & *unicum*, quod *Præceptor* noſter rogatum *vos* velit, ut *veniam pro laude*, hiſce *pupillis* ſuis, ex immenſâ *veſtrâ* (quâ polletis) humanitate, indulgeatis. Valdè enim metuit, nè prolixitas hæc *Scholaſticarum* quſquiliarum, puerilıúmque *crepundiorum* tinnitus, *vobis* fuerit offendiculo; ut talem *vos* ideò *nobis* remetiamini gratiam, qualem olim *Auguſtus Cæſar argutam*, non ſine *ſale* mordacem, reprehenſionem, *privato* cuidam generoſo *Romano*, qui *illum* ad pertenuem cœnam invitaverat, longè longéque infra tantæ majeſtatis excellentiam, " *neſciebam me* " *tibi fuiſſe tam familiarem*. Ignoſcatis igitur (ſuppliciſſimè petimus) tam inſolentiſſimæ *noſtrorum* audaciæ, quæ *vos* huc *invitaverit* : Ignoſcatis balbutienti huic *pueritiæ* quæ nihil expectatione veſtrâ dignum *præſtiterit*; Ignoſcatis demùm loquaci noſtræ *prolixitati*, quæ tam diu *vos* detinuerit; & pergite (ſummiſſiſſimè precor) pergite quæſo, *nos*, teneros *Muſarum* alumnos, blandiſsimis indulgentiæ *veſtræ* ulnis amplecti; atque *Minervam* noſtram, in *frigeſcenti*, imò *malignanti* horum temporum *ſydere*, propiori *radiorum* veſtrorum *influxu* foverè, nè denuò ſoboleſcens abortiat *Schola*; & *nos* agnoſcemus veſtras *Reverentias* ſtudiorum noſtrorum ſolós *patronos*, aut *Deos*-quoſdam potius *Tutelares*, tantíque beneficii memoriam, perquam gratiſsimo æternùm animo recolemus.

Dixi.

Quæſtiones aliquot declamatoriæ.

A *Ratoris* raſtrum quam *Oratoris* roſtrum expetibilius ſit?

Ajaci potius quàm *Vlyſſi*, *Achillis* arma deferri debeant?

Præſtet eſſe *Achilles*, invidiæ obnoxius, quàm *Therſites* ab illâ immunis?

Rectiùs fecit *Crates*, qui *aurum* in mare projecit, quàm *Midas*, qui adeò magnifecit?

Diogenis dolium, *an Alexandri* ſolium expetibilius ſit?

An *Lucretia* bene fecit, quando ſeipſam interfecit?

Præſtet *inopem* eſſe, quam *impium*?

Malus ſit, qui *ſibi ſoli* eſt *bonus*?

—Peragat tranquilla poteſtas,
Quod violenta nequit—

Minimum *libêre* deceat, cui multum *licet*?

Honeſta *mors*, turpi *vitæ* ſit anteferenda?

Qui *ducit* uxorē libertati *valedicit*?

Præſtat *virum* pecuniâ, quàm *pecuniam* viro indigentem reſpicere?

An

Educatio publica privatæ præferenda ſit?
Aurea *libertas* auro *pretioſior* omni?
Melior ſit conſulta *tarditas*, quàm temeraria *celeritas*?
Fortes creantur fortibus, & boni bonis?
Minus eſt ſervâſſe repertum, quàm quæſiſſe decus?
Cuivis homini contingat adire Corinthum?
Liceat *fœminis* imperare?
Magiſtratus *juveni* ſit cõmittendus?
—Omnia grandior ætas Quæ fugiamus habet?

Vtrum

Nulla ferunt anni venientes commoda ſecum?
Magnates ſint magnetes?
—Melius nil cælibe vitâ?
Nihil ſcire ſit vita jucundiſſima?
Ex quovis ligno fit Mercurius?
Præſtet *jejunare* cum Muſis, quàm *prandere* cum Sardanapalo?
Regnorum everſio fiat, non *murerum* ſed morum caſu?
Seniores annis, ſint ſaniores animis?
Martis caſtra, quàm *Mercurii* comitari præſtet?
Præſtat *nequaquam*, quàm *nequam* eſſe?
Actum eſt de *homine*, quum actum eſt de *nomine*?

Præſtat

Vtrum

Præſtat aquam, an vinum bibere?
Plus *oneris* quàm *honoris* in Magiſtatu?
Verna, quàm hyberna melior *anni* ſit tempeſtas?
Regi an *legi* deferendum ſit judicium, *imperium?*
Poëtæ naſcantur, non fiant?
Bona corporis ſint animi mala?
Secundæ res fœlicem, magnum verò faciant adverſæ?
Vincere cor proprium minus eſt, quàm vincere mundum?
Plus debuit *Alexander Ariſtoteli* præceptori, quàm *Philippo* patri.
Vnum in bellis *Ajacem*, quàm decem *Vlyſſes* habere præſtat?
Tantum *ſumus*, quantum *ſcimus?*
Vtilius ſit Socratem de *moribus*, quàm Hippocratem de *humoribus* diſputantem audire?
Sitis voluptatis parit febrem ingenii?
Magnum ſit *ei* damum, cui mala fama lucrum?
Χρεῖττον ὀψιμαθῆ ἢ ἀμαθῆ εἶναι.
Sæpius ad laudem atque virtutem, *natura* ſine doctrinâ, vel ſine naturâ *doctrina* valeat.
Dominetur regibus aurum.
Deteriores ſimus omnes licentia.

Viginti

Viginti duæ *quæſtiones* triſticho comprehenſæ, *quæ* omnia *Logicorum* argumentorum *capita* eliciunt: & puerilem *Inventionem* in Excogitandis rebus valdè poſſunt adjuvare, ex *Williſii* Mnemonica huc adſcriptæ.

AN? quis? quid? cujus? cui? quo? quibus auxiliis? cur?
Quomodo? circa quid? qualis? quantum? ex, in & à quo?
Quamdiu? ubi? quando? quoties? quotuplex? quot & unde?

1. An *ſit*? Hæc queſtio ad argumentum indefinitum referenda eſt.

2. Quis *author*
Motus?
Operis?
Facti?
Dicti?
Scripti?
Conſilii?

Hæ nimirum quæſtiones *cauſam* efficientem reſpiciunt.

3. Quid
    - *Eſt Definitio.*
    - *Cōtinetur? Inhæret? Adhæret?* — Ad-jun-ctū — *Locatum. Inhærens. Adhærens.*
    - *Movetur? Fit? Dictum eſt? Scriptum eſt? Deliberatum eſt?* — effecta.

4. Cujus *exiſtit? Subjectum recipiens ad ſe.*

5. Cui *comparatur.*
    - *Quantitate*
    - *Qualitate*
    - Argumentum.
        - Par. Majus. Minus.
        - Simile.
        - Diſſimile.

6. Quò
    - *Tendit?* Locus ad quem.
    - *Spectat hæc ſententia?* Teſtatum

7. Quibus auxiliis? *fecerit-ne*
    - *Solus?* Cauſa ſolitaria.
    - *Cum aliis tanquàm*
        - *Principalis?*
        - *Aequalis?*
        - *Inferior?*
    - *Cum inſtrumentis?* cauſa inſtrumentalis.
    - Efficientes *ſecundi modi.*

8. Cur? *Cauſa finalis.*

9. Quomodo *factum? utrum*
   - *Procreando?* *Conſervando?* *Abolendo?* *Labefactādo?* — Efficientes *primi modi.*
   - *Naturâ?* *Conſilio?* *Neceſſitate?* *Fortunâ?* — Efficientes *tertii modi.*
   - *per Imprudentiam.*

10. Circa quid? Subjectum *circa* quid, *vel* objectum.

11. Qualis *exiſtit?*
    - Forma.
    - Conjugatum.
    - Deſcriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo *fit?* materia.

14. In quo
    - *Inhæret?* Subjectum adjunctorum inhærentium.
    - *Exercetur?* Adjunctum occupatum.

15. A quo *diſtinguitur?* viz. tanquam
    - *Diverſum?* *Diſparatum?* *Relatum?* *Adverſum?* *Contradicens?* *Privans?* — Argumenta Diſſentanea.

16. Quamdiu? Adjunctum temporis menſurati.

17. Vbi? Locus, *ſive* ſubjectum continens.

18. Quando ? Adjunctum temporis deſignati.
19. Quoties ? Adjunctum temporis numerati.
20. Quotuplex? Diſtributio
    - *Ex cauſis.*
    - *Integri in membra.*
    - *Ex effectis.*
    - *Generis in ſpecies.*
    - *E ſubjectis.*
    - *Ex adjunctis.*
21. Quot ? Inductio.
    - *Cauſarum.*
    - *Membrorum.*
    - *Effectorum.*
    - *Specierum.*
    - *Subjectorum.*
    - *Adjunctorum.*
22. Vnde
    - *Venit ?* Locus ex quo.
    - *Dicitur ?* Notatio.
    - *Probatur ?* Teſtimonium.

Et hæ *quæſtiones* non ſolùm ad excogitandas *novas*, ſed etiam ad *res* è memoriâ elapſas reducendas, valdè conducunt; multa ſiquidem in re aliquâ ſatagendâ latêre nos poſſunt, quæ *cauta* tamen horum verſiculorum *repetitio*, & prudens *applicatio*, menti ſuggerent.

Hæc *Williſius.*

Epiſtolo-

Epiſtolo-graphia.

EPiſtola eſt ſcriptum *animi* nuncium, ad abſentes.

Apud varios, *varia* ſortitur nomina; [*]vocatur enim *literæ*, & *κατ' ἐξοχὴν litera*, *tabulæ*, *tabellæ*, *codicilli*, chartæ Epiſtolares, & *chartæ*. Vbi 1. In *ſtylo* conſpiciatur quædam quaſi *negligentia*, præſertim in Epiſtolâ *familiari*, eſſet enim ut plurimùm humilis, & *Laconica*, [a] non *Aſiatica*. [b]——Odioſa in *Epiſtolis* garrulitas.

2. Non adhibendæ ſunt periphraſes, nec res tenues onerandæ *laciniâ* orationis.

3. Oratiò ſit *Ethica*, non *Pathetica*, candor animi, non vehementiores *affectus* exprimendi. [c] Niſi forſan in Epiſtolis Aſiaticis ubi inventio eſt copioſior, & exornatio fuſior, & periodi laxiores, [d]quæ ſpernunt ligari præceptiuncularum compedibus.

4. Scribendum, per literas *repræſentatitias* nunc ad *Magnates*, nunc ad viros

---

[*] Lipſ. *Epiſt. inſtit.*

[a] τὸ δὲ μέγεθος συνεστάλθω τῆς ἐπιστολῆς ὥσπερ καὶ ἡ λέξις, αἱ δ'ἄγαν μακραὶ, &c. *vid. Demetr.* περὶ Ερμηνῶ

[b] *Structuram* & periodum *longiorem omnem fugias*, membris *utare, et aſyndetis ſæpe*: lætior *omnis* phraſis *abdicetur*, pueris *tamen ſi luxurient vitio non eſt dandum, ubertatem illam ætas paulatim depaſcet.* Lipſ. Epiſt. pag. 17.

[c] *Scilicet ut* vela, *pro magnitudine* navium: *ſic* verba *debent eſſe pro rerum.* Lipſ. *ibid.*

[d] *Epiſtola debet interdum hallucinari.* Cicer. *ad Attic.* Ornamenta *interdum habeat*, lenocinia *nunquam* ——— *Quod fœminas* ornare *dicitur*, *non* ornari: *hoc Epiſtolam* ——— Lipſ.

doctos,

—Nullam eſſe ex omni ſtudiorum genere partem hac unâ, qua vel latiùs pateat vel quæ tantundem habeat aut uſûs aut voluptatis—— Eraſm. *Guli. Montjoio——*

doctos, ut ſtyli rationem diverſam condiſcamus.

Epiſtolæ conſiderare debemus cùm *affectiones*, tùm *genera*. Affectiones Epiſtolæ ſunt tres; *Salutatio*, *Valedictio*, *Superſcriptio.*

1 In *Salutatione* includimus *Precationem* & *Compellationem*. 1 Precatio in ipſo *Epiſtolæ* limine, & *vertice* ponenda eſt; ut,

Salutem in Chriſto ſempiternam.

2 *Compellatio* ponitur in ſemi-lineâ ad lævam, hoc modo, *Amice perdilecte.*

2 *Veledictio* poſt abſolutam *Epiſtolam*, per uſitatiſſimum illud, *Vale.*

In margine autem *ſiniſtro*, ponatur locus ubi, & *tempus* quando ſcribebas: ut,

Datæ Eboraci, ſexto Iduum
Septembris, anno Redemptionis noſtræ, milleſimo, ſexcenteſimo vigeſimo quarto.

In margine autem *dextro*, teſtatio *affectûs* aut *officii*, unà cum *nomine* ſcribentis exprimi debet.

Tibi haud vulgariter obſtrictus,
Radulphus Mercerus.

3 Superſcriptio ſeu *inſcriptio* in dorſo clauſæ jam *Epiſtolæ* ſignatur: ubi ſcribenda *perſona* cui, & *locus* in quo habitet aut commoretur, hunc in modum:

Amantiſſimo ſuo R. M. *Londini, ad*
inſigne Canis Leporarii, in Cœmiterio Paulino, hæc--

Sic fuerunt *affectiones*: ſequuntur jam *genera* Epiſtolarum, & ſpecialis earum tractatio, in triplici *Cauſarum* genere; viz. *Demonſtrativo*, *Deliberativo*, *Iudiciali*, de quorum *formulis* videatur *Prateolus*— & *Alſtedius* in Oratoriâ.— & *Voſſius* in *Inſtitut. orator*, qui copioſiſſimè de his & optimè—

1 In *Demonſtrativo*, ſunt Epiſtolæ,

1. *Narratoriæ*, ubi rem aliquam ſuis *depingimus* coloribus, aut breviter totum negotium *narramus*, & amici vel judicium, vel preces requirimus. Vide—*Prat. pag.* 5, 14 19. 47. 57.

2. *Lamentatoriæ*, ubi *dolor* quemque *diſertum efficit*. Cavendum hîc autem eſt, ne effœminatum animum oſtendamus. *Prat.* 42.

3. *Gratiarum actionis*, ubi beneficium acceptum laudabimus, quòd *ultro*, citrò, ſine *merito*, non *expectanti*, collatum ſit. 2. Promittemus *nos* gratiam relaturos, *Prat. pag.* 14. *&c.* 21.

4. *Gratulatoriæ*, ubi *noſtrum* gaudium exaggerabimus. 2. Bonum quod *aliquis* adeptus eſt, extollemus. 3, Benè *precabimur* ut ſit fœlix fauſtúmque. *Pag.* c. 19. 21. 38. *ibid.*

5. *Officioſæ*, ubi amicis nil tale petentibus, *operam* noſtram *ultrò* deferimus, rogantes, ut æqui boníque conſulant. *Prat. pag.* 21.

6. *Diſputatoriæ*, ubi ponenda, 1. *Occaſio.* 2. Quæſtio. 3. Aliorum ſententia. 4. Noſtra ſententia. 5. Rogandum judicium.

7. *Collaudatoriæ*, ubi cogitetur illud *Euripidis*, *Λίαν αἰνεῖσθαι βάρος.* Laudabimus autem in *genere*, rectè factum, & in *ſpecie*, tale factum, allatis circumſtantiis & exemplis illuſtribus.

8. *Deprecatoriæ*, ubi culpam fatebimur, eámque extenuabimus ab *ætate*, imprudentiâ, & *delicti* genere: Noſtram *pœnitudinem* ſignificabimus; *ejus*, ad quem ſcribimus, *clementiam* laudabimus; *ſpem* melioris vitæ oſtendemus:

2. In genere *deliberativo* ſunt.

1. *Suaſoriæ*, ubi rationes ſumendæ, ab *boneſto*, *utili*, *neceſſario*, *jucundo*, *facili*, *poſſibili*. Quæ rationes amplificantur ab *Exemplo*, *majori*, *minori*, & *contrario*. In *Diſſuaſoriis*, argumenta ex contrariis *locis* ducenda ſunt, ut à *Turpi*, *inutili*, *&c.* —— *Prat.*31. 4.

2. *Hortatoriæ* fiunt *à laude*, *ſpe præmiorum*, *metu incommodorum*, *odio*, *amore*, *miſeratione*, expectatione, *exemplis*, *obſecratione*. Hi enim ſunt quaſi *ſtimuli* quidam, & incitamenta virtutum. *Prat.*48.

Dehortatoriæ fiunt à *perſonis*, quibus infœliciter ceſſit, *à rei turpitudine*, *à probro*, *convicio*, *incommodo*, *&c.*

3. *Petitoriæ* ubi ejus, à quo petimus, *benevolentia* nobis concilianda eſt, à *perſonâ* ipſius & *materiâ*; deinde narratio *petitionis* ſubjicienda. Tum dicendum, eſſe rem *piam*, *juſtam*, *honeſtam*, nobis *neceſſariam*, illi *facilem* & *honorificam*. Ad *extremum* ſequetur remunerationis pollicitatio.47.

4. *Commendatitiæ*, ubi oſtendendum, eſſe *illum* noſtrum *amicum*, quem commendamus. 2. Eſſe *commendatione* dignum. 3. *Eum* ad quem ſcribimus, fuiſſe aliis *benevolum*. 4. Rem de quâ ſcribimus, eſſe *æquam* & facilem. 5. Fore nos *beneficii* memores.

5. *Conſolatoriæ*, ubi dicamus, 1. *Prorſus non* dolendum eſſe, vel, 2. *Non adeò* dolendum, 3. *Malum* itaque extenuabitur, 4. *Exempla* illuſtria cordatorum virorum colligentur; 5 *Providentia* Dei afferenda, 6. *Noſtra* & aliorum *opera* offerenda c&. *Vid.* Mellific. *orator.* *pag.*95. part.42.

6. *Reſponſoriæ* ad conſolationem, continebunt *gratiarum* actionem, & ſignificationem conſolationis acceptæ: denique argumenta nova quibus *nos ipſos* erigimus.43

7. *Monitoriæ*, ubi oſtendendum quid *fugiendum*, amico quid *faciendum*. hîc autem *authoritatem* induamus ab *ætate*, quâ *illum* præcedimus, à multarum rerum *uſu* & *doctrinâ*, quæ in *eo*

per ætatem, *tanta* eſt non poſſunt.

8. *Convitiatoriæ*, ubi *convitia* ſunto ſine *vitiis*; nam ſi alterius *vitam* & *vitia* velimus carpere, *noſtra* vitia non debemus oſtendere. Igitur exprimamus *dolorem* tum *noſtrum*, tum *aliorum*, ex officio neglecto: reprehendamus *illum* variis argumentis, & meliorem ad *frugem* ut redeat, admoneamus.

9. *Reconciliatoriæ*, ubi noſtrum vel *alterius* delictum fatebimur, *veniamq́ue* petemus, argumentis ductis à *naturæ* humanæ imbecilitate, & conſimili *delicto*, in quod *ipſe* poſſit etiam impingere.

10. *Conciliatoriæ*, ubi *primò*, cauſæ recenſendæ, quæ *nos* ad ambiendam amicitiam permoverunt: *deinde* noſtrum ſtudium ſignificandum.

In ſtatu Iudiciali.

1. *Criminatoriæ*, quando *accuſamus*: ubi ab initio oportet indicare & *noſtrum* dolorem, & *rei* atrocitatem, cum admiratione,——&c. deinde ipſam *rem* demonſtrabimus. *Prat.p.*41.

2. *Defenſoriæ*, ubi vel planè *negamus*, vel factum *aliter* demonſtramus.

3. *Expoſtulatoriæ*, ubi 1. Querimonia *noſtra* exprimenda. 2. Querimonia *mitiganda* eſt *laude*, joco, *diſſimulatione*, &c. ne lædat amicitiam. 3. *Benè* interpretabimur. 4. Monebimus, ut cautè agat.

4. *Exprobratoriæ*, ubi conſcientiam, & *noſtram*, & amici teſtabimur; ingratitudinem *illius*, & noſtra merita exaggerabimus.

5. *Purgatoriæ*, & *Excuſatoriæ*, ubi oſtendemus, *nos* non modò *nihil* offenſos, ſed etiam *delectatos* monitione. 2. Deteſtabimur *ſuſpitionem* nobis objectam. 3. Rationibus probabimus noſtram innocentiam. *Hæc Alſted.* Oratoriâ. *Pag.* 675.

Salutandi, ſeu formulæ *benè precandi.*

Salutem cœlitùs. Ex animo valere.
Salutem in Chriſto plurimam.
Salutem ab Authore omnis Salutis, Domino Ieſu.
Salve plus millies.
Salutem à fonte ſalutis.
Salutem externam, internam, æternam.
Baſilicam tibi valetudinem.
Salvebis.
Salveto plurimùm.
Vale.
Salutem & immortalitatem.
Πανευδαιμονεῖν.
Ἀταλαιπόρως ἄγειν. ὑγιαίνειν. εὖ πράττειν.
Ἐν Κυρίῳ χαίρειν.
Εὐδαιμονέστατα διάγειν. Σωτηρίαν οὐρανοπέμπτην.

Κατ᾽ εὐχὴν χαίρειν. Κατ᾽ εὐχὴν εὖ ἔχειν

Χαίρειν καὶ χαρὰν, ἐν Χριστῷ χαρᾷ. χαριτοδότῃ. εὖ διάγειν.

Πανευδαιμόνως } ποιεῖν. πράττειν. ἔχειν.
Παμμακαρίως }

Ἐρρῶσθαι οὐρανόθεν.

Vitam & fœlicitatem.

Iudic. 6. 24. יהוה שלום

Ruth. 2. 4. —יהוה עמכם

Ruth. 2. 4. —יברכך יהוה

1 Sam. 25. 6. —לחי ואתה שלום

2 Sam. 25. 6 —וביתך שלום וכל
אשר לך שלום

Psal. 128. 2. אשרי וטוב לך
רב שלום לך
לך שלום ושלות

חיים וחמד Iob. 10 12.

Vitam & benignitatem.

Compellandi.

Amice perdilecte.

Amice medullitus peramande.

Mi { *Chare* / *Suavissime* } { *Amantissime* / *Charissime* / *Dilectissime* } amice.

Mi praecharissime } { Dulce caput.
Suavissime commilito } { Suave corculum.

—*Melior animæ meæ pars.*

Amicorum optime, & optimorum amiciſſime.

Intime } animule.
Mellitiſſime }

Τρισφίλτατε φίλε. Φιλοφίλτατε θωμᾶ. φίλη κεφαλή.

Perilluſtres & generoſiſſimi adoleſcentuli, heruli, ac Domini mei gratioſiſſimi.

Admirandi.

O Vtinam par ætas eſſet, ſed *ſum infans*; utinam hîc eloquentiæ *torrens* eſſet, ſed *deficerem*; utinam omnium in ore meæ *voces* perſonarent, oratorum omnium in me *ſpiritus* reſpiraret eloquentiam! Sed languerem, hærerem, obmuteſcerem, quod quidem ipſum jam (ecce!) facio.

—Tum, quod omnem ſuperat ſtuporem—

Quod in tantam *me* rapit admirationem, ut in hac re quid dicam neſciam, niſi *Euripum tandem poſito requieſcere curſu, Mutatumq; unâ conſiſtere Protea formâ*. Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non paſſus ſum indigna! & quæ *cælo* teſte fiant, & quæ poſterorum memoriæ relinquantur!—

—Cujus ſanè rei dignitatem, nulla vis in-

ingenii ex merito deſcribat.—

Etenim qui primo ſtatim colloquio ſic labefactâras, ſic inflammâras animum meum, quid facturus eras ſi diutius ac propius fuiſſem congreſſus? Quod enim vel adamantinum pectus non flectat tam amabilis iſta morum tuorum comitas, tam mellita facundia, tam exquiſita doctrina, tam fida juxta & amica conſilia?—

—Nam quod nectar, quæ ambroſia excogitari poteſt, *quæ* Socratica diſſimulatione *illa*, & lepôre ſit jucundior?

—Hic vix dici, *Auditores*, vix deſcribi verbis poteſt, quæ ac quanta—

—Quod nè cogitando quidem quiſquam noſtrûm hactenus acceſſit—

—Proximum miraculo eſt, quod—

—Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione poteſt.

—Quæ vox, quæ eloquentia ſufficiet, quæ lingua deſcribendo *huic* ſceleri par unquam fuit?—

Vid. *Exclamandi.*

Accuſandi.

QVòd ſi tu *hæc* ſingula, tanquam puſilla contemnas, cogites velim minutas guttulas imbrem parere.

—Facis te publicum, & commune vulgi fabulam, adfuerunt enim recep fidei homines pleriq; qui—

—Tac

—Taceo *adulteria*, furta, mendacia tua, nôſti quas turbas inter pocula tua, alterâ feciſti nocte, homicidii illic perpetrati *te* reum uno ferè ore *omnes* prædicant. Miror qua fronte tot probroſas de *te* contumelias perpeti poſſis. Bis ad ſubſellia judicum tractus, extremâ ſtetiſti fortunâ—

—Quæque in aliorum mores jam diu tela libro, in meam amentiam retorqueantur—

—Cujus tantum in comis artificium, æthiopico penè gyro cincinnos confundentis, an ſatam ſuperbè dexteram ſubducta veſte retegentis, audaciam ſatis mirari nequeo, cùm omnes diſtrictè interrognt—

Natus es è ſcopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam ſilices, pectus habere tuum.

—Qui maledictis non ſatiatus, proceſſeris ad obtrectationem, odium, rapinam, urta, fraudes, impoſturam, & ad ipſam oſtremò cædem quoque.

—*Et tua ſun ſilicis cirum præcordia venæ,*
Et rigidum ferri ſemina, pectus habet

—Ea certè ipſe ſtultiſſimus forem, pla- è dignus quem multis cachinnis rideat *emocritus*, ſi pergam—

Deum immortalem! cujuſmodi por- enta gignit alitq; terra! uſque adeò ni- il pudere viros!—

—Præter effrontem improbitatem, & *guam* effrænem, nihil habebar;

—Nec mea *te* monentis verba, pluris quam eminulos lanarum floccos æſtimâſt:—

—Multi forinſecus opulenti vili ſunt, qui ære alieno obruuntur adeò, ut ipſam quoque debeant animam, adeò illis res anguſta domi eſt & curta ſuppellex.

—Non adeo vitiis tuis offenderemur ſi pauca eſſent: tam multæ flagitiorum ſpecies vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui poſſit veniæ locus—

—Nam (ut audio) bonam juventutis partem ſtolidè contriviſti, dilapidaſtiq; univerſum patrimonium in alea, fritillis, & ſphæriſterio.—

Aſſeverandi.

TEſtor *te* omnium cogitationum inſpectorem *Deum*; teſtor *lucem* illam quam hodiè traho reſpirans, & *quam* mihi ſupremam eſſe deſiderares: teſtor *vi* etiam ſodales mei.

—Certo enim certius eſt—

Chriſtum mihi parum propitium habeam niſi.—

Commendandi.

VIr *ſapientis* adeò eloquentiæ, & *loquentis* ſapientiæ æſtimo honorandus, ut *famæ* celebritate ſupra omn invidiam videatur conſpicuus.—

Syncerius ergo *mihi* tecum agendum eſt—atque utinam par eſſet affectui oratio, vel affectus cauſæ—ut—

Homo verè ad humanitatem factus—apertæ ingenuitatis — & incoctum generoſo pectu honeſto—ut *Perſius.*

—Vir par paucorum hominum—Quem ſi *fata* diutius nobis ſervâſſent incolumem, auſim vel *invidiâ* teſt ,aut *Momo* judice contendere, cæteros *omnes* noſtræ tempeſtatis homines, multis fuiſſe paraſangis præceſſurum, multiſq; præcurſurum ſtadiis.

—Pueros bene ingeniatos, modeſtos, tractabiles, & qui jam nunc plus quam pro ſua ætate ſapiunt—

—Vir, fide ſynceriſſimâ, moribus pluſquam niveis, nihil magis aureum aut gemmeum eſſe poteſt, totus ad amicitiam, & gratiam natus— Si nondum tibi notus ſit, fac ut hominem cures nôſſe propiùs—

—Ad miraculum uſq; latinè doctus, nec ineloquens—Is enim eſt (mihi crede) unus omnium quos aſpicit Sol, integerrimus vir, & candidiſſimus—judicii ſobrii, moribus commodis, nihil habens neque fuci, neq; ſupercilii, Thraſonis illius diſſimillimus—

—Janus *Douſa* id aſſecutus eſt, ut ubicunq; locorum eſſet, non tam Bibliothecam *habuiſſe* videretur, ſed *eſſe*; nec legiſſe multa, ſed nihil ignorare—*Heinſ.*

orat. 29. Optimarum literarum ardentiſſimus conſectator, mihi ſic unicè deditus ut Pyladen meum appellare jure poſſim—

—Inter bonos optimus & inter doctos doctiſſimus—

—Illum enim omnes *nos*, non ſolum propter pietatem, juſtitiam, clementiam, munificentiam, atque alios ſuaviſſimos mores veneramur & amamus; ſed etiam propter incredibilem, cùm in ſacris, tum in humanis literis ſcientiam admiramur, ſuſpicimus— Autoritate maximus, ſed hoc tamen ſeipſo major, quod ob ſingularem quandam modeſtiam ſolus ipſe magnitudinem ſuam non agnoſcat.

—Si pater eſſet non poſſet indulgentiùs, ſi frater non poſſet amantiùs—

— Digniſſimus enim eſt quem unum, omnis mea celebret pagina.

—Moribus omnibus, fuci neſciis, nec alio nævo deformatum niſi quod immodicè modeſtus eſt.

—Qui præter eruditionis & integritatis dotes, adeo feſtivus eſt, ut vel mortuum poſſit exhilarare—

—*Sed ſunt ſua pectora* lacte,
Et non calcatâ, candidiora, nive. Ovid.

Quis *Cato* vultu ſeverior? quis *Phocion* oratione gravior? quis *Numa* in omni actione religioſior? *Hujus* enim in aſpectu tanta dignitas ineſt, in *ſermone* tant majeſtas, in *inceſſu* atq; omni *geſtu*, tan ta veneratio, ut ipſam quodammodo *autoritatem* præ ſe ferre videatur.

Vt decuit docuit, nam re ſua verba probavit, Ante annos, animûmque gerens, curámque virilem.

Perdoctus atq; *induſtrius*, qui fœliciſſimum in *ſtudiis* fecit progreſſum, quem ut *amicum* meum inter cæteros primum *tibi* commendo.—

Scio non temerè ſcriptum fuiſſe *Flacco*: *Quem tui commendes etiam atque etiam aſpice, ne mox incutiant aliena tibi peccata pudorem.—at in hoc ego nihil vereor—*

Uſus eſt ſemper ſuaviſſimis *moribus* modeſtiſſimâ *vitâ* concinnus, & bonus omnibus, etiam *adverſariis*, nemini moleſtus aut durus— *Cyllarus* ac Pegaſus præ illo limaces ſunt—

Hominem quidem multiplicis *doctrinæ* & probatiſſimæ vitæ, *latinè* intelligit, loquitur, *ſcribit* propriè, ſcienter & expeditè, & omnia cùm *judicio* quali ego modo haud quempiam præterea aliquem novi—

—Is fuit *Cantabrigiæ* diſcipulus olim meus, & à parvulo inter parietes *Cubiculi* mei ſeptem ferè *annos*, literis Græcis, Latiniſq; inſtitutus.—

—Ego cum *illo* jucundiſſimè, conjunctiſſiméque vivo, magnámq; cùm ex ingenio *ejus*, ſingulariq; ſtudio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio—

Vid. *Laudandi*.

Conciliandi.

QVod *ignotus* & minimè *noſci* dignus, *te* notione maximè dignum, tum propter laudabiles *corporis* qualitates, tum ſplendentes *animi* virtutes, meis *literis*, inexpectantem interpellare auſus ſim (*vir optime*) non tam debes *improbitatem* accuſare meam, quàm benevolentiam—

Miramur cùm *Magnes* chalybem ad ſe trahat quis autem tam ferreus eſt quem iſte tot dotium in uno concentus, non ad amorem pelliciat,—nihil aliud ſpirat quàm incredibilem quandam benevolentiam—

—Si dignaberis illum numero clientulorum tuorum inſcribere, dabo operam ut—

—Te nondum de facie, neq; de ſcripto cognovi, ſed tamen amo pectus iſtud tuum *muſis*, & *gratiis* omnibus conſecratum, cujus imaginem mihi, quidam nec indocti, nec leves ſuo calamo delineârunt—

—Dolere, quod tam diu *illi* ignotus, aut tenuiter notus fuerim, *quem* ita ſum ſemper de *ingenio*, & virtute admiratus.

—Fuit certè olim hoc *mihi* perſuaſiſſimum; ut *tu*, ſi quis mortalium alius—

—Modeſtiſſimus ſenex, cujus cùm humanitatem libâſſem, ingemui fortunam ejuſmodi. Quò enim ego juvenem tam humanum, tam benignum, tam amabilem non ſequar? Sequar (ita me Deus amet) vel ad inferos uſq.—

—Cum *hoc* ego vel in extrema Scythia vivere non recuſem.—

—Si juvenem hunc dignabere propiùs cognoſcere, & me & illum beaveris.

—Imò ſi licebit te interpellare, in tanto negotiorum agmine, quæ tibi (ut Horatianis dicam verbis) per caput & circum ſaliunt latus—

Qui te pro numine quodam terreſtri colit—

Ego de tuo in me animo, ita ſentio, ut ſi (quòd omen avertant ſuperi) tua me fides fefellerit, ne ipſi quidem fidei fidem deinceps habiturus ſum.—

—Ingenium, *literas*, humanitatem, *virtutes* quas ſum in *te* miratus, adduxiſſe *me* ad ſcribendum, quantumvis notus non ſim; ſed *tu* incredibili omnes humanitate complecteris, cupiditate benefaciendi: tum *literæ* tuæ, & prudentia effecêrunt, ne tu cuiquam eſſe poſſis *ignotus*, aut quemquam putare debes ignotum *tibi*.—

Moderatiſſime vir, mundum ex *amicitiâ* conſtare, & ſeſe mutuâ quâdam & *concordi* charitate complecti, prudenter meo quidem judicio & *Poeta* bonus, & *Philoſophus* gravis, *Empedocles* Agrigentinus judicabat. Quam ſententiam divinitùs ad *nos* delatam, & in noſtras mentes infuſam, vel rude illud & imperitum hominum *vulgus*, ipſo rerum uſu, & pertractatione tritum, multis retrò abhinc ſæculis veram eſſe comperiebat. *Aſcham. lib.* 2.

—Cujus *unius* judicio, quàm mille *cæterorum* calculis approbari mallem—

Ego primus pulſavi amicitiarum *fores*, ſi aperueris, *nos* crebrò habebis hoſpites.

Conſolandi.

Adverſus { *mortem,*
{ *infortunia.*—

PEr *Deum*, & ſalutem *tuam* rogo, ut animum attollas, contra *fortunæ* vehementem hunc ictum. Annon didiciſti dudum *fortunæ* lubricitatem, *vitrum*, bullam, *fumum* & ſi quid vanius, vanidius eſſe?—quin eſto tu bono animo—

Spem ejus abjectam *erexit*; deſiderium penè extinctum, rurſus *inflammavit*; inflictas aliquando *miſerias*, tanquam *plagas* quaſdam *ſanavit*.

—Quid *Anaxagoras* auditâ filii morte? *Novi* (inquit) *me genuiſſe mortalem.* Pericles duobus filiis intra quatriduu ſpoliatus, iiſdem diebus vultu non magis moto, quàm ſi fuiſſet dura ſilex, an *Marpeſia* cautes: concionatus eſt.

—Sed bono ſis animo—& quod oli

Sibyll

Sibylla Troi--id *tibi* dictum puta
--*Tu nè cede malis, ſed contra audentior ito*
Quàm tua te *fortuna ſinet* ———

—Verùm quum apud *me* ſagaciùs paulò conſideravi *ſtultum eſſe* (ex Senecæ dicto) *id timere*, *quod vitari nequeat*, lachrymis temperavi, quod ut facias monitum *te* velim. *Mors* enim (ut ait *Tragicus*) eſt omnibus *æqua*, non *ſuperbificis regum divitiis*, magis quàm lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentiùs caſas & tuguria, quàm turres & caſtra ingreditur, & expugnat; nec magis *Iro* quàm *Cræſo*, Curio quàm *Auguſtis* ſe præſtitit inimicam. Non *hanc* fucatis declamationibus *Oratores*, ſuavidicis carminibus *Poetæ*, promiſcuis pharmacis, aut unguentis *Medici* myropôlæ, teretibus lanceis *Equites*, pennatis miſſilibus, ſtrictiſve mucronibus *Pedites*, gemmatis coronis *Imperatores*, non denique cuncti mortales rebus ullis *mortem* terrent aut effugiunt———

—Quin & *urbes* fortiſſimis munitas propugnaculis, *templa* variis extructa marmoribus, *aulas* Attalicis decoratas tapetibus, funditùs demolitur, evertit, diſſipat———

—Et pergas per Deum oro, ſi non quò curſum inſtitueras, quò tempeſtas tamen agit tranſcenſum: probos naucleros imitemur, & arte cum tempeſtate pugnemus;

&

& ſi eum portum quem maximè petimus contingere non licebit, certè in quodvis littus ejiciemur—*Eraſm.*

O nimium cœlo & pelago confiſe ſereno! *Virg.* Æneid. 5 de Palinuro—

—Paſſus idem eſt, *Tyriis* qui quondam pulſus ab oris, *Cadmus* in Aoniâ conſtitit exul humo— Paſſus idem Tydeus, & idem Pegaſæus Iaſon— Et quos præterea longa referre mora eſt— *Ovid.* Faſt 1.

In quovis rerum ſtatu explicat ſeſe genuina illa virtutis vis, nuſquam tamen clarior quàm quoties noverca *Iuno*, Herculem ſuum omni genere malorum exercet. Magis illuſtrârunt Ulyſſem tot exhauſti labores quàm feliciter exciſa Troja—

Omnes habent ſuos tranſitus pedis, hac parte vulnerabilis, ut Achilles Homericus— ſuum quondam habebant plauſum—

Fœlicem *illum* cenſe quod non repentino obitu deceſſerit, ſed dilatâ ac expurgatâ longo examine *conſcientiâ*: quanquam nihil (ut conjicio) ſeverâ dignum ſcuticâ, brevibuſque *Gyaris*, & umbrarum carcere dignum, perpetraverit —vid. *Text.* Epiſt. 44

—unumquemque, ſua manent fata—

—*Quiſq; ſuos patimur manes*—ut *Poeta.*

Recordare *tuas* literas, quibus & magnum *animum* mihi ſemper oſtendiſti, & ad omnes *caſus* ferendos perconſtantem—

—Noſti certiùs quàm ut moneri debeas,

beas, *mortales* omnes, etſi ſeriùs, morituros. *Parcarum* ordo ſtat immobilis, *fatum* ineluctabile, immutabilis *rerum* diſpoſitio, ſurdas eſſe *Mortis* aures, ſaxeum *pectus*, inevitabile *telum* experimur ſinguli. *Nihil* eſt ergo quod *te* diutiùs animi excrucies, *nihil* quod vehementiùs indoleas, nihil quod amplius Deos & aſtra voces crudelia——*Textor.* Epiſt 44. vid. *Cicer.* Ep. fam. lib. 4. Ep. 5. l. 5. Ep. 16.

——*Nec enim ſortuna querenda*
Sola tua *eſt*, *ſimiles* aliorum *reſpice caſus*,
Mitiùs iſta *feres*, *utinamque* exempla *dolentem*
Non mea te poſſent relevare, *ſed & mea poſſunt.*

-Non poſſum *tibi* quin condoleam--quis enim bonus aut ſapiens, ulla aliena *ſibi* credat mala?

——illius *Pœnos ingemuiſſe leones*
Interitum, montéſq;, feros, ſylváſq;——
Perſer & obdura, dolor *hic tibi proderit olim,*
Sæpè tulit feſſis ſuccus amarus opem.

——*nunquam ſyncera bonorum*
Sors ulli *conceſſa viro*; *quem* vultus *honeſtat*,
Dedecorant mores, *animus quem pulchrior ornat*
Corpus deſtituit——

—In meliora verſurus eſt Deus quæ nigra ſunt——

—Non jam de anguſtia pulmonis ac ſpirandi quereris difficultate: non *uxorem* jam cum morte colluctantem, inter meditationes *tuas* audis, non de *liberorum* patrimonio ac tuo, quod *fortuna* jam ſuperſtiti abſtulerat, ſollicitus ac mœſtus ſedes; non undantem ſanguine *Europam*——

—Sic tamen ut abjecti â ſpe, hoc *me* unum ſolaretur, quod ad *meas* miſerias nihil jam *homines*, nihil ipſi *Dæmones* poſſent addere ulterius ——

Ille *habet & ſilices, & durum in pectore ferrum,*
Qui tenero lachrymas, lætus, *in ore videt.*
——*neq; enim de tygride natus*
Nec rigidos ſilices ſolidumve in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit, *nec lac bibit ille leæna* ——
Nec fera tempeſtas toto tamen errat in anno,
Et tibi, *crede mihi, tempora veris erunt.*

Invideant tibi, calumnientur præſentem, extinctus amaberis, idem, ut & alii heroes qui multo clareſcunt a funere, felicius quàm ſi vixiſſent maxime—

Reſpon-

Reſponſoriæ ad Conſolationem.

SChedæ, quas abs *te* miſſas accepi, novâ quadam gaudiorum luce pectus meum ſerenârunt, ut ex omnibus curarum fluctibus, tuo *ſolius* conſilio enataverim. *Tua* fuit epiſtola, quæ mirum in modum *me* delectavit, quæ ſemimortuum ferè ſuſcitavit, quæ animum meum doloribus obſeptum extemplò relaxavit.

Nunquam adducar ut credam *Hero* Leandri ſui literas, aut majori voluptate aut pluribus oſculis accepiſſe quàm *tuas* accepi——

Vix crediderim aut *Scipionem* everſâ Carthagine, aut *Paulum* Æmilium capto *Perſeo*, magnificentiorem egiſſe triumphum, quàm *ego* ſimul ac ſuaviſſima tua ſcripta, *tuus* mihi Tabellarius reddidit.

Epiſtola humanitatis *tuæ* & ſiliquam omnem, & mel *Atticum*, & ſaccharum omne, nectar, ambroſiámq; *Deorum* longè ſuperavit.

—Qui acerbitatis *meæ* virus, utcunq; peſtilens, inexhauſtâ verborum magniloquentiâ repellebas: facundo tibicini perſimilis, quem ſcitè, & modulatè adhibitum, *viperarum* morſibus mederi, teſtis eſt *Theophraſtus* ille Gellianus.

—Nimium eſt *illis* boni, queis nihil eſt uſpiam mali——

Conſulendi.

FAmæ nè ſis adeo famelicus ut te tantis laboribus implices—

Ego autem viam *vobis* præmonſtrabo, non anfractuoſam illam *mihimet* olim navigatam, ſed quam nunc è portu cerno, breviorem —nec tu menſarum morſûs horreſce futuros, Fata viam invenient, aderitq; vocatus *Apollo*

—Iſtos homunculorum tumultûs, magno animo deſpice, nixus cœleſti Chriſti præſidio.

Tu vir optime, nè macerate hujus ſæculi tumultibus, fruere conſcientia benefactorum tuorum—

Qui decoxerunt *re* quidem opitulari non poſſunt, attamen conſilio juvant alios, nè profuſiores ſint quàm oportet, & qui diu cum tenaci morbo colluctati ſunt, optimè commonſtrant aliis, quomodo vel vitari malum vel ſanari queat, & qui fregerunt navim ſolventibus oſtédunt vitanda pericula : itidem ego non ignarus quàm—

—Præterea ſi qua eſt *Heleno* prudentia vati—Si qua fides, animum ſi veris implet *Apollo*—Unum illud tibi chare puer, præq; omnibus unum, prædicam, & repetens iterumq; iterumq; monebo—

Vides ut tibi conſulam ipſe mihi parum conſulens—

Lenta remedia & ſegnes medicos non expetunt aut expectant tempora tua, citò mori quàm tardè convaleſcere debes—

—Cæterùm quòd *me* conſulis an debeas aulicam ſequi vitam, ſi *me* audis immorare ſolitæ tuæ profeſſioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes; melior eſt enim libera paupertas, quàm vel opulentiſſima ſervitus, *ab aulâ* igitur ad caulam potius redi—

—Vis quid in ea re utile factu ſentiam, *tibi* adaperiam? Socraticæ tibi patientiæ loricam aſſumas, frontem baccare cingas, inconcuſſo vultu omnia perpetere, *patere & abſtine*, iſtiuſque rabulæ improperia, non pluris quàm ſaturi ventris crepitus facias; elinguem *Seryphi* ranam te præſtiteris—in puteo cum *cave*, nè pugnes—clamet, obſtrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia———

—A tetricis te voluptatum tricis liberato—

Conviciandi.

Neque tamen te pudet (hominum *turpiſſime*) ea facere quæ———

—Quænam ſcelerum ſpecies reperiri queat, quâ te non inquinaveris? quis in tota *Galliâ* ſicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis *aleo*, qui ſe tecum familiariſſimè vixiſſe non fateatur?

Tandem olfeci quis ille fuit qui—monachus eſt, niger eſt, nihil niſi venter eſt.

—Quæ tametſi *dictu* pudenda ſunt, *feciſſe* tamen *te* non puduit.

—Effigie tenus hominem, ſpurciſſimis autem moribus, porco ſimiliorem, cui jucundius ſit in cœno & ſtercore volutari, quàm *aquâ* puriſſimâ dilui——

Os impudens non tibi ſat eſt—.

—Res non eſt exigui adeo momenti ut—

—Neque arbitror in tota *Arcadia* eſſe ullum *aſinum* uſque adeo *aſinum*, quin *hic* dignior ſit qui *fœno* paſcatur, quàm *ille*: prorſus inverſus eſt *Apuleius*, ille ſub *aſinina* ſpecie, tegebat hominem; *hic* ſub hominis ſpecie, tegit *aſinum.*—*Eraſm.*

—Inter *Arcadiæ* pecuaria & muſcas interque graculos & olores, aliquid tibi fuiſſe commercii quis non juraret—

—impoſtor, nugarum & fuci artifex, fumivendule, & omnibus demùm convitiis tantiſper dilacerandus——

Vide mutuas Invectivas *Politiani lib.* 12. *epiſt. Her. Demoſthenis & Æſchinis, Hieronymi & Ruffini. Cicer. & Saluſt. Pog. & Vallæ. Polit. & Scal. &c.*

Reſponſ. ad Convitiationem.

QUid cauſæ eſt, quod noviſſimis tuis literis tantoperè mihi *ſuccenſeas?*

in *me* tam graviter *exclames?* tam acriter inveharis? tam furiosè ſævias? ſúmne *incendiarius*, pirata, ſacrilegus, homicida?

—Mihi ſanè nec ungues deerunt nec dentes, nec telum miſ.—

—Itáne tu revixiſti ut me contumelioſa epiſtola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus eſſe—

—Dentatâ chartâ res agitur.

—Audes tu treſſis homuncio contumeliis laceſſere virum—

—Sis ſi ita lubet, ſcriptis meis *Ariſtarchus* non *Phalaris*—

—Ex quo ſtylo ſtillare debebant nectares amicitiæ calices, ipſe iras promit, & diras vomit in amicum.

—*Tu* unumquemque criminaris, allatras, mordes, vellicas, cùm hodie *te* ſceleratior vivit nemo. Conſultiùs multo & prudentiùs ageres ſi tuam ipſius carperes vitam. Nam (ut in *Saluſtium* ſcribit *Cicero*) *carere debet omni vitio qui in alterum dicere eſt paratus*—Fateor neminem eſſe mortalium qui omnibus horis ſapiat—— *ext.*

—Et non *facientis* verba ſunt, ſed tumentis, *ut Chryſolog.*

—Stomachum *mihi* aliquantiſper movit, ac bilem excitavit, multidica *illa* verborum tuorum licentia, quâ *me* ut merulentum, & vino marcentem, & (quod dicitur) ad ambas uſque aures ingurgitantem, ſeveriùs inceſſiviſti——

—Dum ſeverè adeo, & *Stoico* velut ſupercilio vitam meam criminaris——*te* alienis erratis ingeris *Ariſtarchum*, & *aliis* bene vivendum intonas, quum *tu* tamen vivas turpiſſimè—— ſubarroganter ſatis omnia—

—Ceu verò ad ſerendum ocymum eſſes natus, & major quædam maledicendi libertas, tibi quàm cæteris mortalium ſit conceſſa——

Quare ſic fremis, ſic gemis quaſi in cineres patris tui aut matris imminxiſſem—

Nihil herclè (ut ſuſpicor) *peccavi*, nihil commerui, nihil denique, tanto dignum convitio perpetravi—*Text. ep.* 48.

—Rabioſæ loquácitatis, & contagioſæ virulentiæ, clamoſus quiſpiam detractor, ac peſtifer *libitina*, *Satyricis* armatus *aculeis*, telaque *viperco ſanguine tincta gerens*, paſſim locorum *caninâ* utens facundiâ, hunc totum quotidie perlegere *Archilochum* jurares, *genuino* dente me mordicat, & indelebile ſtigma mihi inurit——

—Malignum quendam, ac rabioſæ loquacitatis *Zoylum*—

—Quaſi matris cervicem rupiſſem, vel in patrios minxiſſem cineres——

—Nunquam eram crediturus tantum veneni eſſe in pectoribus humanis.—

Corrigendi. Epanorthoſeis.

SEd me cupiditas *tibi* ſatisfaciendi & materia ſequax ultra metas abripit—

Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?———

Sed quorſum hæc ais, cur me in re ſeriâ fabellis enecas? Fabulæ ſunt fateor, & vana poetarum ludicra: At *ridentem dicere verum, Quid vetat?* ait *Flaccus*——

Sed condonemus & illud eo modo quo propoſitum eſt——in *fortunæ* arbitrio, *viz* ſitum eſſe——

Sed ego jam planè τὸν ἄμμον ἀναμετρεῖν aggredior——

—Sed quorſum hæc tam putida tendunt? quorſum hæc tam ſtultè perſequor, tam innumera ut nec *Chryſippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi poſſint—— verùm ineptè hæc te doceo *ſus*, cum tibi Minerva ſit domi—

Sed quid ego? hæc autem nequicquam ingrata revolvo.

Criminandi.

ET te non pudet immundum ex *ore* tuo ſterquilinium, in *virum* talem tantumq; emovere?

O virum *nequitiâ* ipsâ, & ſcelere omni deteſtabiliorem? quanquam quid *virum* appello? O monſtrum! O portentum!

tum! ita nullus *ſcelератior* extitit, aut amentior unquam. —

Quàm ferus, & verè ferreus ille fuit! nulla etenim libido ab oculis, nullum facinus à manibus, nullum deniq; flagitium à toto ſuo corpore unquam abfuit. —Cæterùm ſcis quid in aurem *tibi* nuper dixerim, laboras quodam *vitio* arcano, & paucis cognito, à quo niſi deſueſcas, tandem veniet in lucem. *Veritas* enim filia eſt temporis—

Te lapis, & montes, innataq; rupibus altis Robora, te ſævæ progenuere feræ—

Tu bonam ætatis tuæ partem contriviſti ludo, univerſum ferè patrimonium latrunculis, & *aleâ* prodegiſti, nihilominus tamen *alienis*, vel tantillis delictis, illatras—

—Frendant iſti *hic*, & frontem contrahant, qui ſentiunt ſe eſſe læſos.——

Quo lixivio hanc labem elues? qui reipubl. inſidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum deſtinâſti.

Fidem *mihi* nunquam facturus es, nè juratus quidem—Agedum conjecturis venemur quæ in ore paſſim *vulgi* increbuerunt—quemadmodum *Dii* poetarum ſolent, *pereuntibus*, aliquâ metamorphôſi ſuccurrere, itidem & *tu* mendaciis——

Mitius eſt laſſo digitum ſupponere mento,
Mergere quam liquidis ora natantis aquis.

Si quis eſt qui *honeſtiſſimus*, & amantiſſimus haberi & eſſe velit, is *ego* ſum; & quàm plurimos habes amiciſſimos, qui æ dignitati maximè faveant, *ego* in hac arte, *illorum* concedo nemini—

Etſi magnam *mihi* putem fieri injuri-n, quod tot *epiſtolis* provocatus, nihil ſpondeas, humanius tamen eſſe duxi, *ccare* officio, quàm ſilentio *retaliare* njuriam.

Mirari ſatis non poſſum, quid in cauſâ erit, quod—

Ego quidvis aliud prius ſuſpicatus eſſem, quàm *te* ab officio deſciviſſe, ſed tu-nam quis, *Peccandi finem poſuit ſibi, uando recepit, Ejectum ſemel attritâ de ronte ruborem. Quiſnam hominum eſt uem* tu *contentum videris uno* Flagi-io?— *Iuven. Sat.* 11.

—Vid. *Accuſandi.*

Culpandi. Reprehendendi.

CAllidi *Debitoris* eſt & inverecundi, ſæpe pacta non ſolvere; & patienciſſimum *creditorem* longâ & artifici cavillatione protelare—*Chryſolog.*

—Aderit continuò *vir* validus & acer, cujus verba, *allium* & pultem redolebunt.—

—Credibile non eſt tantis *te* negotiis diſtrictum fuiſſe, ut toto hoc tempore, nullum omnino ſcribendi otium potueris tibi ſuffurari, aut ergo te *noſtri* cepit oblivio, aut negligentiæ culpâ non cares—jamq; dies alterq; dies proceſſi ex quo ne lineam quidem—quò te ſperabimus uſque.

Cur ἡράκλειον ἄμμα catenam iſtam epiſtolarem abrumpis? alternas calami vices à te repoſco—

Quid tu igitur me Pyladen tuum quid Theſea appellâſti? quamquam invertere debueras, ac Oreſtem potius, ac Perithoum appellare.

Magni referret ſtudiorum ut qui politioribus literis militant junctis umbonibus ſe condenſarent, adverſus Phalange hoſtium—non autem inter ſe adeo inimicè digladiari—

Defendendi.

QUod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non facio pluris quàm fulgur ex vitro. Si qui in me jamdiu parturis, parias quæſo—

Nihil *tibi* nocui—non læſi——

Ais iſthic multa de me renunciari auditu neutiquam jucunda: ego verò—innocentiam præſtare poſſum, id quod facio, quid homines de me loquantur no poſſum—*Eraſm.*

Sic ſum, nec poſſum naturam omnin vincere.

Vt præſtem Pyladem, *qui ſe mihi pr*
ſtet Oreſtem

Hoc non fit verbis *Marce, ut ameris ama.* Sin autem *me* relaxandi animi, ſeverioriſq; ſupercilii deponendi gratiâ voluptates iſtas ſecutum cauſeris, nihil jam planè eſt quod relucter——

Sed quæ *Pallas*, imò quæ *Erynnis*, iſtuc tibi miſit in mentem, inquies? verbo *tibi* ut ſatisfaciam, ſcias quæſo *me* non ſine gravi cauſâ——

—Noli nimiam *illis* in poſterum adhibere fidem, aut ſaltem hoc mihi juris ſupereſſe concedas apud te, quod apud Macedonum regem *Philippum* licuit *reo*, videlicet ut *à te* dormitante, appellem *ad* te vigilantem —— Homo es ipſe, *cui* imponi poteſt.——

Dehortandi, & Diſſuadendi.

SI tui infortunii fueris author, æquanimiter feras: æquum eſt enim ut Faber *quas fecit compedes ipſe geſtet*—— nôſti me ſæpius hæc te monuiſſe—— nôſti *crebras* amicorum literas, te ab hiſce ineptiis deterruiſſe.——

—Moris eſt *mihi* ubicunque locorum vixerim, liberrimè apud *omnes* agere— Te igitur ut à teterrimâ ſcelerum colluvie deterream—perpende quæſo.——

{ Dehort. à *vinolentiâ*,
vide apud Textorem—
Epiſt. 40.

—Nec tu amplius cum tanto valetudinis diſpendio, aſſiduus & accubuus chartis impalleſcas ——

—*Deſinas igitur aliquando tandem ludere, potare, otiari, &c.* —quid? num *lupinum* arrodes? cum cimicibus ac pediculis aſſiduè bellum geres? certè ſi quo cœpiſti pergas pede, ad miſeram tandem *paupertatis* carnificinam devenies.——

— Deſine tandem ad iſtum modum publicam tranquillitatem inquietare.—

Deliberandi.

EGo enim *Deus bone!* aurum, ut cujuſquam, aut honores avidè reſpiciam, qui quocunque *me* convertam, nihil præter *animorum* monumenta magnis viris ſupereſſe, *corporis* notas nè extare quidem, cæterorum autem vix memoriam, aut nomen ad poſteritatem pervenire videam?

—Labores, ſtudia, vigilias omnes, non *Feretrio*, ſi diis placet, aut *Statori*, ſed in arce hâc *Apollinis* cum bono *Deo*, Muſis & *Memoriæ* ſacrare ſtatuo. —

— Fieri non poteſt quin hilaritate maximâ perfundar, quia tranquillitatem meam, *regnis* aliorum, & potentiæ opponam.

—Quin ad *voti* mei portum, ac *columnas* (ut Geographi loquuntur) *Herculis*, pervenerim. —

Deprecandi.

Deprecandi.

TE igitur *oro*, & obteſtor, *judex optime*, *ut illas* quæ mihi tantum hac in defenſione ſuperſunt, *lachrymas* attendas, oro inquam, ita in ferendâ ſententiâ ſentias, ut non acceptâ *morte* ſævitiam, ſed *vita* conceſſâ miſericordiam poſſim experiri—non inſultare jacenti.

Malebat mitis, precibus pietatis abundans,
Poſt acies odiis idem qui terminus armis. *Claudian. lib.* 2. *de Theodoſ.*

Tuum eſt ſi præter ſpem quid evenerit, mihi ignoſcere; parum ſucceſſit quod go, at facio ſeduló— quod *Davus* Pamphilo, *Terent. Andr. act.* 4. —quippe minuti.

Semper & infirmi eſt animi, exiguiq; voluptas Ultio. —*Iuvenal. Sat.* 13.

Cæterùm inter nos animorum conſenſus eſt, neque veró committamus ut tam veterem tamque ſynceram amicitiam, una nubecula diſſidii videatur aboleviſſe.——

——*Proculô procul omnia nobis*
alia dii pellant——

—"Sanctè enim profiteor, me nihil ſenſiſſe de te —— nihil locutum malevolè——Suſcipias me igitur qua ſoles fronte—illiuſmodi peccata, inconſultæ ætatis deflentem ſerió.—

Te moveant hæc *ora* fletu confuſa; hi

oculi lachrymis demerſi; hæ *meæ* languidæ, & abruptæ ſingultu *voces.*

—συγγνώμην ſibi dari efflictim poſtulat τῶν σφαλμάτων, quæ ne quidem à centoculo Argo devitari facilè potuiſſe, omnes *deos* ſummos, *imos*, medioxumos obteſtor. *Par.* Moll. *Altic.*

vid. *Excuſandi.*

Diſputandi.

HÆc *ego* obiter ad *quæſtionem*, ad quam ita ſubito reſpondi, ut vix relegendi ſpacium concederetur—

—Sed litem hanc ad tribunal virorum doctiorum defero.

Dubitandi.

QVibus autem verbis ambire ſurge
tem conabor? *Quæ prima exordi*
ſumam? quo affatu lenire ſtudebo? Æ
neas ad Didon. Æneid. 4.

Vellem tamen ſciſcitari, utrum ne.—

Scrupulus qui me mordicitùs vulnera
nocturnum ſomnum mihi adimit, ſeve
ram faciem *mibi* exaſperat. —

Vt ſtat & incertus qua ſit ſibi neſcit
undum
Cùm videt, ex omni parte viator, *iter.*
Sic ego— —*utque carina*
Quam ventus, ventóque rapit contr
rius æſtus

Vi

Vim geminam ſentit paretque incerta duobus Sic & ego—
—*Subhæſito in hac re*—
Atque animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc,
In parteſque rapit varias, pérque omnia verſat—
—*Quo pede nunc utar? dubia eſt ſententia nobis*
Nec quid agam invenio, nec quid nolimve velimve—

Dii boni quid (*inquam*) dicet? utri *noſtrûm* graviùs excandeſcet? utri durius convitium evomet? utrumq; ſanè (ut opinor) pari cultro dignum putans, *furiis* devovebit.

Miſerum *me* quid agam? Hoccine etiam hominum perditiſſime, feciſſe debueras priuſquam—

—Quid eſt quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies?

Exclamandi. Querendi.

QUis vidit *ver* ſine violis, æſtatem ſine granis, & calore, ſine pomis autumnum, hyemem abſque nivibus & pruinis? nonne ſuccedentes ſeriatim menſes in ſuis manent officiis?

Nec facilè invenies, multis in millibus, unum,
Virtutem, *precium, qui putet eſſe ſui.*

—Multo jam pluris æſtimantur (cur *hoc* relinquis inultum *Iupiter?*) lenones & paraſiti, nebulones & aſini—quam viri *verè* pii aut eruditi——

Ipſe decor recti, facti ſi præmia *deſint*
Non movet, & gratis *pœnitet eſſe probum.*

O tempora! ô mores! ut præ ſacrâ auri fame, nihil uſpiam ſacrum eſt!—

Quis deinceps miretur fuiſſe olim qui *Philoſophos* ſe dicerent, qui aſſerebant *Nivem* ſibi atram videri, cœlum conſiſtere, & terram motione ſuâ, eaque perpetuâ rotari?——

—*Deum* immortalem! ut jam exulat probitas! ut peſſum iêre boni mores! mortuam *Murænam* flevit Hortenſius orator, multos dies atratus; tu *patris* morientis non miſerebere? O perditam ætatem! O mala tempora! quis *hoc* non execretur?

Turpe ſequi caſum & fortunæ *accedere amicum*
Et niſi ſit fœlix, eſſe negare ſuum.

—O rerum mira converſio!——

O ſordidum genus, barbarúmq; facinus! ô feriores homines, quàm humanam olim *Androdus* feram invenit!

Illud amicitiæ *ſanctum & venerabile nomen*
Proſtat, & in quæſtu *pro meretrice ſedet.*

Voces hominum, *ſtentoreum* quiddam paſſim reboantes, tanto horrore omnia complent, ut *ſurias* omnes cum *Cerbero* emiſſas, ab inferis jures.

—Cæterùm illud *O Dii* immortales eloquárne aut ſileam ? cur autem ſileam ? cùm ſit vero verius—

—His atque id genus bis mille nugis horum capita adeò diſtenta differtáque ſunt, at arbitrer nec *Iovis* cerebrum æquè gravidum fuiſſe, cùm ille *Palladem* parturiens, *Vulcani* ſecurim imploraret——

Heu par *illud ubi eſt totidem virtutibus*
æquum
Et concors pietas *nec dubitatus* amor ?
Unus erat Pylades, *unus qui mallet*
Oreſtes
Ipſe mori, lis una fuit per ſecula mortis.

—Scripſi ſemel atque iterum—ad— ſed, quod dolens refero—nihil *impetravi*——

Excuſandi.

ET ad quid non *importuna* flagitatio, & *opportuna* occaſio impellat etiam *invitiſſimum ?*

Hoc commune malum eſt, ſemel inſanivimus omnes.

—Tam id peccatum primum, magnum : magnum, at humanum tamen, fecêre alii item boni—*Terent.* Adelph.—

Non eſt quod *Expectes eadem à ſummis minimóq; Poeta* ; ut *Venuſinus* olim—Vin adoleſcentulos rerum imperitos—perinde ac graviſſimos *Catones*, frontis rugoſæ viros, ſe gerere?——

—Sed non is vultus in illo, non ea nobilitas animo eſt, ea gratia formæ, ut timeam fraudem, meritique oblivia noſtri—*Met*.lib.7.Fab.1.

Omnes quibus res ſunt minus ſecundæ, magis ſunt, neſcio quomodo, ſuſpicioſi ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt negligi—*Terent*.Adelph.—

—Mihi, perpetuis laboribus enecto, veriùs quàm fatigato; non vacat toties ſcribere, exiguiſve rebus adeſſe—

Epiſtolæ noſtræ brevitatem ſimul & ruſticitatem, excuſabunt occupationes—

—Et tamen pertinax meum incuſas ſilentium, mecumque delitigas quaſi parum tui memorem—

—Ego ſanè inficias neutiquam ièro *me*—cùm non ignores neminem tantæ eſſe probitatis hominem (fuerit licèt *Diis* ipſis proximus) cujus vita aliquantillis vitiorum tenebris non obnubiletur. *Aeneam* ſua commendat pietas, dedecorat proditio, *Alexandrum* bellica virtus extollit, deprimit ebrietas——

—Non eſtis ætatum adeò imprudentes, ut non cognoſcatis, facilè, cum *Marco* Fabio, ſuam eſſe ſtudiis infantiam: fertiſſimus quiſque edidit aliquando vagitum, vultis exigere ab *adoleſcentulo*, quod parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat? vultis ſarcinam dare infantulo cui *Demoſthenes* ſuccumbat?——

--Scribit *Fabius* eos fractum iri potius quàm poſſe corrigi, qui in pejus obduruerant. *Tortellius* tamen ille, ille (inquam) homicida *Tortellius*, in quo futuram probitatem deſperabant omnes, ad bonam frugem ſe recepit, & vitam commutavit in melius.——

——Incredibile videndi *tui* deſiderium jampridem *me* tenuit, adeò ut nulla *nox* prætereat, quin imago tua, oculis meis obverſetur & oberret; & ſi liceret citra ullum diſcrimen ad *te* commigrare, commigrarem protinus: viamque ipſam (quod aiunt) raptim devorarem.—Sed multa ſunt quæ ab hoc animi mei deſiderio *me* remorantur & avocant——Nam præterquam quòd ægrè hodiè & difficulter——

—Sed qui, quàm potuit dat maxima, gratus abundè eſt——

—Nam (ut quod res eſt liberè fateamur)——

Vid. *Purgandi, Defendendi.*

Excuſandi longitudinem, & prolixitatem.

VEreor (*mi amice*) nè prolixo meo ſermone moleſtus ſim tibi. ſed quia nihil magis cupio, quàm longiſſimas li teras tuas, longè & *ipſe* ſcribo, ſcripturus etiam longiùs, ſi otium *mihi* ſuppeditaret.

—Expéctes denuò non epiſtolam modò ſed ingentem literarum ſarcinam quæ vel Ægyptium, ἀχθοφόρον degravet.

Purgabis me A. B. quod tam incompoſitè ſcripſerim—

Sed nè epiſtolæ modum excedam, quæ non debet ſiniſtram manum legentis implere, in alium diem hanc litem cum Dialecticis differam—*Senec.* epiſt. 45.

Iam ſatis ivalidos calamo laſſavimus artus,
Et manus officium longiùs ægra negat.

—Sed hæc ſatis multa, vel plura potius quàm neceſſe fuit, facit autem, non loquacitas mea, ſed *benevolentia*, longiores epiſtolas.—

Scribere plura libet, ſed vox mihi feſſa loquendo,
Dictandi vires, ſiccáque lingua negat—

—Vehementi deſiderio, primam quamlibet occaſionem, amplexurum me vides, & *Nuncium* tuum avidiſſimis ulnis excipientem—

Dilatus ac procraſtinatus tabellarii quotidie iturientis diſceſſus, effecit ut & meas literas, & aliorum, ſerius multo quàm aut ego volebam aut tu debebas acciperes—

—At iſta, *ego* amore magis impulſus, ſcribenda ad *te* putavi, quàm quod arbitrarer *te* monitis, & præceptis meis indigere.

—Cujus prolixitatem fortaſſis excuſarem, niſi id agendo fierem prolixior—

—Vides ut me totum in ſinum tuum effuderim—

Excuſandi brevitatem.

INdulgeas *mihi* velim *Laconicam* hanc *brevitatem*, hoc præſertim tempore: nunquam (mihi crede) in vitâ *meâ* (quantum memini) minùs otioſus quàm nunc ſum ——

—Parce rudi calamo, tabellarius iſte humeros mihi preſſit——.

—Quod ſpatioſiori margine lineis non ita perturbatioribus aut condenſatis ſcripſerim in cauſa eſt—

Ignoſce obſecro, non poſſum jam plura ſcribere, Interpellat jam me importunus quidam: ——

Vix licet per otium, in *menſe* ſemel tantùm feriari, tot meæ cervici incumbunt negotia, tot ultrò citròq; curis agitor; ſed ſi aliquando poſſum aliquid ſuſſurari otii, moris eſt mihi——

—Fœlix otii nunc non ſum—hoc quicquid eſt induſtriolæ æqui boni que conſulto—

Importuna redeuntis ad *te* nuntii feſtinatio, plura ſcribere non permittit—

—Quod etſi exquiſitius repoſce et

judicium, coactus ſum hâc *Epiſtolâ* raptim & tumultuariè ſcriptâ, tibi paucis aperire, quid ſuper ea re *mihi* ſit animi, idque facere propter deſperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano ſequentis diei quo venerat tempore *ſibi* properè redeundum eſſe teſtabatur.

Non debes tumultuarium mirari characterem, ſcripſi enim feſtinus.

Parciùs quidem ſcribo, at non parciùs amo—

Quibus ego diris, hujus tabellarii caput devoverim, cujus vel indiligentia vel perfidia, factum arbitror ut—

De tabellione iſthoc incertus diſtuli hactenus—tumultuatiſſimè hæc ad multam noctem—

—Hunc Laconiſmum me docent immenſi ſtudiorum labores—

Dicas hanc eſſe prolixam epiſtolam, ſi ſcias quibus obruar laboribus.

Non poſſum quidem plura, & hæc raptim quoque, feſtinat ita tabellarius—.

—Quòd ſolitò brevius ad *te* ſcribo dabis veniam, nam quum has à me literas nuntius poſtularet, non erat mihi otium ad mungendas nares.——

—Ego Dapſilis ſemper effundo, & ſic haurio ex fæce ut vix ſuppetat jam in tanta penuria, quod dignè ſcriberem.——

- Illi qui beata in *terris* nacti ſun otia poſſunt——*tempus* enim cùm humana omnia ab eo rapiantur, & *nos*, exc

aliqui

aliquid invicem rapere debemus.——

Plura otioſus, *hæc* cùm eſſem in Senatu, exaravi.

Hæc ſcripſi *feſtinans*, properante ad vos tabellario—inter alia avocamenta—

Sed ego qui ſum pauperrimi ingenii mei conſcius, *Laconicæ* malo ſtudere *brevitati*, quàm multijugis paginis infantiæ meæ maciem publicare. *Symmach.* Auſon.

Cùm nec *ſingulis* inſervire poſſit, per univerſa *diſtractus*, nec *univerſis* ſufficere in ſingulis *occupatus*——Min. *Fel.*

Hæc exaravi, multis diſtractus *negotiis*, animóq; *curis* valdè impedito.

Hæc *ego* ad *te* occupatiſſimus ſcripſi; fuſiora cùm offertur alius opportunus tabellarius.——

—Negotiorum multitudine preſſus ferè & oppreſſus fui, quo minus.——

Excuſandi ſilentium, ſeu intermiſſum ſcribendi officium, ſeu viſendi.

UTinam eſſet mihi otium ab his occupationibus, quæ *me* nullâ non horâ interturbant, & ferè obruunt; facerem ut intelligeres, quantum *tuo* nomini debeam.

Dumq; ego hæc omnia tumultuor elabitur tabellarius—

—Si eſſem liber laborum qui *me* nunc circumſtant & opprimunt, ad te quàm citiſſimè convolarem, viâ ipſâ (ut cum

Sidonio loquar) devoratâ, idque ſum facturus quàm poſſum brevi——

—Neque excandeſcas adeò, quod literis tuis cunctantiùs paulò reſponderim—

—Veritus ſum nè ineptias meas non tam legendas tibi quàm ridendas exponerem——

Aliqua etiam ex parte animum ad ſcribendum ſatis propenſum, & literarum *alas* retardavit deſiderium reſcribendi aliquid, de——.

Cum & præteriti noſtri *officii*, & ſingularis cujuſdam *negligentiæ* crimine, manifeſtò teneri non immeritò videar, cùm nullas ad te (*vir Rev.*) literas jamdiu dederim; quamvis omnem prætermiſſi muneris accuſationem juſtâ & idoneâ quadam purgatione redimere potuerim: magis tamen *ingenui*, magiſque prudentis *ego* eſſe exiſtimavi, errati *veniam* agnoſcendo impetrare; quàm liberationē, culpam occultando, vindicare— Diſtuli tuis reſpondere literis quod exiſtimâram fore ut præſens præſentem amplecterer—

Vnum à *te* peto (*vir*) ut me nullo oblivionis crimine, aut ullâ mei in te officii ratione, ſed juſtiſſimis de cauſis, quo minus ad te hoc tempore ſcribam, prohiberi putes.—— *Novi* quod ſcriberem nihil erat me *tui* eſſe amantiſſimum, vetus eſt—

—Intelligas faxo ſic te à nobis amari, ut antehac friguiſſe videamur—

Quòd tanto *temporis* intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meæ erga *vos* obſervantiæ benevolentiæque memoriam revocârem, non meâ negligentiâ, neque adeo oblivione mutui noſtri *amoris* id factum, ſed potius—

—Nec ſum uſque adeò oris duri ut—

—Tametſi ergo *me* pudet, poſt diuturnam ceſſationem, nunc ad *te* ſcribere, tamen non dubito, quin pro tuâ in amore conſtantiâ, meæ, ſiqua fuit negligentiæ, benignus interpres ſis futurus, præſertim cùm.

—Hoc longum ſcribendi intervallum, non voluntate *meâ*, non oblivione *tui*, non neglectione officii, nec ſane ullla defecit mihi, vel ſcribendi materies nec mittendi facultas, ſed—

Expoſtulandi.

CVr ſic *Te* mutatum video? Cur adeò *me* viſo, caperas ſtatim frontem? Cur ita ſtomacharis?—

Vid. Brand. lib. 2.20.

—Num ex eorum haberi velis numero qui Odyſſeas, & Iliadas aut majus aliquid promittant ſe parituros, demùm verò ubi diu ſatis & ultra elephantos uterum tulerunt verba emittunt profatina, murem oſtendunt pro bove, cujuſmodi fuiſſe feruntur *Calliphanes* poeta, & *Timæus* Siculus? Text. præfat. epithet.

—Dic—dic inquam, per nomen æterni Dei, quid à te ſumpſerim, in quo læſerim.—

Quando enim quæſo rerum tuarum negligens viſus ſum? quando tardus aut fugiens laboris, ejus præſertim, quem *tibi* uſui fore crediderim? nonne à *puero* parvulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumq; rerum *tibi* utilium affatim ſemper miniſtravi? nonne ſub præceptoribus *Latinas* literas haud incurioſè *doctis* erudiendum curavi. *Text. epiſt.* 49.

Nam quid tibi mali, aut quid non boni feceram?

Quo meo tandem merito?—

—Quo tandem *iſte* modo non cuivis fidem faceret, ſe recta docere, recta prædicare, recta ſentire?—Quoſque tandem abutere patientia—&c.

Agedum, *mihi* reſponde quid hîc—

Cur neſcire pudens pravè, quàm diſcere, malo.

Quid eſt quod in me adeo ſubſtomacharis? quid eſt quod in famam & nomen ita debaccharis?

Exprobrandi.

SIccine verò? ita negotiaris *tu*, ut ne unicâ nos ſalutare poſſis lineolâ? adeóne ſeverâ premere *tu* ferulâ, ut ne ocium huic rei tantillulum, ſpatiumve aliquantillum defalcares?

Scripturus eras ſcilicet, ſed non licuit, nec per negotia quibus nullis diſtringeris, nec per otium quoque, quo abundas!

Clauda tibi mens eſt ut pes, natura notáſque exterior certas interioris habet.—

Deſpectus tibi ſum, nec quis ſim quæris.—

—Facis quod canes ſolent qui ſocium in culina nullum amant.

—Sed nullis *ille* movetur fletibus, aut voces ullas tractabilis audit—*Æneid.*4.

—Sed aliò ſpectare remiges, aliò provehi cymbam video——.

—Ingratúmq; Iovem nequeat cùm dicere ſentit—*Ovid.*

Quod epiſtola *tua* rarentior ad manus pervenit meas, id *ego* non poſſum non ægrè ferre.——

Hæccine eſt illa *tui* expectatio? ſic amicorum opinioni reſpondes?——

O malè collocatam benignitatem!

—Hoc enim ſcio me meis in *te* beneficiis meruiſſe, ut fortunas tuas, ipſamq; adeo vitam pro *me* exponeres. Quid? pollicebaris montes & maria, dicebáſque *me* tibi eſſe chariorem tuis oculis? Hæccine eſt illa benevolentia? Siccine ſoles amicis ſubvenire tuis?——

—Nonne *hæc* ſatis erant bonam indolem æternùm devinxiſſe? quamnam verò *te* viperam vocarem *ego?* quodnam *monſtrum* aut tartareum *canem*; cui virulentam *invidiæ*, calumniæq; ſaniem, evomere in *me*, virum de te meliora meritum non erubeſcis?

Magni (ut video) verba *mea* æſtimâſti, magni conſilia feciſti hominum ſtultiſſime! qui quod *tibi* pernicioſum ſemper fore prædicavi, excæcatus *ſtultitiæ* tenebris perpetraveris. ——

Quid? quo tempore diſceſſiſti à nobis jurabas *te* ſcripturum unoquoq; menſe; vide quo modo conſtiteris *tibi*. Næ tu es egregiè——

——O ingratæ mentis juvenem! ô perditiſſimum adoleſcentem! nihil ſanè jam conqueror quod *mei* dememineris, quem *parentis* cepit oblivio. Iam quoniam in nequitiâ tuâ ita occalluiſti, ut lapideam magis quàm humanam videaris effigiem indutus, pluribus *te* verbis hortari deſiſtam. Vive ut lubet, egeríſque ut volueris——profundas, perdas, pereas, nihil attinet ad me —— *Text.* Epiſt. 38. πόπον ȣ τρόπον μετήλλαξας.——

——ubi ſunt ingentia magni
Verba viri——?
Heu! ubi nunc faſtus, altáque verba jacent?
Quolibet es folio, quâvis incertior aurâ.
vid. *Cicer.* Ep. *Famil.* lib. 5. ep. 5.
Eſt aliqua, ingrato, *meritum exprobrare voluptas.*

Hác

Hâc fruar, hæc de te, gaudia ſola feram.

Mihi quidem liquidiſſimum eſt, te dieim in deterius degenerare & cùm aliquo ſque progreſſus eſſes.—

Gaudendi. Lætandi.

LÆtor apprimè *mi chare*, vera *hæc* eſſe quæ narras, atque id ſedulo riumpho—

—Quo peramœno ſpectaculo, fallor ſi liud in terris unquam videris jucundius—

At pater Æneas audito nomine Turni
eſerit & muros, & ſummas deſerit arces
ræcipitatque moras omnes, opera omnia
rumpit Lætitiâ exultans—Æn. 12.

Vid. *Gratulandi.*—

Gratias agendi, & debendi.

MUlta mihi de ſingulari tua in doctos bonitate prędicaverant multi, ſed nunc omnem famam, infra verum fuiſſe comperio, qui mihi videris huic poiſſimum rei natus, ut de omnibus bene merearis — *Eraſm.*

Quæ præter meritum obtingunt hoc lus ſolent habere pretii, & quæ prætor xpectationem obveniunt ſolent eſſe graiora: quot igitur nominibus mihi putas gratum fuiſſe munus tuum adeo non expectanti,

pectanti ut ſi de cœlo delapſum fuiſſet, non potuiſſet magis inexpectatum accidere—nam quod ultro mittitur, quod immerenti, quod nec per ſomnium expectanti.—

—Amplector iſtum animum tuum, & agnoſco quod debeam—

—Animum tam excelſum, tamq; amicè amicum pluris facio quam—

—Ceu pro votiva tabula, gratias ſi non quantas debeam, (utinam enim id poſſem) at quantas queam maximè perſolvam.—

Quod veritus ſum antea (*vir moderatiſſime*) ſi ego adoleſcens, neq; *bonis* artibus excultus, neque in *recta* dicendi ratione ſatis exercitatus, ad *te* provectâ ætate *virum*, atque omni doctrinæ genere inſtructiſſimum, Rom. eloquentiæ hac noſtra ætate cum paucis facilè *principem*, literas darem, nè meum iſtud factum cum temeritate conjunctum videretur, id totum penitus ſublatum eſt; meúmq; hunc ſive *pudorem*, ſive *metum*, vicit beneficii erga me *tui* magnitudo: nam *juveni* quidem pluſculum etiam *audere* quàm par ſit, ab omnibus ferè concedi ſolet; non habere quibus debeas *gratias* omni ætate ſanè turpiſſimum. Itaque vetus illa dubitatio in præſentia nihil me movet, neque cum venit in mentem, vereri reprehenſionem quod *ſcribam*, ſed quod *ſerius* id faciam. Sed &c.

—Eoſq; imitabor *mendicos,* qui quum acceptę ſtipis mutuum referre nequeant, benevola *verborum* actione rependunt—

Accipe igitur (*vir maxime*) à cliente *tuo* quod jam tuum eſt; accipe quod voluiſti, lege ſi ſit tanti, quod jam audiviſti: & quandoquidem muneribus, hoſpitio, *officiis*, comitate omni & benevolentiâ, *me* ſic obſtrictum *tibi* tenes, ut in nexu adhuc maneam, pátere ut *creditorem* tam benignum te habeam, quàm *patronum* hactenus expertus ſum—

—Vt jam nec beneficii *vos* in me collati pœnitere poſſit, quod *id in* alios multos transfundam, nec id ipſum malè collocatum videri, quod agnoſcam, cum nullis debeam libentiùs, ut nec amo quenquam effuſiùs—Nulla dies unquam memori vos eximet ævo—

—Votivum animi mei ſpecimen vobis inſcribo—

—Ferreus tamen ſim, utcunque contigerit, & lapideus, ſi unquam tantæ *tuæ* humanitatis fuero oblitus—

Nutriviſti *me* à puero, feciſti ex ſervo ut eſſem libertus, & quod habuiſti ſummum precium perſolviſti mihi—Næ inhumanus eſſem & planè—ſi

—Orandum eſt *mihi* illud, ut quia in tanto credito ſum minus per *me* idoneus debitor, per *Deum* vobis idoneus ſolutor exiſtam—*Chryſolog. ſerm.* 5.

—Et revera *filium* ſe neſcit, viſceribus caret, naturam negat, ingratus eſt *patri*, qui autorem *vitæ* ſuæ non obſequiis placat, non devincit cultu, muneribus non honorat— *Chryſ.*

—Ideoque ſoli quos feciſtis tales, ſentiunt quid vobis debeant—quod quidem veſtrum in *me* beneficium ſit—

—Memini ſemperque meminere—

Incredibilis iſta bonitas tua, vincit non ſolùm merita noſtra, verùm etiam vota—utinam & referre poſſem æquè ac agere grates, referet autem *is* qui pietatis officia, multo cum fœnore ſolet remeteri *Deus.*—

Quare incumbo *(vir conſummatiſſime)* & hanc operam *tibi* navabo, ut *tui* nomen, immortalitate digniſſimum, extingui mortali cum corpore, non ſinam. Quod quidem enixus ſum verbis meis laudem tuam reſonantibus. *Et tui*, mihi amantiſſimi, & quidem officioſiſſimi memoriam (ſi modo is ego ſum qui tantum præſtare poſſum) profectò ab interitu vindicabo. —Nihil præter aqueum illud Sinetæ munus regi *Artaxerxi* occurrit uſpiam—

Polliceor me buccinatorem fore exiſtimationis tuæ. —

Quantum debeo tibi (mi *amiciſſime*, mi *optatiſſime*) pro *illis* literis, quas in meam gratiam ſcripſiſti, non præſentes *literæ* declarare, non *fortunæ* meæ compenſare poterunt; efficiam tamen (*Deo volente*) ut

oſteritas intelligat *Te* amicum fuiſſe mi-
i valdè beneficum; & non immemorem
e extitiſſe.

Pro quibus, optandi ſi nobis copia fiat,
Tam bene promerito commoda mille
precor.

His *ego* meritis veſtris erga *me* ampliſſi-
is, non officio, ſed *voto*, non opere, ſed
oluntate, & *animo* reſpondere cogor, quia
ngè longiſſimè, infra *meritum* illius hu-
anitatis veſtræ, ſubſidet *ſtudium* puſillæ
cultatis meæ— *Iun.* in *Tertul.*

Immerentiſſimus prorſus & indignus
ui hoc dignationis & honoris habeatur—
Id quoties reputo quo pudore me pu-
s ſuffundi—

—Certè ego, *ſtudioſorum* more, pro
ro & argento, rependo animum gra-
m ac chartas, feliceſne an miſeras alio-
m eſto judicium, feci quod potui non
uod volui.

Quod ſi digna tuâ *minus eſt mea pagina*
laude,
At voluiſſe ſat eſt, animum, *non* carmi-
a *jacto.*

Ego quidem ſæpè, multúmque cum
imo meo cogitavi, ecquâ tandem ra-
one poſſem munificentiam veſtram re-
ndere, qui *me* à ſuauibus *Academiæ*
nis & mamillis avulſum, in veſtro ſinu,
icè excepiſtis—

—Pro tantis veſtris, erga *me* meritis,
tum deliberatúmq; eſt aut *exſolvere*, &
præſtare

præſtare *debitum*, aut (quod ingenu eſt hominis ;) tanquam *æs* alienum à *me* contractum, apud *acta* publicè profiteri. —

Hei mihi, non magnas quod habent me
carmina vires,
Noſtraque ſunt meritis *ora minora*
tuis.

—Nec *amicum* amplius meum, ſed *numen*, ſed genium ac tutelarem *Deum* appello, etenim ſi non inſcitè ſcripſit quidam, hoc demum eſſe *Deum* juvare mortales—cur non—

Quâ teſtatum faciam, *me*, gratâ ſaltem recordatione *hæc* omnia complecti quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, ſolvendo ſatis eſſe nunquam poſſim.

—*Unica fortunis* ara *reperta meis*.

Gratum nullo non *loco*, nullo non *tempore* memorem gratiæ referendæ ſtudioſiſſimumque *tui* experieris, ſenties——

—Pro *literis* ad me tranſmiſſis, gratiam habeo maximam, ſi quod ego auten *officium* viciſſim præſtare queam, impera id tuo jure facies—

Pro quibus ut meritis referatur grati
juro Me fore mancipium tempus in omn
tuum.

Ut igitur pro affectu illo erga m tam benevolo quem aliis etiam beneficii declarâſti, gratum animum teſtor, offer

nun

nunc quo nihil habeo majus memetipſum, ac mécum animi noſtri fœtum.— *Voſſ.*

Sed veſtra præceſsêre beneficia quæ gratuita erant, noſtrum ſequitur officium quod debetur, & quo magis debetur eo minus poterit diſplicere—

Verum, amicitiæ veræ atque ſinceræ, coagulum, eſt mutua officiorum reciprocatio—

O mihi tam longæ maneat pars ultima vitæ Spiritus & quantum ſat erit tua dicere facta!

—Animumq; ergo *me* tam propenſum declarâſti, ut planè ad primum literarum tuarum conſpectum obſtupuerim, atque non parum admiratus fuerim tantam celſitudinis tuæ dignationem—

—Pro ſummis, *excellentiæ* tuæ, in *me* jam ſæpè collocatis beneficiis, & *gratias* quas habeo maximas, in præſentiâ libenti animo *ago*, & omnia *mea* deinceps in poſterum officia, paratiſſimâ voluntate amplitudini tuæ offero, & addico—

Nec quæ de parvâ pauper, *diis libat, acerrâ*
Thura minus grandi quàm data lance valent.

—Cui vitam, cui liberum hunc aërem, hunc ſpiritum, hanc vocem, quæ ſervire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo.

—Quèm non tam *patronum* quàm *pa-*

trem agniturus ſemper ſum—cujus honorificam in nos omnes beneficentiam neſcio an commemoremus potius, vel admiremur magis.

—Cùm ab ingratitudine non ſecus abhorream atque *Achilles* ille *Homericus* à mendacio, mecumq; perpenderem quàm eſſet immenſum, quod tuæ deberem benignitati, ut meritum omne, omne quoque officium exuperet meum, optimum judicavi ut tibi literariâ ſtrenulâ, aut floſculo quopiam è muſarum hortulis decerpto animum memorem atq; amantem utcunque teſtarer—

—Utinam in officii recordationem ſacratiſſimam, è penu meo literario proferre poſſem, quod vel *tuis* gratum eſſet oculis, vel animo & deſiderio reſponderet *meo*.

—*Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt,*
Tu laceræ remanes ancora ſola rati.

—Cœpi ſubinde anxia mente revolvere, quonam pacto, aliquando gratum erga te animum oſtenderem. At tanta ſunt tua in me merita, ut etiam nullam eorum partem referendâ gratiâ conſequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud, *ruſticos etiam lacte diis ſupplicare, & gentes multas quæ thura non habent, metâ ſalsâ litare*, nec ulli fuit vitio datum Deos colere quoquo modo poſſit.

—Quod referre gratias, ita ut volebam,

bam, non poſſum, *fortunæ* debes imputare—

A *me* nihil unquam in *te*, nè mediocre quidem profectum eſt, ut *mihi* tantum beneficium cumulare videaris; quid autem ſperes in poſterum planè non video. Is ſum qui amicorum potius auxilium deſiderem, quàm ipſe *aliis* opitulari poſſim.—

Quid referam vel iſto *munere* dignum, vel potius iſto tuo *animo*, qui mihi munére ipſo longè eſt ſuavior? nihil habeo niſi meipſum, *quem* ſi alicujus eſſe precii putas, totum *peculio* tuo adſcribito. Crede *mihi* nihil habes in omni genere tuarum poſſeſſionum, quo *tu* tam propriè poſſis & *uti*, & *abuti*, ſi ita lubeat, quàm.

Egóne in *eum* ingratus eſſem qui & nullo *meo* merito, me laudâſſet, & inopiæ meæ ſubvenire vellet?

—non ſi tellurem effundat in undas
Diluvio miſcens, cœlumve in tartara ſolvat
Jupiter— Ænead. 12.

Quid tibi, quid *inquam* pollicear? num *meipſum* quantus ſum dedam? at exiguum eſt iis *me* dedere, qui niſi fuiſſent, *ipſe* non eſſem; tibi proinde & quod poſſum debeo & quod non poſſum, *Hieronym.*

—Chartaceo hoc *donulo*, quod quæſo clementer ac pérbenignè à veſtro *clientulo* ſuſcipite, & legite.

— *Patri* præſertim cui fortunas tuas

omnes ipſamque adeò vitam debes cum animâ—*nec unquam Eſſe ſatis poteris præſtes licèt omnia, gratus*—ut meminiſſe magis poteram officii mei quàm præſtare retributionem—

Officiola qualiacunque.

Vel minimiſſimam amoris ſtricturam —*pro meritis grates perſolvere dignas non opis eſt noſtræ* (domine & Mæcenas *mi) non tamen officium ceſſabit, inerſque voluntas* proferet haud ullum, grati animi, noſtrive in *te* teſtamen amoris—

Quale quale tandem eſt, tibi totum id—

Supereſt ut illam ipſam *gratiarum* actionem, quæ *me* ad ſcribendum impulit, in *Epiſtolam* concludam; Sed ſtultiſſimum fuerit velle *me*, juventem infantiſſimum, tibi *verbis* ſatisfacere, cùm tu homo eloquentiſſimus, *reipſa* rationibus meis conſulere conatus ſis. *Aſcham.*

Tu tamen quaſi hoc unum in vitâ, ut me tuereris *tibi* propoſitum eſt, quem ſemel benevolentiâ complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam deſiſtis.—

Reſponſ. ad Gratiarum *actionem.*

QUanquam *gratiarum* actionem à *te* non deſiderabam, cum te, *reipſâ* atque animo ſcirem eſſe gratiſſimum, tamen fuit *ea* mihi (fatendum eſt enim) perjucunda.—

Quas ad *me* literas miſiſti, multo ſunt adeò refertæ officio, tam multis. —Iſti tuo tam benevolo pectori me profiteor aſtrictiſſimum eſſe, id quod hoc epiſtolio veluti ſyngrapha legitima, ſingulis & univerſis conteſtatum eſſe volo—

—Laudibus iſtiuſmodi non delector quas tu prodigè verius quàm liberaliter in me effundis—in poſterum quæſo aliud exercendo ſtylo quæras argumentum.—

Gratulandi
Fortunam auctam,
Reditum amici *inopinatum,*
Valetudinem recuperatam,
Proſperum ſucceſſum.

QVo in *adventu* ejus, non poſſum exprimere ſermonibus, quanto, quámque impatienti gaudio *exultaverim*, cùm augeret maximè lætitiam meam amiciſſimi *hominis* inopinata præſentia. *Min. Felix.*—

Noctes omnes inſomnes, & illunes, dies verò nebuloſos agimus hem diu, abſente te, te ſcilicet—

Quicquid ago præſtò es, luditante oculos meos imago tua, itque reditque frequens, ſine te non dormio, non edo—

—Nullâ non horâ de *te* loquuti fuimus, longa nos omnes *tui* fatigavit expectatio— & vitam *nobis* acerbam putabamus, quod tam diu conſuetudinis *tuæ* fructu caruimus —— & jam ecce *reduci* à tertio uſque jugere manus porrigimus.—

—Cujus equidem abſentis abſens memoriâ, non aliter frui ſolebam, quàm præſentis præſens conſuetudine conſueveram, quâ, diſpeream, ſi quid unquam in vitá contigit mellitius.

—Cæterùm quemadmodum fieri conſuevit, ut cùm primum *Sol* formoſum illud, & aureum os terris oſtenderit, aut ubi poſt aſperam hyemem novum *Ver* blandis aſpirârit *Favoniis*, protinus nova rebus omnibus facies, novus color ac planè juventa quædam redeat: ita nobis *te* conſpecto mox alius acceſſi vultus.—

Gratulandi—*fortunam auctam—* *ſucceſſum proſperum.*

GRatulor tibi *Plutam* tam propitium—ut mihi permoleſtum fuit *te* moleſtiis ac periculis agitatum eſſe, ita *te* incolumem ex iſto naufragio enatâſſe gaudeo.—

Sed gratulor tibi jam opinor ſemideo facto, cui contigerit—*epulis accumber divûm.*

—Video *te* factum *ζώον ἀμφίβιον*, niſi mavis dici *Mercurius*—ſuperis deorum gratus & imis—.

Tanto ſemper in te affectu flagravi—ut optem tibi ſecundiſſima omnia, & cum optata contingant, vehementer gaudeam.—

Gratulandi *valetudinem recuperato.*

VEtus eſt amicis convaleſcentibus *ſoteria* mittere—

Sed magis gratulor valetudinem proſperam, cùm à tot morbis revixeris aliquando —& novam quaſi vitam redordiaris.—

Hortandi. Suadendi.

AT per *Deum* quæſo immortalem, ut tortuoſos aliquando mores caſtigares. Quis enim *te* non metuat? quis non oderit? O utinam te moveant *parentum* ſuſpiria, vota, lachrymæ?

Scholæ adhæreas uſque dum mercibus illis Athenienſibus probè plenéq; ſis inſtructus— *αἰσχρὸν τοὶ δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι. Iliad.* 2.

Toto fac animo præclara ſtudia amplectare.

Quando non potes quod vis, id velis quod poſſis—

Perge, age, vince omnem miles *virtute laborem. Et quantum humani poſſunt ſe tendere paſſus, Arduus accelera*—

—Fac ita vivas, ut omnes *te* fruſtra fuiſſe natum, non exiſtiment.

Diſce libens, tetrici nec præceptoris habenas Deteſtère—

Tu quoq; nè metuas quamvis Schola *verbere multo*
Increpet, & truculenta ſenex gerat ora Magiſter,
Degeneres animos timor arguit, *at tibi conſta*
Intrepidus, nec te clamor plagæque ſonantes,
Nec matutinis agitet formido ſub horis,
Quod ſceptrum vibret ferulæ, *quòd multa* ſupellex
Virgea, *quòd mollis ſcuticam prætexit aluta,*
Quòd fervent trepido ſubſellia *veſtra tumultu.* Auſon. protrept.

—Noli quæſo *ſpem* quam de te bonam noſtrates paſſim omnes conceperunt hactenus, fruſtrari, noli fœdiſſimam ganeonum colluviem ita ſectarier, ut ſordeant tibi, & deſipiſcant amicorum monita—

—Te ad ſtudium ſummæ laudis cohortabor, eſt enim tibi gravis adverſaria conſtituta, & parata incredibilis quædam *Expectatio*, quam tu una re facillimè vinces ſi hoc ſtatueris quarum laudum gloriam admiraris quibus artibus hæ laudes comparantur in iis eſſe elaborandum— In hanc ſententiam ſcriberem plura niſi te tua ſponte ſatis incitatum eſſe confiderem, & hoc quicquid attigi non feci inflammandi tui cauſa, ſed amoris mei teſtificandi—

Si tibi difficilis, formam natura negavit,
Ingenio formæ damna repende tuæ.

Vid. *Formul.* affect. *movend.* ubi complures huc referri queant—

Surge, age, & in duris, haud unquam defice, cœlo
Mox aderis, téque aſtra *ferent*—

Agricola ſi non impreſſerit cultrum, ſi ſulcum non defoderit, ſi non exciderit ſentes, ſi gramina non evulſerit, ſi in tuto ſemina non locârit, *ſibi* mentitur, non *terræ*, nec *terræ* facit damnum, ſed *ſibi* non facit fructum; & ita *ſe* vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ* manu fallaci mentitur— *Chryſolog.* Idem & *tibi*, quam *tu* ſperabis *honoris* meſſem, ſi nullam feceris *laboris* ſementem?

—Ejus animum inexpugnabili illecebrâ ac *ſuadî*, captum prius ac poſſeſſum, ad præclarum & inuſitatum aliquid tranſferret—

Ac veluti gnavus & avidus negociator bonis literis ceu honeſtiſſimis mercibus in patriam tuam onuſtus redeas— Inſanum quamvis hyemet mare, crudaq; tellus Seminibus, bello nec ſatis apta manus—

nus—Nil dubites autore bono—*Auſon. Theodoſ.*

Qui parum fœliciter navigârunt ipſi ſolent aliis non infeliciter cavere ne veniant in periculum, ſic & ego tibi ſollicitus——

—Sed—Nil opus admiſſo ſubdere calcar equo, Sponte tua properas—

Aliquidnè *tibi* ſuademus quod factu non ſit utile? *nos* ſi neſcis, *tuæ* non noſtræ utilitatis ſatagimus: Negligentiam tuam, & inertiam ſuſq; déq; ferremus, niſi *eam* ſciremus *tibi* futuram detrimento——

Nunc ætas eſt omnium laborum patiens, ea eſt rebus honeſtis exercenda: quod datur vacui temporis hoc impende honeſtis ſtudiis, & evolvendis bonis autoribus.

—Fuge conſortia nepotum & otioſorum, abduc te à juvenilibus voluptatibus, & veris dotibus temet inſtrue—

—Hunc igitur quod facis toto animo & tota mente amplectere, hunc cole, hunc obſerva, *hujus* heroicas virtutes imitare, & exprime penitus; & quo melius *hoc* præſtes, da operam ut in literis & libris *patrem* tuum, ſi non ſuperare, at ſaltem æquare valeas——

—Perſuaſi tandem quamvis primùm pertinaciter ibat inficias—

—Noli ad credulam ſpei perplexæ auram antennas ſolvere; cum *Stratonico* dixeris ex omnibus navigiis tutiſſima eſſe, quæ in *terram* nauta ſubduxit.

—Dum potiare, patiare.

Quod facis id facias ſtudioſiùs & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & ſcrinia poſce.

—*non parvas animo dat* gloria *vires,*
Et facunda facit pectora laudis *amor.*

Quorum arbitrio quaſi *calcare* commotus, non potui refugere à cœpto *laboris* curriculo.——*Vid Epiſt.* 38. *Text.* elegantem ſanè ad *labores* & *ſtudia* adhortationem———

—Non ſum pectoris adeò obtuſi, ut humanis verbis non molleſcam.—

Hæc ſunt quæ noſtrâ liceat te voce moneri, vade, age, & ingentem factis fer ad æthera famam.— *Æneid.* 3.

Sit procul omne nefas: ut ameris amabilis eſto: exue tetricum illud & Saturninum ſupercilium, ſerena frontem illam rugis & nebulis caperatam.—

Quamobrem ſi *me* amas, quantum profectò amas, ſi *dormis* expergiſcere, ſi *ſtas* ingredere, ſi *ingrederis* curre, ſi *curris* advola; hoc ſit *negotium* tuum, hoc *otium*, hic *labor*, hæc quies, in his *vigilia*, in his etiam *ſomnus* reponatur *tuus.*—

—Pergite, ut facitis, atque in id *ſtudium*, in quo eſtis, incumbite, ut & vobis *honori*, & amicis *utilitati*, & reip. *emolumento* poſſitis eſſe.

—His igitur *tu* tantiſper te exerceas haſtulis, dum cætera adornantur; & fœliciter in ſtudiis perge ut cœperis, jam enim *Orbis* propè univerſus *ingenii* tui expectatione ſuſpenſus, neſcio quid *cæleſte*, ſibi, de tuâ *virtute* pollicetur.—

—Neque ægrè feras me toties iſthæc inculcantem, nam *nunquam nimis dicitur, quod nunquam ſatis diſcitur*, ait *Seneca* Epiſt. 27.—

Illudendi.

ITe nunc *reges* principéſque, ite & trophæa veſtra alibi quàm in æternitate *literarum* ponite; *Poëtas*, Oratores, & imprimis Hiſtoricos Flamines *Muſarum*, & æternitatis Sacerdotes, veſtræ autem gloriæ ac nominis Præcones, negligite ſi placet, ac pro iis *ſimiam* aut morionem ſaginate —

—Arrigite aures non terſas, non acri lotas aceto, ſed quas olim *Midas* ille noſter exhibuit *Pani*——Encomium certè audietis, non *Herculis* neq; *Solonis*.—

—Vt nec mille *Democriti* ad tantos riſus ſuffecerint, quamquam illis ipſis *Democritis* rurſum alio *Democrito* foret opus—

—Egregiam certè laudem!—

Lamentandi.

SI atramentum mihi in præſens deficeret, *lachrymæ* ipſius vices optimè nunc ſupplerent, talis tantus tuarum intuitu literarum occupavit dolor, patrem meum eſſe mortuum—

—Nihil jam multis annis accidit quod æquè doluerim—

Aſſiduis *lachrymulis* faciem humectat, *curis* edacibus corrodit animum, *verberibus* crebris corpuſculum diverberat, & *unguibus* inſanis faciem deformat, quòd *natum* eximio literarum amore flagrantem (cujus prima *ætas*, iter ad ingenii *lumen*, manifeſtum oſtendebat) fatali jaculo percuſſum amiſerit—*Textor*. epiſt. 44—*Plin*. ep. lib. 5. Triſtiſſimus *hæc* tibi ſcribo——

—*Pérque ſinus lachrymæ, fluminis inſtar eunt.*

—O quantâ, quæſo, quámq; acutà doloris cuſpide pectus meum tunc perfoſſum fuiſſe exiſtimas? O quantâ irâ ſiccum jecur arſiſſe opinaris? vidiſſes excuſſos *oculis* meis lachrymarum rivulos ubertim erumpere: vidiſſes capillos ventis diffuſos extrahi—— Largoq; humectat flumine vultum.

—Quod ubi accepit nuntium, miſerum me! quantū indoluit—& multū—lachrymas verba inter ſingula fundit. *Æneid*. 3.

—Heu lux *patriæ* ac pater! heu exemplum *omnis* ævi, noſtri admiratio ac ſtupor! heu bellator, victor, triumphator, ſpes tuorum, terror hoſtium ac tremor! heu invictum *Rheni* noſtri tonitru, ac Martia tempeſtas! quem omne ævum, omnis admirabitur poſteritas. *Heinſ.* in obit. illuſtr. *Mauritii* —

—Nam ſi expectatis, ut quod in privato funere *oratores* ſolent, verbis tantum ad commiſerationem, aut inanem planctum, *præficarum* more, præeam, aut luctum ejulationibus accendam; fugit *vos* & ratio, & inſtitutum noſtrum *Auditores*. Non enim fœminæ ſed viri conveniſtis. Et invictum principem lugemus, qui nec lachrymam emiſit unquam—*Ibid.*

Levia perpeſſæ ſumus ſi flenda patimur, *Andromache* apud *Senecam*—

Non poſſum quin doleam, multo autem maximè quod—

—Res nullis ſat lachrymis deploranda—

—Nec ut atramento deſtillet calamus ſed ſanguine—

—Vid. *Cicer.*fam.lib.5.epiſt. 15. lib.9. ep.11.lib.14.epiſt.4.7,9.17.19.

—Cùm ex *his* malis eluctatus fuero, cùm enata vero ex his *curarum* fluctibus, his moleſtiis emerſero, tum——

——Vt quemadmodum à *Romanis* Scipio *Naſica*, *corculum* appellatus eſt, ſic &

illum à *ſuis* appellari meritò, & lugeri mortuum——

Lachrymæ ubi eſtis? ubi eſtis *lachrymæ*? *cecidit* nobis *D. N.* heu *cecidit*, per quem *ſtetit* foro *Iuſtitia*, literis decor, *religioni* nitor. Quando fluetis *lachrymæ* ſi hîc *ſtetis*: profectò ſi unquam aut uſquam *fluitis* juſtè, hîc *impiè* ſtatis.

Quis (*niſi cornea fibra*, aut jecur adamantinum cui fuerit, *roburque* & *æs triplex* circa pectus) temperet à lachrymis, non ſolvat ſe in *luctum*, & *gemitus*, & *ſuſpiria magna*, cùm ſuo madentem ſanguine univerſum ferè *orbem* viderit Chriſtianum?

—Dura profectò, dura nimis *illi* ſunt viſcera, qui *his* viſis, *largo* (ut Tros ille olim) *non humectet flumine vultum*——& lachrymarum torrentibus inundetur.

Diſcedens *vir* eximius, & ſanctus, immenſum *ſui* deſiderium *nobis* reliquit, utpote cum & *ipſe*, tanto *noſtri* ſemper amore flagraverit, ut & in ludicris, & in *ſeriis*, pari mecum voluntate concineret, *eadem* velle, aut nolle crederes, *unam* mentem, in duobus fuiſſe diviſam—*Min. Fel.* de Octav. ſuo——

—Quot dolorum agmina infeſtent, quot immineant caſus, quot ingruant incommoda, quàm nihil uſquam non felle tinctum plurimo——

Laudandi.

Laudandi.

HUnc finxiſſe *Deus* Opt. Max. hoc conſilio videtur, quo haberent *noſtri* A. quem imitarentur, *cujus* ſimiles eſſe velint. Videbor *tibi* fortaſſe & aliis nonnullis, in hujus *viri* laudatione nimium profuſus, ego *mihi* nimium parcus——

—Tanquam de cœlo *divinum* hominem eſſe in provinciam delapſum putant, mentiunculam facientes tui non infrequentem—

—O tuas *literas* omni ſuavitate refertiſſimas!

—Id peto ut majore *ſtudio*, magiſve ex animo petere non poſſum, ut *ei* omnibus in rebus quantum tua *fides* patiatur, commodes, ut *eum* commendes, dignum laude virum omnimodè.

Convenit hoc iſtis tuis moribus, ita piis ut ſupercilio careant, ita comibus ut abſit levitas, ita ſeveris ut abſit aſperitas—

Rerum verò geſtarum *gloria* tanta eſt, ut non *epiſtolâ*, ſed hiſtoriarum *voluminibus* explicari debeat——

Laudo *genium* tuum, laudo *ingenium*, laudo eloquentiam *literarum* tuarum, nihil niſi *Gratias*, Veneres, voluptates *ſpirantium*—

—Saccharatis condimentis ſtipare ſoles ſcripta *tua*, quibus nè *mel* ipſum mellitius puto——

—Qui quidem ut eſt voce ſuavis, vultu amabilis, geſtu & ſtaturâ corporis admodum decorus atq; procerus: ſic certè pietate, prudentiâ, fortitudine, atq; aliis virtutibus optimè inſtructus & eruditus——

Quæ *Deus bone!* morum comitas? quis animi candor? quæ in dicendo *veneres?* adamantinum arbitror, quem mira *hujus* hominis feſtivitas non capiat.

—*Exemplum* juvenis *venerabilē morum.*

—Quod omnis cogitet memoria, poſteritas loquatur—non *funus* publicum, ſed patriæ cadaver,—belli fulmen, murus libertatis, omnium provinciarum urbiúmq; vallum atq; propugnaculum—cui ſpes ac vota ſua quiſq; credit, *quem* ex omni orbe nobiliſſima juventus colit——

—Nam quæ levitatem præ ſe aut futilitatem ferrent, non tam oderat naturâ, quàm deteſtabatur——

In *dicendo* ita brevis ac ſuccinctus, ut neceſſitatem rarò, nunquam dignitatem *Principis* excederet; plurima *acutè*, nihil unquam *fruſtrà* dixit——

—*Corpus* ſucculentum, vegetum, toroſum Deus & natura dederant; cujus ſpeciem ac modum magnitudo *animi* ac mentis excedebat.—Ex ore, ſuperciliis, inceſſu, corporis totius motu habituq; *Martem*, non plorantem illum quem Poeta turpiter inducit, ſauciúmque, ſed *Gradivum*, aut *ultorem* deſcripſiſſes, qui in animo ac vultu *ejus*, ſedem poſuiſſe videbatur——

—Nemo *ſibi* & *naturæ* plura, nemo pauciora *inſtitutioni* debuit—*ipſe* rerum omnium vorago ac abyſſus——

—Quàm nullum omnino tot dotibus imbuto ſupercilium!

—Pœnitentiâ ac *fide*, non ut antè, urbem aliquam, ſed *cœlum* perrupiſti: hanc victoriam poſtremam, hunc triumphum *Imperator* noſter geſſit; poſt quem, victor omnium ac *ſui*, vitæ immortalis *Capitolium* aſcendit. Ita unâ eâdémque horâ *Auditores*, columen prudentiæ ac caput ſuum *Patres*, Martem *milites*, vitam, ſpem, ſalutem *Cives*, fulcrum ac tibicinem imperii ac gloriæ *Batavia*, patronum ac tutorem *Academia* amiſit. *Heinſ. orat.* 1. in obitum illuſtr. *Mauritii*, Auriaci——

—Cujus *tergum* nunquam vidit *hoſtis*, vultum nemo unquam inimicus patriæ ſuſtinuit——*ibid.*

—Stupere omnes, neque ut de *homine* amplius, ſed ut de novo aliquo *portento* loquebantur.—Studioſi omnes exclamare, hærere nullâ aut *ſibi* laude, aut *illi* ſatisfacere videri. Alii abyſſum eruditionis, alii ſcientiarum mare, alii Doctorum ſolem, alii patris divini ſobolem divinam, alii genus Deorum, alii perpetuum literarum Dictatorem, alii maximum naturæ opus & miraculum, alii extremum naturæ conatum, alii aliter vocare—*Heinſ.* de Joſepho *Scaliger.*

—Illuſtres patriæ Patres, *Galliæ* palladium eripuerunt,& præcipuum *Europæ* numen (ita enim verè judicabant) liberali ſtipendio in hanc urbem vocârunt. Qui mihi dies alter Academiæ *natalis* videtur. *ibid.*

—Domum verò *illius*,quaſi oraculum fuiſſe quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent—Fuit,fuit illud tempus cùm unius in hac urbe *viri* domus, orbis univerſi muſæum eſſet.--*ibid*—Tu in ore, in animo eris omnium, nominiſq; magnitudine orbem univerſum, diuturnitate autem famæ vaſtam temporum profunditatem æquabis: ſalve—Salve Heroum ſanguis, ſalve literarum princeps,ſalve invidiæ victor, ſalve domitor monſtrorum, ſalve, *ave*, & æternùm vale—*Heinſ.* orat. 2.

Is *Ioſephus* Scaliger *eſt*, inquam, qui non admirationem ſui, ſed ſtuporem *poſteris* reliquit. Cujus incredibile ingeniũ, tanquam flamma quædam, aut fax publica è cœlo delapſa, & in terras demiſſa, artes omnes, omnes diſciplinas illuſtravit: cujus inexhauſta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculum,& profunda quædam vorago fuit—orat 3.

—Etenim ſi ut prudenter à *Solone* dictum fuit, *finus* expectandus eſt ut rectè judicetur, & poſt actum *fabulæ* ſupremũ plauſus excitatur--Jacet ille eruditi orbis ſplendor, illa fama literarum ac animajam princeps literarum ore omnium, & *Apollo* Muſarum judicatus eſt——

Effloreſcet indies *illius* viri nomen, quo majorem nulla ætas vidit, nulla forſitan videbit: vaſtum illud & prodigioſum ingenium, admiranda illa & ſtupenda poſteris induſtria, accuratum illud ac divinum viri ingenium, non latêre magis quàm deleri aut extingui poteſt.

—Nos ingenii humeris, & quaſi cervicibus ſupra ipſa *Mauſolea*, quæ expreſſa hîc videtis, ipsâ *invidiâ* ſpectante, ac ringente fruſtrà, *Regem* noſtrum extollemus ac locabimus. D. *Heinſ.* de *Ioſeph. Scalig.*

—Magnum illum *patriæ* parentem, fulmen illud *belli*, pacis columen ac decus—

—Tantam ubique locorum famam *tui* nominis concitâſti, ut vicatim compitatímque *te* prædicent omnes, ac *Deum* penè faciunt—Quod ſi eo quo cœpiſti pede perrexeris *animum æquabis olympo*—

—Nam erat & *ingenii* viribus valens & *doctrinæ* opibus excellens, & *eloquio* præpotens, quippe qui utroque ſermone copiosè & graviter diſputaret, & ſcriberet——

—In *quo* multa adeò præclara, adeò ſingularia, adeò mira extiterunt, ut——tanta vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes penè multùm longéque ſuperârit, tanta totius eruditionis magnificentiâ —— eloquentiam verò quid memorem cujus fuit tam amœna, tam lactea, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore *ipſius* non tam verba, quàm mella quædam fluxiſſe videantur. *Vincent.* Lirin. de *Origene.*

Metuendi & obſtupeſcendi.

IMminet jam *nobis*, niſi vanus augur ſum (atque utinam profectò ſim, *auditores)* alta quædam ac profunda *nox* — Nam ut nautę cùm in prorâ conſtiterunt, tempeſtatem primi vident, primi *aliis* denunciant: ita ego neſcio quid, quaſi *nubem* poſt ſerenitatem hanc—

—Quid ita cœlum, terram attonitus intueris? quid eſt quod——

Minandi.

AGè dum accingamur igitur quando tu prior ad arma provocas—ô perditam audaciam! audes virum tam *magnificè nummatum treſſis homuncio* conviciis laceſſero? quod ſi opes meas contempſiſſimum vel calamum *Eraſmi* non metuebas? ſcis quibus machinis ſolent bellare poetæ, quas ſi iratus in te torſero, actum de te fuerit, fruſtra te foſſæ iſtæ, iſti aggeres, iſta mænia quantumvis munita cinxerint: ſed hactenus præluſerunt velites, tu niſi pacem ultro petas juſtâ tecum acie decernam.——

—Erit polliceor, tempus, in quo ſtultitiæ *tuæ* pœnitentiâ ductus, & unguibus faciem *tibi* deformes; & matrem, quum *te* pepererit, *abortivum* malles peperiſſe.

Cur ſic debaccharis in famam hominis ex animo *te* amantis? meæ famæ non multum noces, tuæ malè conſulis—abſtineas quæſo à talibus facetiis, alioqui ſenties me non eſſe edentulum, & fortaſſe ſerò pœnitebit, ſi tibi machæra eſt & nobis urbina eſt domi.—

—Cæterum quoniam, *ſerò ſapiunt* Phryges, *tuo* nunc infortunio ſapias, & quàm in *te* cudiſti fabam perpetere, quod tibi propinaſti venenum bibe.—Et vale.—

—Non ſolùm enim vapulabis à carnifice compitatim, at (quod longè deterius eſt) trahêris ad furcam——Non miſerebor *tui*, vel ſi ſanguinem fleveris ——

——Studiorum ſi *te* perteduerit; nihil reſtat niſi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

—Precibuſq; minas regaliter addis.—

Monendi.

VEllem quàm *ſæpiſſime,* mecum per *literas* colloquare.

Tu velim & quid agas & quid *acturum* te putas, facias me quàm diligentiſſime *certiorem.*

Unde non verebar vel in maximis tuis *negotiis* te amicè interpellare, eâ tamen lege, ut *tu* ſimili quidem *amoris* argumento *me* etiam commonefacias delinquentum. ——

—Sed pro *tua*, qua non duntaxat *me* ſuperas, *exiſtimatione*, atque authoritate, longè diſſimili ratione, mihi quoque libere dicas, quid in me uſpiam mali deprehenderis. ——

Quod ego tibi non in *aurem*, ſed apertè dico. ——Hæc eſt venturi prima favilla mali. Vipera eſt in veprecula— en monui——

—Cave poſthac ſi *me* amas, unquam *iſtuc verbum*, ex te audiam; & *ego* ſi me etuis, *mores* cave in te eſſe *iſtos* ſentiam.

—Tenta, reperies in levi *monito*, non ve *momentum*. ——

ura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Eſſe, ſed ut valeas, multa dolenda feres:
pe bibi ſuccos quamvis invitus amaros
Æger——

Memorem immemorem facit qui monet quod memor facit. *Plaut.* in *Pſeudolo.*

corpus redimas ferrũ *patieris & ignes*—
ida res hæc eſt opibus non tradere mores
Et cùm tot Cræſos *viceris eſſe* Numam.
quoque formida nimium ſublimia ſemper,
ropoſitiq; precor contrahe vela tui——

—Sint priora illa tecum *παθείματα, μαθείματα* tibi nè—

—Scias velim quod locus ille dignitatis futurus ſit omni æquè ac honos—

—Nullum (ſi *me* audias) amicum *tib* comparabis, niſi prius cum eo tres modios *ſalis* comederis. Multi ſunt in oſti tantùm formoſi, & verbis palam *amici* qui tamen ——

—Vis implumis adhuc, volare? *Dedalus* eris priuſquam ſis *Icarus?* Præſtat i ipſa etiam ſenectute reſipiſcere quàm a capulum uſque delirare. Non puduit, eloquentiæ parentem *Ciceronem*, poſt mu tas in Senatu declamationes, dare ſe *Apollonio* Miloni recoquendum: nequ octogenarium *Socratem* Muſicæ vacare-

—Si velles *aurem* præſtare meo conſilio—Cave nè *divina* ultio (quæ len gradu ad vindictam *ſui* procedit) ampli ri *te* exitio reſervet, tarditatemque, ſupplicii, gravitate compenſet: multis eni *fortuna* parcit in pœnam, & quem ſæ *caſus* tranſit aliquando invenit, ut ille ——

Quod *Helenus* olim *Æneæ*, ſeriò moneo. Læva tibi tellus & longo læ petantur Æquora circuitu, dextrum fu littus & undas—*Æneid.* 3.

—Amo *te* plurimùm, nec hodiè vi quiſquam *mihi* amicior ac tu—Hæ enim quæ moneo amicè moneo, ſic e malim quam inimicè placere—A me

h

hæc, nec maledicâ pennâ proceſſiſſe perſanctè juro——

Valetudinarius eſt hic *orbis*, in quo non decumbunt ægri ſed pro ſanis ambulant: pauci morbum ſuum vident, omnes amant.

—Sed relinquamus nos tandem vitia illa quibus nimio plus jam diu aſſuevimus——

—Da operam quæſo ut *eam* quam de *te* ceperunt omnes, non fallas opinionem.

—Neque, ut ſpero, ſiniſtrè illud accipies quod dextrè in rem tuam porrigitur.——

Proximus à tectis, ægrè defenditur ignis:
Vtile finitimis abſtinuiſſe locis.
Non facilè eſuriens poſitâ retinebere menſâ——&c.

Narrandi de rebus Novis.

Rerum quidem *novarum*, hîc ferè eſt nihil, niſi quod——

Sedebimus hîc ad menſem unum aut alterum——

Pronis accepi auribus, te—planè beâtis .n. tuum ſi——

Magnoperè velim audire num——

Peſtilentiam iſthìc majorem in modum debacchari——

—Video paſſim, audio paſſim quaqunque patet orbis Chriſtianus ſummos

pariter

pariter atque infimos horrendas rerum mutationes perſentiſcere —— cometæ, eclipſes, inundationes, prodigia——

Agitur hìc per ruſticos cruenta fabula, quæ futura ſit cataſtrophe neſcio——

Videmus hìc rerum præludia, neſcio quid tempeſtatis minitantur, omnia tamen adhuc in conjecturis latent——

Res non ficta, Deus teſtis, ſed facta recenter——

——Aut veram, aut ſi vera non eſt, certè veriſimillimam narrationem—nè majoris operæ aleam tentaremus.

Dicam quod ſtuporem omnem, omnem longè excedit admirationem——

——Ut non tam literas, quàm lituras, quam lachrymas expectes modò—adeò miſera rerum eſt facies.

——Nihil novum hoc temporis, occurrit uſpiam, niſi illud *Ciceronianum* Si vales bene eſt, *ego* quidem valeo. *Vale*. Salve.

——Ne autem verbis *meus* defatigatu pertædeas, rem omnem *tibi* à principi ſtrictim aperire conſtitui——

—Si percontetis ut valeat tuus—actu eſt de *ejus* vita & conclamatum; eſt cadaver vivens, jam numeratus eſt in peculio *Proſerpinæ*, & naulam *Charon* parat.

——Ægrè hîc, & difficulter hodiè vivitur ob magnam *annonæ* caritatem; mu ti ubivis locorum reperiuntur *milites*, a (ut veriùs dicam) *graſſatores*. Literis tuis ſcire velim quonam vivant modo *veſtrates*. Nam qui apud *nos* degunt, multis miſeriis & calamitatibus obruuntur: & niſi *Deus* immortalis res noſtras clementiùs intueatur & cuſtodiat, periculum eſt, nè iniquiſſimè nobiſcum agat *fortuna*—

—Eò tandem redacti anguſtiarum ut rei ſuæ peſſum ituræ ſubvenire neſciāt—

——Multi ſortis exortes, ego autem Deo faventiori prædiis fruor & libris, imò & eque—quem chara—eſſe ſui dederat, monimentum & pignus amoris—

Vis autem paucis diſcere, nè diu *te* ſuſpenſum detineam, quid——

•

Narrandi de ſtudio.

MAjus opus moveo, altiora jam ſtudia ſequor. —

Cùm proximè eſſem apud te—

Studiorum rationem, quam cùm tu hîc eras inſtitueram, eandem ſequor, *literis* Græcis, & *Latinis* quantum poſſum, operam impendo——

Audio & gaudeo te hic ſtatus, hæc rerum, nunc eſt fortuna mearum. *Ovid. Triſt.*

Omnia diis hominibuſque plaudentibus mihi hactenus obvenerunt—

—Rem ſic integrè deſcriptum ibo—primò—ſecundò—

Tantum hìc laboris exantlatum eſt, ut parum abſuerit quin meipſum enecârim dum ſedulò adnitor ut *Hieronymus* renaſcatur, neque verebor illud vel jurijurando confirmare minoris ipſi *Hieronymo* conſtitiſſe— *Eraſm.* ad *Leon.* decimum Papam—

—*Pater* conſtituerat annos plus quatuor *me* in ſcholis captivum tenere, ſed precibus *amicorum*, quos ſemper *meæ* calamitatis miſeruit, expugnatus libertatem *mihi* promiſit. Quod ſi præſtiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipſam anteibo fortunis meis. Nunquid enim ſervile & miſerum *tibi* videtur in hâc languere carnificinâ ? Quales putas qui *nos* erudiunt *Præceptores*, diceres eſſe plagiarios, *carnifices*, & tortores vulnerarios, inter leænas, inter lupas, & tigres educatos—non audemus præ metu hiſcere, nec *my* quidem aut *gry* facere : Si quid fortaſſe aberraverimus, ſi vel unguem latum receſſerimus ab eorum mandato, ictibus pluunt, colaphis grandinant, denudant *nos* à calcaneo ſcapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, ſæviunt, debacchantur— *Textor.* Epiſt 71.

Quod *Vlyſſes* olim, labores ſuos Alcinoo narrans *τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω.* Odyſſ. I.

Narrandi de valetudine.

DE meipſo ſi aliquid ſcire vis, *ego* à tuo diſceſſu optimâ valetudine, Dei Opt. Max. beneficio ſemper uſus ſum.

—Mihi & ſcriptum & nunciatum eſt *te* in febrim ſubito incidiſſe——afflictiſſimâ ſum valetudine—audio tibi valetudinem eſſe non prorsùs adamantinam—incommoditas reor cœli eſt in cauſa—ætas indies ingraveſcens, valetudo pluſquam vitrea eſt, quam ægrè tueor domi latitans.

—Nos mediocri valetudine ſumus, & aliquanto proſperiori quàm ſolemus—

—Valetudinem adhuc ſubdubiam eſſe, & valdè agitatam—vitam toties nutantem—

—Valetudo mea vacillat admodum.

Vis igitur ſcire quemadmodum hìc vivat *N. N.* te enim nihil rerum ſuarum ignorare par eſt, vivit: imò haud ſcio an vivat, ſed vivit prorſus miſerrimus, omni lachrymarum genere confectus—inviſus ſibi cui jam nec vivere libeat nèc liceat mori, denique miſerrimus, ſed fortunæ iniquitate non ſuâ culpâ, miſerrimus tamen—

Nos gratia ſuperis mediocri ſumus valetudine— vivum cadaver, quod vivit quidem, ſed morti vicinum.——

Valemus adhuc, præterea nihil eſt quod fortunæ gratulemur.

Valetudo noſtra, eſt tota nunc vitrea, aut ſi quid vitro eſt fragilius—

—Me morbus prorſus exhauſit, & cutis & loculi laxiſſimi ſunt—

—Morbus qui me ſic afflixit, ut in vitam fœliciorem tranſmiſſurus videretur, à quo ſic tamen ſenſim revixi, ut multo fractioribus viriculis ſim, quàm antè fueram.—

—Ita, *quam* ex animi mœrore partim, partim ſtudiis contraxeram tabe, exhauſtus prorſus ac emaciatus ſum, u cum umbra hominis aut *ſceleto* loqui videaris.

Procul *illi* ſpecies antiqua illa, ac venuſtas oris, procul nitor ille ac rubor procul delicatæ illæ manus—vultus denique univerſus (ut *Galenici* loquuntur *Hippocraticus*—diem ultimum nuntiantes—*Heinſ*. Orat.

—Corpus jam emaciatum, jam exhauſtum, jam exſangue, jam cadaver erat—

Objurgandi.

O Hominem inconſultum! O trib *Anticyris* caput inſanabile!—

Succenſeo tibi quod tam breviter, t indiligenter ad me ſcripſeris: eóne r rediit ut magnum tibi videatur, ſi u nocte mea de cauſa vigiles?

—Minut

—Minutiæ hujuſmodi non ſunt ſatagendæ—ut—

—Ut videare mihi non orator, ſed arator, non in aula, ſed caula educatus—

Quum *te* objurgo & impietatis inſimulo, quod rarentior proficiſcaris ad *templum*, culpam tuam excuſas, cauſariſque *te* eſſe podagricum——

Ecquis homo eſt inſulſæ adeò ac inconſultæ mentis?——

—Elegantulum profectò hominem, cui hæc pudori non ſunt!——

Quæ te *ô amice, furentem* Mens *agit in facinus?*

Quid hîc *dicam*, aut quid omninò *reticebo? naturámne?* at *illa* quæ parentes ac benefactores vult à *nobis* honorari, nunc à te *violata*, tuum ſcelus, hoc in judicio, *me* tacente arguit, inclamat. *Humanitatémne?* at illam exüiſti, ut quandam indueres *naturæ* perverſitatem. *Prudentiámne* tuam? at omni ſenſu, omni ratione caruiſti, & illud effeciſti, ut *te* non modò non *hominem prudentem*, ſed nè *hominem* agnoſceremus.

Obteſtandi.

PEr *Muſarum* communia ſacra, per omne fœdus *humanitatis*, per veſtras ſpes, & *parentum* veſtrorum, per quicquid apud cunctas gentes *ſanctum*, & inviolandum habetur, adjuro vos atque obteſtor, *expergiſcimini* tandem, & redite in *virtutis* viam; ſanate offenſas *officiis*, componite mentes ad *obſequium*, ad modeſtiam, ad verecundiam——

—Obſecro te per noſtram amicitiam, atque obteſtor, ne *me* graveris iſtis impertiri.——

Officium agnoſcendi.

TE autem *mihi* eſſe amiciſſimum non ullo meo *merito*, ſed animi *tui* quadam inductione, liberè profiteor.—

—Me tam amanter ad domum tuam, velut è ſæviſſima tempeſtate, naufragio proximum in tranquillum portum invitares; omnia pollicens non quæ meis meritis, nulla enim ſunt, ſed quæ viro benigniſſimo congruunt.

Cùm enim inter ſcribendum tuæ gravitatis imago ſubit, lingua titubat, errat manus, nec animus ſufficit tanquam numinis cujuſdam lumine ſtupefactus—

—Nam *τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιϛα, ἢ ὡς ἥδιϛα. Crœſus* ad **Solon.**

—Qui ſpiritus tam diu duxi ex tuæ benignitatis *favonio*: meritò cenſeri poſſim ingratus ſi non agnoſcerem—

—Mihi ſumma honoris præfatione nominandi *E. R.* qui (ut illud obiter dicam) adeò ſuâ *me* benevolentiâ ſuperioribus diebus *ſibi* devinxit, ut neminem

nem ſciam *cui* fatear *me* plus debere—

Ego autem *mihi* ipſi conſcius, neque *ingenio*, quod perquam exiguum ac *tardum* eſſe ſcio, neque *memoriæ* quam labilem ſemper fuiſſe comperi, neque *diligentiæ*, quæ modica certè, & rara fuit, quicquam tribuere potui: ſed potius *divinæ* gratiæ, cujus ductu, *me*, nemine, neque monente neque hortante, in *Petri Rami* ſcripta incidiſſe agnoſco. Quibus ſcriptis licèt *ſerò*, ac penè, tardè, & tenuiter operam dederim, aliquantillum tamen me ex *illis* profeciſſe videor: igitur non *meæ* ſedulitati poſt divinam gratiam, quicquid tandem profecerim, acceptum fero, ſed *Schorus*. —

Et ego *re* quàm *verbis*, beneficium rependere malim.

Vid. *Opem offerendi.* —

Opem operamque offerendi, & pollicendi.

CHriſtus, qui & *laboranti* ſummittit animos, & *dicenti* verba, & facienti vires, & *hortanti* nervos, & *objurganti* aculeos, præſtò ſit *tibi* in ſuſceptis operibus, ſuæque divino dextræ fulcimine ſuſtentet. —

Si quid erit negotii in quo ſervuli infima opera non gravetur uti, mandet ac præcipiat amplitudo tua—alatis pedibus ad te veniam—

—Nec non noſter pro te labor totus deſudabit.

Omni *ope*, atq; *operâ* enitar, quæcunq; qualiſvecunq; ea tandem ſit. —

Nec *depugnare*, ſi occaſio tulerit; nec *obſideri* ſi neceſſe fuerit; nec *mori* ſi caſus inciderit, pro vobis paratior fuerit quiſquam—

—Et licèt *ſus Minervam* docere videatur, malui tamen *meam* ineptitudinem prodere, & infantiam propalàm patefacere, ut *mei* hinc aliquid addiſcant; quàm *officium* in hac re meum imprudenter deſerere, aut *laborem* juſtâ datâ occaſione, negligenter ſubterfugere.—

Nullam ſarcinam tam gravem, tam moleſtam injeceris, quæ mihi, tuâ causâ non leviſſima, non etiam jucunda videatur.

De meo viciſſim in te amore, hoc perinde ut *Apollinis* oraculum accipias velim, dum & tu virtutem & bonas literas (id quod facis) amplecti perges, nulla conſuetudinis intermiſſio, nullus caſus, in te animum mutabit.

—Puta *me* tuum eſſe mancipium, imperabis, & impetrabis quæ voles.

—Non parcas pecuniis *meis*, atq; adeò omnibus domeſticis rebus; hauries à *me* velut ab ipſo horreo.

—Hæſitare igitur quieſcas, moneo, tibiq; perſuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus manibuſq; omnia ſemper facturum, quò rebus tuis conſulam—

—*animi*

—animis juncti, ſecernimur undis
Vnaque mens, tellus non habet una duos.

Polliceor tibi *ſtudium* meum & operam, ſine ulla exceptione aut *laboris*, aut occupationis, aut temporis.

—Si quid erit in quo queam tibi *gratum* facere, facito periculum an ex *animo* te diligam.

—Ego quid *poſſim* neſcio, vel potius me *parum* poſſe, ſentio; illud tantùm *tibi* polliceor, me quæcunque *ſaluti* tuæ conducere arbitrabor, tanto ſtudio eſſe facturum, quanto ſemper *tu*, & ſtudio & officio in *meis* rebus fuiſti.

Quicquid dixeris, perinde ac theſaurum continebo, & fortaſſe dolori tuo medebor ſi modò capiat medicinam.

Ad ætatem verò hanc quod attinet, affirmo vobis (*viri clariſſimi*) quod ſine ambitione poſſum, ego *horas* diligentia, *menſes* labore, *annos* induſtria æquabo, ſingula dierum veſtigia premam, ſingula temporum puncta & momenta invadam. Ætatis enim curſum *inhibere* nemo, quivis *uti* poteſt.

—quodvis pete munus & illud
Me tribuente feres—

Dabo operam ut tuæ ſatisfiat voluntati, expectationi—

Quod ſi hæc tui palati eſſe intellexero, dabimus ubi fame abuti poſſes.—

Nè graveris quæſo tribus verbis indicare quo pacto queam hominis ingrati notam effugere.

—Nec tempora perde precando
Quod petis omne feres—
—roga quodvis ſine nomine munus
—nullam patiêre repulſam—
Elige—namque—Optatis potiêre tuis.

Petendi. Rogandi.

Cum *nos* inter *nos* eodum erga *literas*, religionem, *rempub.* & mutuam amicitiam, ſtudio, judicio, animo atq; ſenſu conjungimur; opto *ego* ſæpe, adeóque volo, ut *noſtri* itidem, aliquo inſigni nexu, nonnullóque paris, inter ſe quoque *amoris* alendi incitamento, contineantur; & propterea, &c. —

Si quid unquam tibi gratum aut feci, aut volui, quæſo ut hoc mihi gratiæ referre non graveris—

—Id quantopere cupiam, (vir humaniſſime) vix tibi perſuaſere—

Tu, ſi quid in amici negotio aut perſpicis acutiùs, aut proſpicis ſagaciùs, conſilio juva—

Plura *me* ad te, de hac *re* ſcribere pudet, ne videar amicitiæ noſtræ diffidere—

Si *tu* is es in quem *nos* omnes univerſas vires noſtras exercuerimus, ſi *tibi* opes, & fortunas noſtras libentiſſimè contulerimus, ſi fructum *gloriæ* noſtræ in *te* unà jactaverimus, ſi ſpem ſalutis noſtræ in *te* potiſſimùm repoſuerimus, agè ergo, ac mente, & cogitatione tuâ complectere, quod *te* viciſſim nobis debes, & quod *ſcis*, & velis, quod *potes*, & perfice quod debes: ſic nobis, ſic *Deo* rem debitam & expectatam efficies. *Aſcham.*

Abs *te* repudiatus, ab amicis non ſublevatus, quem præter *te* appellem habeo neminem, tibi *me*, tibi meas omnes opes, fortunaſque omnes commendo; ſi *tu* me deſeris, perii——

Amicitia quidem noſtra tam altè radices egit, & ad eam excrevit magnitudinem, ut——

Quamobrem per omnia quæ tibi ſacra ſunt rogo, ſit hic—

Illud *te* præcipuè rogo, & obteſtor, pro amore noſtro. —

– Nam ſi in tanta re, tamq; neceſſaria verbis mihi opus eſt ad te excitandum, nulla ſpes eſt facturum quod volo—Quare noli expectare longas preces—*Brutus* ad *Cicer*.

Neque tamen importunè impero, ſed ſubmiſsè propono; idque *tibi* viro quem à multis annis novi, ſummâ & benignitate, & humanitate, atque benevolentiâ præditum.

Tu modò ſiquid agi ſperabis poſſe precando,
Quem colis, exora ſupplice voce Deum—

Pro ſummâ noſtrâ conjunctiſſimâque neceſſitudine.

Literæ non erubeſcunt, & hinc eſt

quod ego impræſens ſcribo, non loquor, quamvis datur ora tueri Sæpe tua, & notas audire & reddere voces—

Impedior *verecundiâ*, ne verbis pluribus te rogem——

—Ut novas adhuc ſuppetias,& beneficia dietim depoſcere non erubeſcam—

Regia, crede mihi,*res eſt ſuccurrere lapſis.*

Nihil optatius *mihi* accidere poteſt quàm——

—Miſeri te ſiqua parentis Tangere cura poteſt, oro (fuit & tibi talis Anchiſes genitor) *Dauni* miſerere ſenectæ.— *Æneid.*12. *Turnus Æneæ.* —

Scio enim *te* ita favere ſtudiis literarum, ut plurimum pollicear mihi de tuâ largitate—

Deus mihi ſpem,& *bonitas* tua *mihi* animum auget, ut ego *pauper* & egens, ad te locupletem, & fortunâ ſatis abundantem confugiam; non ex jure, & merito *meo*, ſed ex gratia & beneficentia *tuâ*,quicquid facies facturus es.

Vale, & noſtros aliquando, ſi tu magnus *Iupiter Faunorum* caſulas non dedigneris, lares digneris inviſere, optatiſſimus nobis hoſpes futurus—

Non eſt neceſſe rogare te, quod ſemper tuâ ſponte facis, tamen rogo ut ſi quando inciderit opportunitas—ut—

Effice conſtanti profugum *pietate tuendo*
Nè ſperata meam deſerat aura ratem.

Idque *is* facio, cui perſuaſiſſimum ſemper

per fuit, eſſe animi ingenui *cui multum debeas, ei plurimum velle debere.* Verùm cum ſciam quàm non illibenter pro *amicitiâ* ſubinde renovandâ, ab amicis *tuis* ſolliciteris, audacter *te* paucula, pro *amiculo* ſollicitaturus accedo——

Ego pro *eo* unum abs *te* peto, ut non ſolùm ut bene doctum *hominem*, verùm etiam ut *mihi* amantiſſimum, tuâque amicitiâ dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Niſi certò cognoſcam *tuam* non ſolùm erga *me* ſummam, verùm etiam in *omnes*, tametſi alienos, bonarum literarum ſtudioſos, non vulgarem benevolentiam, vererer profectò (*vir N.*) in alieno præſertim *negotio*, ſtudiorum tuorum tranquillitatem temerè interpellare—

—Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi miſero tuamque expetenti opem exhiberes—

Nam tua ſupplicibus domus eſt aſſueta juvandis
In quorum numero me precor eſſe velis.

Humanitas *tua* facit (*ornatiſſime vir*) quam omnes *tibi*, ſingularem tribuunt, ut *ego* omnis humanitatis oblitus, *Te*, cui obſcurus & ignotus ſum, literis meis interpellem. Perneceſſaria tamen *res* mihi incumbit, ad quam expediendam, quia *tu* ſolus *is* es, qui tantū facultate *potes* quantum

tum vis, & tantum humanitate tuâ *vis*, quantum potes, imprimis ad *te* ſcribendum eſſe duxi—ut—

In quâ re *opem* tuam, non *opes* ullas expeto, & requiro—feceris ſanè rem te dignam & mihi pergratam—

Quamobrem *me*, & cauſam meam omnem, in unius *tui* benevolentiæ ſinu depono; cùm tantum *tribues* quantum *vis*, tantum ſcio voles quantum ipſa *cauſa*, literarum ſtudia, tenues *fortunæ* meæ, ſive *ſingula* hæc petere, ſive ea *univerſa* exigere, ullo modo videri poſſunt—

Quanquo potes miſero, (nam potes) affer opem.

Cui quæſo, ut veſtræ *Gratiæ*, faventiæque totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia *pares* ſemper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaq; niſi ſolamen *animo*, & ſubſidium *auditioni* meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad *me* attinet, quid faciam neſcio, nam reliqua *ſpes* mihi nulla eſt omninò. Reſpice ergo me—

Nulla eſt *ſpes* omninò præter *te* relicta, amici ſunt pauciſſimi ad quos confugiam, & *hi* paupertate ſunt oppreſſi; alii *divites* tamen avari, & cordis (neſcio quo pacto) in bonas literas obdurati. Quid faciam? quo *me* conferam? aut à quibus auxilium petam? — Sed tu *meum* quæſo oppreſſum animum obrutumque intuitor, & miſerere *mei*, interruptis vocibus, & quaſi morientibus, *opem* tuam implorantis——

Cœpta tene quæſo, nec in æquore deſere
navem,
Meq; *ſimul ſerva*, judiciumq; *tuum.*

Nullum nec *opum*, nec gratiæ, nec *dignitatis*, fructum, vel uberiorem ad uſum, vel ampliorem *laude* poſſe exiſtere, quàm is eſt, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imparatus, neq; *conſilii* locum habeo, neque *auxilii* copiam, ut ait *Terentianus* ille *Pamphilus*; nec ſatis compertum habeo quod remedium huic malo inveniam. —

Petendi reſponſionem.

TU igitur non ſolùm crebris literis (quod mihi quidem gratiſſimum erit) me exerceas velim, ſed etiam quicquid erit peto abs te, ut diligenter ad *me* ſcribas.

— Amoris in me tui non extincti quidem ſed tepidioris ſuſpitionem infrequentiores tuæ literæ faciunt—

—Si quid novi advectum eſt uſpiam, onera & hunc hominem ſarcinâ, & me beneficio—

—Non gravaberis hoc velut auctarium tuis addere in nos officiis, & alioqui maximis—*Eraſm.* —Sitio enim audire.

Literas tu ſemper ſpondes, nihilque reſpondes—

Præpoſteros habes tabellarios, cùm à *me* diſcedunt flagitant lireras, cùm ad *me* veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem *ego* quamlibet, vel tantillam ſcribendi anſam, tametſi de nugis, *tu* oblatum à *me* tibi reſcribendi argumentum, negligere videris——

—*Vale*, & me ama aliquâ ſaltem lineolâ—

Precandi bene. male.

QUod utrique *noſtrûm* fauſtum ſit a fœlix (*vir* ornatiſſime) *tu* in ſupremum honoris apicem, nuper merito evectus tuo, *ego* à periculoſo nuper morb liberatus, *tibi* mihique, læta precari omnia debeo. ——

Tot fortunati ſine morbo ſint tibi menſe
Tempore quot *verno, parturit* Hybl *favos.*

—Precamur *vobis* quicquid nobis liberiſque noſtris hactenus precati ſumus & quod omnium eſt primum, ut in poſterum florentes, ut beati ſimus, ut incolumes.

Vobis fauſta omnia precamur, ſalv tecta, ſalvos focos, ſalva jura, atq; auſpicia omnia—incolumem Rempublic. incolumem *Senatum*, incolumem auguſta illam Majeſtatem, *cui* nihil ſimile aut ſ cundum. *Heinſ.* orat. 4. ——

N

Non prius incurras duri contagia morbi
Quàm ſeſe immiti copulet agna *lupo.*

—Deus O. M. hoſtes *ſui* nominis ac noſtri, peſſimis exemplis imminutos, fractos atque obtritos, à fortunis noſtris ac cervicibus avertat.———

Chriſtum mihi iratum imprecor ſi quid affecto quod Chriſto diſplicere ſciam——

—Mutuis quæſo apud Deum precibus nos adjuvemus invicem—

—Omnia tua ſtudia Deus ſecundet, & fœcundet cælitus——

Tibi eunti ac redeunti *Salus* ſit comes.

Jehovah Elohim, εὐδαιμονία καὶ εὐτυχία, te, tua, tuoſque coronet ſemper——

Faxit D. O. M. ut gaudeat de *his* longúmq; gaudeat, ringantur licèt, & rumpantur *illis* ilia qui——

Faxit *Deus* ut emergas tandem ex pauperrimâ illâ (quâcum luctaris) conditione—ut augeatur tibi curta ſupellex——

Sint tibi tot nummi, tot opes, auriq; talenta,
Poma quot Alcinoi *nobilis hortus alit.*

Læta quidem ſatis principia, ſed quid longa dies vehet, non perinde conſtat, omnia dein proſpera voturus ſum.

—Ac pro *me* fac quæſo *Deum* precêris ut quicquid id eſt vitæ quod ſupereſt mihi jam, *benè* ſit potius quàm *diu*: nam quomodo *fabula*, ſic *vita*, non quàm *longa*, ſed quàm *bona* & bene acta——

Ego *tibi* pariter fauſta omnia comprecatus, operam meam atq; opem prolixè defero— *Dominus* tua cœpta ſecundet.

—*adſit modo dexter* Apollo.
Aſpirent votis, *proſpera fata tuis.*
Devorer ante precor ſubito telluris hiatu,
Et rutilo miſſi fulminis igne cremer,
Quàm——
Nam caput à noſtrâ citiùs cervice recedat,
Et patiar foſſis lumen abire genis —
Sed mihi, *vel tellus optem priùs ima dehiſcat,*
Aut Pater *omnipotens adigat* me *fulmine ad umbras,*
Pallentes umbras Erebi, *noctemq; profundam*
Antè—quàm——

—Salutem integram, fortunam proſperam, amicos fideles, &c. & quæcunq; demum *hominis* aut *Cæſaris* vota ſunt, *tibi* voveo omnia.——

Proſpera ſic vobis *maneat fortuna, nec unquam*
Contactu ſimili fortè rogetis idem.

Vivas interim diutiſſimè ut jam vivis in terris beatus, &c.

Purgandi.

ALiquid à *me* ejuſmodi vel per ſomnium quidem cogitatum fuiſſe conſtanſtantiſſimè nego——

Quis autem omnibus horis ſapuit unquam?

Sed vide calamum defenſorem! quid
in amiculum tui ſtudioſiſſimum miſerrimum conviciaris?

—Me mea non remordet conſcientia:
diſſidii *cauſâ* nolim eſſe, cavebo pro vi-
rili nè ſim occaſio—*Eraſm.*—

Veritas laborare poteſt, vinci non po-
eſt: novi prudentiam tuam quæ non fa-
ilè pronunciet in malam partem——

—Non poſſum non ingenuè fateri quod
ero verius eſt, me—

—Diſpeream ni mori malim, quàm ho-
inem ex me pendentem deſtituere—

Tibi perſuadeas velim, nihil eſſe uno
e *tui* vel amantius unquam vel tibi de-
otius——

Quare cum Themiſtocle obliviſcen-
iartem hac in re diſcere cupio——

—Omnibus ego occaſionibus quo ani-
i mei ſynceritas indies tibi fiat explo-
tior invigilabo——

—Cujus tu fidem in *pecunia* perſpexe-
s, verere *verba* ei credere? ubi quid
cri eſt mihi Te fallere? *Terent.* Phorm.
ct.1. Scen.2.

Dolere *mihi*, quòd in animum *tuum*
ciderit ea *ſuſpitio*, de ſuâ in *illum* fide-
ate, voluntate; cum *tu* amicitiam il-
s, ſemper inter præcipua tua *bona* nu-
râris.

Quis enim neſciat perinde ac *umbr*
corporibus ſuis non rarò ſunt longiores
ita opiniones & rumores *vulgi* potiſſ
mum, à veritate magis remotas. Invalu
enim ———

—Ego verò qui *me* hactenus prætul
rim nemini, omnes mihi, tantum à calu
niis aliorum, quas juventus noſtra v
interdum deprecatur abeſſe exiſtim
quantum ab eruditione abſum ac ſcie
tia—*Heinſ.*

——Ut in magna temulentorum hom
num turba, vir ſapiens ſi obambule
riſum inter eos merebitur, *illorum* viti
non ſuo: ita hac ætate non facile
tranquillitatem ſimul invenire, & pla
ſum———

——Propterea finem facias *tuis* c
lumniis, neque pergas *me* fraudule
tum & impoſtorem dicere. *Nemo* eſt o
nium qui non fateatur *me* hominem ap
tum ſine fuco, & extra omnem *doli* ſuſ
cionem———

——*Quod* ſi probaveris, digniſſim
cenſeri velim, *cujus* in exitium, & m
tem, non una paretur ſimia, non ſ
pens unus, non culeus unus; & q
quid ab ingenioſis, ad hominum t
menta & miſerias, *tyrannis* unquam
pertum eſt.

——Sed *me* ſi hujuſmodi quippi
perpetravero *Perilli* tauro, & *Buſiridis*
digniſſimum eſſe non diffitear.

—T

—Tuæ tam acerbæ inclamationes ,
ordicitùs *me* non ſolùm non pupugerunt,
d nè in cute quidem titillavêre.

—Parce quæſo furori , tantiſper dum
i veritas innoteſcat tibi clariùs : De-
ùm ſi talem me reperias qualem ſuſpi-
aris, interficias——

Æmilius ut peccet plectatur *Rutilius*——

—Nemo tam durâ fronte eſt , ut di-
at; nemo tam levi cerebro ut credat di-
enti—ſunt verò, ſunt aliqua fateor, quæ
ec ipſe velim, nec valeam defendere—

—Nec uſq; adeo ſum excors ut—

—Quod ſi pectus meum feneſtratum
ſſet (quod *Momus* olim in homine exop-
vit) cerneres, tum cerneres fixam in *te*
eam, non fictam fidem——

—Neq; *te* habere quippiam exiſtimo,
uod afferas, niſi fortaſſe imperitâ mul-
itudine *me* comprimere coneris, *cujus*
pinionem & linguam *Plato* & *Seneca*
oſter à veritate tantum diſtare ſcripſe-
unt, quantum ea quæ abſunt longiſſi-
è.

Illi ubiq; baubantur & deblaterant—
d ringantur per me quidem & rumpan-
r invidia —

Sed expertus *es me* in rebus aliis, Num
nquam aliquid *me* tum *hallucinari* , aut
audicare comperuiſti ?

Ex amicâ profectò voluntate, fuit il-
ud——

Vix equidem credas ; ſed cùm ſint præ-

mia falſi nulla, ratam debet teſtis haber
fidem—*Triſt.* lib. 3. eleg. 10.

Sanguinem autem illi prius expreſſer
quàm fraudem——

Sed non deſunt, qui *invident* mihi a
micitiæ tuæ *lucem*, ſolem—& umbr
igitur interponunt——

—Sed imprudentiâ feci, & temer
tate——

Cœlos terrámq; teſtor, ſi ego non—
Vid. *Excuſandi.*

Reconciliandi.

SEd quidem pœnitet *me* jam ſeriò f
cti, & daturus ſum operam, ut reipſ
quamprimùm ſentias, quemadmodu
erga *te* affectus jam ſim——

—*Erratum fateor, veniæ ſit copia faſſ*

—Quod *me* quidem animi ſuſpenſu
ita reddidit, ut quotieſcunq; rei hujus i
mentem venit (venit autem per ſingul
horarum minutias) *mihi* vix ipſe temp
rarem quin vitæ longioris pertæſus, n
vum aliquod & inauditum *mortis* gen
miſero *mihi* comminiſcar, *quâ poſſim in*
viſam quamprimùm abrumpere lucem
feciſſémque jam pridem, niſi ferreu
hunc animi *tui* rigorem, humaniſſimi
verbis ſenſim excuti poſſe *mihi* perſu
ſiſſem.

Vna eademq; manus vulnus opemq; tuli

Chriſti nomine mihi ignoſcas oro (q

plur

plura noſtra de cauſa perpeſſus eſt licet nos ob levem quamlibet injuriolam cœlum terræ miſceamus, mariáque turbamus ab imo—)

Reſalutandi.

MAgnus amoris magnes amor, magnes ferrum, amor tuus me— robur autem & æs triplex circa pectus meum fuiſſe arbitreris ſi *te* me amantem non redamarem, & ſalutantem non reſalutarem—

N. N. tuam ſalutem alacriter accepit, & ſuam amanter remittit—

Quam mihi miſiſti verbis Dilecte *ſalutem,*
Vt poſſim miſſam rebus *habere*, veni.

Salutandi.

IN digreſſu petiéras à nobis ut disjuncti mutuis epiſtolis colloqueremur, prior itaque te ſaluto & laceſſo—

Opto parenti tuo optimo, id quod eſt optimum—

Scito me ex animo tuum eſſe, cui ſi nihil ſcribes, non refert modò ames vel redames potius—

Qui tibi quam mallet præſens afferre ſalutem, Mittit ab——

——*tibi mitto ſalutem*
Mittere rem ſiquis quâ caret ipſe poteſt.

Hæc tibi, non unam *portantia verba ſalutem, Mitto* ——

Salutandi propter *alium.*

FAmiliares tuos omnes nominatim, meis ſalvere verbis jubebis—

Amicus tuus *T. B. officiosè* te jubet ſuo *nomine* ſalutari.

Congerro quondam tuus *L. H.* nihil non optat *tibi* fauſtum & lætum.

G. P. optat tibi *ſalutem* veram, & ſolidam.

Contubernalis quondam *tuus C. S.* proſperrimè *tibi* evenire precatur omnia—

Vicinus noſter, *familiaris* olim *tuus*, *N. F.* precatur *tibi* omnia, quæ ſibi ipſi.

Jam epiſtolam complicaveram, cùm adiret me *frater* tuus, qui *te* plurimùm juſſit *Salvere* ſuis verbis.

Salutavi omnes quos literis tuis ſalutandos juſſeras, qui *te* pariter reſalutant ——

Salvebis à condiſcipulo noſtro *T. C* adoleſcente *mihi* ſummè dilecto, (& *t* prorſus obſervantiſſimo.

Salutandi per alium.

DElaſſatus ſum *ſtudiis*, & ſcribend epiſtolis, quare *te* rogo ut apud *N* *V*. noſtrum, præclarum *virum*, mihi

Epiſtolæ vice, donec dabitur *otii* pauxillum——

L. M. Conterraneo tuo meis verbis ſalutem dices, reliquiſque familiaribus nominatim—.

Saluta omnes qui de me percontabuntur——

Salutabis amicos nominatim omnes, & ſi ipſe nominatim non jubeam—

H. R. meo *nomine* ſalutabis, cui & epiſtolam hanc dabis *legendam*, tanquam ad *eum* quoq; ſcriptam.

T. B. ſalutem meis verbis annunciabis—

Dic *me* omnibus omnia precari læta—

Omnes precor, quibuſcum iſtîc vixeris, *nominatim* meis verbis *ſalutares*. ſeorſim autem humaniſſimum *virum* A. B. *cui* quidem ob eam *voluntatem*, quam erga *me* declaravit, tantum debere *me* exiſtimo, quantum *ei* præſertim, qui me omni *beneficiorum* genere cumulâſſet.

Vale *vir optime* ac magnis illis animabus, *B. T. N. M.* ut *me* commendes peto——

—Saluta omnes *noſtrates*, & integerrimum virum *M. D.* Cujus *causâ* ſi aliquid poſſem in Galliâ, cum ullo *homine*, ſentiet *me*, & amicum, & diligentem.

——Eſt *Argentinæ*, quidam juvenis C. quem *Ego* diu amavi, *ſaluta* quæſo, & complectere *meâ* causâ.

Matri *tuæ* quàm potes officioſiſſimè ex *me* ſalutem dicito, ut etiam *M.* Sororculæ tuæ. ——

Vituperandi.

PErfrictæ *frontis* nebulonem, qui faciliùs ſanguinem quàm lachrymas effuſurus eſt. — Citiùs animam *illi* quàm gemitum extorqueas —

—Impudentes magiſtellos, infimi ſubſellii pædagogulos—qui *eructant* dicam an eblaterant, indigeſtas opuſculorum cruditates— non ſcientiam promovendi ſtudio, quam admirentur omnes, ſed puerili quodam *gloriolæ* aucupio quod prudentiores rideant, miſereantur — verè *Batavum*—

—Et ut *illum* prætereamus, in qu plus ſemper admirationis quàm utilitatis, plus famæ quàm experientiæ fuit, quem opinione *vulgi* aliquandiu magnum—

—Senectâ liberantur, malo haud dubiè aliorum vitæ incommodorum mult omnium moleſtiſſimo, in quam non aliter quàm in ſentinam, univerſæ ætatu aliarum ſordes & excrementa defluun ut veriſſimè *eam* vitæ fæces vappamqu dixeris——

Quibus audiendi quæ fecerint pudo eſt, nullus faciendi quæ audire erub ſcunt.——

Valedicendi.

VOtum ſupereſt meum (digniſſime vir) ut Dominus *Ieſus*, te optatiſſimis *literis*, longiſſimis *annis*, & omnibus *fælicitatibus* perpetuò beare dignetur—

Vale delicium non dico meum, quod dico maximè, ſed univerſi liberati orbis——

Vale, neque enim aliter nobis videbamur incolumes niſi te incolumi, quem ego ſic me Deus amet portionem mei potiorem puto—

—Nolim hoc ingenium tale tantum, ante diem perire—

Bene te valere & muſis quàm chariſſimum, quàm dilectiſſimum, deoſculatiſſimum eſſe jubeo—opto te proſperrimè valere—

Bene vale amice mellitiſſime.

Nè te multis morer———

Vale—*habes animi nuntia verba mei.*

Vale, & verborum meorum (ſi ſapis) noli dememiniſſe——

Veſtrûm diu vivat & valeat *uterque*, hominibus gratus, dilectus *Deo*, cujus tutelæ *te* jam reſigno——

Accipe, quo ſemper finitur Epiſtola verbo
Atque meis diſtent ut tua fata, Vale.

Vale vir præſtantiſſime, diúque noſtræ reipublicæ literariæ,—& præſis & proſis——

Accipe ſupremo dictum mihi forſitan ore
Quod tibi *qui mittit non habet ipſe*, vale.

Dominus Deus bonorum omnium largitor, tuis benedicat ſtudiis, & *Spiritus* ſui Favonio faveat, foveatque——

Apprecatur iſthæc *tibi* qui *te* animitùs, oculitúſq; diligit——*G. N.*— vive, vale—

Jehovah *Tutelaris*, & *Soſpitator* clementiſſimus, ad ſanctiſſimi ſui *nominis* gloriam, *te* diu ſervet in terris incolumem.——

Deus Opt. Max. præſtet, ut annis, doctrinâ, virtute, fœlicitate, votum & ſpem *mei*, & amicorum *meorum* longè ſuperes.

Dominus ille *Ieſus* promoveat *te* à *bono* in *meliorem*, uſq; dùm *optimus* evadas, & extiteris.

—*Cura ut mens ſit ſana in corpore ſano.*

Te *tuoſque* quàm fœliciſſimè, & ſuaviſſimè *valere* & *ſalvere* cupio animitùs.

Vive *vir* illuſtriſſime, *amice* dilectiſſime, *vive* Deo, Regi, patriæ, *vive* familiæ tuæ, *vive* ſuaviſſimis filiolis tuis, *vive* nobis, pupillis *tuis*, quibus dignitate, & *amore* es *pater*, tutelâ *patronus*, auctoritate *propugnator*, ornamentum in *proſperitate*, auxilium in *adverſitate*; *vive* lumen & columen noſtrum, *vive* quàm fœliciſſimè, quàm diutiſſimè.—

—Ad *Deum* Deorum benigniſſimum, benigniſſimorum ſummum, ſummorum maximum, maximorum rectorem, deniq; confugio, quem nuſquam non precatum habeo, ut *te* diutiſſimè ſervet tuæque ſaluti pulchrè conſulat.

Vltima mandato claudetur Epiſtola *parvo,*
Sit tibi cura mei, *ſit tibi cura* tui —

D. O. M. valetudinis largitorem precor, ut *te* diu diúque ſervet incolumen, cujus tutelæ & benedictioni, *te*, tuoſq; ex animo permitto ——

Vale Muſææ parens patriæ——

Vale, ac nos tibi jam pridem devinctiſſimos, devinctiores reddito—

Millies valeto, *animæ* dimidium meæ.

Benè vale. Vale, valéque. Salve perpetuùm.

Reliquum eſt, ut ſub *alis* Dei omnipotentis te nunc relinquam.

—Ego interim *Deum* precabor omnipotentem, ut ſuam cœlitùs gratiam tuis ſuperinfundat ſtudiis, ut magis indies magíſque benefaciendo, benéque audiendo inclareſcas; quod apprecatur *tibi* ex animo ——*T. B.*

—Pancraticâ fruare faxis valetudine.— Millies vale—

—Te *valere* jubeo & *ſalvere* fœliciter.——

—Bene vale mortalium chariſſime & animæ pluſquam dimidium meæ—

——Sub remigio alarum ſuarum *te* obumbret *Deus*—

—Subdantur *tibi* æterna brachia; & protectio tua, parma & clypeus, ſit beneplacitum *Dei* mei inhabitantis rubum.—*Deut.* 33.

— Quod non ceſſabit jugi orationis ſacrificio, à *Deo* Opt. Max. efflagitare—

Sub umbraculo alarum Jehovæ requieſcas.

—In clientelam *te* ſuam recipiat *Dominus*. Vale.

In manu *te* ſua, manè cuſtodiat & veſperi Iſraelis cuſtos—

—Quod ut fiat *D. O. M.* bonorum omnium largitori, animitùs ſupplico—

—omnémque *tibi* beatitudinem precatur *L. M.*

Vale (mi *chare,*) & ter *maximus* ille, & *optimus*, bonorum omnium *fons*, concedat *tibi* Δηζὸν ἔπ ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος Ηελίοιο ——

Cuſtos Iſraelis Te cuſtodiat.

Atque hæc raptiſſimè. Vale millies.

Vale longùm, jucundiſſimè ſodalis.

Salutes tibi *meas*, mille & millies impertio.

Bene valentem & ad cœleſtia ſemper anhelantem te ſervet ac provehat Chriſtus——

Belliſſimè fac ut valeas—

Te in tutelam Jehovæ jam commendo.

Dominus *Jeſus* te diutiſſimè ſervet in-

incolumem & florentem diu——

Τῷ θεῷ εὔχομαι μακρούς σε μακαρίους τε βίου ἀξιῶσαι.

Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo——

Ἔῤῥωσο, καὶ ἀγαπῶν με διατέλει, ἐγὼ γὰρ οὐ παύσομαι φιλῶν σε.

Ὁ δὲ τῶν ὅλων θεὸς ὢν, εἴη διαφυλάττων σε χάριτι αὐτοῦ ὡς χαρίτων ἔμφιμον——

Te autem ſub umbrâ *Iehovæ* alarum, incolumem jam relinquo conſervandum.

Formulæ ſcribendi poſt Vale, *quando per oblivionem aliquid animo exciderit.*

V*Ale*—ſed percommode hoc mihi nunc in mentem venit.——

Vale, Sed heus *tu*, propemodum *præterieram*, quod *imprimis* dictum oportuit——

Vale, ſed prius *exciderat* negotium, quod non oportuit eſſe prætermiſſum.

Vale, ſed obſignaturo *epiſtolam*, illud opportunè venit in mentem, quod omiſſum doleret.

Vale—ſed jam obſignâram *epiſtolam*, cùm literas ad *te* duas, reddit veredarius, itaq; reſignavi ut eâdem *operâ*, binis tuis reſponderem.

Dum *iſta* literis conſigno ecce.——

Subſcribendi.

AMantiſſimus *tui*.

Studioſiſſimus tuę proſperitatis.

Obſervantiſſimus *tui*.

Tuus animitùs.

Toto pectore tuus.

Tuus ex animo, & in Domino.

Oculitùs *te* redamans, tuáque.

Tuiſſimus.

——Vale ac redama amantiſſimum tui——*S. B.*

Ego enim reſtipulor me futurum denuò amicum.

Tui ſtudioſiſſimum——*B D.*

Sic ex animo precatur intimè tuus——

Amicus tuus Pyladeus.

Tuus, quid plura ?

Tuus dum ſuus.

Aureis amoris catenis tibi adſtrictiſſimus.

Amiculus tuus vel potius clientulus addictiſſimus——

Idem qui pridem.

Herculeis prorſus, & adamantinis *amicitiæ* vinculis tibi adſtrictiſſimus.

Effectus meritis tempus in omne tuus.

Beneficentiam tuam, amore, more, ore, re, ſemper culturus——

Qui tibi arctiſſimo Religionis, *affinitatis*, & amicitiæ *vinculo*, quaſi clavis *trabalibus*, conjunctiſſimus eſt, & copulatus——

Veſtram paternitatem, & dignitates ſubmiſsè, & devotè colens——

Totus tuus in *Eo* cujus totus es tu.

Ὅλος σὸς, τί πλέον;

Ὁ σὸς, ὅσος, ὅλος.

Ὁ σὸς, κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν.

Σὸς, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἔτι.

Σὸς, ὃν περὶ κῆρι φιλῶ.

Πάσῃ ὑπουργίᾳ τε καὶ προθυμίᾳ.

Dandi.

DEdi *Cantabrigiæ.*

Datæ *Lincolniæ*, pridiè Calendas *Auguſti.*

Datum *Eboraci*, ſexto Nonarum *Quintilis.*

E *Schola* noſtrâ *Lincolnienſi* pridiè Iduum *Iunii.*

E *Muſæo* meo *Cantabrigiæ*, ad *Nonas* junias, *anno* epochæ *Chriſtianæ*, milleſimo, ſexcenteſimo, vigeſimo quarto. Anno ultimæ *Dei* patientiæ 1627.

Anno ab Incarnato *Chriſto* 1624.

Anno à mundo per *Chriſtum* redempto 1624.

Scripſi *Lincolniæ* Calendis *Auguſti*, anno *Meſſiæ* Regis æterni, 1632.

Μηνὶ Μαΐῳ, ἔτει αχκδ.

Ἐκ τῆς Λιγκολνίας δευτέρᾳ.

Ἐπὶ δεκάδι Μεταγειτνιῶνος:

Ἔτει ἀπὸ τῆς θεανθρωπογονίας,

αχκδ. αχκη. αχλβ.

Regulæ

Regulæ ad Dandas *literas, antiquo* Romanorum *more.*

Sex *Majus*, Nonas, *October*, *Iulius & Mars*:
Quatuor aſt *reliqui*; dabit *Idus* quilibet octo.
Inde *dies* reliquos omnes, dic eſſe *Calendas*.

The meaning.

The firſt day of every Moneth is called the *Calends* of the ſame, according to the Verſe: ——

Principium noſtri Menſis dixére Calendas.

The *ſecond, third, fourth*, and *fifth* dayes, are the *Nones*. * The *ſecond* day being the fourth of the *Nones*, and ſo backward. Except in *March*. *May*, *July* and *October*, for they have ſix *Nones* apeece: ſo that in thoſe *foure* moneths, the *ſecond* day is the *ſixth* of the *Nones*, &c.

1. Nones.
* *Nonæ*, à non ſacrificando—*Nonarum* tutela Deo caret. *Ovid.*

The *dayes* that follow the *Nones*, bee called *Ides*, and be alwayes *eight*; and in *March*, *May*, *July*, and *October*, the fifteenth day is the *Ides*, in all other moneths the *thirteenth*. They muſt alſo be counted backward.

2. Ides.
So called *ab* edendo *quia dies epularum*--Idibus *alba* Jovi *grandior agna cadit*. Ovid.

Or *ab* iduando, *quia dividunt menſem in duas partes*
quales.

Al

All the *other* dayes are the *Calends*; and *March, May, Iuly*, and *October* have alwayes ſeventeene *Calends*, which begin the *ſixteenth* day, ſo that the ſixteenth day of *March* is the ſeventeenth of the *Calends* of *April, &c.*

But in *December, Auguſt* and *Ianuary*, the *Calends* be nineteene, which begin on the *fourteenth* day. *November, September, Iune* and *April*, have eighteene *Calends*, and *February* ſixteene, all which begin upon the *fourteenth* day.

3. Calends. So called a *Colendo*, obſerved in honour of *Juno*—*Vendicat Auſoniae* Junonis *cura calendas*—Ovid. Or ἀπὸ τοῦ καλεῖν, à *Vocando*, becauſe the firſt day of every month the *pontifex minor* made foure *calls*, or as many as the dayes for Faires were in that month.

Numerus dierum.

Triginta Aprilis, Iunius, Septémque, Novemque

Vno plus reliqui: *viginti Februus octo.*

Inſcriptionum formulæ.

Amico *meo* perantiquo.

Domino atque amico meo æternùm colendo—

Ad Collegam *ſuum* peramandum, P. B.

Eruditione, virtute, & *moribus*, excellenti viro *T. B*:

Moderatori *Scholæ* in *H.* præceptori ſuo chariſſimo, & unicè colendo.—

Ad

Ad literarum ſtudioſos.

LIberali indole, & maximâ ſpe adoleſcenti *A. H.* liberalium diſciplinarum cum primis ſtudioſo.

Ad ſodales.

GEneroſis, literarumque candidatis adoleſcentibus, *N. P.* & *H.* ſodalibus ſuis jucundiſſimis, & ſummè dilectis ——

Præcharo ſuo. L. M. d.

De Compoſitione *Oratoria.*

Vt elegantiorem Latinæ Orationis aſſequamur ſyntaxin, cùm generalia *quædam, tum etiam* ſpecialia *præcepta, prælibanda ſunt.*

Præceptum 1. *gener.*

SI in *ſublimi* ſtylo aliquid ſcribendum, adhibendi ſunt pedes *longis* conſtantes ſyllabis; ut, *Ad ejus non ſalutem modò extinguendam, ſed etiam gloriam per tales viros infringendam.*

2. Si in *ſtylo* humili; *breves* plurimum pedes intexendi; ut, *Siciliam adii.* Veſtis

enim apta eſſet corpori rerum. *Lypſ.*

3. *Monoſyllaba* plura malè continuantur, & *Polyſyllaba* malè etiam condenſantur; *longorum* autem & *brevium* verborum commutatio eſt laudabilis; ut, *Quod precatus ſum à Diis immortalibus*——

4. In principio, & *fine* periodi, commendantur dictiones *polyſyllabæ* (mediæ ſententiæ minor ineunda ratio;) ut, *Libertatem, jucundiſſimam, fateretur.* 1. In *fine* optimè ſonat *Ditrochæus*, ut, *cantilena, liberatus, perditorum.* 2. *Sic etiam* Principium, medium ac finem tibi *Dochimus* ornat; ut *reipublicæ.* 3. *Iambus* autem & *Di-jambus* apprimam ferunt auribus ſuavitatem; ut, *Omnes quotquot ſumus, profectum in ſtudiis gratulamur tuum. Mira guſtatur dulcedo in ſtudiis, mira præbetur ex illis amœnitas.*

5. Judicium *aurium* nullo modo *hîc* eſt negligendum, ideóque ſex, ſeptémve *periodos* abs te compoſitas, *ſemel* atq; *iterùm* clare recita; ſic enim experiri poteris *orationem* tuam *numeroſam* eſſe; vel hiantem, & *aſperam* deprehendas *.

6. Fugiendus eſt creber *earundem* literarum *concurſus*; & ne *hiulca* ſit oratio, priorem à *vocali* terminatam, inſequens dictio à *conſonanti* inchoans excipiat; aut *contra*, à conſonanti clauſam, *aperiat* dictio incipiens à *vocali*, vel conſonanti *ejuſdem* organi; ut *vo-*

cum

* *Contextus* orationis *ſeriò formetur, uno quodam habitu, & æquabili* Sermonis *filo.* Lipſ.

cum inſuaviter *deſinentium* κακοφωνία declinetur, vel *aliarum* interpoſitione, vel *ipſarum* commutatione inter *ſe*, dicatúrque

à *nobis* *potiùs* *Clarorum conſilia virorum*
Illuſtrium virorum acta,
quàm *Clarorum virorum conſilia*
Illuſtrium acta virorum.

Specialia præcepta hæc ſunt.

Reg. 1. Adjectiva *ſubſtantivis* præponi debent, & *vox* una, vel plures intertexendæ; maximè *genitivus* poſterioris ſubſtantivi; ut, *Hæc eſt vera juſtitiæ laus. Magnum profectò laborem Cæſar aſſumpſit, quem ſe mè ab ipſis ad nos veniſſe Gaditani aiunt, ut hoſtes ſuæ quidem majeſtati rebelles, noſtris autem ſupra modum rebus infeſtos, armis ſubigeret: quam ob cauſam, perpetuum illi amorem & gratiam debemus immortalem.*

Sic *Relativum* eleganter præponitur *Nomini*, & Verbo ſuo: *Quem cum iſto ſermonem habueris, procul ſtans accepi.*

Exc. 1. Sed trajectio *Pronominis*, & Subſtantivi hic frequens eſt; ut, *Gravi teſte privatus ſum, amoris ſummi erga te mei.*

2. Nomina negantia, ut *Nemo, Nullus*, & *Omnis*, ſubſtantivis venuſtè poſtponuntur; ut, *Qui vitiis careat invenimus neminem. Quæ peragenda dediſti, perfeci omnia.*

Reg. 2. *Obliqui* caſus, orationem eleganter inchoant, *Verba* claudunt periodos elegantiſſimè, (niſi lex numeri * aliud fortaſſis aliquando ſuadeat) : ut, *Doctrinæ radicem eſſe amaram omnes nimis experimur; ſed dulciſſimos ejus poſtmodò fructus deguſtamus.*

* Hyperbaton *enim diligenter cavenda eſt, nam obſcuritatem parit.*

Sic participia & *gerundia*, nec non *comparativa*, venuſtè claudunt orationem: ut, *Diù ſum equidem reluctatus. Tuî ſocietate nihil gratius. Laborum fructus eſt longè maximus.*

Reg. 3. Poſt *Superlativum*, eleganter ponitur *comparativus* ejuſdem nominis, qui ſignificatum *Superlativi* quodammodò ſuperare videatur : ut, *Cùm multi doctrinam per ſe libentiſſimè deſiderant, tum hoc libentiùs, quòd honores habeat concomitantes.*

Reg. 4. Perſona *agens* patienti, proximè præponenda : ut, *Magnam Cæſar Pompeio injuriam fecit.*

Reg. 5. Adverbia, & *Præpoſitiones* ubivis cum caſibus, quos regunt, locari poſſunt, ubi ſonent *jucundiſſimè*; ſed elegantiores *Participii* ſui, aut *Verbi* ſunt Anteambulones : ut, *Debitam pro contemptu ſuis hoſtibus, diùque dilatam ſeveritatem, Cæſar tandem exhibuit, ſed clementiſſimè mitigavit.*

Reg. 6. Pronominibus *Qui, quæ, quid,* eleganter præfigitur *Ec* : ut, *Ecquis adeò ut tu ignavus? Ecquiſnam me velit?*

Reg. 7. Pro *tam̃diu* vel *donec* eleganter ponitur *tantiſper*: ut, *Ego te amicum dici meum tantiſper volo, dum quod te dignum eſt, facis.*

Reg. 8. Voculæ *antequam priuſquam, poſtquam,* eleganter dividuntur: ut, *Omnia prius verbis experiri, quàm armis ſapientem decet.*

Reg. 9. Particula *vel,* venuſtè additur *ſuperlativis,* & verbis pro *Etiam*: ut, *Nobis potior ratio honeſtè vivendi, quàm vel optimè dicendi videretur.*

Reg. 10. Uni *ſubſtantivo* duo Epitheta; & uni *Epitheto* duo ſubſtantiva, pulchrè ſubjunguntur, per *tùm* vel & geminatum; ut *Cæſar tùm fortis, tùm prudens, immenſis & laboribus, & impendiis, Romam tùm ſtrenuè defendit, tùm prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad *numerum,* in ſingulis *thematum,* & *Declamationum,* &c. partibus ſpectat *oratorium*; hanc infrà tabellulam infigamus animo. Quod *viz.*

Pedes adhiberi debent in {
Exordio
Propoſitione } longiores.
Con- { firmatione, ſi ſit acris } celeres.
futatione, { vehementiori } celeres.
{ graviori } longiores.
cluſione denique } longiores.

Reg. 12. Quod ad *ordinem* ſpectat,
1. In *Augendo* Majora *minoribus* ſun

poſtponenda; ut, *civem Romanum vincire, verberare, in crucem tollere*——Ego *faces jam accenſas ad hujus urbis excidium comprehendi, protuli, extraxi.*

2. In *Minuendo*, Minora majoribus ſunt poſtponenda; ut *nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imò nè cuſtodia quidem.*

3. Quod *dignius* eſt, vel *naturâ* prius, præponi debet; ut *viros*, dicendum eſt, *ac fœminas*; *Diem noctémque*; *ortum & occaſum ſolis*: (in pedeſtri ſcilicet oratione, non contrà:) *poetæ* enim *exleges* ſunt, nec ſe patiuntur ſeptis *oratoriis* incarcerari—

Reg. 13. Abeſto procul odium *ſimilitudinis*, pariturae *nauſeam*; itaque *pes* idem, ſæpiùs non *ducat*, claudat-ve *ſententiam*, variandæ periodorum *clauſulæ*, ut auditorum *auribus*, noſtra magis *ſapiat* oratio——

Coronidis loco.

VT celeberrimi Mri. *Thomæ Farnabii* aureis * planè *Vos* alloquar verbis: *Præceptis his, ſi fœlicis ingenii veri (optimi Iuvenes) facultatem excolere, habitum, & diſertam dicendi facilitatem uſu acquirere non pigebit: ibunt inolus veſtræ flores* (quos *naturæ* produxit *llus, artis* formavit *ſol, exercitationis* ducat *imber*) in *eloquentiæ* & *prudentiæ fructus.*

* Indic. rhetor. p. 41.

fructus. Summus ille *Naturæ* parens *fructus* hoſce, quorum ipſe ſparſit *ſemina*, it benigno *foveat* numine, ita *radiis* ſui illuſtret, *animetque* æternus Juſtitiæ & Sapientiæ Sol, ita *gratiæ* ſuæ *aura* mulceat, *imbre* riget Sacro-ſanctus Favonius, ut *caneſcentes* illi indies ad *maturitatem* in animis veſtris, *Vos* ipſos ad conſummatiſſimæ *Virtutis* arcem evehant; ad faſtigatiſſimi *Honoris* apicem promoveant; in *Reipubl.* emolumentum, divini *nominis* gloriam, veſtram *ſalutem* ęternam.

Amen.

Trin-uni Deo gloria.

FINIS *Formularum.*

MANU-DUCTIO AD ARTEM CARMINI-FICAM,

SEV

DUX POETICUS.

Lectori εὖ ποιεῖν.

EN *tibi* (Philo-Muſe, Μουσοφίλτατε) Ducem *Poeticum*, *vel, ſi magè velis*, Comitem; *qui ſi facundior aliquantillùm foret, pro* vehiculo *tibi eſſet in viis*, Helicona *verſus profecturo. Suæ nunc verò conſcius indignitatis, (titivilitium utpote merum!) Nec e*queſtri *gradu nobilitandæ*, pedes *ipſe inter gregarios è Muſarum caſtris milites*, ſcire *te docens &* exercere *peditum arma; imò* pedum *potius uſum quàm manuum, (nec tamen dedecoroſa tam divini* ſtudii *fuga)* pedeſtri

itinere comitabitur, *ſi ipſiu*
tandem opera, Apollinis arcen
Heroicè *expugnare poteri*
Quod ſi tu *illius aliquantiſpe*
præceptis aſſueveris, tyruncu
le, *victoriam reportabis at in*
cruentam; eò fortaſſis grati
rem, faciliorem ſcio. Tu int
rim illius *faveas quæſo ſtudii*
ſuam aliis *palmam non præ-rep*
turi, faxiſque candidus, han
noſtram, humi repentem, im
bellem, talem qualem—

Inter victrices, hederam, *t*
bi ſerpere lauros.

Tuus in Chriſto Jeſ

Ioannes Cla

Dux Poeticus.

Puer, qui carmina, *Phœbi* eandem lauro digna, cupit componere, *artem Poeticam* ſcire *debet*, & exercere. 1. *Scire* quid requiritur ad *Carmen*, in genere & in ſpecie. Quod ad *Carmen* ſpectat, in genere,

1. Scire.

In genere.

1. *Verſus* crebrò vertendus eſt, ut quo
andem modo, *auribus* magè placeat, ex-
eriatur; ſecundum illud *Horatianum*,
ib. 1. Satyr. 10.

Sæpè ſtylum vertas, iterum quæ digna
legi ſint,
Scripturus — & alibi — *in verſu faciendo*
Sæpè caput ſcaberet vivos & roderet
ungues. 1 Serm. 10.

2. *Relambendi* ſunt denuò *verſus* jam
mpoſiti & *urſino* more *efformandi* (quod
irgilius dicitur) non enim ſufficit ut *car-*
n, ſed ut politum, *artificioſum*, ter-
mque carmen componat. —— Verſus
im *eructare*, parum laudabile eſt; neq;
àm *multos*, ſed quàm *multùm* ſcribat
ıs, refert; ut enim Quintil. lib. 10. cap
Citò ſcribendo non fit ut bene, bene ſcri-

benda fit ut citò ſcribamus; *primum* hoc *conſtituendum eſt, ut quàm optimè ſcribamus, celeritatem dabit conſuetudo*—

3. *Poëticè loquendum* eſt in carmine, *phraſi* diverſâ prorſus *Oratori*; ut *Dilanivit opes*, elegantiùs in poëſi ſonat, quàm *abſumpſit patrimonium* —*Tropicæ* autem *expreſſiones* ſunt laudatiſſimæ—*Magnóque irarum fluctuat æſtu*—cygneas imitantur tempora plumas — tacitarum vellus aquarum—

4. *Verſus rythmici* (quos vocant *Leoninos*) vitandi, & cavendi ſunt, ut *Quærebant flavos per nemus omne favos.*

5. *Verſus* non debent *uniformes* eſſe, ex iiſdem ſemper *pedum* ſyllabis conſtituti; ſed diverſum *induant* habitum, *rebus* & *affectibus* exprimendis *accommodatum*; nunc igitur *dactyli*, nunc *ſpondæi* ſparſim intermiſcendi; hîc *monoſyllabi*, ibi mox *diſſyllabi* & *triſſyllabi*; neutri enim *continuò* locandi ſunt, ſed *alternatim*.

6. *Prioris verſus* ſenſus, in ſequentem incurrat, neque (niſi raró) per ſe impleat, perficiátve ſententiam. In longiori tamen *carmine*, ad ſextum & octavum, imò ad *decimum* aliquando verſum, diſtulerit periodum eleganter. (in unius nempè generis carminibus:) ſed in *Epicis Elegiacis*, ultra diſtichon, nè producitor periodus.

2. In Specie.

2. *In ſpecie*, quod ad Carmen ſpectat, animadvertere debet *Poeticæ* ſtudioſus,

dioſus, *Pedes*, *epitheta*, & *clauſuram* carminis.—

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. Illorum *natura* ſpectanda eſt, 2. *Connexio* inter ſe.

1. Pedum.

1. Naturam.

1. *Natura*, ut propoſitæ materiæ *quadrent* optimè, & adaptentur; *tales* enim ubique ſunt adhibendi, qui intimiorem rei ſubjectæ naturam, *graphicè* depingant — Talia ſunto *verba*, qualis *res* — *Triſtia, mœſtum vultum, verba decent; iratum plena minarum, ludentem laſciva*— *Virgilius* optimè, ad vivum, tempeſtatem maris ſic deſcribit: *vaſtos volvunt ad littora fluctus*: & Homerus, πολυφλοίσβοιο θαλάσσης:

1. SPONDÆI graves ſunt, & tardi, regiæ *majeſtatis* pleni, *magnifico* prorſus incedentes greſſu; Aptiq; ſunt præcipuè ad *Querelas*, luctus; *threnodias*; præſertim *Monoſyllabi*, qui diſſyllabos, & triſſyllabos hac in re ſuperant; ut

Tum demùm admiſſi ſtagna exoptata reviſunt——
Me me adſum qui feci, in me—&c.

2. *Res grandes*,—Regina ad templum formâ pulcherrima *Dido*, Inceſſit—

Monſtrum, horrendū, informe, ingens— *de Polyphemo vaſto* illo, *& horrendo gigante.*

Illi inter ſeſe multâ vi brachia tollunt.
Verſus iſte ſpectandam ferè exhibet, & audiendam proponit *Cyclopum* induſtriam, in fulminibus *Iovi* fabricādis.

2. DACTYLI exprimunt 1. *Celeritatem* & properationem feſtinam, ut

——agmina cervi
Pulverulenta fugâ glomerant, monteſque relinquunt. Æn. 4.
Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum,
—Convellimus altis
Sedibus, impulimúſque, ea lapſa repentè ruinam
Cum ſonitu trahit, & Danaûm ſuper agmina latè
Incidit —*ruinam turris impulſæ deſcribendo*—
At tuba terribili ſonitu *taratantara* dixit.

Sic *iſte* verſus iracundæ *Didonis* impatientiam

Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.

2. *Conſolationem*, jucunditatem, & hilaritatem, ut,

Pone metus, feret hæc *aliquam tibi* fama *ſalutem, Inde ubi clara dedit ſonitum tuba, finibus omnes,*
Haud mora, proſiluere ſuis, ferit æthera clamor.

Dactylus autem diſſyllabus, plus quàm triſſyllabus, *monoſyllabus* verò maximè *hæc* depingit.

Si *ſpondæus* in primo loco, & *dactylus* in ſecundo ponatur, ſuaviter ſonat carmen; ut

Sin abſumpta ſalus, & Te pater optime Teucrûm

Pontus habet ——
Aut diſpondæus
O digno conjuncta viro——

- Incipiat *puer* à faciliori carminis genere, ſc. *Adonico* quod conſtat ex dactylo & ſpondæo ——

2. *Connexio* inter ſe, *hoc* enim imprimis curandum eſt, ut *Pedes* inter ſe, *quâdam* quaſi *catenâ* copulentur aureâ—ut

Arte citæ veloq; rates remoq; reguntur.
Sæpe ſimultates ira morata facit.

Eliſiones iccircô (frequentes ſaltem,) ceu *ſcopulos*, vitare debet; nam carmen invenuſtum, deforme, & ſquallidum reddunt, ut per *ſalebras* duráque *ſaxa*, cadere videatur; molliter autem & aptè, ſine *aſperitate*, & hiatu quod fluit, meritò laudatur——

2. Connexionem pedum.

2. Ad *Epitheta* quod attinet. Verſus abſque *illis* nudus eſt, & velut incomptus; *crebra* igitur intertexi debent, non tamen *otioſa*, uſitata, abſurda, ſed genuina, propria, quæ ex *viſceribus* materiæ, aut ipſis argumenti medullis eliciuntur, —ut *aëriæ*, pictæque *volucres*,—pomifer *autumnus*—

2. Epitheta.

2. Epitheta, ante ſua ſubſtantiva venuſtiſſimè collocantur, ut

Pendula flaventem pingebat bractea crinem.
Aurea purpuream ſubnectit fibula veſtem.
Vecta eſt, frænato, cærula, piſce Thetis.

3. Quod ad *Clauſuram* carminis pertinet,

3. Clauſura.

tinet, *Hexametrum* Heroicum in triſſyl-labo, aut diſſyllabo; *Pentametrum* in diſſyllabo ſemper terminandum eſt——

Et hæc præcipua ſunt, quæ *ſcienda*, obſervanda ſunt incipienti Poëtaſtro.

2. Exercere.

2. *Exercitium* pueri qui in *Poëtam* aliquando evadere velit, conſtare debet

1. In carminibus
   - Aliorum authorum
     - tranſponendis,
     - reſtituendis,
     - reciprocandis.
   - Novis ſuopte *marte* componendis.

1. *Tranſponendis*, quando ſcilice *luxatas* & confuſas, *deartuati* (ut it dicam) *carminis* dictiones, in juſtum or dinem redigit, ſuúmque priorem locu reſtituit.

2. *Reſtituendis*, idque 1. in *fragment* carminum redintegrandis, ut,

Fumo nil levius { *ſic vana eſt gloria mundi.*
{ *fumi inſtar gloria mundi.*

2. *In diverſi metri metamorphoſi*, v tranſmutatione, quâ inter ſe, permuta tur varia carminum genera, 1. aliqu vel *addendo*, vel *abjiciendo*, ut,

Frangitur ipſa ſuis Roma ſuperba bon

Sublato *ipſa*, fit Iambicum trime-trum.

Bonis ſuperba Roma frangitur ſuis.

& in illo *Senecæ*.

Non eſt ad aſtra mollis è terris via.

fit Pentametrum

Non eſt è terris, mollis, ad aſtra, via.

2. Faci

2. Facilis eſt mutatio in *vicina* genera,

viz. carminis	Heroici	in	Aſclepiadæū,
	Trochaici		Iambicum,
	Phalencii		Sapphicum.

3. *Reciprocandis*, vel 1. eodem metro manente, ut, *Muſa mihi cauſas memora quo numine læſo*, fit carmen retrogradum, *Læſo numine quo*—

2 Diverſo, ut, *Adam primus Homo, Crux omni poſteritati.*

Poſteritati omni, Crux, Homo primus Adam.

3. Senſu variato, ut *Abelus* de *ſe* Gen. 4. ait,

Sacrum pingue dabo, nec macrum ſacrificabo.

Cainus è contra regerit,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue ſacrum.

2. In *Novis* ſuopte *Marte* componendis, & hic primum exercitium eſto *Imitatio*, ſecundum *Variatio*, tertium *Tractatio Poëtica*.

1. Imitatio.

1. IMITATIO, eáque videatur in *Centone, Parodia*.

1. *Centone*, qui eſt *conſarcinatio carminum* ex membris *Poetæ unius*, aut plurium, ut *Ænead.* 2. Eripe me his invicte malis, *hæc omnia firma*. *Ænead.* 6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum, * viri jam morituri meditationem.

* Amiciſſimi mei quondam hypodidaſcali *G. Beverleii* cantiunculam cygneam.

2. *Parodia*, cum ſeria vertuntur in jocoſa, vel *contra*, ut

Tantæ mo- ⎧ Romanam condere gentem
lis erat ⎩ *lapſam reparare ſalutem.*—

2. Variatio. 2. VARIATIO, quâ unam rem, nunc *variis* verbis, nunc *vario* carminum genere eloquitur; ut *Virgilius* amnem glaciæ conſtrictum; & *Stockwoodus* in Progymnaſmate ſcholaſtico, unum idémque diſtichon 450. modis variavit—

Linque Cupido jecur, cordi quoque parcito ſi vis
Figere, fige alio tela cruenta loco, &c.—

Et iiſdem ſervatis verbis, hoc ſolum carmen centies & quater offertur variè—

Eſt mea ſpes Chriſtus ſolus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, *oratoria* in Poëtica, aut contra 2do Aliquid 1 vel contrahendo, quando res *fuſius* amplificantur—vel 2do res amplificando cum *brevius* contrahuntur,— & hoc quidem modo, *donec humeri* puerorum, *bovi ſufficerint ferendo, tollendus eſt vitulus.*

3. Tractatio Poetica. 3. TRACTATIO POETICA, ſeu ſtructura *Pœmatis*, eáque verſatur vel in fuſiori ſtylo, vel contractiori— 1. *fuſiori* ſtylo, *prolixoq;* utpote *Thematis, epiſtolæve*, ubi omnes partes largiùs exprimendas perſequatur, creberrimas *ſimilitudines* inſpergendo. 2. Illuſtriora *exempla* producendo, quæ incredibilem offundunt *pœmati* gratiam. Imitetur *hîc Ovidium* in

Triſtibus,&c. 3. Et hîc adhibendæ ſunt *Figuræ*; miram enim & verè *melleam* conciliant dulcedinem. His etenim, *Poëmatis* forma exornatur ac veluti *coloribus* diſtinguitur, floribuſque aſpergitur; inter quas 1 figuræ dictionis

1. *Anaphora* locum habet, ubi *fervet* oratio, vel { *aſſeveratione*, *obteſtatione*, *dolore*, vel ſimili aliquopiam pathetico affectu.

Te dulcis conjux, *te* ſolo in littore ſecum—
Te veniente &c.

2. *Epanalepſis*, cùm Pentameter deſinit, ut Hexameter inceperat, ut

Phœbus adeſt, ſonuere lyræ, ſonuere pharetræ;
Signa Deum noſco per ſua, Phœbus adeſt.
Victus amore tui, cognato ſanguine victus.

3. *Symploce*, quæ acrimoniæ, venuſtatiſque plena eſt, ut

Quòd ceſſat Phœbæa *chelys, quòd carmine rupto*
Aoniæ ſiluêre *Deæ*, Mars *impius egit.*
Quòd ſpretis, audax, Muſis, *petit arma juventus,*
Et volucres premere audet equus, Mars *impius egit,*
Quòd cernis nullum deſerta per oppida civem,

Nec campis errare greges; Mars impius egit,
Quòd ligo, quòd vomer, quòd ſarcula, raſtra, bidentes,
In gladios abiêre truces; Mars impius egit.

4. *Anadiploſis* venuſta eſt, cùm poſterior pars Pentametri initium eſt ſequentis Hexametri, ut —*mihi ſint toties maxima vota mori, vota mori* mea ſunt— aut ſic—*Reſtant*, bella aſpera *reſtant*——

Fuit *ab* fuit utile, tecum ire, mihi.
Hoc ſi *crimen* erat, *crimen* amoris erat.

5. *Polyptoton*, ut littora littoribus contraria— pila minantia pilis—

Certa fui, *certi* ſi quid haberet amor.

—*ſedet*, æternúmque *ſedebit*, infœlix Theſeus—

2. Figuræ ſententiæ, *viz.* Ecphoneſis—Apoſiopéſis, Apoſtrophe—&c.

Atq; *hæc* de tractatione *Poëmatis* fuſiori filo, prolixiori *orationis* ſtamine.

At verò ſecundò, *Curtiori* plurimùm ſtylo acutiora poëmata deſcribuntur, *viz.*

1. *Epigramma*, in quo, *duæ* primariæ virtutes ſunt *Brevitas* & Argutia. 1. *Brevitas*, nam aliquando in *diſticho*, ſæpiùs in *tetraſtico* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *ſuavius*. Exempla præſtat *Martialis* & *Owenus* noſtrâs. 2. *Argutia*, ut ſit ingenioſum, *ſale* & *lepôre* conditum— ut *Haddonus* de Janâ Dominâ *Gray*.

Miraris Janam *Graio* ſermone valere?
Quo primùm nata eſt tempore *Graia* fuit.

2. *Anagramma*, — ut illud de *Ioſua Silveſter* ἀναγραμματιζομένῳ, *Verè os Saluſtii* —

Maria Nevila } nomen.
Alia Minerva } anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus eſt uſitatiſſimum —

In *Vesbiam* iracundam fœminam.

Tres habuit Furias quondam, ſed *Vesbia* manes
ut petiit; *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Poſt-ſcriptum.

DUculo huic noſtro, galeam fabricavit *Alſtedius*, clypeum *Textor* texuit, Theſaurus *Buchlæi* Poeticus nummos, nervum belli, ſuppeditavit: *hæc* tibi putavimus, *Lector amice*, innuenda, nè oblatret quiſpiam *illi* ex inferis *Cerberus*, à cujus *canino* (dixi?) imò *Diabolico* morſu, nihil eſt uſpiam armatum ſatis. —

Lectori Philomuſo,
S. P.

QUam mihi jam moriens *legavit* amicus dilectiſſimus, *Ego* tibi nunc, ut vides, largior *Animam* cum *Corpore*. Is, me tunc *Imperatore*, * in iiſdem Muſarum caſtris, arenâ Scholaſticâ militavit. *comes* mihi jucundiſſimus, hypodidaſculus utpote, tyrunculis inferiorum claſſium fuit *Dux*,

—quo non præſtantior alter
Ære ciere ſuos Martemque *accendere cantu*—ut de *Miſeno* Virgilius: Ex quo *Poetarum* principe, *pedeſtres*, hic noſter, ſuas Heroici *Centonis* ſuccenturiavit *copias*. Ob ſimilitudinem

---

* *Pueritiæ.*

litudinem argumenti, *nos ducillulo* illum noſtro adjunximus *comitem*; mentionem enim feceramus de *Centone*, cujus hîc habes exemplar egregium. *Autor* ipſe *claudus*, inceſſit, (ut nôrunt *noſtrates*) ſicut Mulciber ἀμφιγυήεις apud *Homerum*; at carmen *recto* planè, & generoſo ingreditur *pede*, — in quo ſanè ultimo conatu ſuo *cygneam cantionem* ſuaviſſimè cecinit — & ut *Entellus* olim δεύτερος iſte noſter Ἄρης (nullius, niſi *peccati* ſanguinem ſitiens ſui, hoſtis *piis* infenſiſſimi) Mundo inſuper *Diabolo*, & ipſâ *Morte* in victoriam ultimò abſorptâ, & proſtratâ prorſus, —
—*hic victor cæſtus artémq; reponit.*

Ceſſet jam *illius* famam rodere dens *Theoninus*, ſit memoria *ejus* in benedictione: *virtutes* ejus imitemur, *nos*, qui militamus adhuc in mundo; *fœlix ille ter & amplius fœlix*, qui deſiit militare, qui *cœlo* donatus, io *triumphe*, io *triumphe* Ingeminat—imò hymnos angelicos, canticum *Agni*, qui lavit ſuo ſanguine peccata *ſanctorum* omnia, ſubinde concinit. Nec oblatret *Cerberus* aliquiſpiam maledicus, virulenti oris halitu afflans rhapſodiam hanc, aut *me* quia triſtes has amici *συνέργȣ συϛρατήγȣ* exequias, è longè inſequutus, *trophæum* erexerim, aut *laurum* quam meritus eſt, & ipſe nexuit, fronti *ejus*, ſepulchro ſaltem mortui ſic impoſuerim, imò potius (*Chriſtiane lector*) ——

-*Vel* { *I* tu, ſuiſ-*ve verſibus lege illum.*
I tu & *illum verſibus eluge* tuis. }

quod humanum, eſt pium & Chriſtianum; iiſdemq; conflatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

eſ
cu
m
A
tu

* * *

Chariſſimo ſuo M$^{ro.}$ *I.C.* Scholæ Lincolnienſis Moderatori—Centonem ſuum. *G.B. D.D.*

Mitto *Beverleius* nequeo quam ferre *Salutem*.

EN tibi (*Chariſſime C.*) *mei ſpecimen amoris*; Animam *largior cum* Corpore. *Caro querula mea eſt*; Anima *diſſolvi cupiens & eſſe cum Chriſto*; mea *itidem. Quóque minùs dubites, an non*; *audiſti* (*ad* Aſſizas) *me in articulo* Mortis *poſitum?* Hoc *tantùm intereſt*, *Caro* iſta *vocalis quidem*; noſtra *non novit niſi ſuſurrare. Vis verbo expediam?* Me *miſera torquet* Cachexia. *Forſan* hæc *legiſſe juvabit. Sumas igitur, at non* ſiniſtrâ *manu, nam* dextrâ *porrigo. Et valeas* (precor) *fœliciter.*

Cherrie-Willingham,
Augusti 15. 1628.

Ӕger ſum, at

tuus ſum,

Will'mus Beverley.

Dialogus.

CARO, ſeu Corpus, & ANIMA.

—*Moribunda* Caro, *animam affatur* corpus *modò relicturam.*

CARO.

QUò mea *Mens*, quò deinde ruis? quò proripis *inquam?* *Æn.*4 740.
Quem fugis? aut quis *te* noſtris amplexibus arcet? *v.* 742
Mé-*ne* fugis? per *Ego* has lachrymas, dextrámque tuam, *te.* 713
(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi quicquam 716
Dulce meum) miſerere *Domús* labentis, & iſtam 717
Oro, (ſi quis adhuc precibus locus) exue *mentem.*

ANIMA.

Vixi, & quem dederat curſum *Fortuna* peregi. *Æn-lib.* 4. *v.*648

Mortem oro, tædet *Cœli* convexa tueri, *Æn.* 4. *v.* 447
Sume hanc *Chriſte* animam, méque *his* exolvito curis. 647

CARO.

Non *te* noſter amor, non *te* data dextera quondam *Æn.* 4. 306
Nec moritura tenet crudeli funere *Conjux?* *v.* 307
Non ſum adeò informis, nuper *me* in littore vidi, *Eclog.* 2
Cum placidum ventis ſtaret Mare; non *Ego* Daphnim
(Judice *te*) metuam, ſi nunquam fallit imago.

ANIMA.

Non ea forma nitens niveâve in fronte ſerenus *Maphæi ſupplem.*
Ille decor, dulciſq; oculorum aſpectus, ut olim:
Jamdudum, infœlix, macie confecta ſupremâ, *Æn.* 3. *v.* 590
Ignoti nova forma viri— 591

CARO.

Mille, meæ, Siculis errant in montibus agnæ; *Eclog.* 2.
Lac mihi non æſtate novum, non frigore deſit.

ANIMA.

ANIMA.

Sed quid *tu* hæc autem nequicquam (*ingrata*) revolvis? *Æn* 2 *v.* 100
Non pacem *hæc* conferre queant, placidámve quietem. *Maph. ſupplem.*
Quin potius palmas (tua grandia crimina deflens) *Georg.*
Tende, petens pacem, & placidum venerare *Iehovam*
Namque dabit veniam *votis*, iráſque remittet.
Tolle moras; hæret lateri lethalis arundo *Ænead* 4. *verſ.* 72.

CARO.

Hei mihi! namque mori miſerum eſt! — *Æn.* 2. 136
Non mihi jam *patriam* antiquam ſpes *ulla* videndi 137
Nec dulces *Natos* exoptatumque *Parentem*,
Ite meæ (quondam fœlix pecus) ite *capellæ*. *Eclog.* 1.
Non ego *vos* poſthac (viridi *projectus** in antro)
Dumoſâ pendêre procul de rupe videbo.
Hei mihi! quippe mori miſerum eſt.—

* De *toto* loquens *homine*.

ANIMA.

ANIMA.

Uſque adeóne mori miſerum eſt ?—
Luctus, &, in *vivis* poſuere cubilia *Curæ*; *Æn.*12.*lib* 6
Pallenteſque habitant *Morbi*, triſtiſque ſenectus, *verſ.*273
Et *Metus*, & maleſuada *Fames*, & turpis *Egeſtas*. 274
Tum conſanguineus, *Lethi* ſopor, & mala *mentis* 275
Gaudia, mortiferumque, adverſo in limine *Bellum*. 277
Atque adeóne mori miſerum eſt ? — 278
Ecce inventa *quies*, ecce illa extrema malorum; *Maph. ſuppl.*
Ærumnis factura modum, acceptiſſima ſemper,
Atque optata *dies*, & neſcia fallere *vita*!

CARO.

O tantùm liceat mecum *tibi* ſordida rura, *Eclog* 2.
Atque humiles habitare *Caſas*, & figere *Cervas*!
Suſpiratque, imóque trahit de pectore vocem. *Æn.*1.*v.*380.

ANIMA.

Deſine fata *Dei* flecti ſperare precando. *Æn.6.verſ.375*
Fata vocant, conditque natantia lumina *ſomnus,* *Georg.4.*
Nobis parta *quies,* nullum *maris* æquor arandum: *Æn.3.verſ.496*
Atque ego (*Diis* placitum) nunc, ô nunc poſcor *Olympo.* *Æn.8*

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam *tempus*) honores *Eclog.4.*
Chara *Dei* ſoboles, magnum *Iovis* incrementum.
At, quocunque ruis, *nos* & rape in omnia tecum. *Æn.2.verſ.672*
Eſt hic, eſt animus lucis contemptor, & *iſtum.* *Æn.9.203*
Qui *vitâ* bene credit emi, quò tendis, *honorem.* *verſ.204*

ANIMA.

O dulcis *conjux;* non hæc ſine numine *divûm* *Æn.2.verſ.772*
Eveniunt, nec *me* hinc comitem aſportare *Creuſam* 773
Fas, haud *ille* ſinit ſuperi Regnator *Olympi.* 774

CARO.

Hic tamen *hâc* mecum poteris requieſcere *noctè*. *Eclog.*1.

ANIMA.

Deſine *méque* tuis incendere, *téque* querelis *Æn.*4.359
Haud *pater* ipſe velit ſummi regnator *Olympi* *Æn.*7.376
Sed cape dicta memor, duri ſolatia caſûs; *Æn.*6,*v.*376
Frigida quàm *mors* primùm animâ ſeduxerit artus, *Eclog.*5
Continuò inſuetum mirabor limen *Olympi*,
Sub pedibus nubeſque, & ſidera clara videbo,
Permiſtos *heroas*, & *ipſe* videbor ab *illis*.
Nec *me* damnatam ſperabunt Tartara *Mentem*. *Georg.*
Interea placidâ compoſtum * *pace* quieſces. *Æn.*1.
Ad patrios tandem (longo poſt tempore) fines *Eclog.*1.
Pauperis & Tugurî congeſtum ceſpite culmen,
Scilicet (*æternùm fœlix*) ad tarda revertam *Æn.*6.*v.*724
Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum: 725

* De *Corpore* loquitur. *Reſurrectio.*

Nos pater *ipſe* deûm *Sceptri* donabit honore, *Ceiris.*
Huic quoque nec metas rerum, nec tempora ponet: *Ænead.* 1.
Imperium ſine fine dabit——
Iamque *vale*; interea tua molliter oſſa quieſcant. *Æn.*1.
Hæc ubi dicta dedit, lachrymantem, & multa volentem Æn.1.v.287
Dicere, deſeruit, *tenueſque receſſit in auras.*——— 288.

In perdilecti ſui, *G. Beverleii* centonem, *cento* Elegiacus.

Sæpè jacens ripâ, deflere Cayſtrius ales
Dicitur, ore, ſuam deficiente necem: Triſt.libr.5. Eleg.1.
Sic *Tu*, Centonem modulans ita ſuaviter iſtam
Feciſti, tacitum nè tibi funus eat.

I. C.

In eundem

Idem.

Sic pia *Mens* divina ſapit! ſic cogitat ædes
Æthereas, cœlúmque rapit violenta! ſupernam
Sic ſitit, ardet, amat, ſperat, ſpirátque ſalutem!
Sic vivens, mundo moritur! ſic mortua vivit!
Utque apis è nocuis; ſic *Vatum* inſuavibus herbis
Mel ſugit cœleſte, docens myſteria Chriſti
Virgilium cantare, * *pius*.
——* LUGEBERE MUSIS
VEL VILI, faciléſque tuum decorare ſepulchrum
Convenient *Guilielme* tibi——

* Autor hic.

* Anagrammata 5. de nomiue *Guilielmi Beverleii*.

—Væ VERMIBUS ILLIS
Væ LUGE, planxêre mihì—ſic VERSIBUS ILLUM
I tu ELUGE: —ILLUM I-VE ſuis LEGE VERSIBUS aiunt.
Lugeo quando lego, lugebit *quiſque* legendo.
Cygnæum ſancto modulatum pectore carmen.
LUGERI MUSIS BELLE nunc *Vive:* triumpha,
Militia eſt finita tibi. *Sic itur ad aſtra*
Syncerâ pietate! *Fide*, victoria nobis
Immundum adverſus mundum, *Satanámque* paranda.

Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum Æn.lib.1.
Tendimus in cœlum! ſedes ubi fata quietas
Oſtendunt; illic fas regna reſurgere nobis.
Aſpera tum poſitis miteſcent ſæcula bellis. Ovid. Met. lib.1.
Non *galeæ*, non *enſis*, erunt; ſine *militiæ* uſu,
Mollia ſecuri celebrabunt otia *Sancti*.

Ad quæ, deducat *Nos*, loca *Christus*, Amen.

QUE-

QUERELA APOLOGETICA ad Lectorem Benevolum.

ATque ſic, hac, ut vides, *quintâ* nunc vice, pueriles iſtæ minutiæ, *Formulæ* Oratoriæ, in lucem prodeunt; (*Dei* O. M. ſingulari beneficio, *cui* igitur *ſoli*, (*a*) omnis æternùm eſto gloria, *ipſe* enim nec *ſum*, (*b*) nec poſſum (*c*) *aliquid* :) quas quoniam avidiùs undique arreptas, à tyronibus ſcholaſticis, primùm vidimus; priores quatuor Editiones, pro modulo ſigillatim ſuo locupletavimus Hâc verò ultimâ noſtrâ curâ, & culturâ denuùm, illud ecce opuſculum, in *hortum* jam

---

a *Tuum* Domine *eſt bonum*, *tua eſt gloria. Qui enim de bono* tuo, *gloriam tibi quærit*, *& non* tibi *quærit*, *hic fur eſt & latro & similis eſt* Diabolo, *qui voluit furari gloriam tuam. Qui enim laudari vult*, *de* tuo *dono*, *& non quærit in illo gloriam tuam ſed ſuam*, hic *licet propter* tuum *donum laudetur ab hominibus*, *à* te *tamen vituperatur quia de dono tuo*, *non* tuam *ſed* ſuam *gloriam quæſivit. Qui autem ab hominibus laudatur*, *vituperante* te, *non defendetur ab hominibus judicante* te, *nec liberabitur condemnante te.* Aug. *Soliloq.*cap.15. b *Parvus ſum*, *nullus ſum*, *altum nec ſpiro*, *nec ſpero* : ὄυτις ἔμοι γ᾽ὄνομ᾽ ἐστ᾽ —*Odyſſ.ι.* c *Quicquid in me eſt* bonum, *id omne tuum eſt donum* domine—*non mihi ſed tibi fero acceptum.*

ſuccrevit *Oratorium*, quem ſelectioribus *plantis*, herbis ſalubribus, ſuaviſſimiſque floribus *areatim* ſevimus; unde aurea mala, florum faſciculos, *thymum* pariter ac *ceram* legant ſcholaſtici—*ſua quâ* liquentia *mella*

Virgil. *Stipent, ac dulci diſtendunt nectare cellas.*

Quod ſi ab *Horto Oratorio* in *Muſarum* ulteriùs Parnaſſum cupiant conſcendere, en porrò *Ducem Poeticum*, privatis olim tyronibus conſcriptum, quem nunc emeritum, *rude* donavimus, *Apollineæ* juventutis comitem.

Vides *Lector*, ecce vides animum in *me* ſatis liberalem, (quidni enim *Meipſum* apud *te* commendem, cùm tam malevolos paſſim, invidoſque vicinos habeam) *promi* (d) magis quàm *condi*, * gravatim non deferentis in publicum, vel *micas* duas, (e) quicquid tandem aut quantillum penes me, aut in penu fuerit (cui valdè eſt curta, *fateor enim*, ſupellex domi) quod *tibi* tuiſ-ve, vel *prodeſſe* (f) queat, vel *delectare*.

Non nobis certè ſolùm nati ſumus, pro *patriæ* ſalute, próque patria *ſalutis* (g) nullus non labor ſubeundus eſt: *Me*, quod attinet, (qui omnibus quàm potui

d *Ut avidus fænerator improbum nummum malim occupare quam condere.* Anton. *Edyll.* II.

* *Vile latens* virtus, *quid enim ſubmerſa tenebris Proderit? -ut* lyra *quæ reticet, vel qui non tenditur arcus*—

---

e Marc. 12. 42.

f *Ut prodeſſe pluribus poſſem, nullus mihi per otium dies exit: partem noctium ſtudiis vendico, non vaco ſomno, ſed ſuccumbo, & oculos vigiliâ fatigatos, cadenteſque in opere detineo*—Senec. Epiſt. 8.

g Thom. Epiſc. Coventr. *in* Ep.

ſtudiis (h) votis, *conatibus*, non inutiliter vixiſſe cupiêrim; ut divinum *illum* aliquãdo ethnicũ *) vixiſſe, uti ſpero non pænitebit olim, quum ita *me* vixiſſe meminero, ut fruſtrà *me* natũ eſſe, non exiſtimem.

Uſq; tamen adeò graſſatur in terris, & debacchatur paſſim, *furiis* comitata efferis, ἡ Διαβολὴ, (quod Magnus ille *Eraſmus* * olim conqueſtus eſt) ut nihil uſpiã tutum maneat, à *ſycophantarum* morſibus (i) maledicentiſſimorum (hominũ dicam an belluarum?) delatione (k) dilaniatione. Inciderunt ſcilicet tam *hæc* (l) quàm *alia* noſtra opuſcula, in *lictores* quoſdam (potius quàm *lèctores*—) & carnifices, *famæ*, ſiqua unquam fuit, innocentiæque meæ, miſera *invidiæ* * mancipia, rabioſos detractores, qui *omnia* mordicùs arripiunt, nequiter ſugillant, conculcant miſerè, milleq; convitiis indignè lacerant.

Quos ego ceu latrantes caniculos cum contemptu præterire, imò ſilentio pertinaci quietem ab irrequietis redimere, ſtatuiſſem ſeriò, (m) niſi inaudiêram, longè latéq; increbuiſſe, importunas *iſtorum* criminationes, quas quidem *turpe* putabam

Et dici potuiſſe, & non potuiſſe refelli—

Nam

---

[h] -*Ego cupio in te omnia transfundere, & in eo gaudeo aliquid diſcere ut doceam. Nec me ulla res delectabit, licet eximia ſit et ſalutaris, quàm mihi uni ſciturus ſum: ſi cum hac exceptione detur* Sapientia, *ut illam incluſam teneam, nec enunciem, rejiciam.* Sen. epiſt. 6.

* *Cato* Major apud *Cic.*

* *In* Colloq. *famil. opere*—

[i] -*Nulli* pars *æmula defuit unquã Quæ gravis obſtreperet laudi, ſtimuliſq; malignis, Facta ſequebatur quamvis ingentia livor.*—Claud. l. 3.

[k] *Scio ego quæ ſcripta ſunt ſi palam proferantur, multos fore qui vitilitigent, ſed ii potiſſimum qui veræ laudis expertes ſunt. Eorum ego orationes ſino præterfluere.* Cato Cenſor. *apud* Plin.

[l] *A detractione neminem eſſe immunem niſi qui nihil ſcripſerit.*—Tho. Epiſc. Covent.

* *Canis in præſepi fœnum non edit, nec boves patitur tamen.*

[m] *Lex habet iſtud.*

Nam quòd ſcurræ *iſti* naſutuli obſtre-
puêre paſſim, quòd *formulas* haſce, ſan-
nis poſticis, & ſarcaſmis excepêre, quod
genuinum fregit in illis horũ *invidia* (quas
infra *invidiam* * ſubſediſſe ſperabam;)
inclamando ſæpius *pueriles* eſſe *ineptias*,
frivolas nugas, *crepundia*, meras *offanias*,
ignaviæ ſcholaſticæ *illecebras*, unde ac-
creverit plùs multò detrimenti, & incom-
modi ſtudioſis, quàm emolumenti uſpiam;
(facere enim ut otio torpeſcere malint,
hebefacto acumine, inventione ſopitâ,
& retardatâ, *pigri pueri*, cùm habeant
hinc quas prætexere poſſunt *formulas*,
nullâ arte, nullâ induſtriâ ſuâ conquiſi-
1. tas:)—*Reſpondeo*, eſſe reverâ *ineptias*,
nec me aliud unquam honorificentiùs de
2. *illis* ſenſiſſe olim; nec tamen adeo inep-
tas, ut alicui non inſerviant uſui apud
pueros, quos ineptire, aliquoties permit-
titur: *virilibus* haud refragabor ineptas
ſtudiis; cothurnuli *Herculis* pedibus non
induendi—

2. *Pueriles* porrò, eſſe non diffitebor, ſolis nempe pueris concinnantur, ſunt tantùm *formulæ*, quibus balbutientem adhuc infantiam, (*n*) ad numeros, nervoſque *oratorios*, efformare ſtudui. Nec operam in *his* meam *luſiſſe* me prorſus, autumo, niſi forſitan auribus blandiantur meis, qui gratias *mihi* plurimas, eâ de re

Noſtra, genus belli, Furias *omnemque malorum Malitiam, et rabidas* tolerando *extinguere vires*-- Prud. *Pſychomach.*

* *Qui ſe mirantur, in illos Virus habe*, nos *hæc* novimus *eſſe nihil.* Mart. *l.* 13 *Epigr.* 3.

---

n--*Conſilium enim noſtrũ non eſt* eos *ducere conari qui* regiam *ipſi nôrũt, ſed iſtos tantum qui ætatis, eruditioniſque defectu, manu adhuc indigent alienâ, & face qualicunque mea in iſtius rei tenebris juvari poſſunt.*—

egerunt ſæpius; literis inſuper ad me miſſis, conatum hunc noſtrum, *ſibi* ſuiſq; non ſemel gratulantibus. * Quódque certiſſimi *mihi* eſt & apodictici loco argumenti, cum fructu ſaltem mediocri *iſtas* legi, decem jam ferè millia (*Deo* gratias) palam divendita, in ſtudioſulorum manibus feruntur paſſim.

3. Quod autem plus inde obvenerit diſcipulis *ſuis* detrimenti, ſeriò eſt quod lugeam: —Sed *quo* tandem modo? *cujus* iſtud contingit vitio? Certè non *meo*, ſed otioſulorum *puerorum* indiligentia; oſcitantium forſan pædagogulorum incuriâ, qui uſum *harum*, nec noverunt *ipſi* nec demonſtrant *ſuis*. Sin verò ſint adeò prorſus inutiles, aut noxiæ *pueris*, cur *ſuis* non interdicuntur protinus, & ſcholis exulant? *Ego* planè neque *ſuum* neque ſuorum emendicavi uſpiam, aut ambivi ſuffragium? Cur *iſti* igitur ſupercilioſi *magiſtelluli*, (o) utiliorem *ipſi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt iſtiuſmodi, cui demùm, *nil in terris ſimile aut ſecundum* videatur? aut cum *ranâ* (in fabulâ) rumpunt *ſibi* ilia, in conatu aliquopiam utiliori? —

—*an erit qui velle recuſet*
Os populi meruiſſe, & cedro digna locutus
Linquere? —

Facillimum quidem eſt, & fuit ſemper, alienum opus reprehendere, ſed non perinde facilè, aliquid ſimile, aut præ-

* *Quorum ego judicio tantum tribuo, ut longè mihi ſit jucundior, tacita eorum exiſtimatio, quàm ſi vel univerſum forum* Ro*manum, & acclamet, & applaudat, aut tanta* me *miretur imperitorum multitudo, quantum* Xerxis *exercitum fuiſſe ferunt.* Eraſm. *in Epiſt. ad* Colet.

o--*Ego quod potui id feci, nec impedio ſi quis in eodem circo curret ad palmam*— Lipſ. *in Tacit.* —Perſi.

ſtantius (p) conficere: *μωμεῖσθαι ῥάδιον, μιμεῖσθαι δὲ χαλεπώτερον ἐστί.* —
—Nec *me* adeo clam eſt, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum *ſui*, tum *aliorum* abuſuros ? nonne *vinum* in ebrietatem, *cibus* in crapulam, *veſtes* in ſuperbiam, imò ſalutaris *Dei* gratia, in laſciviam vertitur ? Proinde neque mirum eſt, ſi *araneæ* tales, exugant venenum ex dulciſſimis floribus; nihil præter morem ſuum faciunt ſi fremant, frendant, grunniant, latrent Momi, *iſti*, rudeſque magiſtelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequiſſimè, *malè loquuntur, quia bene loqui non didicerunt*, faciunt non quod mereor, ſed quod ſolent. * Verum ſi tumidi *iſti* montes ſint ſive *colliculi*, ſui fœtulos cerebelluli parturirent aliquando * tandem; *Mures* æquè forſan ridiculi, naſcerentur, libelluli æquè illepidi, ac *mihi* nunc; quos alii plerique, fortaſſis *Ego* ipſe (ſalvâ reverentia tuâ *Lector*) anitergii nonnunquam loco habiturus ſiem. (q)

Inducant *nos* in ſcenam, cœlum terræ miſceant, habeant & *noſtra* pro ludibrio, nec *hoc* me hilum movet, cùm noverim doctiores, ſanctioreſq; paſſim viros, (quorum *ſcripta* magno cum bonorum plauſu lucem viderant) ſibilari, ab *iſtis* nebulonibus & explodi : quique noverunt unquam *Socratem*, *Ariſtidem*, *Catonem*, &c. —*iſthuc* quod aio, non poſſunt penitus igno-

p -*iners profectò ac miſerrimum eſt ingenium cui non plus poſterior dies quam prior affert.* Ludov. Viv.

* *Ut olim D.* Hieronymus.

* *Carpere vel noli noſtra, vel ede tua.*

q -*Scombros metuentia & thus* — Perſ. *Satyr.* 1.

ignorare. Quocirca ſi *fungi* iſti, horti noſtri Oratorii carpere non deſtiterint, aut faſtidire polyanthemata, lappagines, roſas & lilia ſparſim germinantia, ſuis porrò porris, braſſicis, lapathis cynorrhodis liberè veſcantur, ut * *ſimiles* ſic *habeant labra lactucas* (ſerenda tamen *illis* ſuaderem *hellebori* aliquot domi, jugera, ut *virtutem* amplius, & pios *aliorum* conatus non reprehendant:) ſin autem delicatulis iſtorum palatis, *betæ* noſtræ (inſipidæ nimirum) parum ſapiant, *Ego* ut ingenuè fatear (quod *Alyatten* illum facere jubebat olim *Bias*) cepas ſuas edere permittam; imò & *reſtim* ſi velint, unà capere.

At verò (quis coram *invidia* ſtare poteſt *) en *hydram* Lernæam! uno ſcilicet amputato *calumniæ* capite ſuppullulant *alia*: aliud moroſum & aculeatum genus homunculorum acerbo planè felleóque animo exclamat in *me*, ceu ſtigmaticum quendam *ſacrilegum*, aut fratricîdam, turpiſſimum furem, *plagiarium* nequiſſimum; (quod ſecretis paſſim muſſitant in angulis) *abſurdè*, me imperitè, & *immethodicè (q)* diſpoſuiſſe plurima, in

---

* —*Nec me ut miretur* turba *labore Contentus* paucis *lectoribus*. Hor.

* Prov. 27. 4.

q *Methodiſtæ* iſti (ſit mihi fas audita loqui) *ſanctiſſimos*, *flexanimos*, *pientiſſimos*, *doctiſſimoſque concionatores vellicant*, *ceu parum methodicos*; honeſta, *pia*, utilia, *bona* inquiunt *tradidiſſe*, *ſed deſiderari in* illis *Logicam*; *logicam quam ſi callarent paulò accuratiùs* — tunc, *tum*, *ſed*-ſed.

Eccleſiaſticâ quadam noſtrâ, ſeu *concionandi* methodo. In qua calumniâ abſtergendâ, refellendâ, *tuam* deinceps æquitatem (*lector* benevole) appello, tuámque imploro ſupplex humanitatem, patientiam, tantiſper dum res uti expedita fuerit paucis audiéris.

Edideram ſanè (*iratis*, uti reor, *Muſis*, genioq; ſiniſtro) nuper, publicitùs, *Oratoriam* quandam *ſacram*, majori cuidam operi meo, *Oleo* nimirum *Sacro*, è divinis Scripturis *expreſſo*, appendiculam; *cujus* neq; ſtamina nec licia, pro *meis* venditare, nè per ſomnium quidem cogitavi unquam: quod cuivis ingenuo *Lectori* patebit facilè, ex diſertis *ipſius* Epiſtolæ verbis, in hunc modum— (*m*) “*Centonem*
“*veriùs ex variis* ϑεοῤῥημόνων ἀνδρῶν
“*purpuris conſarcinatum*, *ſermonibus publicè habitis obſervatum*, *ſcriptiſq;* *eodem*
“*paſſim argumento tractatibus ſelectum.*
“Proinde quod de *Politicis* ſuis perſibè
“*Lipſius*, in opere iſto verè dicere poſ-
“ſum, *omnia noſtra eſſe*, *& nihil.*—

m *Oratoria Sacra*. pag. 471.

Præterea notæ marginales ad literas iſtas (*b*) (*c*) & (*e*) argumento eſſe poſſunt, *me*, alienum tunc agnoviſſe opus, nec *authorum* nomina, ullo dolo celaviſſe— (*b*) “*accipe igitur opuſculum de in-*
“*connexis continuum*, de diverſis unum,
“*de alieno noſtrum.** — (*c*) Eſt enim *be-*
“*nignum ut arbitror*, *& plenum ingenui*
“*pudoris*, *fateri per quos profeceris* † (*e*)
“Obnoxii

* Auſon. *de Centon nuptial.*
† Plin. *ſecund. præf. Nat. hiſtor. ad* Veſpaſ.

" Obnoxii *profectò animi, & infelicis in-*
" *genii est, deprehendi in furto malle, quàm*
" *mutuum reddere.* *

Certè abſuiſſe mihi longè, *plagii* omnis ſtudium, aut de alienâ purpurâ ſuperbiendi, (r) ſanctè dejerare coram vel ipſo *Deo* cordium ſcrutatore auſim: imò *novem* de eodem argumento Scriptorum *nomina* appoſuiſſe margini: *Keckermanni, Zepperi, Alſtedii, Ameſii, Perkinſii, Bernardi,* * *Chappelli,* (m) *Williſii, Becketi, Vicarſii* & *Eraſmi* demum *Roterod.* Eccleſiaſt. ſeu de ratione *concionand* — Sed quo *fato* meo planè neſcio, vel deleta, ab *aliis* qui manu-ſcriptum viderant in Typographio, & bibliopolio, (viderant enim multi, & hanc *illis*, licèt abſens indulſeram libertatem) vel ab ipſis forſan autoribus fuiſſe; quorum *aliqui* in vivis jam ſunt: quibus ingenuè fatebar coram, eorum *me* uſum operâ, multoſque ſericatos limbos, è ſuâ tela extraxiſſe; quos probè memini ſuaſiſſe mihi, & rogâſſe obnixiùs, ut *eorum* ſaltem parcerem nominibus—Iſti *ſua*, forſan & cæterorum expunxerant nomina cum eſſent poſtea *Londini*, ut & *alia* inſuper

* Plin. *præf. Nat. Hiſtor.*

r --*Nec alios debitâ ſuâ laude fraudare, aut meipſum furtivis coloribus inſignire velle.*

* Batcombiens *in ag. o* Somerſetenſ. *cui valde multum debeo tam ob approbatam ab eo phraſeologiam noſtram, quam ob notas Eccleſiaſticas—*

m *Viri exactiſſimi judicii, undiquaque doctiſſimi, mihiq; nunc & olim ſuo in* me *merito perdilectiſſimi, cujus ego* notis *uſus ſum præcipuè in* uſibus, *quos tamen non tam accuratè inſequutus ſum ut* ille, *in elegantiſſimo, & pleniſſimo illo tractatu quem nuperius vidi, qui utinam in rem Theologicam typis cum mandaret: diceres* Lector, *omnes ſcriptores, præ* illo, *in hoc argumento ſordere protinus. Sed notæ, quas* Ego *vidi, erant paucæ, longéque aliæ, quam nunc ſunt. Utinam expectationi meæ, tuæ, precibus noſtris victus ſatisfaceret.*

multa per totum *phraſeologiæ* noſtræ, opus; ſic famæ interim *ſuæ conſulentes*, magnam *mihi*, tum invidiam, tum infamiam conflaverunt obiter.

Taceant *iſti* igitur clancularii delatores, ſuſurrones nihil niſi fel & atrum virus ſpirantes, deſinant ſaniem eructare ſuam denuò; deſinant, * ceu canes timidiuſculi caudâ adblandiri *coràm*, ne gry quidem hiſcere audentes apud *me*, quamvis à tergo latrent vehementiùs: prodeant ad faciem, carpant, redarguant, accuſent modò *præſentem*, imò condemnent liberè. Certè novi *me* hominem eſſe plurimis erroribus, vitiiſque grandibus obnoxium, (*Domine* quis novit quoties peccaverit?) perlubenti autem pacatóque animo, gratias *illi* maximas agnoſcerem, qui *me* vel in moribus, vel ſcriptis lapſantem admoneret candidè — Interim (ut *Auguſtinus* olim *) velim ita reprehendant apud *alios*, ut non taceant apud *Me*.

Calumniæ enim hujuſmodi clanculum diſſeminatæ, animum planè virulentum, nec *Chriſtianum* candorem ſapiunt. Cur enim *fratrem* odêre *ſuum* in corde, * ſugillant ore, nec de erratis *eum* candidè admonent? Cur fratrum ſuorum *nudita-*

tem

---

* *Quibuſdam canibus ſic innatum eſt, ut non pro feritate, ſed pro conſuetudine latrent.* Senec. *de remed.* fortuit.

Fiat Ariſtarchus, *incomptis allinat atrum Tranſverſo calamo ſignum* — Hor. *Poetic.*

— *Vitiis nemo ſine naſcitur, optimus ille eſt Qui minimis urgetur* — Hor. *Serm. lib.* I *Sat.* 3

— ἀνθρώποισι γὰρ τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοὐξαμαρτάνειν, ἐπεὶ δ' ἁμάρτῃ κεῖνος, οὐκ ἔτ' ἔστ' ἀνὴρ ἄβουλος, οὐδ' ἄνολβος ὅστις ἐς κακὸν πεσὼν ἀκεῖται μηδ' ἀκίνητος πέλει. Sophocl. *Antig.*

Ama et objurga ut libet. Aug. * *Ad* Hieronym. *Epiſt.* 19. * Levit. 19.17.

em malevolis exponunt deridendam (ut maledictus *Cham?*) (*o*) Cur cenſuras ſuas (*p*) & criticiſmos clandeſtinos diſpergunt, nec ut *vivos* vellicent ſolos, ſed & *mortuorum* ſcripta, imò *ſepulchra* ſuffodiant impiè? Si *iſthæc* pietas, *hæc* ſi ſit charitas, quid tum perfidia, quid-ve calumnia? —*hæc fierent ſi teſticuli vena ulla paterni, Viveret in nobis?* —Obtrectatores iſtos ſi forſan aliquid ſcripſiſſent publicè, æquè laturos eſſe non exiſtimo,(*q*) ſi quis *eos* clandeſtinis afficeret convitiis, aut ridendos *aliis*, rodendóſ-ve exponat. Cur igitur *alteri* id faciunt, quod *ſibi* fieri nollent? hæc enim lex eſt illa baſilica, quam *Chriſtus* inculcat *ſuis*; (*r*) & hac ſaltem æquitate non indignus videri *ego* poteram; ut *me* tam atrociſſimi criminis admonerent prius, nec tam odioſis nominibus palam inceſſerent, qui, ſeu *plagium* odêre ſeu *Pelagium*, ſciant & *me* odiſſe pariter.

An non licuit olim, ſempérque licebit aliorum frui laboribus,(*s*) alterius de lumine, lumen noſtrum accendere? Non erat mihi animus *Notas* illas *Eccleſiaſticas* quas privato deſtinâram uſui, foris tunc

emittere,

---

o Gen.9.22.

p *Puerilis eſſe jactantia quod olim adoleſcentuli facere conſueverunt accuſando illuſtres viros, ſuo nomini famã quærere.* Hier. *ad* Aug.

q *Aliena vitia in oculis habemus, à tergo noſtra ſunt. Nihil aliena luxuria ignoſcit, qui nihil ſua negavit, et homicida tyrannus iraſcitur, et punit furta ſacrilegus. Faciet* nos *moderatiores reſpectus noſtri ſi cõſuluerimus* nos. *Nunquid et* ipſi *tale aliquid commiſim⁹? nunquid ſic erravimus? expeditne nobis* iſta *dãnare?* Sen. *de* Ira. *l.*2

r Mat.7.12.

s *Apes debemus imitari, & quæcunque ex diverſa lectione congeſſimus ſeparare, melius enim diſtincta ſervantur: aſſentiamur illis fideliter &* noſtra *faciamus, ut unum quoddam fiat ex multis ſicut unus numerus fit ex ſingulis, cum minores ſummas & diſſidentes, computatio una comprehendit.* Seneca *Epiſt.*85.

emittere, (utinam omnino non emiſeram!) donec importuna efflagitatio amicorum (*t*) (haud facile ſcio an inimicorum in hac re) *mihi* extorſerat, apertæ ingenuitatis homini, qui nihil *meis* negare ſoleam; Nedum velle, tandem (quod vituperones *illi* blaterant tamen) alieno furtim *melle*, noſtras *Oratorias* diſtendiſſe cellulas: iſtius utpote *methodi* verſio (de quâ tam indignè vellicor) mea fuit, tranſtuli *Ego* (ut olim *ille*) è vernaculâ *boni*, in latinam *non bonam*: ac proinde, ut *Fidentinus* apud Poetam, *Malè dum recito, incipit eſſe mea.*

Apagéſis igitur maledicentia, *(u)* apagitè canes rabidi, qui cùm loqui poteſtis, maluiſtis allatrare prætereuntes; *Me* quod attinet hac in re, pro nihilo habeo ab *illis* ſic damnatum iri; habeo *me* jam abſolventem intùs inſtar mille teſtium *conſcientiam*; atque alio mox tribunali *omnes* ſiſtendi ſumus, (*x*) ubi exigetur à *ſingulis* ratio, etiam omnium calumniantium ſermonum &c.—Ferenda ſunt interim digniſſimis *Dei* ſervis, (*y*) multa indigna; quomodo igitur eveniret *mihi* aliter? Nonne doctiſſimi ſcriptores, *poetæ*, hiſtorici, ſuos habebant olim *Maſtigas*, Zoilos? —Nonne *Ambroſius*, *Chryſoſtomus*,

---

t —*Qui in expetendis opuſculis meis amore, noſtri labuntur & ſtudio ſcripturarum——rudia & inchoata ad uſum privatum, quum ſine metu, arcanâ ſecuritate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coegerunt; verecundiæ ſcilicet meæ ſpolium concupiêrunt.* Auſon. Paulo.

u —*Procul atra recedat* Invidia, *atque alio liventia pectora flectat*— Statius *Sylv.* lib. 4.

x 2 *Cor.* 5. 10

y —*Quibus generoſus ille ſanguis in præcordiis concaluit, benefaciendique ullus invaſit ardor, — ut perrumpant potius ad æternitatem ipſa* invidia *ſpectante quam irent; neque enim melius* heroes, *quam per nebulonum humores in cœlum aſſurgere*—Heinſ.

Auguſtinus, *Hieronymus*, * imò & *Chriſtus* ipſe, omnigena convitia & opprobria perpeſſus eſt?

Ignoſcas acerbitati, ſiqua fuit meæ, *Lector benevole*, in ſterquilinio hoc refodiendo, venenata *invidiæ* ſpicula retundendo, maledicorum ora *fimeto* ſuo obſtruendo: (*p*) indignitas certè criminationis *mihi*, præter meritum ut vides meum, intentatæ, *torrente* me *ſuo* invitum abripuit, violenter. Nolim certè *Ego*, calumniatorum opprobria, (ut *Diogenes* olim *Platonis* ſuperbiam) majori contumeliâ *illis* exprobrare; nam *maledicendo vincere eſt vinci*; & Chriſtianæ manſuetudinis eſſe cenſeo *non vinci à malo*, * ſed malum bono noſtro ſuperare. *Vale*. Deus *téque* bonoſque pariter omnes, à flagello * *linguæ* maledicæ, ſub alarum ſuarum umbraculo abſcondat ſemper.

*-*Itaq; licet* Hydra *ſibilet*, *victorq;* Sinon *incendia jactet*, *nũquam meum* (*juvante* Chriſto) *ſilebit eloquium*, *etiam præciſa lingua balbutiet. Legant qui volunt, qui nolunt abjiciant, eventilent apices, literas calumnientur*—Hier. *ad Domnion* & Rogat.

p οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν.

Titus 1. 1. * Rom. 12. 21. * Job 5. 21.

Q*Vod ad* errata Typographica *ſpectat; ſiqua irrepſiſſe* iterum *compereris in* hac *etiam* quinta *editione, amicè quæſo ut emendes, neque* prælia *cum* prelo *pertinax geras. Abſentia ſortaſſis mea,* (authoris) *qui per* centena (*aut ſuper*) paſſuum millia, *à typotheta abfuerim, occaſionem* illi *eſt datura, quantumvis* cauto, *ut aliquando, forſan invitus impingeret. Nam quod de* prælio *paſſim proverbiaſcit* (ſanguinolentam *viz.* eſſe pugnam unde *nemo* fugit,) *idem plerûmque accidit in* prelo; *nonnulla,* ipſum (*tametſi centoculum*) Argum *fugitura ſunt errata, nè ſupra* mortalitatem *iſtam* ſapere *videamur.* Humanum *enim* eſt errare. Tu *autem pro* humanitate *tuâ* (humaniſſime *Lector) ignoſcas quæſo* Homini, emenda *quæ repereris alicubi* menda, *& ſcopum* Authoris, Tuæ (*ſcilicet*) publicæque *utilitatis* deſiderium, *magnifacito.*

Vale.

INDEX FORMULARUM ALPHABETICUS.

ABrumpendi. pag. 171
Accuſandi. 264
Admirandi. 263
Affectus movendi. 156
Allegandi Authores. 118
Aſſeverandi. 266
Attentionem petendi. 45
Benevolos faciendi. 38
Brevitatem excuſandi. 297
Cauſam rei proponendi. 102
Citandi { *authores.* 118
exempla. 108
Commendandi. 266
Compellandi. 31. 256
Conciliandi. 38. 47. 270
Concludendi. 148
Confirmandi. 100
Confutandi. 138
Conſolandi. 272
Conſulendi. 278
Continuandi. 169
Contrarium inſerendi. 106
Conviciandi. 279
Corrigendi. 283
Criminandi. 283
Culpandi. 285
Dandi literas. 369
Defendendi. 286
Dehortandi. 287
Deliberandi. 288
Deprecandi. 289
Diſputandi. 290
Diſtribuendi. 97
Dividendi. 94
Dubitandi. 290
Epanorthoſeis. 283
Exclamandi. 291
Excuſandi. 293
Exempla proponendi. 108
Exordiendi. 33
Exponendi. 91
Expoſtulandi. 301
Exprobrandi. 302
Gaudendi. 305
Gratias agendi. 305
Gratulandi amici reditum inopinatum. 305
Gratulandi ſortunam auctam, &c. 316
Hortandi. 317

INDEX.

Illudendi. 322
Inſcribendi. 371
Inſinuandi. 67
Lætandi. 305
Lamentandi. 323
Laudandi. 326
Longitudinem excuſandi. 295
Methodus Formularum. 27
Metuendi. 331
Minandi. 331
Moderandi. 74. 85
Monendi. 332
Narrandi. 88. 335
Objiciendi. 131
Objurgandi. 340
Obſtupeſcendi. 331
Obteſtandi. 341
In odium trahendi. 50
Officium agnoſcendi. 342
Opem operamque offerendi. 343
Opponendi. 66
Ordiendi. 33
Partiendi. 97
Perorandi. 146
Petendi. 346
Pollicendi. 343
Precandi { *bene* / *male* } 352
Prolixitatem excuſandi. 295
Proponendi. 88
Provocandi. 65
Purgandi. 354
Querendi. 291
Recapitulandi. 153
Reconciliandi. 358
Reprehendendi. 285
Reſalutandi. 359
Reſponſionem petendi. 270
Rogandi. 346
Salutandi. 261. 359
Silentium excuſandi. 299
Similitudin. proponendi. 107
Suadendi. 317
Subſcribendi. 368
Teſtimonia citandi. 313
Thematis partes. 28
Tranſeundi. 91. 165
Vendicandi. 65
Vituperandi. 362
Valedicendi. 363

FINIS.

Josephe Kettle
His Booke
1652

Teſte Houbelon

c c

To my much

mecock

c c conce cccc

in confirmation of of of a ffsufferinge
truth

John in confirmation of a sufferinge
truth he hath

John in confirmati=
on of a Suffering truth.
John Tradeskin

john in confirmation of a sufferinge
truth he hath.

2 plan
22 inffs.

Thomas wilson.

Thomas
wilson.